

Hoofdstuk 1

1914-1918

Hij: "Vrouw, ik ga bij het toneel!"

Zij: "Toneel? Hier, in America? Dat wil ik meemaken."

Heej: "Vrouw ik guj beej ut toniël!"

Zeej: "Toniël? Heer, in America? Daat wil ik mejmake."

Het Debuut

En ze maakt het mee! In het Peeldorp America gaat op de koude zondagmiddag van 1 Maart 1914 bij zestien huishoudens een extra klot turf in de kachel.

De leden van het Heerenzangkoor maken thuis de oprichting van 'Tooneelclub America' bekend. Groot nieuws voor het dorp America, waar een bruiloft of een beugelwedstrijd bij het café de schamele hoogtepunten van vertier zijn.

Als Meister Doenssen -op voorspraak van Pastoor Heijmans- de leden van het koor vraagt of zij er iets voor voelen om deel uit te maken van de nieuwe toneelclub, klinkt eensgezind en uit volle borst een welgemeend "Ja, Meister!"

De toneelspelers-in-spé studeren op dat moment (als Heerenzangkoor) het lied 'Nacht-Gezang' in van de hand van de uit Roermond afkomstige componist Jos. Beltjens.

Oprichtingsvergadering 1 maart 1914, waarschijnlijke namen: Antoon, Grad en Lei van der Sterren, Lei Droog en Willem van der Coelen

Leden van het eerste uur zijn Piet, Mart en Door Jegerings, Lei Snijders, de gebroeders Geurts, Bertus van Bree, Thei Verhaegh, Willem Driessen, Theike Peeters en Miekeze Thies. Verder spelen de gebroeders Droog, van der Sterren en van der Coelen van meet af aan een belangrijke rol in de ontstaansgeschiedenis van de club. De spelers van Tooneelclub America schetsen voor de toeschouwers begrijpelijke en herkenbare situaties uit het leven van alledag. Gedurende de eerste jaren van hun bestaan vormen afwisselend café Vollenbergh en café van Helden de thuisbasis van de club. Naast het wankel podium beschikken de spelers over een heuse kleedruimte: het varkenshok, dat aan het café grenst! In de beginjaren beperken de acteurs zich tot het spelen van eenakters, meestal met één of twee karakters op de 'planken'. Af en toe passeert een mimespel de revue, met zang en muziek als aanvulling. Bij de kostuums is eenvoudig het credo en meestal zijn ze eigenhandig door de vrouwen van de spelers gemaakt.

De Tooneelclub America speelt bewust niet op de dag des Heeren. Dan is de ruimte in de cafés te beperkt. De publieke belangstelling voor de voorstellingen blijkt namelijk onverwacht groot. Het repeteren van de stukken gebeurt wel op zondag, na de Hoogmis. Hoewel het repertoire van de toneelclub nog beperkt is ontwikkelen de talenten van de acteurs zich gestaag. Het duurt echter nog tot 1925, voordat werkelijk sprake kan zijn van serieuze toneelvoorstellingen.

Actualiteit

Tooneelclub America heeft door de jaren heen altijd aardig ingespeeld op de actualiteit. In 1916 is dat niet anders en wordt onder meer het komisch duet 'Sergeant en Recruit' van de hand van de toneelschrijver Jurriaan ten tonele gebracht. Een persoon met het mysterieuze pseudoniem 'Y' is verantwoordelijk voor de begeleidende muziek voor het stuk. 'Tot heil van het Vaderland' van Adriaan Smit volgt in 1917. In hetzelfde jaar vindt onder aanvoering van Vladimir Lenin de revolutie in Rusland plaats, hetgeen een tweespalt binnen Europa veroorzaakt. Bovendien splitst zich in America het Heerenzangkoor in tweeën. Eén deel gaat verder als kerkkoor en het andere als 'Zangvereniging St. Caecilia'. Als boegbeeld voor de zangvereniging, waartoe ook de toneelclub behoort, wordt een vaandel in gebruik genomen. Na de oprichting van de fanfare wordt geen nieuw vaandel vervaardigd. Om kosten te besparen wordt het woord 'zang' op het vaandel simpelweg vervangen door 'muziek'. In het laatste jaar van de Eerste Wereldoorlog marcheert 'Sergeant van Drillenstein' als 'Komische Voordracht voor twee Heeren' over het podium. Hiermee krijgt het publiek een beeld voorgeschoteld van de omstandigheden, waarin de Nederlandse soldaten verzeild raakten tijdens de mobilisatie. De taak van de militairen beperkt zich tot het bewaken van onze landsgrenzen; Nederland blijft immers neutraal en neemt niet actief deel aan de oorlog.

Oorspronkelijke vaandel van Zangvereniging St. Caecilia

Meister Doenssen bestelt de teksten van de meeste toneelstukken bij diverse uitgeverijen, zoals Muziek-centrale Tierolff uit Roosendaal, W. Tuinstra te Rotterdam en Muziekhandel Henri Mosmans uit 's-Hertogenbosch. Prijzen voor de boekwerken variëren van fl. 0,25 tot fl. 0,90 en Doenssen kan kiezen of hij alleen de tekst wenst of het toneelstuk compleet met muziek wil bestellen. De mannen van Tooneelclub America spelen daarentegen met evenveel plezier en enthousiasme een stuk van de hand van een lokale amateurschrijver. Zo studeren ze bijvoorbeeld het dialectstuk 'Een komische voordracht voor één heer' van C. Heyne in. Een spel, dat handelt over de boerenjongen Kobus, die in het stemlokaal de liefde van zijn leven ontmoet.

In de beginjaren van Tooneelclub America manifesteert zich al een enorm enthousiasme en toewijding bij spelers, regisseur en publiek. Tot op de dag van vandaag is de toneelclub het toonbeeld van innovatie, samenwerking en doorzettingsvermogen; een afspiegeling van de mentaliteit, zoals die in de dorpsgemeenschap van America de afgelopen honderd jaar gemeengoed is geworden.

Hoofdstuk 2

1919-1923

Hij: "Vrouw, ik ga vrouwenkieren dragen."

Zij: "Werkelijk? Dan is daar het gat van de deur!"

Hij: "Nee, nee, vrouw. Voor het toneel, voor het toneel..."

Heej: "Vrouw ik gij vrouwekliër drage."

Zeej: "Waat zegde geej? Daan is doa ut gaat vaan de deur!"

Heej: "Nea, nea vrouw. Vur ut toniël, vur ut toniël..."

Mannen in vrouwenkieren

Het is 1919. Als het doek van het strijdtoneel van de eerste wereldoorlog is gevallen en de donkere rookwolken boven de wereld zijn verdwenen, kan de trieste balans van vijf jaar gruwel worden opgemaakt. De oorlog heeft vooral in Europa diepe sporen nagelaten. In America hebben de inwoners nauwelijks iets meegekregen van het grote geweld. Alleen de talloze smokkelaars, die gedurende de oorlogsjaren dankbaar gebruik maakten van de spoorlijn naar Venlo, hebben sommige Amerikanen overlast bezorgd.

Groei

De activiteit bij Tooneelclub America groeit inmiddels gestaag. Op het podium -dat nog steeds uit wat planken op een paar eierkisten bestaat- is het behoorlijk dringen geblazen. Zicht op een meer geschikte locatie is er op dat moment nog niet. In 1919 spelen de mannen 'Janus, de Wonderdokter'; een klucht voor zes personen. In hetzelfde jaar zetten zij bovendien 'De Zaak Bibberspriet' op de planken. Daarin komt het -toen al- actuele onderwerp van overlast door hondendoep in de berm op komische wijze aan de orde. In het stuk hoort de veldwachter diverse betrokkenen, maar niet iedereen weet op diens vragen een helder antwoord te geven.

Bijzonder detail: in het stuk zijn ook rollen voor vrouwen weggelegd en dat stelt Meister Doenssen en zijn mannen voor een probleem. Meneer pastoor heeft namelijk duidelijk te kennen gegeven, dat hij het niet wenselijk acht dat vrouwen tegelijk met mannen toneelspelen. Dat zou immers leiden tot onzedelijke toestanden. Doenssen en zijn spelers staan evenwel hun mannetje en geven hun eigen draai aan de situatie. In 1919 zingen de toneelspelers het ELTA vlieg lied dat is geschreven ter gelegenheid van de Eerste Luchtvaarttentoonstelling in Amsterdam.

In 1920 wordt 'Wedergevonden schets uit den mobilisatie-tijd' gespeeld, waarin opnieuw een vrouwenrol voorkomt. Om Pastoor Heijmans uit zijn kielzog te houden, neemt Doenssen een bijzonder besluit: hij laat de vrouwenrollen simpelweg door mannen spelen! Bij het bepalen van de rolverdeling voor het stuk 'De Moord' is Frans Smulders de vertolker van 'Nel', de echtgenote van de dorpsheerbergier. Piet van der Coelen -die in het dagelijks leven de bijnaam Kuulkes Piet draagt- mag zich voor hetzelfde stuk in dameskleding hijsen om zijn rol (Bep) passende inhoud te geven. Het repeteren en het omkleden in het varkenshok annex kleedruimte moeten destijds hilarische momenten hebben opgeleverd.

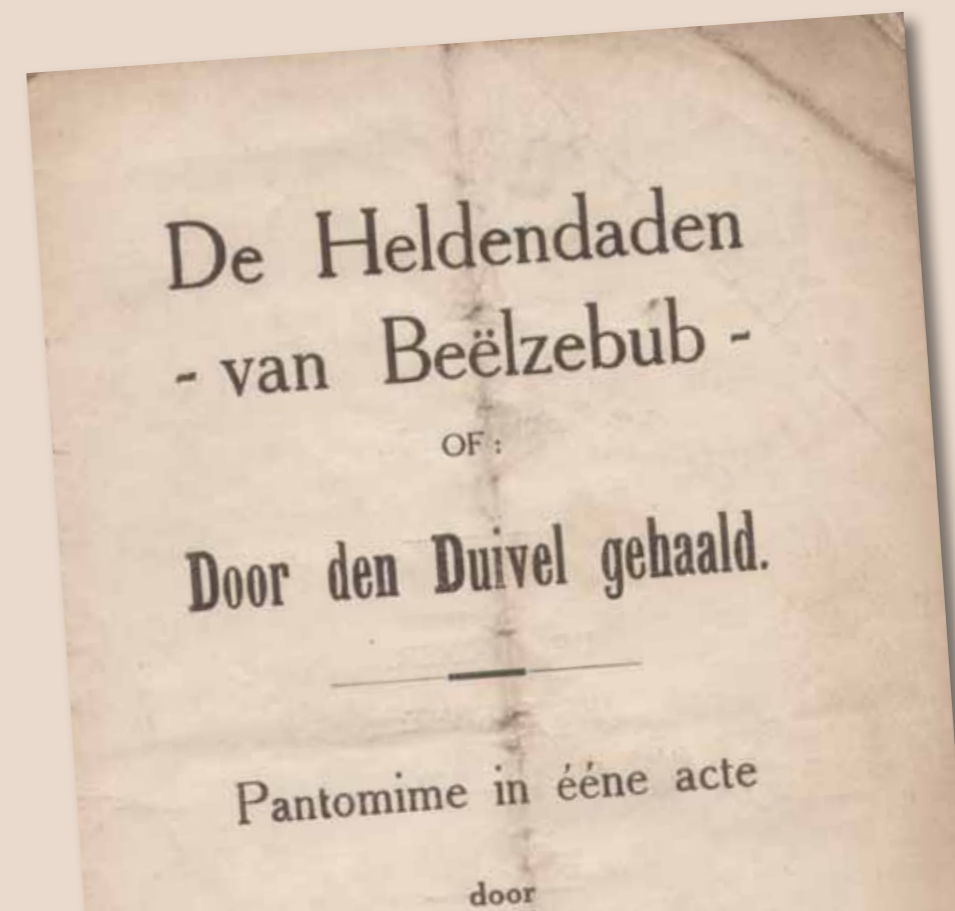

D'n duvel

In 1920 krijgt Meister Doenssen eindelijk zijn langverwachte benoeming tot hoofd der school, nadat eerdere pogingen om te solliciteren naar deze functie, door tegenwerking van de Gemeenteraad van Horst, mislukt waren. Ondanks de zwaardere onderwijstaken blijft hij de regietouwtjes bij de Tooneelclub stevig in handen houden. Het pantomime spel 'De Heldendaden van Beëlzebub' met de sterk tot de verbeelding sprekende subtitel 'Door den Duivel gehaald' speelt zich af 'in eenen barbierswinkel' en wordt in 1921 ten tonele gevoerd. De voorstellingen van Tooneelclub America zijn vooral populair omdat de onderwerpen en situaties uit het leven gegrepen zijn en zich afspelen op herkenbare locaties. Het is voor het publiek een feest van herkenning, waarbij een lach en een traan niet vermeden worden.

Medaille ontvangen bij gelegenheid van de deelname van Zangvereniging St. Caecilia America aan een festival van de Koninklijke Harmonie van Horst in 1920

Meister Doenssen en zijn spelers timmeren in de eerste tien jaar van Tooneelclub America hard aan de weg om een klein dorp als America groot te maken in de Limburgse toneelwereld én daarbuiten. Zij tillen het spel langzaam maar gestaag naar een hoger niveau. In ieder nieuw stuk ligt een nieuwe, grotere uitdaging. De toename van het aantal karakters en de steeds grotere diepgang van de toneelstukken vragen om een strakke regie en eisen meer discipline en inzet van de spelers.

De Tooneelclub begint zichtbaar uit haar jasje te groeien. Regisseur en spelers zijn toe aan een grotere repetitieruimte en een fatsoenlijk podium om de voorstellingen nog beter tot hun recht te laten komen. In 1923 wordt de nieuwe schoolmeester Martinus Rongen lid van de Zang- en Tooneelclub.

Hoofdstuk 3

1924-1928

Hij: "Vrouw, wij gaan verhuizen!"
 Zij: "Wah? Verhuizen? Toch niet weg uit America?"
 Hij: "Nee nee, naar het nieuwe Bondslokaal.
 Daar hebben ze meer ruimte om te spelen!"
 Zij: "En nog meer bier, zeker?"

Heej: "Vrouw, weej goan verhoëze!"
 Zeej: "Waat? Verhoëze? Toch ni weg oet America?"
 Heej: "Nea, nea, noar het ni-je Boondslokaal.
 Doar hebbe ze miër ruimte um te speule!"
 Zeej: "En nag miër beer zeker?"

Iedereen de zaal in!

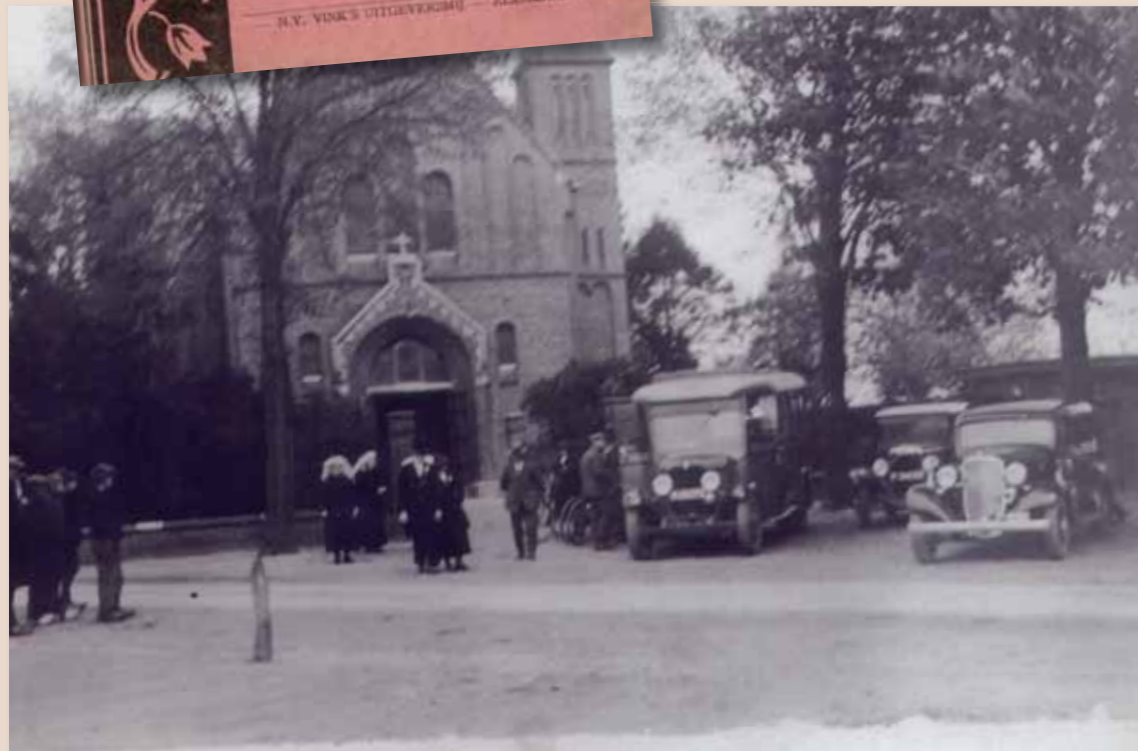
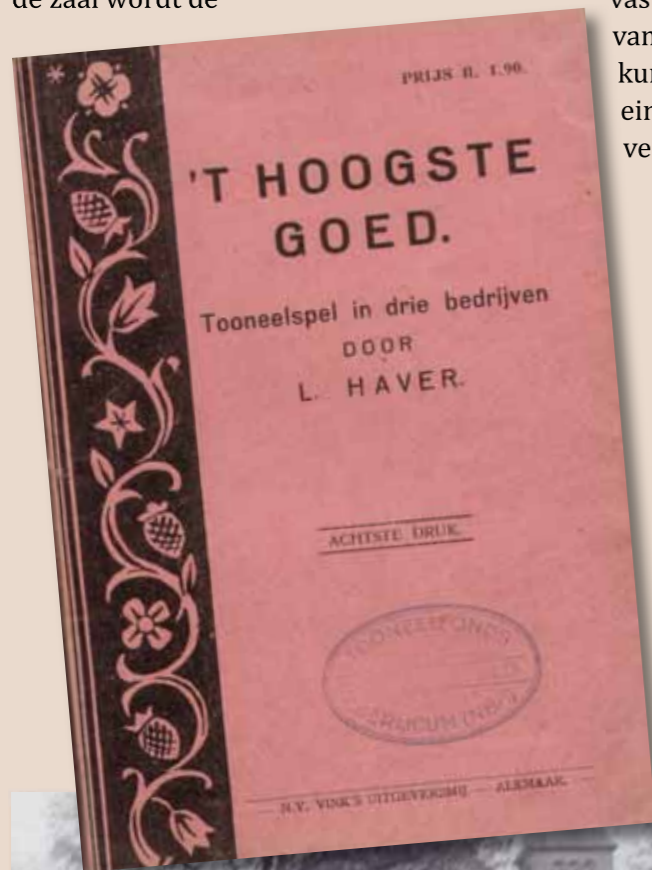
In 1924 is het nog altijd dringen (en drinken!) geblazen op de planken bij Tooneelclub America. Het wordt steeds drukker voor de regisseur, acteurs en alle vrijwilligers, die een steentje bijdragen aan het succesverhaal van de club. 'De Atheïst' van de hand van de geheimzinnige auteur Antoine, die alleen met de voornaam wordt aangeduid, bevat liefst negen rollen. De acteurs spelen het drama in drie bedrijven vol overgave. 'De Atheïst' wordt -samen met de schets voor een heer 'Kobus gaot ze vraogen'- één van de laatste stukken, die Meister Doenssen regisseert, voordat hij het stokje overdraagt aan zijn opvolger Meister Rongen. Het is ook het jaar waarin de Gemeente Horst aan de parochie America een eigen kermis gunt, die plaatsvindt op 'den eersten Zondag in Juli en de drie daarop volgende dagen'.

Regiedebuut

1925 is een belangrijk jaar in de geschiedenis van het lokale verenigingsleven en Tooneelclub America. In dat jaar wordt op feestelijke wijze het Bondslokaal in America geopend. Eindelijk beschikken de verschillende verenigingen in het dorp over een passende accommodatie. Ook Tooneelclub America maakt dankbaar gebruik van het hagelnieuwe Bondslokaal. De repetities en vergaderingen worden weliswaar nog altijd bij café van Helden gehouden, maar het podium van de zaal wordt de

vaste stek voor de uitvoeringen van de club. En na elf jaar kunnen de vrouwen en kinderen eindelijk meegenieten van de verrichtingen van de acteurs.

Parochiekerk met plein omstreeks 1925

De opening van het Bondslokaal valt samen met het regiedebuut van Meister Rongen. Hij kiest hiervoor niet het gemakkelijkste toneelstuk. Rongen regisseert 't Hoogste Goed', een voorstelling met maar liefst tien karakters. Bovendien speelt hij in dit toneelspel in drie bedrijven zelf een van de hoofdrollen. Inmiddels bekende namen als Siem en Lei Droog, Grad en Antoon van der Sterren, Mart Derks, Piet van der Coelen, Lei Vervoort, Cor van Oers, Cor van Heijster en Martinus Rongen staan vermeld op de spelerslijst.

De nieuwe zaal biedt Tooneelclub America meer perspectief. Niet alleen wat de ruimte zelf betreft, maar vooral door de aanwezigheid van elektriciteit. Diverse leden van de club verdiepen zich in de mogelijkheden om met licht- en geluidseffecten de voorstellingen te verlevendigen. Op die manier wordt het publiek nog sterker betrokken bij de verhalen, die de toneelclub op het podium verbeeldt.

Affiche

Het eerste affiche om een toneelavond in en rond het dorp te kunnen aankondigen is in 1926 een feit. Op het affiche voor de twee achtereenvolgende avonden van zondag 7 en maandag 8 november 1926 staan liefst vier toneelstukken.

Naast 'Het spel van den sleutel' en 'Teeuwis als Kindermeid' worden ook twee komische voordrachten opgevoerd: 'Ik gao het waogen' door *den heer Th. P.* (Theo Peeters) en 'Vaoder Kobus' door *den heer S.D.* (Siem Droog).

De prijs voor een tweederangs zitplaats bedraagt 50 cent en wie op de eerste rang wil plaatsnemen betaalt 75 cent. Na afloop van het avondvullend programma, dat tijdens de pauze feestelijk wordt opgeluisterd door muziek, kunnen de toeschouwers van de voorstellingen nog even nagenieten van het buffet met bier, jenever en limonade. De voorstelling op maandag 8 november is voornamelijk gereserveerd voor de 'Honoraire Leden' (donateurs). Iemand, die geen honorair lid is en toch van de voorstelling wil genieten, moet 75 cent voor een plaatsbewijs neertellen. Op zondag, na de Hoogmis, kan tegen betaling van 25 cent een plek worden gereserveerd voor één van de toneelavonden.

Medaille ontvangen bij gelegenheid van de deelname van Zangvereniging St. Caecilia America aan het Vaandelfestival te Neerkant in 1926

Muziekvereniging „St Caecilia”
te America

Tooneeluitvoering

op Zondag 6 en Maandag 7 Februari 1927
in de Bondszaal

PROGRAMMA

1. Toon de Straatveger, Limische volksdicht, door den heer S. D.

Vergelding

Dramatische schets in twee bedrijven en één voorspel

PERSONEN:

Jacob Belling, bediende	H. B.	Willem Brouwer, bankier	L. L.
Daan Huisman, bankier	H. D.	Jan Brouwer, zoon van Willem	T. J.
Rickard	T. J.	Van Wierden	J. V.
Christiaan, teniente van Oranien	H. C.	Een bediende	H. D.
Samen	C. B.		

Het voorspel speelt in 't landje gelegen bij het Kasteel van Willem Hendrika.
Het eerste bedrijf 18 jaar later van het jaar van Jacob Belling. Het tweede bedrijf speelt het voorspel in 't landje.

PAUZE

De Mexicaansche Zilvermijn

Klucht in drie bedrijven

PERSONEN:

Bartel Buis, bankier	T. B.	Van Houten, schiedde	H. S.
Paulus, zijn achterdochter	T. J.	Geenhardt, afgeworpen dienaar	H. B.
Jacob, zijn zoon	T. B.	Baars, zoon van	L. L.
Herk, zijn bediende	A. v. d. S.	Katting, schipper	L. D.
Bankier, naam	J. V.	Bankier, naam	S. D.

Het stuk speelt in den toestand van Buis.

Aanvang Zondag om half zes en Maandag om half zeven
Entrée eerste rang 75 ct en tweede rang 50 ct
Maandag 7 Februari voor de Honoraire leden, Eerelieden, en à 75 cent entrée
Personen beneden de 16 jaar geen toegang

De pauze's worden door muziek aangevuld. — Buffet: Wijn, Bier, Limonade, enz.

DE MEXICAANSCHEN
ZILVERMIJN

Vroolijk spel van speculatiekoorts
in drie bedrijven
DOOR
GERARD NIELEN

VIERDE DRUK

J. VINK Pz — 1926 — ALKMAAR

VERGELDING.

Tooneelspel in twee bedrijven
& en een voorspel.

J. VINK Pz
TEL 612
UITGAVE
J. VINK Pz & BEVERWIJK.

In 1927 wordt de naam Zangvereniging omgezet naar 'Muziekvereniging St. Caecilia'. Opmerkelijk is de summiere vermelding van de Tooneelclub America als onderdeel van Muziekvereniging St. Caecilia America in de statuten, die in 1927 worden opgesteld: "Voor het Tooneel wordt een afzonderlijk reglement opgesteld, dat door het bestuur der fanfare moet goedgekeurd worden."

6

aan de nieuwe vereeniging. Als na 2 jaar de vereeniging niet opgericht wordt, kunnen de aandeelhouders, zoo er $\frac{2}{3}$ voor zijn, de goederen der vereeniging opvorderen. Zoo er nog financiën aanwezig zijn, worden op de eerste plaats schulden betaald. Mocht er dan nog een batig saldo zijn, zal het bestuur hierover beslissen.

Tooneel

23 Hierover handelt een afzonderlijk reglement, dat door het bestuur der fanfare moet goedgekeurd worden.

MUZIEKVEREENIGING
„ST. CAECILIA”
AMERICA

Statuten en
Huishoudel.
Reglement

Statuten

Naam

1 De naam der vereeniging is: „Muziekvereniging St. Caecilia”. Zij is gevestigd te America. Zij heeft een afdeling „Tooneel”.

Doel

2 Het doel der vereeniging is:

- het beoefenen van Muziek en Tooneel
- het opluisteren van kerkelijke en wereldlijke feesten;
- het bevorderen van het onderlinge gezellige verkeer.

3 Tot dit doel zullen voor de muziek wekelijks een of meer bijeenkomsten (repetitiën) gehouden worden. Voor het tooneel naar beoordeeling van het tooneelbestuur. De leiding der muziekrepetitie wordt opgedragen aan den directeur; voor het tooneel aan den regisseur.

Leden

4 De vereeniging is samengesteld uit eereleden, leden van verdienste, werkende- en honoraireleden, donateurs en aspirantleden

Jennis Big en Jinus Koffiestroop

of Boer en Kruidenier.

'Het spel van den sleutel', gespeeld in 1926, draait om de lotgevallen van een dorpsmid. In de echte wereld sleutelt een in America geboren smidszoon op dat moment aan zijn toekomst.

Op 1 april 1928 heeft Hub van Doorne samen met broer Wim in Eindhoven in een werkplaatsje van 4 x 4 meter een eigen bedrijf opgericht: *Hub van Doorne's Machinefabriek*, dat enkele jaren later uitgroeit tot DAF. Van Doorne wordt hierdoor de beroemdste Amerikaan ter wereld en draagt jarenlang een behoorlijke steen bij aan de sponsoring van de toneelclub en fanfare uit zijn geboorteplaats.

Hoofdstuk 4

1929-1933

Hij: "Vrouw! Crisis in Amerika!"
 Zij: "Welke Chris is in America?"
 Hij: "Nee crisis, in 't grote Amerika!"
 Zij: "Dat ie maar lekker daar blijft, dan!"

Heej: "Vrouw! Crisis in Amerika!"
 Zeej: "Welke Chris is in America?"
 Heej: "Nea crisis, in 't groëte Amerika!"
 Zeej: "Daat di ma lekker doa blijft, da!"

Donkere wolken boven de wereld

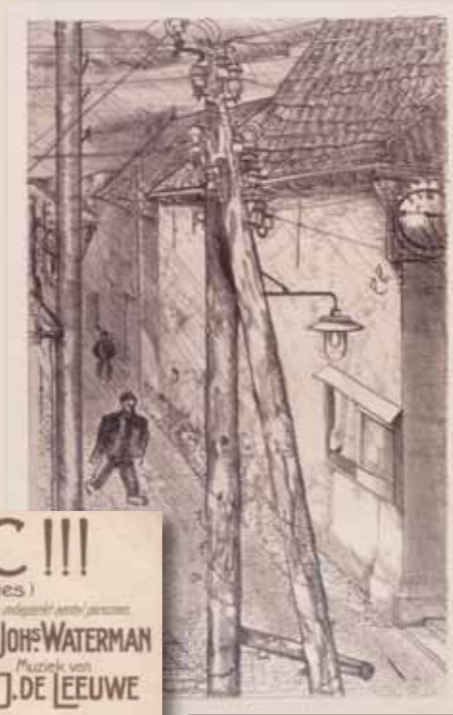
Zodra je het tekstboekje van 'Ja, in de bioscoop' vastpakt, ruik je de geur van lang geleden gedooft sigaren en de stof uit de Peel rond 1929. In het jaar, waarin de economische crisis in Amerika uitbreekt en Richard E. Byrd als eerste over de Zuidpool vliegt, blijven de spelers van Tooneelclub America met beide benen op de grond, of liever gezegd, op het toneelpodium staan.

Niet gehinderd door de gevolgen van de beurskrach van Wall Street voeren zij in het Bondslokaal acht succesvolle toneelstukken op.

Verlichting

Vanaf 1931 verlichten in America elektrische lantaarns de straten en het plein voor de kerk. Dat maakt de gang naar het Bondslokaal een stuk veiliger en comfortabeler. Amerikaanse toneelliefhebbers zien in dat jaar onder meer het stuk met de toepasselijke titel 'Het tactvolle lampje'. In november wordt 'De Zwarte Ridder' gespeeld, een voorstelling met liefst zestien rollen. De regisseur moet er de handen vol aan hebben gehad om de groep enthousiaste spelers te betugelen!

Opvallend is de afwisseling in de stukken, die de Tooneelclub opvoert. Zo hebben zes van de acht voorstellingen in 1932 een komische ondertoon, terwijl 'De verschoppeling' en 'De doodslok over de Peel', geschreven door eigen clublid Jac Keijsers, een stuk zwaarder op de maag liggen. Een bewuste keuze van de regisseur; hij wil alles uit de spelers halen wat erin zit, maar ook uit de middelen die de club ter beschikking staan.

Familie Keijsers in de veertiger jaren
Zittend vlnr: Drika, vader Pieter, moeder Geertruid, Sjeng
Staannd vlnr: Truus, Tinus, Wies, Anna, Ida, Jac, Mia
Jac was onderwijzer in Griendtsveen en schreef diverse toneelstukken o.a. 'De Bokkenrijders', 'Moeraspaden', 'De doodslok over de Peel' en 'Een gehavend nest'

Ok naor't Concoors gewist!

Miljoenenpubliek

In de wereldgeschiedenis staat 1933 bekend als het begin van een zeer donkere periode. Het is het jaar waarin Adolf Hitler in Duitsland aan de macht komt. Zijn dictatuur doet Europa op haar grondvesten schudden. Met zijn toezeggingen trekt hij zogenaamd een miljoenenpubliek. Inmiddels weten wij dat het publiek niet vrijwillig naar zijn redevoeringen stond te luisteren. In America is dan nog weinig te merken van de malheur, die Europa spoedig daarna overspoelt. De manschappen van de Tooneelclub spelen in dat jaar met evenveel plezier en enthousiasme én vooral vrijwillig hun acht voorstellingen. Het stuk 'Gaet en onderwijst' met als ondertitel 'een Indisch Tooneelspel' lijkt Meister Rongen op het lijf geschreven. Het stuk speelt zich af in de periode dat Nederland nog koloniën

bezat, namelijk 'In een eenzame streek op Java op eenigen afstand van een grote cultuuronderneming. De weinige Europeanen voelen zich geheel op elkander aangewezen'.

Eveneens in 1933 wordt gespeeld 'Er zijn nog slaven', geschreven door E.J. Wilders

en Will. van den Berg; een sociaal drama in drie bedrijven, naar den roman "Verdoken verdriet" van Anton Michel.

Een volgend stuk, 'De Electriche Centrale in de Raadsvergadering te Kafferblik' sluit perfect aan bij de actualiteit.

(Gede

LEO H. BARTELS

PROGRAMMA:

Toen de zon opging

Toneelstuk in 3 bedrijven (het 2e bedrijf in 2 akten) door FRITS VAN DUINEN

ROLBEZETTING in volgorde van opkomst

TOON, oudste zoon van Mensing OOM THEO, zwager van Mensing JACOB, bediende FRANS MENSING, gerechtsbediende ARIE, jongste zoon van Mensing TINIUS, douanier HENK, vriend van Arie, onderwijzer HANS, chauffeur FRITS VAN HOVEN, bediende DE VRIE, meesterknecht

Het stuk speelt in den tegenwoordigen tijd op een kleine plaats in de salon van Mensing Het eerste bedrijf vindt oer in den morgen, een heetste zomerdag Het tweede bedrijf, te deel bij het vallen van den avond als bedrijf I Het derde bedrijf volgt den morgen circa 10 uur

PAUZE (20 minuten)

De dubbele dood van Janus

Kluich in 1 bedrijf door W. v. d. Berg en Jan Groefeld

ROLBEZETTING in volgorde van opkomst

SPELMAN, boekhouder BENNY CARTEN, tekenaar IANUS, grootvader PROFESSOR SLAWOLSKAJA, magistruut ADOLF VAN BERBERSTEIN, advocaat THOMAS VAN BERBERSTEIN, EEN AGENT VAN POLITIE expluit

Muziek en Toneelvereniging, St. Caecilia

President H. Rongen

Grote Muziek- en Toneel

op Zondag 18 en Maandag 19 November in de Bondszaal

PROGRAMMA

- 1. MARS MET DE 'OPERA' 'L'OPERA' VAN LEEUW
2. 'WISCH LAZ THIAKRE'
3. 'LES CHANSONS DE FRODINHAA'
4. 'DROOG EN DROOG' (per stuk)

5. 'ALS JE ALLES KWIJT BENT'...

PAUZE

'GESJOCHTE JONGENS'

-Kees en Bet op hun huwelijksreis-

Aanvang Zondag om half 6, Maandag om 6 uur precies
ENTREE: Eerste rang 75 cent Tweede rang 50 cent

Rolbezetting in volgorde van opkomst

'Als je alles kwijt bent....'

- FRANS, bediende bij notaris de Leeuw
HUIDEKENS, candidaat-notaris
GEITEMANS, klerk bij notaris de Leeuw
DE LEEUW, notaris
VAN AKEN, aannemer
DALTON (oom Jaap) ZWAGER v. d. NOTARIS, ex-avonturier
BENNIE, jonge dokter, zoon van den notaris
BENITO, 'n straatjochle
JOEP, broer van Benito, krantenverkoper
ALEX, zoon van notaris
ANDRECHTS, arts

Tijd en Plaats der handelingen

- 1e bedrijf: Kamer van notaris de Leeuw, 'n zonnige lentedag, 'n morgens half 10
2e bedrijf: Zelfde kamer, 'n morgens van de volgende dag
3e bedrijf: Zelfde kamer. Enige dagen later.

Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia, America

President M. RONGEN, Directeur JAC. GEURTS

Toneelavonden in de Bondszaal te America op Zondag 5 en Maandag 6 Febr.

Aanvang Beide avonden om 6 uur
Entree Zondag 5 Februari 60 cent Maandag 6 Februari 75 cent
Reserveren Uitsluitend voor Zondag 5 Februari à 10 cent per plaats
Attentie Uitsluitend Maandag 6 Februari hebben Heeren Donateurs en Honorair Leden vete toegang met een Dame (hieraan zal streng de hand worden gehouden)
Vriendelijk verzoek 't is U ten volste van deze toneelvoering genieten, wreef dan op tijd aanwezig. Te laat komen is vervelend voor U zelf en verstoert de voor het reeds aanwezige publiek de voor de kunstgeleert.

Muziekvereniging 'St. Caecilia' AMERICA. Houdt allen uw dagen vrij voor de Grote Muziek- en Toneeluitvoering op Zondag 3 en Maandag 4 Febr. in de Bondszaal. PROGRAMMA: 1. DE BIERE, 2. LES EN LAZ BIERE, 3. GROENHEERD VERTELLEN, 4. MARCHIERS LE ZON. HET VIERDE GEBOD IN DE ONDERDANG VAN ST. PIERRE. 5. GELUK EN DRUK, 6. RUSSEN EN RUSSEN.

Op 15 februari 1935 is de tekening van architect Frans H. Stoks te Venlo voor de noodzakelijke uitbreiding van de R.K. Parochiekerk te America gereed. Het aantal inwoners van America begint toe te nemen.

In hetzelfde jaar worden steeds vaker foto's van uitvoeringen en leden van Tooneelclub America gemaakt. In de daarop volgende jaren worden vrijwel alle voorstellingen op de gevoelige plaats vastgelegd. De plaatjes worden (vermoedelijk) geschoten door vakfotograaf 'Photo van Gelder' uit Venlo.

Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia AMERICA. Op Zondag 17 November en Maandag 18 November 1935 Muziek- en Toneelavonden in Bondszaal. PROGRAMMA: 1. DIERSE MARCHI, 2. FANTASIE MET DE OPERA 'WILHELM TELL', 3. TENDERS SOUVIERS, 4. ADE DE BALLET, 5. DIERSE MARCHI DE JAAR. PRIESTERPLICHT. S.O.S. LACIDY MAAR.

PRIESTERPLICHT ROLBEZETTING, in volgorde van opkomst: JACOB VAN DER PAS, huiskn. bij Julius Kuiper; FRANS, pleegzoon van Julius Kuiper; JULIUS KUIPER; MR. GERARD VONK, advocaat; HUBERT, jongste zoon van Kuiper; EEN ZWERRIER; KAPELAAN HERMAN, oudste zoon v. Kuiper; MR. COENEN, officier van justitie; GERITSSEN, rijksveldwachter; DROOP, beroepsinbreker; TWEE RIJKSVELDWACHTERS. S.O.S. ROLBEZETTING, in volgorde van opkomst: Bartje, huisjochle bij van Schuurdijk; Wim van Oorscheot, jong auteur; Piet Sonneland, tekenaar; Henk van Baaren, techniker; Blindemann, oom van Henk.

In 1935 vermeldt de geschiedschrijving het volgende: 'Op Zondag 17 November en Maandag 18 November 1935 muziek-/tooneelavonden in de Bondszaal. Werklozen kunnen entreekaarten bekomen à 25 cent per persoon op vertoon hunner (werklozen)kaart voor de uitvoering van Zondag 17 November. Deze kaarten afhalen op Zondag 17 November van 11 tot 12 uur en van 3 tot 4 uur. Het te spelen stuk heeft de titel: "Priesterplicht". Dit tooneelwerk schildert ons de zo dikwijls moeilijke taak van den priester wiens gezag en waardigheid in deze moderne tijd zo vaak bestreden en aangetast worden.'

Perfectionisme

Steeds sterker ontpopt Meister Rongen zich als perfectionist, wanneer het om de uitvoeringen van Tooneelclub America gaat. Als in de jaren dertig de technische innovaties elkaar snel opvolgen, past hij hoe langer hoe meer technieken toe om de toneelstukken met beschikbare en betaalbare middelen optimaal tot hun recht te laten komen. Hij onderhoudt daartoe intensieve correspondentie met bedrijven en instanties. Zo dient Meister Rongen in oktober 1936 een verzoek in bij de 'Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën N.V.' om hun 'propagandamateriaal' te mogen gebruiken als aanvulling op het decor van het stuk 'Vlammende Vleugels'. In een brief laat de KLM echter weten dat zij afzien van medewerking omdat "De geheele sensationele inhoud van dit stuk nl. in strijd is met de eischen, welke aan een burgerluchtverkeersmaatschappij gesteld worden."

HALLO! HALLO!
 Hier de AMERICAANSE MUZIEK- en TONEELVERENIGING
 Wij vragen even Uwe aandacht voor het volgende:

Op Zondag 17 en Maandag 18 Novemb.
 Grote MUZIEK- & TONEELAVONDEN
 in de BONDSZAAL te AMERICA.
 Aanvang half zes precies beide avonden.

Na een 5-tal muzieknummers, o.a. de mooie Guillaume Tell-tantasia, opvoering van het aangrijpende en ontroerende drama

"PRIESTERPLICHT"
 In drie bedrijven, door H. de Vries

Dit toneelwerk schildert ons de zo dikwijls moeilijke taak van den priester, de priester, wiens gezag en waardigheid in deze moderne tijd zo vaak bestreden en aangetast worden. In dit toneelwerk is een ontzettend geheim door de biecht aan den priester toevertrouwd. Een zware inwendige strijd wordt gestreden, een strijd zo hevig dat de gestreden hiervan zich uiterlijk duidelijk aftekenen. Aan de ene zijde broedertiede en aan de andere kant de heilige plicht van 't priesterschap. Maar door de boven-natuurlijke hulp der genade, ontvangen bij de toediening van dit verbeven sacrament, wordt de strijd glorievol gestreden. En dan de verrassende ontknoping van dit spel. Een stuk dat u zeker moet zien. Hiernaast enige persstemmen. Als besluit van dit spel een BRILLANTE APOTHEOSerende de verheerlijking van 't priesterschap.

ALS 2e NUMMER DE RADIOKLUCHT
 Voor hen, die eens hartelijk lachen willen. Verder 't
„EEN SERENADE MET BIJZONDER
 Als aanvulling muziek en zang. Een rijk varieerend voor ieder smaak

Wij verwachten U allen! Door Uw be-
 en toneelavond, ONS Uwe waardering voor ons wer-
 verder voortbestaan en nog steeds betere programma's
 Op Zondag 17 November voor werklozen op vertoon hunner kaart 25 ct.
 entree, mits de entreekaart afgehaald op de aangegeven uren. Zie programma

Dus allen één leus! Zondag 17 of Maandag

MUZIEKVEREENIG. „ST. CAECILIA“, AMERICA
 Muziek- en Tooneeluitvoering
 op Zondag 8 en Maandag 9 Januari in de Bondszaal

PROGRAMMA:

1. De Plichtvergeten Vader
 2. Mispie de Ongehoorzamel
 3. De Plichtvergeten Vader
 4. Mispie de Ongehoorzamel

PAUZE

De Plichtvergeten Vader Mispie de Ongehoorzamel

Aanvang Zondag van 11 tot 12 uur - Maandag van 3 tot 4 uur
 ENTREE: EERSTE RANG 25 CENT, TWEEDE RANG 15 CENT

Maandag 9 Januari voor de Werklozen kaarten Entree van 25 cent
 De kaartjes worden door middel van de aangegeven inleiding afgehaald op de aangegeven uren.

BEZET: NIJH, BEER, LINDHARD, ENZ
 De Propaganda afd. heeft de afbeelding

Het Tijfrentekantoor
 Komisch Karakter-duet

vervaardigd in een reeks succes voorgeslagen door de Nederlandsche Duettsisten
A. Cornelissen en P. Boeren.
 Recomponiek gearrangeerd door A. van BALKOM

De zaal was stampend
 het zo stil dat men o
 van verschillende da
 die door zamen nitt
 de indruk, welke d
 maakte."

„Een goed geslaagde
 drama „Priesterplicht
 met vele goede dram
 fietten." De

De zaal was stampend
 het zo stil dat men o
 van verschillende da
 die door zamen nitt
 de indruk, welke d
 maakte."

H. 2r
 WILL. v. d. BERG
VLAMMENDE VLEUGELS
 UIT TOONEELFOND BERL

VADERLIEF ZWEEFT LANGS DEN HEMEL

muziek van WILLY DERBY
 tekst van E. PAOLI

GOR. B. SMIT'S MUZIEKHANDEL
 AMSTERDAM AMSTEL 52

KONINKLIJKE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ VOOR NEDERLAND EN KOLONIËN N.V.
 LID VAN DE INTERNATIONAL AIR TRAFFIC ASSOCIATION

Den heer H. Rongen,
 Onderwijzer.

TELEFOON 180027
 INREK. LETT. 514 - TEL. AER. TRAFICHAAL - HAAG - POSTKON.
 AFZ. Propaganda-afd. 1112.

ONS NUMMER
 38060/qr/188

DEN HAAG, HOOFDQUARTIER
 29 October 1936.

op Uw brief van 28 October monten
 berichten, dat wij geen propaganda-
 kunnen stellen voor het toneelstuk
 sensationele inhoud van dit stuk
 eischen, welke aan een burger-
 is gesteld worden.

Hoogachtend,
 Koninklijke Luchtvaart Maatschappij
 voor Nederland en Koloniën, N.V.,
 D. J. Albers

DE AMERICAANSE MUZIEK- en TONEELVERENIGING

vraagt Uwe speciale aandacht voor hare uitvoeringen op
Zondag 8 en Maandag 9 Nov. om half zes in de Bondszaal
 en nodigt U allen tot een bezoek uit. Met de grootste zorg werd het programma samengesteld. Een programma, aangepast aan ieders smaak en ieders portemonnaie. Een muziek- en toneelprogramma van half 6—11 uur en dit voor een entree van: Eerste rang 75 ct, tweede rang 50 ct. Deze prijzen met inbegrip van de vermakelijkheidsbelasting. Ook aan de werklozen is gedacht. Deze betalen voor de uitvoering van 8 Nov. 1936 maar 25 ct, mits entreekaarten afgehaald op Zondag 8 Nov. van 11—12 uur of van 3—4 uur, op vertoon hunner stempelkaart.

Wat krijgt U te horen en te zien op deze avonden ???...
 Geopend wordt met een 5-tal muzieknummers, waarbij ook de 2 nummers, waarmee de fanfare „St. Cæcilia“ deze zomer op het muziekconcours te Heeswijk de eerste prijs mocht behalen met het hoogste aantal punten van 't gehele concours. Daarna een keurig verzorgd toneelprogramma. Als hoofdnummer: „VLAMMENDE VLEUGELS“, toneelspel in 4 bedrijven door den bekenden toneelschrijver W. van den Berg. Dit stuk werd reeds op meerdere plaatsen met het grootste succes opgevoerd. Het spel verplaatst ons in de wereld der vliegers, laat ons meeleven en meevoelen in hun wel en wee. Juist iets voor ons bescheiden Nederland, maar groot is de wereld ons benijdt, waarop onze kranige piloten mee? Op, maar ook die vreugde zal dit toneelspel U trekken, vriendentrouw meeleven. Het doet u het voedsel op tot deugd, die behoefte heeft. Zien en hooren. Aktueel en emotioneel. Het is de wille van het gegeven, vooral de gevolgen hiervan zien lateren van het lachen.

Muziek- en Toneelvereniging „St. Cæcilia“

President M. Rongen **America** Directeur Jac. Geurts

Bezoekt Zondag 8 Nov. en Maandag 9 Nov. de Muziek- & Toneelavonden in de Bondszaal te America

Aanvang half 6 (precies)
 Grimeur: TH. SEUREN. Horst
 Pianist: W. BOS, Meterik
Eerste Rang 75 cent
Tweede Rang 50 cent
 Reserveren 10 ct per plaats. Bij de entreeprijs is de 10% vermakelijkheidsbelasting inbegrepen. Werklozen kunnen kaarten bekomen à 25 cent per persoon op vertoon van hun stempelkaart, voor de uitvoering van Zondag 8 November. Deze kaarten afhalen Zondag 8 Nov. van 11—12 uur en van 3—4 uur.

PROGRAMMA:

1 LA DAME BLANCHE, Marche Militaire	A. Boieldieu
2 L'EMULATION, Ouverture de concours	L. Canivez
3 EUTERPE, Ouverture (Nummers 2 en 3 bekroond: eerste prijs concours Heeswijk 1 Juni 1936)	Aug. Eenhaes
4 FANTASIE UIT DE OPERA „DER ZIGEUNERBARON“	Joh. Strauss
	arrang. A. Duquesne
5 OFFICER OF THE DAY, March	R. B. Hall
6 VADERLIEF ZWEEFT LANGS DEN HEMEL, Cabaretlied	P. v. d. Coelen

VLAMMENDE VLEUGELS

Toneelspel in 4 bedrijven door Will. v. d. Berg. Het vierde bedrijf in 2 tafereelen. 't Stuk speelt in deze tijd ergens aan een vlieghaven

8 M'n nichtje Catharine wil in een vliegmachine, cabaretlied . P. v. d. Coelen

Als men meisjes fopt !

9 Ontstellend geval in 1 bedrijf door Henri Orvan. Een klucht om te brullen van 't lachen

Concertzaal Frans Wolken 1937

Zilveren Lauwerkrans

Als 'Zangvereniging Ons Genoegen' uit Vlodrop in 1937 een 'Internationale Tooneelwedstrijd' organiseert in de plaatselijke Concertzaal Frans Wolken, meldt Tooneelclub America zich aan met het stuk 'S.O.S.' dat in november 1935 'thuis' reeds werd opgevoerd.

ZANGVERENIGING „ONS GENOEGEN“ VLODROP.

VLODROP, September 1936. Waarde Kunstvrienden.

De Zangvereniging „Ons Genoegen“ zal op de ZONDAG 10 en 17 JANUARI 1937 een **„INTERNATIONALE TOONEELWEDSTRIJD“** houden in de zaal van FRANS WOLKEN.

Wij zijn zoo vrij Uwe gezinde vereniging of gemaatschap beledigd als te noodigen literatuur te willen doelen.
 Aan prijzen welke wij beschikbaar:
1e EEREPRIJS f 20,- en Zilveren Lauwerkrans.
2e EEREPRIJS f 15,- en Verg. Medaille.
3e EEREPRIJS f 10,- en Verg. Medaille.
 Deze prijzen zijn gegarandeerd.

Verder zijn meerdere **EERSTE PRIJZEN** beschikbaar in den vorm van medailles en prachtige kunstvoorwerpen.

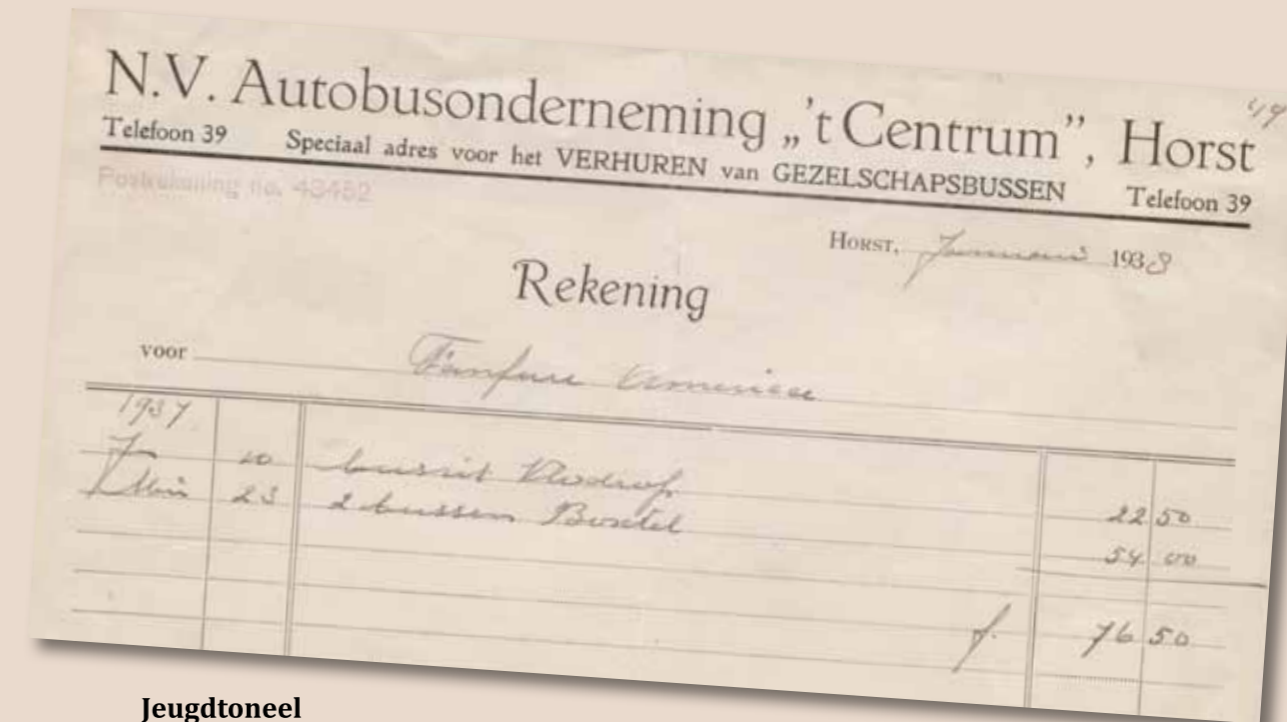
Versprekend hangt het aantal der prijzen af van het aantal der deelnemende verenigingen.
 De vergadering van afgevaardigden heeft plaats op ZONDAG 8 NOVEMBER 1936, des avonds om 2 uur in Concertzaal Wolken, Tel. No. 9. De beoordeeling geschiedt door uitsluitende deskundige heeren, die het gerechtigde, zakelijk en ernstig rechtvaardig zullen beoordeelen. Wij hopen een of twee vereenigingen te zien op 8 November t.s. te mogen begroeten.

Mocht het U niet mogelijk zijn op deze vergadering aanwezig te kunnen zijn, dan kunt U verzoeken met het inzenden van een geschikt inschrijfformulier. De vereenigingen die wenschen deel te nemen vragen wij beledigd aan het inschrijfformulier ingevuld vóór den 4 NOVEMBER 1936 te doen inlezen. Na voorlezen dan in de beschrijving niet meer gezigd.

Met vereenigingsgroet,
 Het Bestuur van „Ons Genoegen“,
 De Voorzitter, JOK J. MULDER,
 De Secretaris, W. J. BIERMANS.

Op zondag 10 januari 1937 vertrekt het gezelschap per bus vanuit America naar Vlodrop. En met groot succes, want ze keren met grote prijzen huiswaarts: *de 1e Eereprijs van fl. 20,00 en de zilveren lauwerkrans en de 2e Eereprijs van fl. 15,00 en de vergulde medaille*. De Amerikanen die met hun toneelrol hiervoor hebben gezorgd zijn: Grad van der Sterren, Piet en Lei van der Coelen, Lei Droog, Martinus Rongen en Marinus Derix.

Ook bij het Internationale Bureau voor Auteurs- en Opvoeringsrechten, ofwel I.B.V.A. "Holland" valt de vereniging in de prijzen. In een strenge brief van 29 januari 1938 laat het bureau weten dat de vereiste schriftelijke toestemming voor de uitvoering van S.O.S. in Vlodrop niet is aangevraagd waardoor *'alle medespelenden, alsmede op andere wijze verantwoordelijke personen, zich strafrechtelijk schuldig hebben gemaakt'*! Gelukkig komt de vereniging er goed vanaf met een schikking van liefst fl. 6,00. Overigens wegen de kosten van de reis en deelname aan de wedstrijd niet op tegen de eerste prijs van fl. 20,00 en de tweede prijs van fl. 15,00. Voor de busreis brengt N.V. Autobusonderneming 't Centrum in Horst alleen al fl. 22,50 in rekening. Maar het binnenslepen van de zilveren lauwerkrans en de vergulde medaille blijft uiteraard van onschatbare waarde!

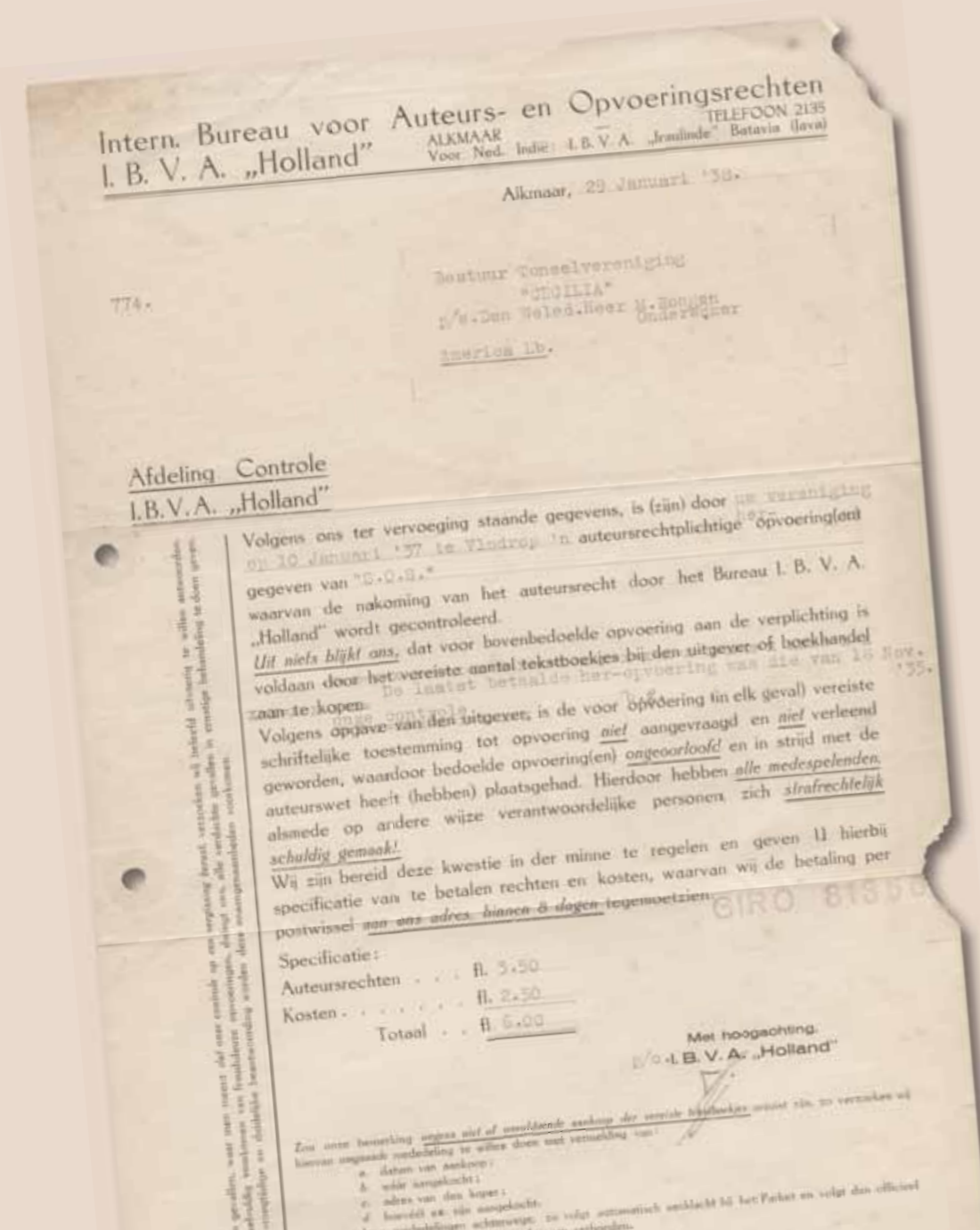

Jeugdtoneel

Naast toneelspelen voor volwassenen vinden de leden van de Tooneelclub het werven van 'jonge kweek' ook belangrijk. Bijkomend voordeel is dat hiermee *'het zielenheil van de jeugd een positieve impuls krijgt'*. In mei 1937 wordt 'Gastmaal der kinderen' als een van de eerste toneelstukken voor de jeugd gespeeld; een mysteriespel over Maria, Jezus, paters, kloosterleerlingen en lekenbroeders. Piet van Heijster speelt hierin de Mariarol.

'Gastmaal der kinderen'
 Voorste rij: Kloosterleerlingen (Janus Ernst en Cor van der Coelen)
 Achterste rij: vlnr: Maria (Piet van Heijster), Jezus (Lei Droog), pater Prior (Lotje van de Munckhof), regisseur (Meister Rongen), lekenbroeder (Cor van Oers), pater Bernhard (Piet van der Coelen)

Op zaterdag 17, zondag 18 en zondag 25 juli 1937 organiseert Muziekvereniging St. Caecilia in de prachtige tuinen van "Villa Paula" -gelegen aan de huidige Putweg- grote muziekfeesten en een 'Kermesse d'Eté'. Dit alles ter gelegenheid van hun 20-jarig bestaan. De Tooneelclub brengt als onderdeel van de feestelijkheden het 'Theater Troelala'. Het programmaboekje vermeldt 'schitterende voorstellingen, eerste klas artisten, prima muziek, afwisseling van sensatie en lach'.

Grote Muziekfeesten en Kermesse d'Eté
 bij gelegenheid van het 20-jarig bestaan der Muziekvereniging "ST. CAECILIA", te America
 ENTREE 15 cent met inbegrip der gemeentelijke belasting.
 Attentie. Bezoekt de „Limburgse keuken" op 't feestterrein. Nette vlugge bediening! Zeer lage prijzen!
 PRUSLIJST
 Grote boterham met vlees 10 cent
 Grote boterham met kaas 10 cent
 Oliebollen, grote, 3 stuks voor 10 cent
 Patates frites per portie 10 cent
 Eieren 2 stuks voor 10 cent
 Koffie per kop 10 cent
 Thee per kop 10 cent
 Een woord tot alle aanwezigen op het terrein. Vergeet niet een bezoek te brengen aan het
Theater „Troelala"
 Schitterende voorstellingen
 Eerste klas artisten
 Prima muziek
 Afwisseling van sensatie en lach. DE DIRECTIE

Prijs 10 cent

FEESTGIDS
 van de GROTE
Muziekfeesten
 bij gelegenheid van 't 20-jarig bestaan der Muziekver. „St. Caecilia", America op **Zaterdag 17 Juli** **Zondag 18 Juli** **Zondag 25 Juli** in de prachtige tuinen van Villa Paula

JUMBO KOFFIE & THEE
 Het merk voor de zuinige huisvrouw
Fa V. vander Plaats, Bolsward
 Opgesicht 1941
 Proeft deze in onze „Limburgse Keuken" op het feestterrein!

Techniek

Behalve aan grime, pruiken en kostuums wordt steeds meer aandacht besteed aan geluids- en lichteffecten. Uiteraard worden daarbij de kosten scherp in het oog gehouden. In november 1937 wordt apparatuur gehuurd van 'H. Schobbers, Erkend Installateur en Radio-Technicus' uit America. Op zijn rekening staat vermeld: "Huur van Versteker, met platen enz. Aanleg van lichtleiding voor Bliksemlicht en haardlampen, met materialen en snoeren, alsmede bediening Versteker enz. tijdens uitvoeringen en repetities." Totale kosten: fl. 9,65 voor de huur en werkloon en fl. 6,58 voor de materialen. Dit alles om de effecten bij de stukken 'Dodenschaduw' en 'Het verse kadetje', die worden uitgevoerd op zondag 7 en maandag 8 november, zo echt mogelijk te laten lijken en de toeschouwer nog sterker bij de verrichtingen op het toneel te betrekken.

H. Schobbers, America Erkend Installateur Radio-Technicus
 AMERICA 16-11 1937 Licht- en Krachtinstallaties, * Verlichtings-ornamenten * Electriche-apparaten, zoals Strijkijzers, Stofzuigers, Kookplaten, Fornuizen, enz. enz.

Rekening
 voor *Tooneelvereniging America*

Huur van Versteker, met platen enz. Aanleg van lichtleiding voor Bliksemlicht en haardlampen, met Materialen en snoeren, alsmede bediening Versteker enz. tijdens uitvoeringen en repetities. fl. 9,65

Totaal fl. 9,65

H. Schobbers, America Erkend Installateur Radio-Technicus
 AMERICA 16-11 1937 Licht- en Krachtinstallaties, * Verlichtings-ornamenten * Electriche-apparaten, zoals Strijkijzers, Stofzuigers, Kookplaten, Fornuizen, enz. enz.

Rekening
 voor *Tooneelvereniging America*

1 lamp Orca 100 watt.	1,69
1 " Be White 95 "	1,69
1 " Opstander 100 "	1,15
1 " " 60 "	0,65
3 all snoer met stekker, fitt	
mit kopdrager en lege lampfit	1,25
1 plug fitt. (delicate)	0,55
Totaal fl.	6,58

aan schobbers. 1937.

**Muziek- en Tooneelvereniging
st. Caecilia. America**
President: M. RONGEN Directeur: JAC. GELRTS

Een vriendelijk verzoek tot U allen - BRENGT EEN BEZOEK AAN DE
Muziek- en Tooneelavonden
 in de Bondszaal te AMERICA
 op Zondag 7 Nov. en Maandag 8 Nov. 1937

Aanvang
 Zondag 7 Nov. van half 8. Maandag 8 Nov. van 8 uur

Entree
 Zondag 7 Nov. 1e rang 75 cent. 2e rang 50 cent
 Maandag 8 November 75 cent

Reservieren
 Uitsluitend voor Zondag 7 Nov. à 10 cent per plaats

Paras
 Na het eerste bedrijf van '1 daag', duur 20 minuten

PROGRAMMA

1. Marche des Chetins	A. de Barenmaker
2. Pas et Labeur, tarentule	O. F.M.M.
3. Une soirée d'automne aux Ardennes, balade	A. Coenen
4. Marche du Sacre de l'Opéra La Fraternelle	C. Mejerbein
5. Ché, marché	A. A. Groot

6. De eerste uitvoering van
„Dodenschaduw“
 Een drama in 3 bedrijven. Door Jan Kogers

7. Het verse kadetje
 Kucht in den beddij. Door Lambert van West
 Naar afdeling en komedianten van „Dodenschaduw“ en „Het verse kadetje“, v.v.v.

Rolbezetting Dodenschaduw

BREKEL de vader	S. Droog
GEL, een zoon	P. v.d. Coelen
PETER, een zoon	G. v.d. Sterren
GELT, een oude schoonevrou	Ant. v.d. Sterren
VERSTEC, de smokkelhand	L. Droog
HANSEN, een smokkelhand	M. Derix
DE SPITSE, idem	J. v.d. Coelen
DE ZWAAR, idem	P. Vervoort
ROE, idem	M. Rongen
INSPECTIEUR GRALIN	M. Camps
AGENT VAN MOEL	L. v.d. Coelen
AGENT VAN WILM	L. Vervaeke
EEN DOKTER	

Na het eerste bedrijf van „1 daag“ — speelt zich af in het woonvertrek van een schonevrou, die op een bank met een klein tafeltje zit. Het tweede bedrijf speelt zich af in de slaapkamer van de schonevrou. Het derde bedrijf speelt zich af in de slaapkamer van de schonevrou. Het vierde bedrijf speelt zich af in de slaapkamer van de schonevrou.

Rolbezetting 't Verse kadetje

BOLLEMAN, vader	P. v.d. Coelen
STOFFEL, zijn zoon	L. Droog
RIP, zijn zoon	G. v.d. Sterren
BERTJE, zijn dochter	M. Derix
INSPECTIEUR DER ONTSTREKINGEN	Ant. v.d. Sterren
MEESTER HANSEN	L. Droog
AGENT VAN POLDE	M. Rongen
	L. v.d. Coelen

Na het eerste bedrijf van „1 daag“ — speelt zich af in het woonvertrek van Bolleman.

'Dodenschaduw'
 Vlnr: Siem Droog, Martinus Rongen, Antoon van der Sterren, Lei van der Coelen, Mathieu Camps

'Dodenschaduw'
 Vlnr: Grad van der Sterren, Antoon van der Sterren, Siem Droog

Decor 'Dodenschaduw'

'Dodenschaduw'
 Vlnr: Jan van der Coelen, Piet Vervoort, Marinus Derix, Siem Droog, Antoon van der Sterren, Lei Droog

Op zondag 17 en maandag 18 februari 1938 brengt de Tooneelclub een machtig, ontroerend stuk 'Heb ik mijn kind gedood?'. Het programmaboekje vermeldt dat in de pauze na het eerste bedrijf 15 minuten nodig zijn voor het ombouwen van het decor. Om het publiek toch vrolijk naar huis te laten gaan wordt ter afsluiting het stuk 'De lieve, rijke Rosa' gespeeld; *een klucht om eens hartelijk te lachen*. Het programmaboekje vermeldt verder dat er tijdens de pauze muziek en zang is. Voor de geluidseffecten wordt kunstvuurwerk gebruikt, zoals ritsen tot nabootsing van geweervuur en 100 Japansche kanonslagen alsmede 'tooneelvuur'. Het spectaculaire vuurwerk is geleverd door Koninklijke Nederlandsche Kunstvuurwerkfabrieken A.J. Kat te Leiden. De kostuums huurt de club bij Costuumhuis Henri Schippers te Rotterdam.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE KUNSTVUURWERKFABRIEKEN
A. J. KAT v.h. JOH. LOEFF
 OPGERICHT 1826

TELEFOON KANTOOR 4-12
 en van 2-7 met No. 1475.
 eveneens aan Hooftstraat 83
 TELEFOON No. 1110

Postrekening 58821

Bankiers:
 INCASSO-BANK - Leiden
 CENTRALE MIDDELS-BANK

LEIDEN (Holland),
 N.v. 7177

Rekening voor den Heer N. Hungen
 Hag. Tooneelvereniging
 to
 AMERICA (1)

1938- Febr. 3	4 ritsen gewoervuur	0.75	3.00
	100 Japansche kanonslagen		3.00
	1 K.G. Tooneelvuur met lontjes		8.25
	Omschikking etc.		0.33
			8.58

Beleefd verzoeken wij U bovenstaand bedrag
 te storten op onze girorekening No. 58821.

In november 1938 wordt het stuk 'De Demon in Smoking' gespeeld. Ook nu weer een voorstelling met een serieuze en haast sombere ondertoon, die treffend de sfeer in de wereld eind jaren 30 weergeeft. Het zal uiteindelijk een profetisch stuk blijken, want kort daarna breekt de tweede wereldoorlog uit.

Wilt U een avond hebben van werkelijk intens toneelgenot!!!

Wat moet U niet verwarren de uitvoeringen in AMERICA te houden op
Zondag 17 en Maandag 18 Februari a.s.

Opmenging van het gewichtige toneelstuk in 2 grote bedrijven:
HEB IK MIJN KIND GEDOOD?

Wij verzoeken niet door de betwijfel dat het stuk U niet te lang en niet te kort, maar juist de juiste maat, zal doen overtuigen. Het OPVORINGEN ELKSIER OVERAL EEN ENIGEM SUCCES

Maakt enige bekendheden:

"Als eenzijdig waart u niet over 'toneelgenot'!"
 "Zelden hebben we van 'toneelgenot' zo veel gezien als nu!"
 "Wat is dat voor een stuk?"
 "Het stuk, dat een enkele stralende baan, het
 van de schelle wijzen van
 van de dramatische opbouw
 van de actie, van de
 van de juiste maat, dat
 het stuk."

Na wat heeft de verdeling der Amerikaanse toneelstukken:
 De voorstelling van 'toneelgenot' in America!
 De voorstelling van 'toneelgenot' in America!
 De voorstelling van 'toneelgenot' in America!

■ MET STUK WORDT BESLOTEN MET EEN SCHITTERENDE A

Voor de opvoering van de klucht
DE LIEVE, RIJKE ROSA Een klucht om
 te lachen

Aanvang Zondag 17 Febr. half 6 en Maandag 18 Febr. half 6

Bekend maken wij U de naam van het programma
 waarin. Het stuk dat U nu doet
 een avond lang en een Uwe waarden
 de voorstelling van een stuk
 de voorstelling van een stuk
 de voorstelling van een stuk
 de voorstelling van een stuk

Totweertziens dan open onzer uitvoering

Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia
 President: M. Rotman AMERICA Directeur: Jan. Gertsen

BEZOEK de groote
Muziek- en Toneelavonden
 op Zondag 17 en Maandag 18 Februari in de Bondszaal

PROGRAMMA

1. CAECILIA-MARS	Ant. M. van Leent
2. SOUS LES TELSSELS	Delafre
3. FANTAISIE SUR L'OPERA TANCRÉDE	G. Rasmus
4. WILHELMINA MARS	Ant. M. van Leent

Heb ik mijn Kind gedood? Toneelstuk in 2 bedrijven
 door Frits van Duijn

Een machtig ontroerend stuk. Dit moet U allen zien!
 Het stuk wordt gevolgd door een schitterende apotheose

PAUZE na het eerste bedrijf
 van het toneelstuk (15 minuten)

Rosa Klucht op 1 act in één bedrijf
 door Hein van Nulven

Maandag om zes uur precies
 zal precies aan de aangegeven tijd gehouden worden

75 cent; Tweede Rang 50 cent
 op Zondag

Op Maandag 18 Febr. hebben Heren Donateurs
 en Honoraire leden vrijen toegang met één Dams
 op vertoon hunner kaart.
 Ook toegankelijk 1 75 cent entree

ZANG
 door Donateurs die men ommeerde

Z.O.Z.

DE DEMON IN SMOKING

Hierop is de voorstelling van 'De Demon in Smoking' te zien. Het stuk is een meesterwerk van de Nederlandse toneelkunst. Het wordt uitgevoerd door de Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia.

**Toneelvoering op 13, 14 of 20 Nov.
 om half 6 te America**

De Demon in Smoking

De voorstelling van 'De Demon in Smoking' is een meesterwerk van de Nederlandse toneelkunst. Het wordt uitgevoerd door de Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia.

Bezoekt hiervan de eerste opvoering in AMERICA

De voorstelling van 'De Demon in Smoking' is een meesterwerk van de Nederlandse toneelkunst. Het wordt uitgevoerd door de Muziek- en Toneelvereniging St. Caecilia.

Dit toneelstuk niet gezien te hebben zal een groot gemis voor U betekenen!

Komt daarom dit allen zien op een van de aangegeven data. Bekende bijtijke ontroering!

Bespeekt echter tijdig Uw plaats om te voorkomen!!!

Hoofdstuk 6

1939-1944

Hij: "Vrouw, er hangt oorlog in de lucht!"
 Zij: "Is het ruzie dan, bij het toneel?"
 Hij: "Nee nee, vrouw. 't Is serieus. De moffen komen"
 Zij: "Dan blijf maar thuis, hier staat de koffie bruin."

Heej: "Vrouw, dur hungt oërlog in de locht!"
 Zeej: "Is dur ruzie da, beej ut toniël?"
 Heej: "Nea, nea vrouw, 't is genne kwats. De moffe kome"
 Zeej: "Daan blief ma thoës, heer stiët de koffie broën."

Zware Tijden

Als nooit tevoren sluit een voorstelling van Toneelclub America zo sterk bij de actualiteit aan als in februari 1939, bij de uitvoering van 'De Rode Adelaar'. Het stuk verhaalt over de Spaanse burgeroorlog, die op dat moment in alle hevigheid voortduurt. Het toneelstuk heeft onder andere in Eindhoven uitverkochte zalen en meerdere heropvoeringen behaald.

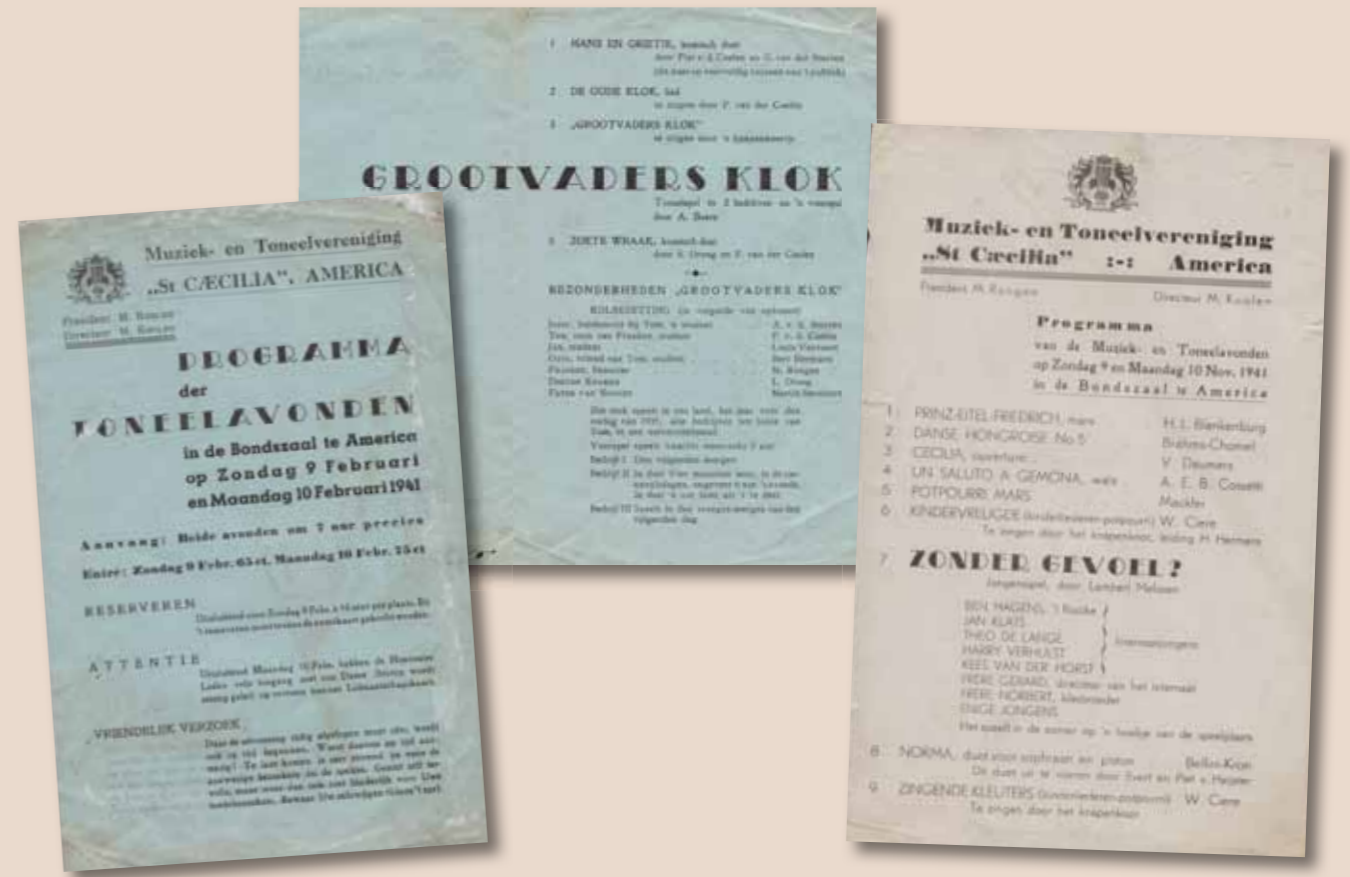
De verwachtingen in America zijn dan ook hooggespannen en de maandenlange repetities en voorbereidingen werpen hun vruchten af. Het toneelstuk wordt zelfs in een krantenartikel aangekondigd en als klap op de vuurpijl zijn de schrijvers Jan Grosfeld en Will van den Berg persoonlijk aanwezig bij de uitvoering. Toch is het niet allemaal kommer en kwel op de toneelavonden. Op het affiche staat de geruststellende aankondiging: 'Als bijprogramma enige lachsalvo's'...

Jubileum

Ondanks het uitbreken van de oorlog gaan de voorbereidingen, repetities en toneeluitvoeringen gewoon door, zij het op een lager pitje. In 1940 worden in januari nog vijf stukken gespeeld in verband met het 25-jarig jubileum. Op het affiche staat, naast de aankondiging van de jubileumvoorstelling, een beknopte geschiedenis van de eerste 25 jaar van Toneelclub America.

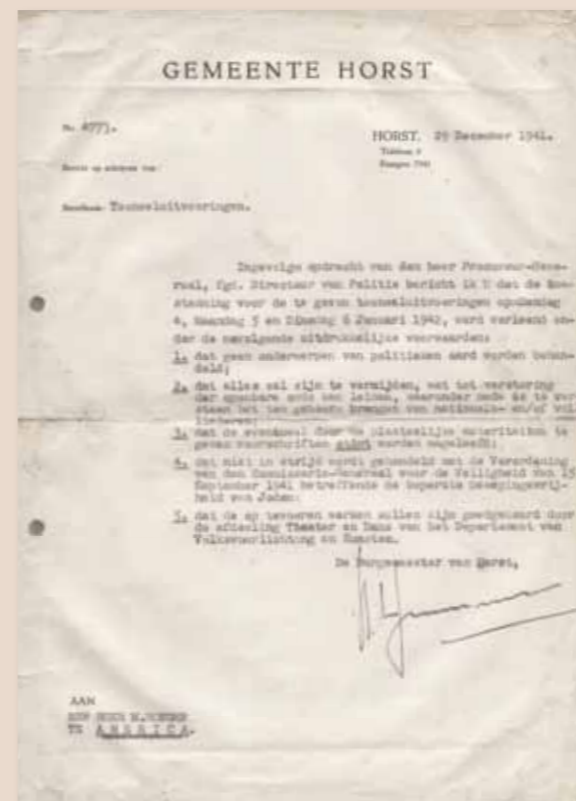

Ook hier wordt de dreiging van een groot conflict op het wereldtoneel aangevoeld. 'In de loop van het jaar 1940 -het jaar van ons zilveren bestaansjubileen wij onze bezoekers, als de tijdsomstandigheden zulks toelaten -dat God moge geven- iets extra's te kunnen aanbieden. De plannen zijn reeds gemaakt, deze wachten enkel nog op verwezenlijking'. Op 7 april 1940 vindt een kindertoneeluitvoering plaats waarin naast 'Het schooiertje' en 'Het gevangen kabouterke' ook een declamatie, muziek en liedjes ten gehore worden gebracht. Uiteindelijk worden in november 1940 nog twee voorstellingen gespeeld: 'Een kroes water' en 'Oom Tinus was een rare'. De muziek-/toneelvereniging telt dan 42 leden. Op 9 en 10 februari 1941 tikt 'Grootvaders klok' in de Bondszaal. Het stuk speelt zich af in het jaar vóór de oorlog, in 1939 dus. Voor aanvang van de voorstelling zingt een knapenkoortje onder leiding van Lei Theunissen, destijds koster in America, het lied 'Grootvaders klok'. Het knapenkoor telt 10 zangertjes, geoefend wordt bij Lei Theunissen thuis.

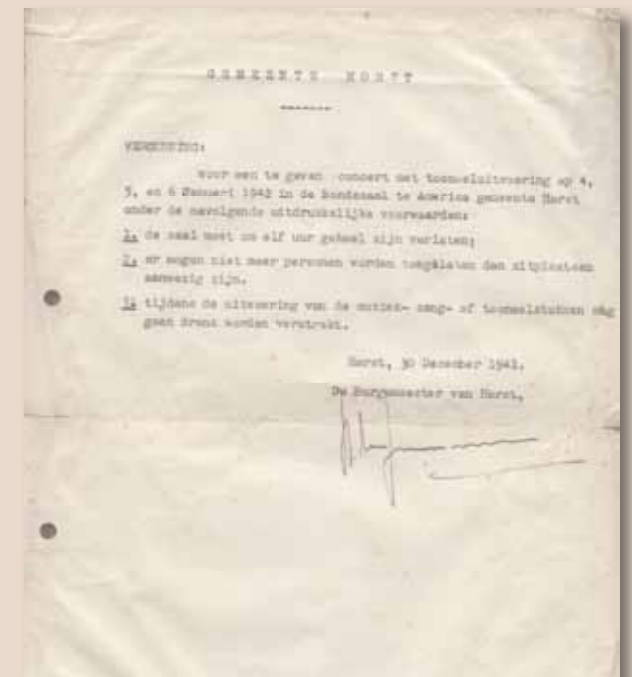

Gewoon doorgaan

Dat de leden van Toneelclub America zich niet laten weerhouden om door te gaan met spelen, blijkt uit de respectievelijk zes en tien voorstellingen die in 1941 en 1942 worden gegeven. De sfeer wordt echter steeds grimmiger. In een brief van de burgemeester van Horst, -onder druk van de Duitse bezetter- worden strenge voorwaarden gesteld aan de toekenning van een vergunning voor de uitvoering 'Stroopers in den Kerstnacht'. Het toneelstuk staat gepland voor 4, 5 en 6 januari 1942. Eén van de voorwaarden is een stuitend voorbeeld van de tijdsgeest. In artikel 4 van de vergunning lezen we: '4. Dat niet in strijd wordt gehandeld met de Verordening van den Commissaris-Generaal voor de Veiligheid van 15 September 1941 betreffende de beperkte bewegingsvrijheid van Joden.'

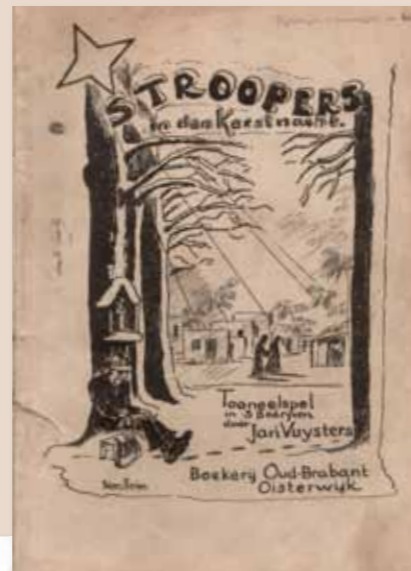
'Stroopers in den Kerstnacht', Vergunning van de gemeente Horst en verordening van de Overheid m.b.t. beperkte bewegingsvrijheid van de Joden.

'Stroopers in den Kerstnacht' is een bijzonder ruig kerstspel met stropers, schurken en een veldwachter, waarin Antoon van der Sterren als 'Soeperke' een sublieme hoofdrol vertolkt. Meister Rongen krijgt voor de uitvoering van dit toneelstuk een lumineus idee. Voor het spel vindt hij het noodzakelijk dat er 'geschakeld' kan worden tussen twee podia. Om dit te bereiken wordt er een doorzichtig gordijn gespannen, ongeveer halverwege het podium. Soms speelt het toneelstuk zich af op het voorste gedeelte en blijft het achterste deel onverlicht. Vervolgens speelt het stuk zich af op het achterste gedeelte en blijft het voorste deel onverlicht. Speciale verlichting verhoogt het effect. Het toneelboekje adviseert het gebruik van klassieke muziek. Meister Rongen zal Meister Rongen niet zijn als hij ook hiervoor weet te zorgen. Via via weet hij op een adres in Amsterdam onder andere de 'Peer Gynt suite' van Edvard Grieg en 'Het Wiegenlied der Hirten an der Krippe zu Bethlehem' van Max Reger te bemachtigen. Een knapenkoor zingt op de achtergrond toepasselijke kerstliederen.

'Stroopers in den Kerstnacht'
Jan Vuyjsters, auteur

'Stroopers in den Kerstnacht'
Vnr: Soeperke (Antoon van der Sterren), De rooie schurk (Piet van der Coelen), 't Pastoorke (Siem Droog), De Kromme (Grad van der Sterren), Franske (Piet van Heijster)

Dode hond

Het toneelboekje vermeldt dat het spel zich afspeelt 'in een herberg met schenkkast en petroleumlamp met een kerststalletje en kerstboompje, overdadig versierd'. In de loop van het spel komt een scène voor tussen 'Soeperke' (het filosoofke, oud mannetje) en de veldwachter.

Scène 'Stroopers in den Kerstnacht':

De veldwachter komt de herberg binnen met een dode hond. "Is 't Soeperke soms hier?... O ja, ik zie hem al. Zeg Soeperke, is deze hond van jou? Lag dood voor jouw deur". Soeperke: "Een hond, een dode hond...? Meinen Kas toch nie? Och jé, hij is de mijne, goeie Kas, och erm, hij is dood... geef hem hier, o joei, hij is al koud!.."

De toneelvereniging moet dus zorgen voor een dode hond, ook hiervoor draait men zijn hand niet om. Dat deze dode hond daadwerkelijk is geleverd bewijst een rekening van de heer Wim Keijsers, wonende op E 133 te America. Voor levering van een dode hond heeft hij een bedrag van fl. 2,50 ontvangen. De betreffende hond draagt de mooie naam "Piggy". Wim, tweede zoon van de familie Keijsers, heeft Piggy als pup (rashond) gekocht. Op 23 april 1940 vierden de ouders van Wim hun 25-jarig huwelijksfeest en bij die gelegenheid krijgt Wim twee dagen buitengewoon verlof uit militaire dienst. Hij is gelegerd op de Grebbeberg in Rhenen en gaat thuis in America met zijn hond Piggy op de foto. Eind 1941 wordt Piggy ernstig ziek. In deze tijd gaat men voor een zieke kat of hond nog niet naar een dierenarts. Om Piggy uit haar lijden te verlossen wordt de hulp

'Stroopers in den Kerstnacht'
Wim Keijsers met hond Piggy

van Toon Poels ingeroepen. Toon heeft een jachtakte voor "Zuid-West America" en geeft Piggy het genadeschot, waarna de hond een mooie rol op het toneel als erbetoon ten deel valt.

Dan moeten er ook nog enkele dode hazen ten tonele worden gevoerd. In het spel speelt zich nl. een scene af waarin 'De Rooie' (schurk), mooi vertolkt door Piet van der Coelen, een paar dode hazen op de grond gooit voor de tapkast. Hoe 'De Rooie' aan deze hazen is gekomen laat zich raden...

De voorstellingen 'Dat hebben wij weer' en 'Jonas de Recruit', tijdens de kermis in juli 1942, blijken net als 'De Verschoppeling' in november 1942, vooralsnog de laatste te zijn, die Toneelclub America kan spelen. Het affiche vermeldt dat aan deze voorstellingen welwillende medewerking wordt verleend door 't Blerick's strijkkwartet. Er wordt een luchtig programma gebracht van maar liefst 9 voordrachten, sketches, kluchtjes, een duet en een cabaretlied. Tijdens de oorlogsjaren worden de voorstellingen vanwege de verplichte aansluiting bij de Culturkamer stopgezet. Pas na de bevrijding - in augustus 1945 - wordt de draad weer opgepakt. Snel genoeg blijkt dat de oorlog bij velen diepe wonden heeft achtergelaten, niet alleen op het wereldtoneel, maar ook in de wereld van het toneel. In 1944 vindt er nog wel correspondentie plaats tussen Meister Rongen en Tonny Schmeink. Zij wisselen van gedachten over de toekomst van het toneel na de oorlog.

Hoofdstuk 7

1945-1949

Zij: "Manlief, ik ga ook bij het toneel!"

Hij: "Wablief? Maar meneer Pastoor duldt geen vrouwen op het podium!"

Zij: "Nou, maak je borst maar nat!"

We beginnen vanuit stilstand, maar gaan er daarna vol tegenaan!"

Hij: "Man, man. We zullen het zien!"

Zeej: "Leeve kel, ik gaj ok beej ut toniël!"

Heej: "Wahblif? Ma meniër Pastoër wul gen vrouwlie op ut podium!"

Zeej: "Nou, maak ow borst ma naat!"

Weej beginne vanoët stilstand, ma goan dur da vol teagenaan!"

Heej: "Man, man. We zulle ut zeen!"

Opluchting en openlucht

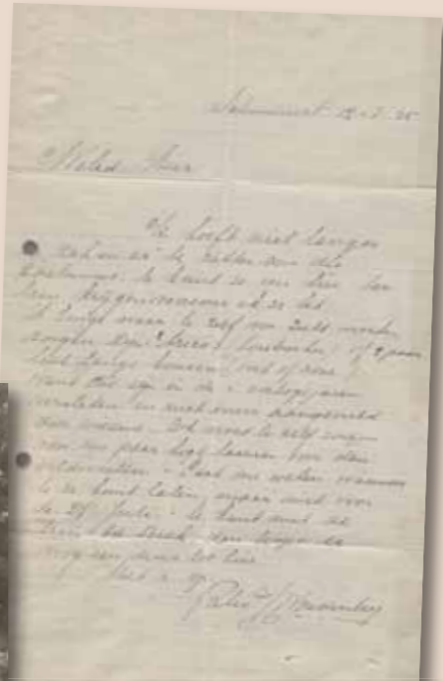
1945, het jaar van de bevrijding. Een golf van gemengde gevoelens overspoelt ons land en bereikt ook America. De vreugde is groot, maar het verdriet werpt een grote schaduw over het dorp. Ook nu blijkt het saamhorigheidsgevoel de Amerikanen energie te geven. Al snel wordt de draad van het dagelijks leven weer opgepakt. Zo ook bij de Toneelclub.

Openluchtspel

Om de wederopbouw van de zwaar beschadigde kerk te bekostigen, zet de Toneelclub voor het eerst een openluchtspel op touw. De voorstelling 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke', waarmee Moeder Maria wordt bedankt voor de bevrijding van ons land, belooft een groots spektakel te worden.

Veel vrijwillige handen helpen om het terrein aan de splitsing bij de Putweg en de Wouterstraat klaar te maken, decors te bouwen en kostuums te maken. Kostuums huren bij Costuumcentrale Ons Leekenspel te Bussum, A. Serné te Amsterdam, Johan de Bont te Tilburg, J.N. Mulder te Utrecht en D. van Nooijen te Rotterdam is na de oorlog lastig vanwege vervoerproblemen. Na de oorlog krijgen het transport van levensmiddelen en textiel voorrang. Meister Rongen legt zijn probleem voor aan de Paters van Schimmert, omdat er nogal wat religieuze kostuums nodig zijn voor deze voorstelling. Op 12 juli 1945 reageert Pater P.J. Woudenberg te Schimmert per brief. Hij deelt Rongen mee dat via zijn klooster kostuums geleend kunnen worden. Rongen gaat op het voorstel in en reist/loopt naar Schimmert om de kostuums op te halen. Het openluchtspel, dat op 12, 19 en 26 augustus 1945 plaatsvindt, wordt een groot succes. Daags na de laatste voorstelling gaan de kostuums retour richting Schimmert

Openluchtspel 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke'

Brief Dater Woudenberg:

"U hoeft niet langer in zak en as te zitten om die costuums. U kunt ze van hier ter leen krijgen, voor zover ik ze heb. 't Enige, waar U zelf voor zult moeten zorgen zijn 2 trico's (rose broeken) of 2 paar heel lange kousen (wit of rose) want die zijn in de 5 oorlogsjaren versleten en niet meer aangevuld door nieuwe. Ook moet U zelf zorgen voor een paar hoge laarzen voor den Veldwachter. Laat me weten wanneer U deze komt halen, maar niet op de 27e Juli. U kunt met de trein tot Beek, dan loopt U nog een uur tot hier. Met vr. groet, Pater Woudenberg."

via de firma Douven uit Horst. De vervoerkosten bedragen fl. 60,60. De drie voorstellingen leveren voor het Kerkbestuur van America het mooie bedrag van fl. 8.466,19 op; voor die tijd een gigantisch bedrag!

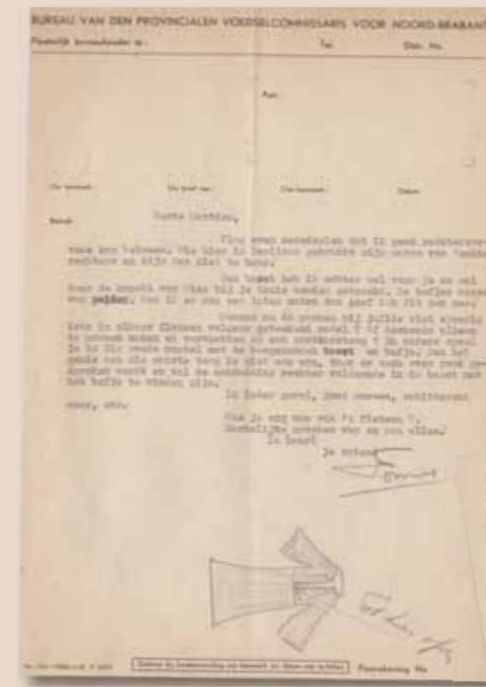
Openluchtspel 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke'
Mariagrot met Dora Kleuskens als Maria

'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke' is een oude Maria-legende, waarin een schamele straatzanger van het Lieve Vrouwke een gouden muiltje krijgt en vervolgens voor heiligschennende straatroof wordt aangehouden. Piet van Heijster (19 jaar oud) kan goed zingen en speelt de rol van de jonge straatzanger. Hij wordt voor de vermeende straatroof door de rechter veroordeeld tot ophanging aan de galg. De jonge zanger zingt een lied voor het Lieve Vrouwke en, waarachtig – als door een wonder – spreekt zij de jonge zanger toe en schenkt hem haar tweede gouden muiltje om – zoals het toneelboekje vermeldt –

de dwaze gerechtigheid van mensen te beschamen. De boodschap is duidelijk en de jonge zanger ontkomt aan ophanging aan de galg. Het spel is uitgebreid met een voor- en naspel, met een rei van maagden die hun lofzangen brengen aan het Lieve Vrouwke, met jongens en meisjes en een gemengd koor van ongeveer 50 zangers en zangeressen. Hay Kleuskens herinnert zich dat hij in dit openluchtspel als tienjarig kind zijn debuut maakt als toneelspeler. Eén van de naaisters, die met grote regelmaat kostuums maakt voor de toneelvereniging is Coba Droog. Zij maakt en verstelt kleding voor de dorpsbewoners om de kost te verdienen voor het grote gezin, waarin zij opgroeit. Haar valt de enorme eer te beurt als eerste vrouw een rol te spelen in 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke'. Ze speelt de rol van Grietje, de vrouw van de goudsmid en maakt hiervoor haar eigen kleding. Na enkele jaren wordt zij als non actief in het zustersklooster in Steyl -waar ze naaister blijft. Het naaiwerk blijft haast letterlijk een rode draad in haar leven. Het gegeven dat zij als eerste vrouw een toneelrol gespeeld heeft, blijft echter niet zonder gevolgen.

De Vrije Spelers

Gemengd spelen is namelijk nog steeds een doorn in het oog van pastoor Jansen en de gemoederen in het dorp lopen hoog op. Een conflict tussen de dienaar Gods en Meister Rongen is onvermijdelijk. Martinus Rongen wordt zelfs ontboden bij de bisschop om opheldering te verschaffen en Vicaris-Generaal Mgr. Féron geeft hem verrassend genoeg de zegen voor gemengd spelen, mits de repetities gescheiden plaatsvinden.

Pastoor Jansen blijft standvastig een vurig pleidooi tegen gemengd spelen houden en strooit zijn visioenen over allerlei onzedelijke praktijken vanaf de kansel over de Amerikaanse kerkgangsters uit. Een meerderheid van hen staat echter volledig achter het standpunt van Meister Rongen. Blijkbaar spelen er door het hoofd van mijnheer pastoor heel andere beelden, dan die op het podium worden vertoond! Doortje Kleuskens van 'Kleuskens Sef' krijgt een weinig beweeglijke rol in 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke'. Zij speelt Maria en moet urenlang volkomen stil in een grot staan. Met een stok onder de oksels, half zittend op een fietsenzadel en ingewreven met azijn tegen de muggen wordt zij in toom gehouden... Doortje beleeft de voorstelling als 'living statue'. Tijdens de pauze wordt een gordijn voor de grot geschoven, zodat Doortje even de ledematen kan strekken. 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke' wordt een groot succes. Het spelen in de openlucht smaakt naar meer en de eerste plannen voor een permanent openluchttheater in America worden gesmeed.

'Stroopers in den Kerstnacht', het toneelstuk dat in 1942 al een keer was opgevoerd, wordt in december 1945 opnieuw gespeeld. Op het affiche voor deze kerstvoorstelling staat voor het eerst de naam 'De Vrije Spelers' vermeld. Wanneer precies tot deze naamsverandering is besloten, is niet bekend.

Opvallend is de rekening voor de levering van vier konijnen en een haas, die gedurende de voorstelling worden gebruikt. Liefst fl. 60,00 vraagt de leverende poelier, waarmee hij in deze tijd van voedselschaarste De Vrije Spelers een poot uit lijkt willen draaien.

'Stroopers in de Kerstnacht'
Zittend vlnr: Piet Geurts, ?, ?,
Piet Haegens
Staannd vlnr: Sef Haegens, ?,
Wim Kleuskens, ?, Door Kleuskens,
Mart Smulders

Een ander huzarenstukje leveren de spelers rond Kerstmis 1945 af met 'Das Glöcklein von Innisfar; Ein Weihnachts-Abend in Schottland', een kerstverhaal dat Meister Rongen vanuit het Duits in het Nederlands heeft vertaald: 'Het klokje van Innisfar'. In deze voorstelling zingt het mannenkoor. Voor de muzikale begeleiding op piano zorgt Theo Janssen uit America. De gebroeders Keijsers uit Horst spelen viool respectievelijk cello. Het geheel wordt spectaculair omlijst met Bengaals vuur in liefst vier kleuren; rood, groen, wit en oranje.

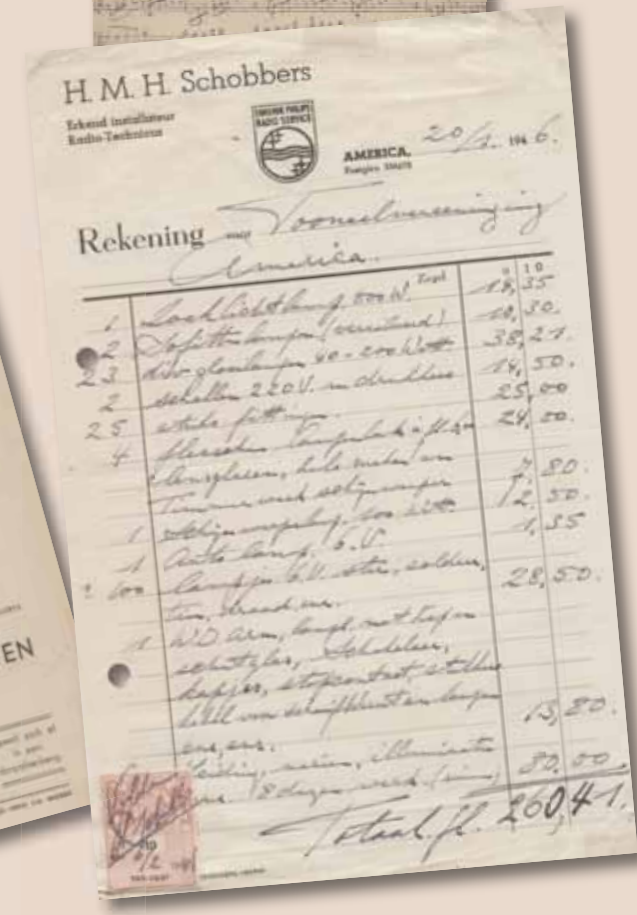
Het toneelarchief vermeldt een brief van harmonie 'Sint Caecilia' Blerick met het verzoek het toneelstuk 'Stroopers in den Kerstnacht' in februari 1946 twee keer in Blerick te komen spelen. Dit kan helaas niet doorgaan, omdat de actieve Amerikaanse toneelvereniging inmiddels bezig is met de voorbereiding van een volgend stuk: 'Per Aspera ad Astra'.

Schuilplaats

De wederopbouw van ons land is inmiddels in volle gang. De toneelvereniging stelt alles in het werk om de bewoners van America weer in een optimistische stemming te brengen. In januari 1946 brengt zij een heuse revue onder de titel 'Per Aspera ad Astra', wat 'Door Duisternis tot Licht' betekent. Het is een revue in twee delen met proloog en 22 taferelen en

speciaal gecomponeerde muziek. Aangezien de aanwezige toneelverlichting niet toereikend is voor zo'n groots spektakel, wordt Harrie Schobbers, de elektricien van America, ingeschakeld om voor passend licht te zorgen. Harrie gebruikt onder meer schijnwerpers en zoeklichten en is maar liefst acht dagen zoet met de bouw van de installatie. Het technisch wonder maakt niet alleen de zaal, maar ook de kas van De Vrije Spelers een stuk lichter. Totale kostenplaatje: een schokkende fl. 260,-. De tweede voorstelling, speciaal voor en door kinderen, speelt in februari 1946, nadat eerder al in 1937 een jeugdvoorstelling heeft plaatsgevonden. De voorbereidingen blijken bepaald geen kinderspel. Net als voor toneel voor volwassenen wordt alles tot in de puntjes voorbereid; het handelsmerk van De Vrije Spelers. 'Het Kabouterprinsje' -een kinderspel in vier bedrijven- paradeert op 10 en 11 februari 1946 over het podium van de Bondszaal.

De opbrengst van beide avonden is bestemd voor de Amerikaanse missionarissen Droog en Hermans. Gradje van Heijster speelt kabouterkok, maar kan het woord 'puddinkje' niet goed uitspreken. Ondanks de vele oefeningen met de regisseur blijft Gradje 'pullinkje' zeggen, wat tot grote hilariteit onder het publiek in de zaal leidt.

In mei 1946 vindt een grootse bevrijdingsherdenking plaats, met onder meer originele, korte Nederlandstalige liedjes. Meister Rongen en Jan van der Coelen schrijven voordrachten en declamaties.

Op 13 en 14 oktober wordt een vrolijk en stampvol programma onder de noemer 'Uit de oude doos' gepresenteerd. Een avond met afwisselend zang en korte toneelvoorstellingen, liefst veertien stuks in totaal! In 1946 worden tijdens

kermis filmvoorstellingen georganiseerd en bovendien worden de eerste voorbereidingen getroffen voor de bouw van het openluchttheater, dat al snel vorm krijgt.

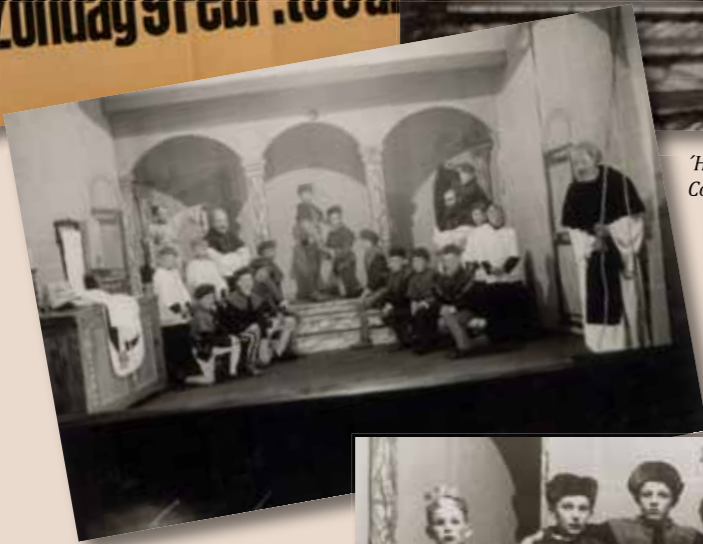
Begin 1947 worden twee voorstellingen voor kinderen gespeeld: 'Kinderen' van de bekende schrijver Johan Fabricius in januari; in februari gevolgd door 'Het bezoek des Konings'. In augustus wordt 'Dorp in Onrust' gespeeld in het fonkelnieuwe openluchttheater. De decors zijn zo levensecht, dat tijdens een regenbui een deel van het publiek wil schuilen in het gebouw op het podium. Ze raken echter van de regen in de drup. Al gauw blijkt er geen echt dak op het 'gebouw' te zitten; het is een geschilderd decorstuk dat slechts uit een plat houten geraamte en karton bestaat:

"Café De Drie Beuken". Een beter compliment kon het publiek de decorbouwers niet geven! Tijdens de drie midzomer-uitvoeringen van dit stuk worden maar liefst 1800 ijsco's verkocht! Met het spelen van 'Hof Terhove' naar een boek van Marie Koenen gaat op zondag 28 en maandag 29 december 1947 eindelijk een langgekoesterde wens van regisseur Rongen in vervulling. Het feit dat hij deze Limburgse schrijfster persoonlijk kent zal aan deze wens zeker hebben bijgedragen.

'Het bezoek des Konings'
Coen Boots en Antoon van der Sterren

'Het bezoek des Konings'
Onderste rij vlnr: Chris Derks, Jac van der Sterren (eerste rol), Jan Ernst,
Jan van der Sterren (Toon), Wiel Steeghs, Jan Wijnhoven (Piet),
Bert van de Munckhofen Jan Pouwels (Sjang).
Bovenste rij vlnr: Coen Boots, Joep Pouwels, Wiel Geurts,
Jac van den Munckhofen Jac Kleuskens

Gedurfd

Hoewel het in 1948 relatief rustig is rond De Vrije Spelers geldt hier het adagium: schijn bedriegt! Geheel America lijkt zich voor te bereiden op het spektakelstuk 'De Zwarte Plak'. Deze toneelvoorstelling, geschreven door Piet Vermeltfoort uit Venray, verbeeldt een belangrijk stuk geschiedenis van America en staat gepland voor januari 1949.

Terwijl in 1948 ons land een nieuwe koningin krijgt in de persoon van Juliana, wordt in de Bondszaal een kelder gebouwd. Slechts één voorstelling wordt gespeeld: 'Freekie en zijn vrienden'. In dit toneelstuk, dat in januari wordt opgevoerd, spelen alleen maar jongens van 6 tot 16 jaar. In een krantenartikel wordt deze aanpak om jong talent te rekruteren een gedurfd experiment genoemd. Meister Rongen is in zijn opzet geslaagd; hij wil 'jong bloed' in de vereniging en dit blijkt de juiste manier om dat voor elkaar te krijgen.

Het jubileumjaar 1949 kent voor De Vrije Spelers een overvolle agenda. Naast het succesvolle drama 'De Zwarte Plak' speelt de jubilerende toneelvereniging in het Openluchttheater haar derde openluchtspel:

'Regina'. Vervolgens neemt de toneelvereniging in oktober deel aan een toneelwedstrijd in Leunen met het spel 'De truc van Tienus'. Van de zes deelnemende verenigingen eindigen De Vrije Spelers op de eerste plaats. In 1949 viert toneelvereniging De Vrije Spelers het hele jaar door haar 35-jarig bestaan.

Bovendien organiseren De Vrije Spelers een toneelconкурс in America waaraan wordt deelgenomen door Het Schouwtoneel uit Venlo, Toneelclub K.A.B. uit Limmel-Maastricht en (in januari 1950) Die Haghespelers uit Helmond met als afsluiting een jubileumuitvoering door De Vrije Spelers met het stuk 'Zondvloed' in februari 1950.

Hoofdstuk 8

1950-1954

Hij: "Vrouw! Bij Meister Rongen hebben ze allemaal mensen in een kastje gestopt!"
 Zij: "'t Zal toch nie? Hebben ze onderduikers?"
 Hij: "Nee, nee. In een televisie en we mogen vanavond allemaal komen kijken!"
 Zij: "Nou, dan zal de toneelrepetitie wel in rook opgaan...."

Heej: "Vrouw! Beej Meister Rongen hebbe ze allemoal meense in un kësje gedoan!"
 Zeej: "'t Zal toch ni? Hebbe ze onderduikers?"
 Heej: "Nea, nea. In dun televisie en we mooge vanoavond allemoal kome kiëke!"
 Zeej: "Nou, da zal de toniëlrepetitie waal in roëk opgaan...."

Televisie aan - toneel uit?

De Vrije Spelers sluiten het jubileumjaar 1949 af met een groot toneelconcours, dat in november en december 1949 en in januari 1950 plaatsvindt. Aan het concours mogen drie verenigingen deelnemen. Met liefst twintig aanmeldingen uit Limburg en Brabant blijkt een loting noodzakelijk. Op zondag 13 november 1949 mag Het Schouwtoneel uit Venlo het spits afbijten, gevolgd door Tooneelclub K.A.B., Limmel-Maastricht, die op zondag 11 december 1949 de zaal plat hoopt te spelen. Op zondag 22 januari 1950 is het de beurt aan Die Haghe Spelers uit Helmond.

Tonny Schmeink uit Berlicum, prof. drs. Rob Salomons uit Roermond en Piet Vermeltfoort uit Venray beoordelen als vakjury de uitvoeringen en de toeschouwers kennen de publieksprijs toe. De toeschouwer, die eenzelfde mening blijkt te hebben als de vakjury, dingt mee naar de speciale prijs: een fiets. Zes personen komen hiervoor uiteindelijk in aanmerking en ook nu moet er worden geloot. De heer W.J. Reijnders, Swolgensedijk 6 uit Melderslo is de gelukkige winnaar en mag de fiets mee naar huis nemen.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst op zondag 12 februari 1950 wordt de winnaar van het toneelconcours bekend gemaakt. Die Haghe Spelers uit Helmond gaan met de eerste prijs naar huis. Diezelfde avond en de avond daarna spelen De Vrije Spelers het stuk 'Zondvloed'. Voorzitter G. Luyten van Tooneelclub K.A.B. uit Limmel is zo onder de indruk van de kwaliteit van het spel van De Vrije Spelers, dat hij in een brief schrijft blij te zijn dat de club uit America zelf niet aan het concours heeft deelgenomen. Op maandag 13 februari gaat 'Zondvloed' in de herhaling.

Zeeuwse connectie

In 'Zondvloed' speelt Tilla Vervuurt de rol van haar leven als Saar, de vrouw van Jakob Verplancke (gespeeld door Piet van der Coelen). Het toneelstuk van de hand van Louis Lockfeer gaat over de verdeeldheid onder de Zeeuwen over een gevoelige kwestie.

'Zondvloed'
 Zittend vlnr: Antoon van der Sterren, Stien Aerts, Piet van der Coelen, Jan van der Coelen, Tilla Vervuurt, Mia Smulders
 Staand vlnr: Sjang Kleuskens (souffleur), Martinus Rongen (regisseur), Lei Droog, Herman van der Coelen, Bert Hermans, Gerda Gijzen

'Zondvloed' Lei Droog

'Zondvloed' Antoon van der Sterren

'Zondvloed' Jan van der Coelen en Herman van der Coelen

'Zondvloed' Piet van der Coelen

'Zondvloed' Jan van der Coelen en Gerda Gijsen

'Zondvloed' Mia Smulders

Een deel van hen wil de polders onder water laten lopen en anderen juist niet, omdat ze vrezen dat daardoor kostbare landbouwgrond verloren gaat. Het stuk maakt veel indruk en legt vooral de frappante overeenkomst in mentaliteit tussen de Zeeuwen en de bewoners van de Peel bloot.

'Zondvloed' Stien Aerts

'Zondvloed' Tilla Vervuurt

Tilla Vervuurt, 99 jaar

Voor 'De Haven', het toneelstuk dat De Vrije Spelers in januari 1951 op de planken zetten, is helaas geen rol weggelegd voor de getalenteerde Tilla. Wegens een ongeval en ziekte moet zij, om te herstellen, bijna 2,5 jaar in Noordwijk aan Zee verblijven.

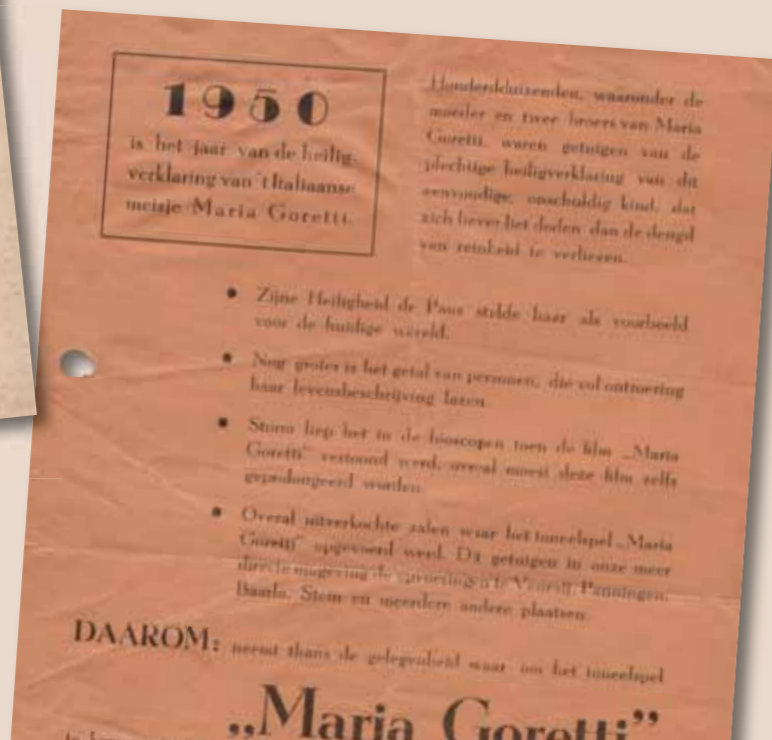

Als bijzondere hommage aan Tilla staat tijdens de uitvoering van 'De Haven' haar portretfoto levensgroot voor het podium. Piet van der Coelen, Nelly Aerts, Antoon Rongen, Jan en Herman van der Coelen, Antoon van der Sterren, Lei Droog, Mariet Driessen en Martinus Rongen spelen die avond de sterren van de hemel. Met de voorstelling, die de concurrentiestrijd tussen de kleine en de grote mosselvangsters in Zeeland in beeld brengt, weet de toneelclub een eerste prijs te winnen in een wedstrijd, die is uitgeschreven door het W.K.A. (Werkverband Katholiek Amateurtoneel). Een provinciale subsidie van liefst fl. 250,- valt hen ten deel. In haar rapport roemt de jury 'de hechte teamgeest' van De Vrije Spelers. Ook is er veel lof voor de manier waarop Rongen 'homogeniteit' tussen de spelers

brengt en realistische details, zoals een echt brandende kachel en het gebruik van een foto van een overleden personage. 'De Haven' wordt in februari in Castenray en in maart tijdens Halfvasten in Horst gespeeld.

Volgens de opgave voor de gemakkelikhedenbelasting van de Gemeente Horst zijn voor de twee avonden liefst 651 kaartjes verkocht.

Voor het toneelspel 'Maria Goretti' in november 1950 worden honderd raambiljetten en 1.600 circulaire gedrukt bij Drukkerij H. van Lieshout uit Horst. Het totaal aantal verkochte kaartjes bedraagt voor drie voorstellingen 1.140 stuks.

WERKVERBAND KATHOLIEK AMATEURTONEEL
DIOCEES ROERMOND

Inslingswedstrijd seizoen: 1950 / 1951
Kring: HORST / VENRAY
Naam der deelnemende vereniging: DE VRIJE SPELERS
Regisseur: Mart. RONGEN
Voorzitter: Mart. RONGEN
Secretaris: _____

Oproeping van het spel: DE HAVEN
Datum van oproeping: ZONDAG, 28 JANUARI 1951
Plaats en zaal van oproeping: AMERICA - RONDEGROEK

PUNTENSTAAT

Keuze van het stuk	1 Toneelwaarde (voorn)	7½
Regie	2 Ethische waarde (inhoud)	8
	3 Opvatting: Legeit van het werk	9
	4 Tempo	8
	5 Spel: typering, mimiek, gelass	7½
	6 Dicht en uitgespaak	7
	7 Rollenrol	9
	8 Samenstel	8
	9 Algehele indruk en entourage	8
	10 Decor, licht en muziek	8
Totaal		80

Ingedeeld in de 1e. klasse
Zie voor verdere bijzonderheden de aangehechte toelichting.

Dat de wereld steeds meer 'mobiel' wordt in de jaren vijftig blijkt uit het toenemend aantal voorstellingen dat De Vrije Spelers buiten de deur speelt. Nadat het toneelstuk 'Moeder' in februari 1952 in America wordt gespeeld gaat

het stuk uit logeren en siert ook in Oirlo het toneelpodium. Voor de uitvoering 'thuis' verleent de mondharmonicaclub America haar medewerking. De baten van de avond worden gelijkelijk verdeeld. In april wordt 'Naatje gaat trouwen' gespeeld en in oktober organiseren De Vrije Spelers een

vrolijke avond onder de noemer 'Americaans Bont', waarin zowel Nelly Vervoort als Annie Aerts een sololor vervullen. Terwijl Naatje trouwt, gaan de toneelclub en de fanfare vanaf 1952 gescheiden van elkaar verder. Weliswaar alleen als verenigingen, want de samenwerking op cultureel gebied duurt tot op de dag van vandaag voort.

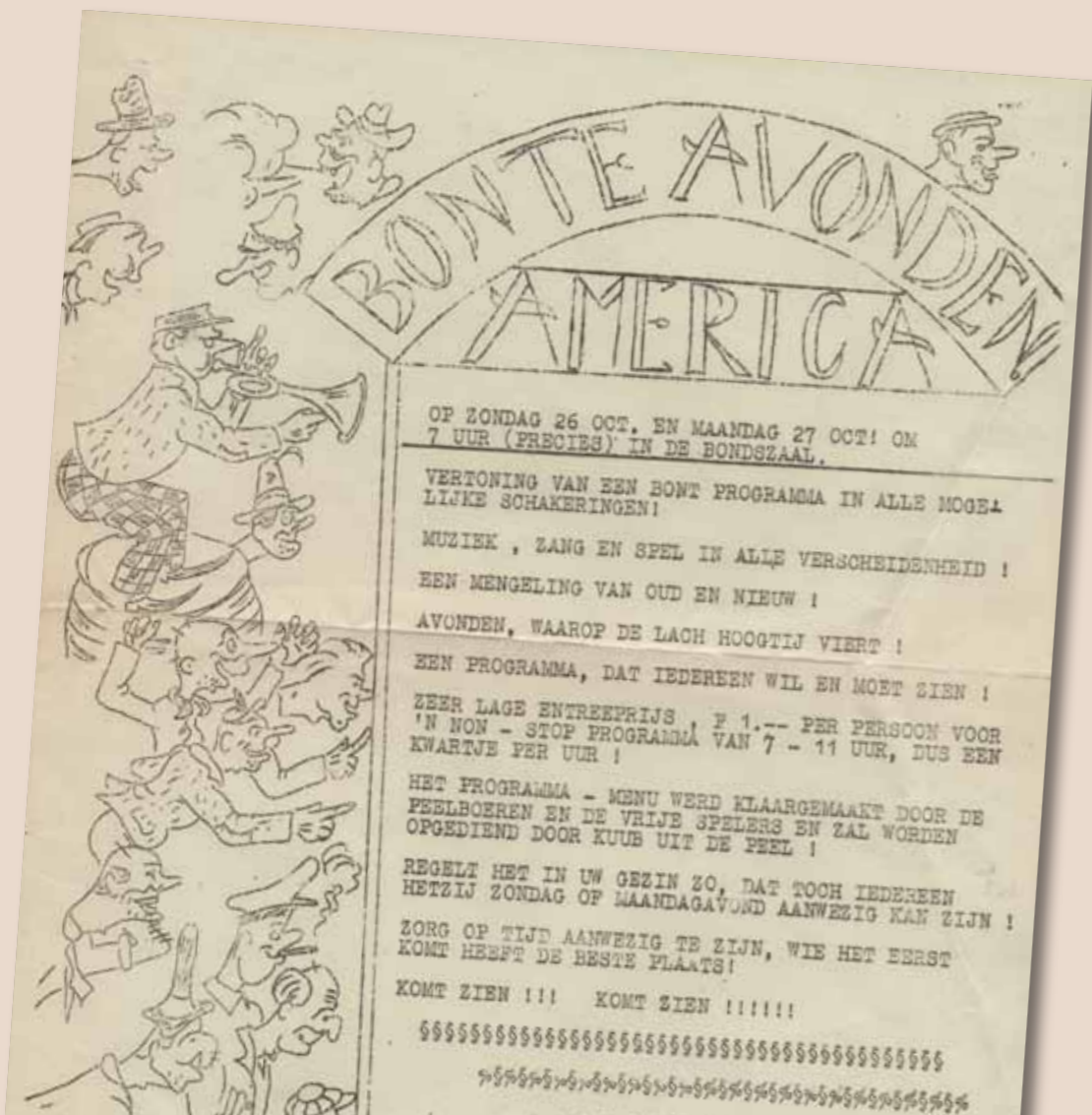

Watersnoodramp

De watersnoodramp in Zeeland in 1953 heeft diepe indruk gemaakt op de bewoners van America. Meister Rongen aarzelt dan ook geen moment als de Zeeuw Louis Lockfeer het drama tot het toneelstuk 'Springtij' heeft bewerkt. Maar liefst drie uitvoeringen vinden plaats in januari/februari 1954, met totaal 972 betalende bezoekers. Ook nu weer is het de 'Zeeuwse Connectie', die aan het stuk een extra dimensie geeft, Lockfeer geeft in een brief rechtstreeks advies aan regisseur Rongen over kostumering en decors. Het geraas van de windmachine,

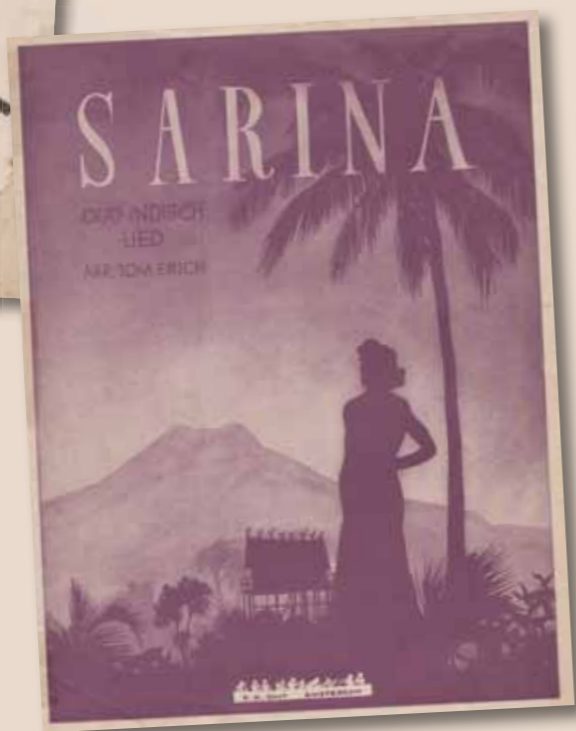

aangevuld met het geluid van klotsend water, rinkelend glas en regengekletter, met op de achtergrond luidende kerkklokken en passende muziek roept tijdens 'Springtij' een huiveringwekkende sfeer op in de Bondszaal. In de jaren vijftig volgende de technische nouveautés elkaar in rap tempo op. Zo komt bijvoorbeeld de televisie in beeld. Het peperdure apparaat is mondjesmaat te verkrijgen. Als Mel Brugmans, zoon van een winkelier in huishoudelijke apparaten, verkering krijgt met Toos Rongen, duurt het niet lang, voordat 'de sensatie in beeld en geluid' ook America bereikt. En jawel hoor; bij Rongen thuis hebben ze de primeur voor het Peeldorp. Iedereen is onder de indruk van de programma's, die op het beeldscherm van 15 bij 22 centimeter te zien zijn. Meister Rongen ziet in dat vanaf nu het amusement op het podium luchtiger moet worden, zeker na de 'zware' stukken van vlak na de oorlog. Inmiddels weten steeds meer Amerikanen de weg naar huize Rongen te vinden. In een huiskamer vol sigarenrook proberen de op elkaar gepropte toeschouwers iets mee te krijgen van wat zich op het kleine scherm afspeelt. Dat de televisie in de daarop volgende jaren een complete maatschappelijke aardverschuiving gaat veroorzaken, kan op dat moment niemand bevroeden.

Indiëgangers

Na de tweede wereldoorlog is Nederland nog niet verlost van militair geweld. Het is onrustig in Indonesië en veel dienstplichtige soldaten vertrekken naar het Verre Oosten. Ook 24 jongemannen uit America gaan 'onze jongens' ondersteunen in 'Indië'. De jongemannen komen uit de families Derks, Geurts, Hendriks, Hermans, Hoex, Hoogers, Jacobs, Janssen, Kleuskens, Linskens, van de Munckhof, van Oers, Smedts, Verhaegh, Verheijen, Versleijen en Vervuurt.

Na hun thuiskomst besluiten De Vrije Spelers onder aanvoering van Meister Rongen in 1951 de mannen hulde toe te brengen door middel van een speciale feestavond. Indische liedjes als 'Sarina' en 'Hedendaagse meisjes' worden (mee)gezongen en Bintang Soerabaja wordt voorgedragen. Het wordt een indrukwekkende avond, waar de Indiëgangers en hun familieleden nog lang over npraten.

Hoofdstuk 9

1955-1959

Hij: "Vrouw, ik kom naar jou toe!"
Zij: "Ben je klaar met spelen, dan, Antoon?"
Hij: "Ja, vrouw. 't Was goed zo."

Heej: "Vrouw, ik koom na oow toe!"
Zeej: "Ziede kloar met speule daan, Antoon?"
Heej: "Joa vrouw. 't Waas good zoë."

Leven en dood

In 'Het Lokkende Leven', spelen onder anderen Antoon van der Sterren, Jan van der Coelen, Dora Claassens -Door vaan Claassen Handrie- en Nelly Vervoort een rol. Sjang Kleuskens is de souffleur. Het stuk wordt in februari 1955 opgevoerd. Opvallend detail: de auteur Theo Schiks, zelf speler bij de Haagsche Comedie, herschrijft het toneelstuk en geeft het de titel 'Onno'. Bovendien meet hij zichzelf het pseudoniem Theo Marius aan.

'Het lokkende leven'
Vlnr: Dora Claassens,
Jan van der Coelen,
Pieta Rongen,
Antoon van der Sterren,
Toos Rongen, Antoon Rongen

'Het lokkende leven'
Zittend vlnr: Antoon van der Sterren, Dora Claassens,
Jan van der Coelen en Nelly Vervoort
Staand vlnr: Toos Rongen, Antoon Rongen, Pieta Rongen,
Martinus Rongen, Annie Aerts en Sjang Kleuskens
(souffleur)

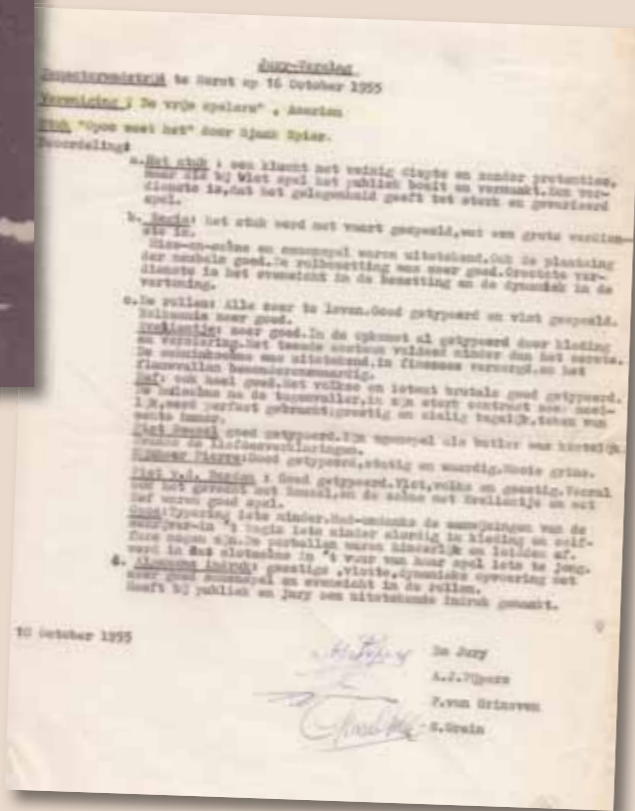

De zegereeks van De Vrije Spelers tijdens toneelwedstrijden blijft ook in 1955 voortduren. Met de klucht 'Opoe weet het' van auteur Sjaak Spier wint de toneelclub op 16 oktober 1955 in Horst de eenakterwedstrijd, georganiseerd door Toneelkring Venray-Horst. De jury bestaat uit de heren A.J. Pijpers, F. van Grinsven en G. Grein en beoordeelt de voorstelling van De Vrije Spelers als 'zeer goed'. Tijdens de 'Americaans Bont' avonden op zondag 6 en maandag 7 november wordt 'Opoe weet het' voor eigen publiek gespeeld, waarmee De Vrije Spelers enkele weken eerder nog zo succesvol waren tijdens de toneelwedstrijd in Horst. Daarna volgt nog een uitvoering in Swolgen.

'Opoe weet het', eenakterwedstrijd
Vlnr: Jac van der Sterren, Corry Peeters, Toos Rongen,
Jeu van der Sterren, Pieta Rongen en Piet Geurts

Vanaf midden jaren vijftig beginnen de leden van de toneelclub de invloed van de televisie te voelen. Weliswaar staat nog lang niet in iedere huiskamer een toestel, maar de mensen met een televisie krijgen regelmatig

'Opoe weet het', eenakterwedstrijd - Juryrapport

meeijkers. Meister Rongen past het programma van de toneelclub hierop aan. De spelen worden luchtiger van karakter en tijdens de Bonte Avond van november 1955 worden sketches opgevoerd uit de revue, zoals het legendarische duo Snip en Snap ze op de beeldbuis brengen.

Voor Antoon valt het doek

Het spektakelstuk van het jaar wordt het kerstspel 'Koning Kasperke'. Speciaal voor deze voorstellingen worden ontwerptekeningen voor het decor gemaakt, die Antoon van der Sterren op ware grootte uitwerkt. Het resultaat is verbluffend. Vanuit de zaal biedt het decor -een winterlandschap, compleet met besneeuwde knotwilgen- de toeschouwers een fraai perspectief. Op de achtergrond -goed hoorbaar vanuit het kelderluik- zingt het kinderkoor kerstliedjes met soliste Toos Cuppen. In 1956 wordt 'Koning Kasperke' nog een keer gespeeld. Antoon van der Sterren speelt de rol van zwerver Kasperke in het stuk en zijn laatste

woorden op het toneel zijn: "Toen ging de hemel voor mij open". Kort daarna wordt Antoon ziek en een jaar later valt definitief het doek voor deze bijzondere persoonlijkheid. Zijn laatste toneelwoorden blijken profetisch en hebben voor altijd diepe indruk op zijn familie gemaakt. Voor De Vrije Spelers is hij -als man van het eerste uur- van onschatbare waarde geweest.

Het decor van 'Koning Kasperke' is het laatste meesterstuk van deze creatieve persoonlijkheid. Zoals Michel Vervoort het treffend heeft verwoord: "Bij de toneelvereniging had Meister Rongen de hersens en Antoon van der Sterren de handen".

'Koning Kasperke'
Decorontwerp

Antoon van der Sterren als oude zwerver (Koning Kasperke)

'Koning Kasperke'
Vlnr: Antoon van der Sterren,
Joh Janssen

'Koning Kasperke'
Vlnr: Antoon van der Sterren (vader) en
Jeu van der Sterren (zoon)

'Koning Kasperke'
Vlnr: Antoon van der Sterren,
Jac van der Sterren, Lei Droog

'Koning Kasperke'
Vlnr: Jac van der Sterren, Lei Droog,
Dora Claassens

De toneelclub heeft in 1956 een volle agenda, geheel in tegenstelling tot 1957, waarin de club zelf slechts twee voorstellingen brengt. Op 9 december 1956 zet zij 'De kinderen de Goey' op de planken. De reden waarom De Vrije Spelers in 1957 zo weinig voorstellingen spelen, heeft waarschijnlijk te maken met de oprichting van het Federatief Noord-Limburgs Toneelgezelschap Maas en Peel in Venray. Onder leiding van regisseur Anton Hulsman speelt de nieuwe club 'Ideeën en Werkelijkheid'. Gerda Gijsen speelt namens De Vrije Spelers mee in het stuk.

Gezondheidsremedie

Het seizoen 1957 start voor De Vrije Spelers in februari wanneer zij 'De geheimzinnige dievegge' spelen. De aankondiging van het toneelstuk bij de inwoners van America is bijzonder origineel.

'Vriendelijk verzoek: vernietig mij niet, alvorens mij gelezen te hebben; het betreft hier een: **GEZONDHEIDSREMEDIË**'.

Volgens een recensent van de krant bewijzen De Vrije Spelers eens te meer in staat te zijn een moeilijk stuk 'te verkopen' dat 'door het spel tot sprankelend leven gewekt moet worden'.

'De geheimzinnige dievegge'
Vlnr: Pieta Rongen,
Jac van der Sterren, Dora Claassens,
Antoon Rongen, Martinus Rongen,
Piet Geurts, Jeu van der Sterren,
Frans Vervoort, Annie Aerts,
Lei Droog, Toos Rongen

'De geheimzinnige dievegge'
Vlnr: Lei Droog, Pieta Rongen, Jac van der Sterren

Opnieuw een spel met een 'koninklijk' karakter in maart 1956. Dan wordt het toneelstuk 'De scepter van Koning Bombazijn' speciaal voor de kinderen opgevoerd. Met Beloken Pasen 1956 zorgen De Vrije Spelers voor een bijzondere Paasattractie. Het affiche kondigt het stuk aan als: 'n Paar uur lachen met 'n grote 3-bedrijvige klucht'. Zonder overdrijving een lachsucces, dat niemand mag missen. Jong en oud zal ervan kunnen genieten.'

Tijdens de opvoering van dit stuk gaat een en ander mis, tot grote hilariteit van het publiek. Het decor bestaat uit een woonkamer met enkele ramen. Een van de spelers moet op een bepaald moment een stofdoek uitkloppen. Uiteraard is het de bedoeling dat zij het raam opent en de stofdoek buiten uitklopt. Ze neemt echter de gemakkelijkste weg en steekt de stofdoek door 'het glas' naar buiten

'De geheimzinnige dievegge'
Toos Rongen en Piet Geurts

'De geheimzinnige dievegge'
Zittend vlnr: Annie Aerts, Jeu van der Sterren, Martinus Rongen, Lei Droog en Piet Geurts
Staannd vlnr: Piet Rongen, Dora Claassens, Antoon Rongen, Bert Jeurissen (souffleur), Jac van der Sterren, Pieta Rongen, Frans Vervoort en Toos Rongen

In december 1957 spelen De Vrije Spelers 'Loes weet er raad op' en 'Jodocus op glad ijs'.

Ook in 1958 spelen De Vrije Spelers zelf slechts twee voorstellingen. In februari is dat 'Gemaskerde Mensen'. 'Over 12 dagen tegen middernacht' komt in april op de planken.

'Gemaskerde mensen'
Vlnr: Jac van der Sterren, Nelly van de Munckhof

IN DIT SPEL TREDEN ONDERSTAANDE PERSONEN OP:

Pol Steens, rentenier	Antoon Rongen
Lieske Steens, zijn vrouw	Pieta Rongen
Marieke, hun dochter	Mien Aerts
Frans, hun zoon	Math. van der Sterren
Meneer Kreeftmann, burgemeester van Rootdorp	L. Droog
Juffrouw Honorine, oude dame	Nelly Vervoort
Jozef van der Velden, cafébaas	Piet Geurts
Sjo van Jannes, teurster	Anny Aerts
Jan van de Walle, wethouder van Walstad	Jac. van der Sterren
Groetje Frok, verpleegster	Lies Droog
Vestmans, veldwachter	Jan Hesp
Geest van Napoleon	Ant. van der Sterren

PLAATS DER HANDELING: Woonkamer ten huize van Pol Steens

TIJD DER HANDELING:
1e bedrijf 'n Zaterdagavond in Januari
2e bedrijf: op 31 Maart
3e bedrijf: daags daarna

Het stuk wordt tijdens een 'uitwedstrijd' ook in Tienray gespeeld. Uit Tegelen komt bezoek. Toneelvereniging 'Zet Door' speelt op 23 november 'Droppie' van auteur H. Frieling in de Bondszaal in America.

Ook tijdens de opvoering van de klucht 'Prikkeldraad' in december loopt het niet helemaal op rolletjes, uiteraard weer tot grote hilariteit van het publiek. Op het toneel is echt prikkeldraad tussen twee houten palen gespannen. José Rongen vertelt dat een

'Gemaskerde mensen'
Vlnr: Piet Geurts, Bert Hermans, Martinus Rongen, Pieta Rongen

liefdesscène tussen Jac van der Sterren en Mientje Aerts zo levensecht en vurig wordt gespeeld, dat het prikkeldraad dat hen moet scheiden het begeeft en hij gedurende het verdere verloop van het stuk een van de palen recht moet houden. Het stuk eindigt met een 'happy end' voor de geliefden, maar met een lamme arm voor José.

L.S.
Dit spel voert U naar het Zeeuws-Vlaamse land, met zijn vette kleigrond, waarop goudgele tarwe, wit- of blauwbloemig vlas en sappige suikerbieten. Het schone land met zijn vlassers en vlasindustrieën, maar ook met zijn schutterijen en dalvenmelkers.
Hier in het bloeiend dorp Rootdorp woont rentenier Pol Steens. Maar hier ligt ook het oude stadje Walstad. Er bestaat een rivaliteit tussen deze plaatsen, die dateert van honderden jaren terug. Een felle strijd tussen stad en land.
Maar nu dreigt een raap te komen over Rootdorp. Walstad behoeft noodzakelijke uitbreiding, maar mist hiervoor vanwege zijn wallen de noodzakelijke „plek“ (plaats). Een gedeelte van Rootdorp zal bij Walstad genodigde „plek“ (plaats). Hevig verzet zich hiertegen Rootdorp. Het is voegd moeten worden. Hevig verzet zich hiertegen Rootdorp. Het is vooral wethouder Pol Steens — zijn familie woonde hier al meer dan 300 jaren en altijd waren er wethouders en kerkmeesters in zijn familie — die zich hiertegen hardnekkig verzet. Zijn woonhuis is gebouwd even van de grenslijn tussen beide plaatsen. Het wordt een strijd op leven en dood. Een comité van actie is gevormd, anti-annexatiecomité's zullen gevormd worden etc.
De situatie heelt zich dermate toegespitst, dat — aldus de krantenberichten — de annexatie een feit geworden is en de Commissaris van de Koningin het eerste paaltje in de grond zal slaan in aanwezigheid van vele autoriteiten.
Pol Steens nam echter rigouze maatregelen, maar.....

Wij wensen U zeer veel genoegen met dit allerst plesante blijspel.
„DE VRIJE SPELERS“

'Prickeldraad'
 Vlnr: Nelly Vervoort, Lies Droog, Pieta Rongen, Jeu van der Sterren, Jan Hesp,
 Antoon Rongen, Mien Aerts, Annie Aerts, Jac van der Sterren

'Prickeldraad'
 Vlnr: Pieta Rongen, Jac van der Sterren, Lies Droog, Piet Geurts, Antoon Rongen

'Prickeldraad'
 Vlnr: Jan Hesp, Pieta Rongen, Antoon Rongen, Piet Geurts, Mien Aerts, Annie Aerts, Jac van der Sterren

De Vrije Spelers spelen in 1959 slechts één stuk 'thuis'; de klucht 'Ze krijgen mekaar'. Het gezelschap vertrekt vervolgens in april naar Oirlo om daar 'Gemaskerde mensen' voor het voetlicht te laten treden. In America zelf zorgt toneelvereniging 'Calliope' uit Valkenburg in december voor 'Een huis vol herrie' in de Bondszaal.

'Prickeldraad'
 Jeu van der Sterren en Lies Droog

ra. J. H. ... & Zonen, America (L.)
 SMEDERIJ - Huishoudelijke Artikelen - Haarden en Kachels
 Telefoon K 4709-609 - Bank: Boerenleenbank, America

AMERICA (L.), *200* 1959

NOTA voor *New fase*

<i>maand</i>	<i>3 rollen pinddraad</i>	<i>59,25</i>
<i>maand</i>	<i>strijk Tafel en manna-</i>	<i>63,45</i>
	<i>plank veehouder</i>	<i>54,15</i>
<i>Juni</i>	<i>strijk Tafel met kruik</i>	<i>176,85</i>
	<i>regel</i>	<i>0,15</i>
	<i>Totaal</i>	<i>177,00</i>

Hoofdstuk 10

1960-1964

Hij: "Vrouw, heb je mijn brommer gezien? Net stond ie nog bij 't schuurtje!"

Zij: "Oh, die heeft onze Jack mee. Hij is met een meisje naar de film."

Hij: "Naar de film? En welk meisje? Maar vanavond heb ik voorstelling.
Jij komt toch wel?"

Zij: "Ja, lief. Ik ben er vanavond, dat weet je toch?"

Heej: "Vrouw hedde geej miene brommert gezeen? Net stong ie nag in 't schöpke!"

Zeej: "Oh, deen haet ozze Jack mej. Heej is met un megje na de film."

Heej: "Na de film? En welk megje? Ma vanoavund heb ik en veurstelling.
Geej komt toch waal?"

Zeej: "Joa, sies. Ik bin dur vanoavund, dat wette toch?"

Vallen en opstaan

De jaren zestig zijn begonnen. En dat betekent een periode van verandering, waarvan de eerste signalen zich al tweede helft jaren vijftig aftekenden. De invloed van de televisie en de toenemende mobiliteit hebben een enorme impact op onze samenleving. De Vrije Spelers moeten nu concurreren met Mies Bouwman, Johnny en Rijk en Pipo de Clown.

De jeugd gaat steeds meer haar eigen weg en trekt er massaal op uit. Op de Berini brommer of de Gazelle naar de bioscoop in Venlo of Helmond, of lekker dansen in Horst.

De Toneelvereniging
De Vrije Spelers", America
voert voor U op:
Als je maar geld hebt
Spel in drie bedrijven door Wilfried Wroost.

PERSONEN:

Julius Kappelhoff, wisselopper	Jac. van der Sterren
Mille, zijn ongetrouwde zuster	Dora Claensen
Rudolf, chauffeur	Math. van der Sterren
Lusi, dienstbode	Pieta Rongen
Freddie, piccolo	Fr. Jacobs
Helga Ruggenbuck, Rudolfs verloofde	Anny Aerts
Wed. Alma Ruggenbuck, haar moeder	Toos Rongen
Oscar Pommerenke, kantoorbediende	Piet Janssen
..... bankdirecteur	M. Rongen
..... kamer van de Kappelhoffs	

Meister Rongen ziet de belangstelling voor het toneel in America teruglopen. Gelukkig blijven de 'oude rotten' hem trouw en weten De Vrije Spelers nog publiek naar de Bondszaal te trekken met 'Als je maar geld hebt', dat gespeeld wordt op 20 en 27 maart 1960. Wie echter het zaalplan bekijkt, ziet dat alleen de voorste rijen voor reservering zijn aangemeld. 'In het witte paard' wordt in december gespeeld. Een verhaal dat overigens niets van doen heeft met de trouwe schimmel van de Goedheiligman. De spelerslijst vermeldt de volgende namen: Pieta Rongen, Jac van der Sterren, Piet Geurts, Nelly van de Munckhof, Nelly Vervoort, Bert Hermans, Jo Wijnhoven, Antoon Rongen, Jeu van der Sterren, Lei Droog, An van der Sterren, Hay Bouweriks, Mia Verstegen, Mia Janssen, Jan Hesp, Annie Aerts.

'In het witte paard' Decorontwerp

De ledenlijst van 1961 bestaat uit 17 leden, waarvan vijf vrouwen. Opvallend genoeg staat een aantal leden van het eerste uur nog steeds op de lijst, zoals Lei Droog en Jan van der Coelen. In dit jaar heerst totale stilte op het toneelfront in America. De Bondszaal ondergaat een grondige renovatie. Met een vernieuwd

podiumfront, een verlaagd plafond met nieuwe verlichting, een gemoderniseerde toiletgroep en nieuwe gordijnen voldoet de zaal weer aan de eisen van de tijd. De verbouwing geeft De Vrije Spelers de tijd om even op adem te komen.

Met het detectivespel 'Iemand in dit huis' van auteur Tom Dekker bijten De Vrije Spelers in maart 1962 het spits af. Ook dit jaar is het echter magertjes gesteld wat toneelspelen betreft. In november gaat 'Over 12 dagen tegen middernacht' in de herhaling. Opvallend genoeg geen kerstspel dit jaar. Samen met de openluchtspelen zijn dit de huzarenstukjes waarmee De Vrije Spelers regelmatig roem hebben vergaard. Het lijkt alsof De Vrije Spelers in zwaar weer zitten, maar de tijd leert dat de toneelclub niet bij de pakken neer gaat zitten.

Het leven staat stil. Of toch niet?

In de maanden januari tot en met maart 1963 studeren De Vrije Spelers het blijspel 'Hoogheid, Uw kameel staat voor' in. Het jaarverslag vermeldt echter 'dat door omstandigheden de uitvoering niet heeft plaatsgevonden'. Mogelijke oorzaak is de op handen zijnde wisseling van regisseur. Meister Rongen wil stoppen en de bedoeling is dat Lei Droog het stokje overneemt. Dit wordt echter geen succes en Rongen neemt de regie zelf weer in handen. Op 8 en 9 december 1963 wordt 'En het leven gaat verder' gespeeld. Twee weken daarvoor leek het leven echter even

stil te staan als op 22 november John F. Kennedy wordt vermoord. De dreiging van een derde wereldoorlog lijkt groter dan ooit. Gelukkig is het nooit zo ver gekomen.

Paula Wijnhoven over 'En het leven gaat verder':

"Wij waren aan het toneelspelen maar konden natuurlijk niets zien op het toneel vanwege het decor. Wij plaatsten een ladder tegen het decor om van bovenuit op het toneel te kijken en wat zich daar afspeelde. Een van de spelers was intussen naar het cafetaria "Tena" gegaan om frietjes te halen; we hadden een beetje honger. Op het moment dat de frietjes kwamen stond Riek Derix (van Jac Derix) op de ladder, pakte 'n frietje met een flinke klodder mayonaise, maar moest snel weer naar beneden omdat ze direct op moest. Hierdoor viel de mayonaise op haar kleding, snel poetsen en hop, Riek de bühne op (en de rest natuurlijk stiekem gieren van het lachen..)."

'En het leven gaat verder'
Grad Verheijen

'En het leven gaat verder'
Vlnr: Mien Aerts, Grad Verheijen, Piet Janssen, Riek Derix

'En het leven gaat verder'
Vlnr: Hay Kleuskens, Paula Wijnhoven, Piet Janssen, Mien Philipsen, Michel Vervoort
Achterste rij van links naar rechts: Grad Verheijen, Jac van der Sterren, Hay Poels (toneelknecht), Jeu van der Sterren, Riek Derix (Jac), Mien Aerts

Verse aanwas

Ondertussen breidt het dorp America zich langzaam uit. Door nieuwbouw neemt het aantal inwoners toe en ook de toneelclub krijgt verse aanwas. Nieuwe namen derhalve op het podium in 1964: het jaar waarin De Vrije Spelers vijftig jaar bestaan.

'Oom Hampie'
Zittend vlnr: Hay Kleuskens, Jos Pex
Staannd vlnr: Grad Verheijen, Michel Vervoort, Willemien van Dijnen,
Wiel van de Munckhof, Franka Derks

Michel Vervoort en Willemien van Dijnen spelen onder anderen naast Hay Kleuskens en Franka Derks -Franka vaan Derken Tinus- een rol in 'Oom Hampie' op zondag 8 en maandag 9 november. Op dezelfde avond worden nog twee stukken opgevoerd: 'Het Minnebriefje' en 'De gedresseerde echtgenoot'.

Hoofdstuk 11

Oom Hampie, 'De gedresseerde echtgenoot' en 'Het Minnebriefje'
Zittend vlnr: Toos Veltrop, Mariet Holtjer, Jos Pekx
Staannd vlnr: Grad Verheijen, Hay Poels, Jo Geurts, Piet Janssen, Michel Vervoort,
Hay Kleuskens, Wiel van de Munckhof, Willemien van Dijnen, Jac van der Sterren,
Franca Derks

'De gedresseerde echtgenoot'
Grad Verheijen en Jo Geurts

Boerenblaaskapel 'De Peelboeren' -leden van fanfare Sint Caecilia- verzorgen de muzikale ondersteuning op deze avonden. Het zijn de eerste voorstellingen van De Vrije Spelers, waarvan kleurenfoto's zijn gemaakt! Dezelfde stukken worden op 28 november 1964 nogmaals gespeeld voor de Katholieke Arbeiders Bond (K.A.B.) in het parochiehuis in Blitterswijk.

En het vijftigjarig bestaan van de toneelclub in America? Het jaarverslag 1964 van De Vrije Spelers meldt dat de viering van het jubileum door diverse omstandigheden is uitgesteld tot 1965. Of daarbij het geldkistje een rol heeft gespeeld, is niet duidelijk.

1965-1969

Zij: "Schat, ik ga naar de Bondszaal, repeteren".
Hij: "Oh, en wie zet er dan koffie?"
Zij: "Gewoon op het rode knopje drukken, het apparaat doet de rest, hoije wah!"
Hij: "?"

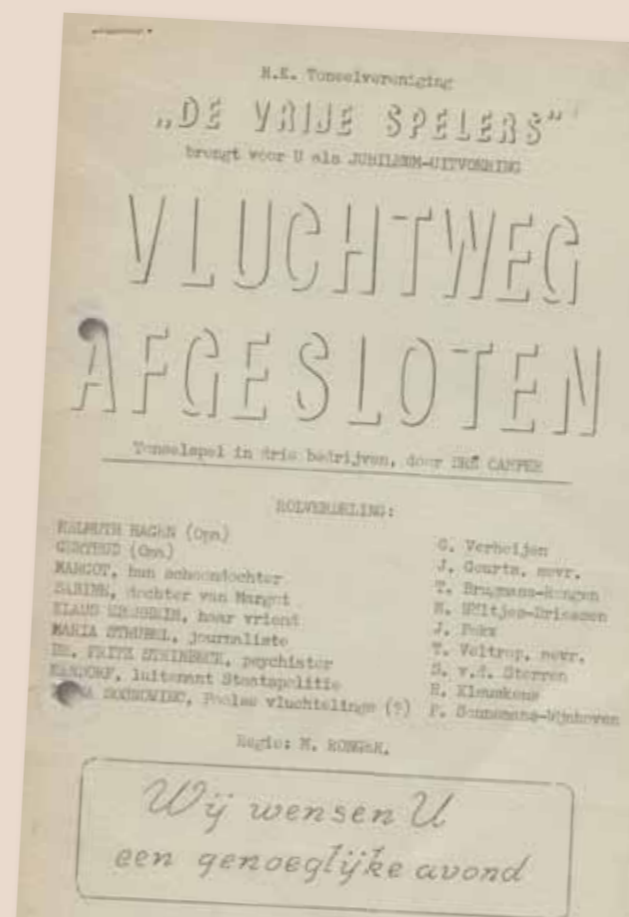
Zeej: "Möpke, ik gaj na de Boondszaal, repetere."
Heej; "Oh en wie zet mee en tas koffie?"
Zeej: "Gewoën op ut roeje knupke dowe, ut musjiën duut de rest, hoije wah!"
Heej: "?"

Tijden veranderen

Midden jaren zestig verandert er veel in de wereld. Heilige huisjes zijn niet langer veilig, mensen veranderen en gaan op ontdekkingsreis. Vooral de jongeren verkennen de wereld op hun eigen manier. Opvallend is dat in America de jeugd actief blijft in het verenigingsleven. Bij De Vrije Spelers is dat goed te merken. Jong en

'Vluchtweg afgesloten' Jo Geurts, Grad Verheijen, Mariet Holtjer

oud repeteren samen en er is nog altijd sprake van een harmonieuze samenleving in het dorp. Natuurlijk zijn er ook rebelse types geweest, maar het familiegevoel blijft sterk overeind. Wanneer je de ledenlijst van de club in 1965 bekijkt, staan daar nog steeds bekende namen op, zoals Jac van der Sterren, Toos van der Sterren, Mariet Driessen, Jo Geurts, Toos Rongen, Paula Wijnhoven, Jan Verheijen, Grad Verheijen, Hay Poels, Piet van der Coelen, Michel Vervoort en uiteraard Martinus Rongen. Verder is opvallend dat steeds meer vrouwen lid worden van De Vrije Spelers. Het is nooit aangetoond of dit verband houdt met het toegenomen aantal huishoudelijke apparaten in het dorp.

In het kader van het vijftigjarig bestaan wordt het eigentijdse spel 'Vluchtweg afgesloten' gespeeld op 4 en 5 april. Dré Camper is de auteur van het spel in drie bedrijven over liefde, haat, verraad, bedrog en geluk. Het stuk is vooral van adembenemende spanning en het laatste huzarenstukje dat Meister Rongen regisseert. Hiermee eindigt een periode van liefst veertig jaar -van 1925 tot 1965- waarin Rongen de regisseurscepter zwaait.

'Vluchtweg afgesloten'
Alex Seelen, Jos Pekx en
Jo Geurts

'Vluchtweg afgesloten'
Meister Rongen, laatste keer regisseur

'Vluchtweg afgesloten'
Zittend vlnr: Jo Geurts, Mariet Holtjer,
Toos Rongen, Toos Veltrop,
Staand vlnr: Paula Sonnemans, Grad Verheijen,
Jos Pekx, Hay Kleuskens, Jac van der Sterren

Jubileum

Het vijftigjarig jubileum van De Vrije Spelers is door omstandigheden -waarschijnlijk om financiële redenen- in 1964 niet doorgegaan. Daarom wordt in mei 1965 een bescheiden feest georganiseerd. Om het jubileum groots te kunnen vieren wordt in oktober een publieke dansavond in de Bondszaal gehouden. De opbrengst

van de avond is bestemd voor een feest, dat gepland staat voor 1966. Verder wordt er druk gerepeteerd -zelfs twee tot drie keer per week- voor het stuk 'Zwijgen uit angst', dat in maart 1966 op de planken wordt gezet. Hierin vertolkt Leonie Vervoort haar eerste rol. Zij herinnert zich dat zij als Stientje, het dienstmeisje, het podium moest betreden maar zij vergat de stofdoek mee te nemen.

Zij liep weer van het podium af om de stofdoek snel te halen en kreeg na afloop complimenten van de regisseur omdat ze het probleem prima had opgelost.

Uitstapje naar de Eifel
Vlnr: Toos Veltrop, Mariet Holtjer,
Jo Geurts

Uitstapje naar de Eifel
Knielend vlnr: Mien Philipsen, Jan Verheijen,
Willemien van Dijnen, Leonie Vervoort
Staand vlnr: Hay Sonnemans, Jo Geurts,
Toos Veltrop, Mariet Holtjer, Paula Sonnemans,
Annie Janssen

Uiteindelijk gaan De Vrije Spelers in het kader van het jubileum op reis. Een dagtocht naar de Eifel is het feestelijke

hoogtepunt en vindt plaats op zaterdag 14 mei 1966. De deelnemers moeten echter wel een eigen bijdrage betalen van fl. 5,00 per persoon. De chauffeur krijgt een fooi van fl. 10,00, zo vermeldt het kostenoverzicht.

Speciaal voor de Vrouwenbond America, Hegelsom en Meterik vindt in november 1966 een feestavond plaats. Onder regie van Jac van der Sterren -die inmiddels Meister Rongen in die rol volledig heeft vervangen- worden vier kluchten gespeeld met veelzeggende titels als 'Ouwe vrijsters', 'Warenhuis', 'De Waakhond' en 'De wraak van een koe'. Elke overeenkomst met bestaande personages berustte uiteraard op puur toeval!

Lichtpuntje in zware tijden

In 1967 ziet de club het aantal toeschouwers weer groeien en dat komt als een geschenk uit de hemel. De onkosten zijn de afgelopen jaren behoorlijk gestegen. De Vrije Spelers kunnen het entreegeld goed gebruiken. In de eerste drie maanden van het jaar wordt druk gerepeteerd voor het stuk van de schrijvers Johan Blaaser en Henk Fedder: 'Nacht en Morgen'.

'Nacht en Morgen'
Vlnr: Hay Kleuskens, Jo Geurts, Michel Vervoort,
Grad Verheijen en Jos Pekx

'Nacht en Morgen'
Zittend vlnr: Michel Vervoort, Paula Sonnemans, Hay Kleuskens,
Jo Geurts, Grad Verheijen
Staand vlnr: Hay Poels, Alex Seelen, Jan Verheijen,
Jac van der Sterren, Jan van der Koelen, Toos Veltrop, Jos Pekx

'Bij een ketelontploffing verliest een jonge zeeofficier het licht van zijn ogen. Terwijl hij afwezig was, is zijn broer verliefd geraakt op zijn meisje, dat daar echter haar conclusies uit trekt – zij houdt immers van Erik! – en het huis zal verlaten. Het is op dat moment, dat de jonge zeeman thuiskomt. Hij, de blinde, hoort scherp. En al spoedig komt hij achter de gevoelens van zijn broer. Verbittering, wantrouwen, beletten hem normaal te denken, te handelen. Het komt tot een hevige ruzie tussen de twee broers, waarbij ook het meisje betrokken wordt. Zij bezweert Erik haar liefde, haar trouw, maar hij wil haar niet geloven. Dan snelt Lenie het huis uit, ziet in haar radeloosheid niet waar zij loopt, komt onder een vrachtauto terecht en wordt stervende weggedragen. Haar laatste wil is, dat Erik opnieuw ziende zal worden door... haar ogen. Maar dat mag hij pas vernemen na de hoornvliestransplantatie...'

'Het gebeurde in de Kerstnacht' Bouwplaat

'Het ontvolkte huis'
Zittend vlnr: Grad Verheijen, Jo Geurts,
Mien Philipsen en Willemien van Dijnen (souffleuse)
Staand vlnr: Toos Veltrop, Jan Verheijen,
Nelly Allards, Alex Seelen (grimeur),
Jac van der Sterren (regisseur), Paula Wijnhoven,
Hay Poels (toneelknecht), Hay Kleuskens, Jan Jacobs
(toneelknecht)

De spelerslijst vermeldt de volgende namen: Grad Verheijen, Jo Geurts, Michel Vervoort, Hay Kleuskens, Paula Sonnemans, Jos Pekx, Toos Veltrop, Jan van der Koelen en Jac van der Sterren. In het stuk speelt Hay Kleuskens de rol van de blinde. Tijdens een van de voorstellingen, die op 19 en 20 maart plaatsvinden, krijgt Michel Vervoort in de rol van student Rolf een black-out. Hij is de tekst totaal kwijt en zelfs een ferme tik op zijn voet door souffleur Jan Verheijen mag niet baten. Paula Wijnhoven, die in het stuk zijn schoonzus vertolkt, neemt de tekst over, waardoor Michel het licht weer ziet en verder kan spelen.

Op 23 juli 1967 vindt de eerste reünie voor oud-leden van De Vrije Spelers plaats. Bovendien brengen leden van de toneelclub een aantal bezoeken aan zusterverenigingen in de regio.

Voor de Vrouwenbond America wordt het kerstspel 'Het gebeurde in de Kerstnacht' ingestudeerd. De kinderen uit het dorp mogen voor de Kerstviering een papieren kerststalletje maken. Hiervoor is een speciale bouwplaat aangeschaft bij de Verkoopcentrale K.J.V. uit Breda.

'Vreemden in het dorp'
Jo Geurts, Jos Pekx

De titel van het toneelstuk 'Het ontvolkte huis', dat eind maart en begin april 1968 wordt gespeeld, zegt niets over het aantal toeschouwers in de Bondszaal: dat neemt nog steeds toe. In het programma wordt vermeld dat Jac van der Sterren de regisseur is, Hay Poels en Jan Jacobs beiden toneelknecht, Willemien van Dijnen souffleuse en Alex Seelen -zoals gebruikelijk- grimeur. In maart 1969 wordt het toneelstuk 'Vreemden in het dorp' gespeeld.

'Vreemden in het dorp'
Hay Kleuskens, Jo Geurts

'Vreemden in het dorp'
Zittend vlnr:
Hay Kleuskens, Jo Geurts
Staannd vlnr:
Paula Sonnemans,
Jos Pekx,
Jac van der Sterren
(regisseur),
Mien Philipsen,
Grad Verheijen

Als de Amerikaanse astronaut Neil Armstrong op 21 juli 1969 als eerste mens geniet van zijn gewichtloze wandeling op de maan, heeft Jac van der Sterren problemen van een heel andere aard: het toneel in America beleeft zware tijden. In een bericht aan de Amerikaanse bevolking begin september 1969 lezen we het volgende:

In 1969 op zondag 7 september kan de toneelclub het heuglijke feit van haar vijfenvijftigjarig bestaan herdenken. Door omstandigheden werd het gouden bestaansfeest in alle stilte herdacht.

De mogelijkheid van deze herdenking dankt zij ongetwijfeld aan het taaie doorzettingsvermogen van bestuur en leden, thans onder voorzitterschap van hun energieke leider Jac van der Sterren. Maar ook aan de belangstelling en het medeleven, die zij steeds van de Amerikaanse bevolking heeft mogen ondervinden. Dit sterkt bestuur en leden in haar streven om in America met Amerikaanse mensen een stukje volkscultuur te brengen. Bij gelegenheid van hun vijfenvijftigjarig bestaan recipieert de toneelvereniging a.s. zondag 7 september van 12-2 uur in de Bondszaal. Het Dagblad voor Noord-Limburg van 4 september 1969 concludeert: Vette jaren behoren tot verleden: Bescheiden viering jubileum van Amerikaanse toneelclub.

'Vreemden in het dorp'
Paula Sonnemans

Hoofdstuk 12

1970-1974

Hij: "Vrouw, ik ga naar Berkele Heem!"

Zij: "Maar ben jij daar nog niet veel te jong voor?"

Hij: "Nee, vrouw, ik ga daar toneelspelen!"

Zij (knipoog): "Als ge maar niet naar andere meisjes kijkt, dan!"

Heej: "Vrouw, ik gaj na Berkele Heem!"

Zeej: "Ma, ziede geej doa ni veuls te jong vur?"

Heej: "Nea, vrouw, ik gaj doa toniëlspeule!"

Zeej(knipoëg): "As ge ma ni na de andere vrouwlie kiekt da!"

Vol vertrouwen voor halfvolle zalen

Het nieuwe decennium begint voor De Vrije Spelers met het toneelstuk 'De vergeten dochter', dat op zondag 22 en maandag 23 februari 1970 in een redelijk gevulde Bondszaal wordt opgevoerd. In de programmatoelichting staat: "Het zal wel niet alle dagen voorkomen dat een man (Grad Verheijen) zijn dochter (Paula Sonnemans) vergeet. Maar als het gebeurt, geeft het gekke, onwaarschijnlijke complicaties. Het wordt een bron van vergissingen, van misverstaan, wantrouwen en onmogelijke toestanden. Gelukkig betreft het in dit geval een knap en verstandig meisje, zodat alles toch nog een happy end krijgt". Het stuk wordt bovendien speciaal voor de ouderen in het bejaardencentrum Berkele Heem in Horst gespeeld. Hoewel De Vrije Spelers in 1969 jubileren, viert de club het vijfenvijftigjarig bestaan in 1970. Het is niet bekend, waarom dit een jaar is uitgesteld. De vereniging telt op dat moment liefst 21 leden, waarvan het merendeel vrouwen.

Beide benen op de grond

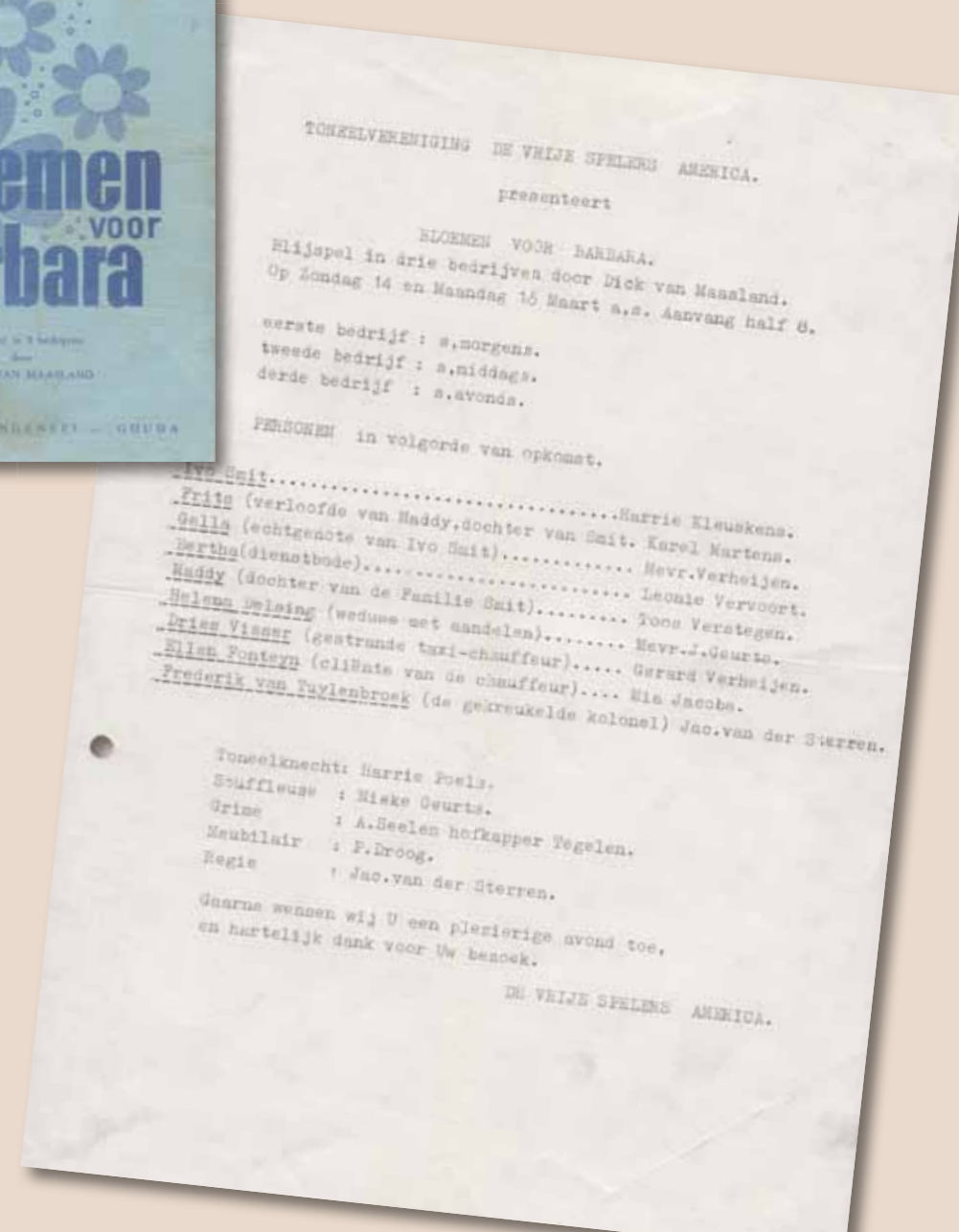
Op de Dam in Amsterdam worden hippies tijdens een sit-in, nietsvermoedend zwevend op een walm van wiet, door leden van het Korps Mariniers ruw verjaagd. De mensen in America blijven evenwel, nuchter als altijd, met beide benen op de grond staan. Tijdens de contactavonden in de zomermaanden van 1970 bespreken diverse toneelverenigingen uit de regio in alle gemoedelijkheid de toneelaangelegenheden en wisselen verhalen en adviezen uit. Er vloeit deze jaren maar weinig geld door de kas van De Vrije Spelers. Voor de aankondiging van de toneelvoorstellingen worden nog amper affiches gedrukt. In plaats daarvan worden stencils met daarop het programma van de avond huis aan huis in America rondgebracht.

De repetities in de Bondszaal vormen steeds vaker een probleem. Regelmatig is de zaal overbezet en moet worden uitgeweken naar de kleine, lage kelder van het jeugdhuis, de latere jongerensoos Cartouche. Per week wordt hier tot twee keer toe gerepeteerd. Zo ook in oktober 1970, als voorbereiding op het blijspel 'Bloemen voor Barbara', dat op zondag 14 en maandag 15 maart 1971 het podium van de Bondszaal vult. De bloemen zijn niet alleen voor Barbara; De Vrije Spelers brengen ze ook naar Berkele Heem in Horst, waar de ouderen een leuke toneelavond krijgen voorgeschoteld. Het jaarlijkse uitstapje, waar een prijskaartje van fl. 361,30 aan hangt, voert deze keer naar Essen. Het blijft niet bij een reis naar onze Oosterburen, ook Oostrum wordt bezocht in verband met het bijwonen van de jubileumuitvoering van Toneelvereniging 'De Vlasbloem'. Tijdens de kerstviering van de Vrouwenbond leveren De Vrije Spelers hun bijdrage in de vorm van een paar sketches.

Jonge apen op de planken

'Een aap op visite' van Dick Maasland is in 1972 aan de beurt. Het bezoekersaantal begint echter weer terug te lopen. Het zijn magere jaren voor De Vrije Spelers.

Toch ook goed nieuws dit jaar: voor de jeugd wordt een aparte afdeling in het leven geroepen, waarvoor zich liefst twintig kinderen opgeven. De eerste repetities van de jeugdafdeling starten in de zomer en in het najaar worden liefst drie toneelstukken opgevoerd. Speciaal voor de schooljeugd van America worden in november 'Repelsteeltje', 'Het feest van de koning' en 'Als Jantje moet schoolblijven' gespeeld. De Bondszaal is in 1972 opnieuw aan een opfrisbeurt toe, waarbij Hay Poels de touwtjes van de nieuwe gordijnen in handen krijgt. In 1973 blaast de kersverse jeugdafdeling een aardig partijtje mee. Peter Geurts, Ria van der Sterren, Carla Jacobs, Angelie van Tegelen, Nelly van der Sterren en Peter Kellenaers verzorgen 'Aanmeldingen van nieuwe leerlingen "Heden aan den School"' en op hun beurt vervullen Frank Klerkx, Margo Roelofs, Betsie Geurts en Rini Nellissen de wensen van de leerlingen van 'De Modelschool'. Ook doet Koning Bombazijn van zich gelden in 'De scepter van Koning Bombazijn'. Ondertussen vragen de volwassenen zich af wat ze met tante aan moeten in 'Wat doen we met tante?'.

Het antwoord op deze vragen krijgt het publiek op 1 en 2 april 1973. De moorddadige kluchtgeschiedenis speelt zich

Een aap op visite

LIJFSPEL IN 3 bedrijven
DOOR
DICK VAN RAABLAND

GEFACILITEERD door
DE VEIJE SPELERS AMERICA
op 26 en 27 Maart
in de zaal te America
Aanvang beide avonden half 8

De drie bedrijven spelen zich respectievelijk af in de namiddag, de avond en de volgende morgen.
FAUSE na het tweede bedrijf.

PERSONEN in volgorde van opkomst.

ALFRED MOERMAN een ministerieambtenaar met moeilijkheden	MEV. G. VAN DEN BOSCH
ZUS MOERMAN zijn zuchttere zus	MIA JACOBS
TANJA zijn charmant verloofde	GERARD VERHEYEN
KRANT een gasman uit Duitsland	NIEKE GEURTS
RIKA de gifmengende dienstbode	JAC. VAN DER STERREN
PUNKY de langzame opname v.w. charmeur	TOEG VERSTEGEN
W. JUS VAN AMERONGEN de stenotypiste v.h. uitsendbureau	THEO VAN DEN BOSCH
POPOV de geheimzinnige eigenzinnige diplomaat	MEV. CHER. VERHEYEN
OPDE BAKKER een belegen Dolle Kina	
MIMI de kat met filmservaring	
SOUFFLEUR MARIAN JANSEN.	
TUNELKECHT HARRIE POELS.	
GRINEUR A. SELEN. TEGELEN.	
INTERIEUR F. DROOG.	
REGIE JAC. VAN DER STERREN.	

WIJ WENSEN U ALLEN EEN PLEZIERIGE AVOND TOE.

wat doen we met tante?

Den moorddadige kluchtgeschiedenis in 3 bedrijven.
van PHILIP KING en JANEKE BRADSHAW.
vertaling: WIM KUIJENDIJK.

GEFACILITEERD door DE VEIJE SPELERS AMERICA.
Op 1 en 2 April 1973 in de zaal te America. Aanvang half acht.

Alle drie bedrijven spelen zich af op dezelfde middag in begin Met in de Lounge-hall van hotel Schweizerhof, eveneens gelegen op twee kilometer afstand van een Zwitsers dorp.

FAUSE na het tweede bedrijf.

PERSONEN (in volgorde van opkomst)

ALBERT, een Zwitsers hotel-portier.	Joop Heesen.
CLARA, een Engelse weduwe.	Mevr. F. Donssema.
JENS, de Amerikaanse bar-keeper.	Harrie Kleuskens.
JONAS HONDIKOW, eigenaar van het hotel.	Jac. van der Sterren.
SARINA HONDIKOW.	Mevr. S. Wijnands.
RAUDICE VERHEYEN.	Gerard Verheyen.
TANTE ALICE.	Mevr. Chr. Verheyen.
JUDETTA.	Leonie Vervoort.
DE POLITIKANT.	Harrie Bouweriks.
SOUFFLEUR.	Anny Cox.
TUNELKECHT.	Harrie Poels.
GRINEUR.	A. Seelen. (Tegelen)
INTERIEUR.	F. Droog.
JACOB.	K. Leta. (Teurag)
EMILIE.	Jac. van der Sterren.

WIJ WENSEN U ALLEN EEN PLEZIERIGE AVOND TOE.
na laatste bedrijf.

af in de Loungehal van hotel Schweizerhof (in de aankondiging van het stuk abusievelijk 'Scheizerhof' genoemd), eenzaam gelegen op twee kilometer afstand van een Zwitsers dorp. Paula Sonnemans zet met de vervelende tante Clara, een Engelse weduwe, een fraai karakter neer. Haar tegenspelers zijn Joop Heesen als hotelportier, Hay Kleuskens als Pete de Amerikaanse barkeeper en Jac van der Sterren, die de rol van hoteleigenaar Johan Schneider speelt. Nelly Wijnands, Grad Verheyen, Christine Verheyen, Leonie Vervoort en Hay Bouweriks maken de set compleet. Achter en onder de coulissen neemt Anny Cox plaats in het souffleurshokje, bedient Hay Poels de gordijnen en

verzorgt Alex Seelen de grime. De regie is in de vertrouwde handen van Jac van der Sterren. Speciaal voor dit stuk is een houten kist vervaardigd, waarin tante Clara verstopt wordt. Het is voor de spelers een hele kluit om elke avond tijdens het spel de oude tante in de kist een trap met drie treden op en af te dragen. Deze kist verlaat tegenwoordig nog regelmatig de zolder om als rekvisiet te worden ingezet.

Een kameel voor Meister Rongen?
Zestig jaar. Zo lang bestaat de toneelvereniging in 1974. Tijd voor een feestje. Omdat de clubkas niet echt bulkt van het geld, organiseert het bestuur, net zoals in 1965, voor de financiering van de festiviteiten rond het jubileum een publieke dansavond. Tijdens het jubileumfeest annex reünie komen tachtig oud-leden de sfeer van weleer opsnuiven. Bovendien is Meister Rongen vijftig jaar lid van de vereniging en wordt in het zonnetje gezet in het jaar dat bekend staat om de autoloze zondag. Dat laatste deert Rongen weinig; hij heeft immers nooit een auto gehad.

CONCILIUMVERBODEN DE VEIJE SPELERS AMERICA.
presenteert

ENTRÉE IN EEN SINGLES WIL.

Lijfspeel in drie bedrijven door Hen de Boer. Aanvang half 8.
Op zaterdag 2 en zondag 4 Febr. 1974, Aanvang half 8.

Eerste bedrijf, een uur of acht in de avond.
Tweede bedrijf, een uur later.
Derde bedrijf, de volgende ochtend ongeveer elf uur.

PERSONEN in volgorde van opkomst.

GERRIT DE BOETELIEN.....	HARRIE KLEUSKENS.
SVELIND BOETELIEN.....	MEV. BOUWERIKS.
MARIE HAAPTEL.....	LEONIE VERVOORT.
JONAS HONDIKOW VAN HONDIKOW.....	GERD LITJENS.
MARIE BOETELIEN.....	JAC. VAN DER STERREN.
BARON HONDIKOW VAN HONDIKOW.....	HARRIE BOUWERIKS.
MEV. VAN HONDIKOW.....	MEV. BOUWERIKS.

De drie bedrijven spelen zich af in de zaal van het Schweizerhof op zaterdag 2 en zondag 4 Febr. 1974, in een uur of acht in de avond.
Tweede bedrijf, een uur later.
Derde bedrijf, de volgende ochtend ongeveer elf uur.

PERSONEN in volgorde van opkomst.

SOUFFLEUR: HARRIE POELS.	
GRINEUR: ANNY COX.	
INTERIEUR: A. SELEN. (Tegelen)	
RECHTER: LOU WIGD. (Teurag)	
GRINEUR: F. DROOG. (Tegelen)	
INTERIEUR: JAC. VAN DER STERREN.	

WIJ WENSEN U ALLEN EEN PLEZIERIGE AVOND TOE.
na laatste bedrijf.

DE VEIJE SPELERS AMERICA.

Hoofdstuk 13

'Cupido in 'n speelse bui' uit februari 1974 betekent het toneeldebuut van Henk Litjens bij De Vrije Spelers. Hij krijgt in eerste instantie de rol van Manuel Mooiweer -een oudere man- toebedeeld. Jac van der Sterren speelt in het stuk Jonker Bob, nota bene een grote rol als jongeman. Henk maakt veel indruk met zijn spel. Jac besluit na enkele repetities dan ook met hem van rol te wisselen, waardoor Henk debuteert met een hoofdrol!

'Hoogheid, uw kameel staat voor' is de mysterieuze titel van het blijspel dat in november 1974 het podium siert. Een Oosterse prins (Jac van der Sterren) onderhoudt drie jaar lang een briefwisseling met een Hollands meisje (Leonie Vervoort). Uit deze briefwisseling bloeit een grote liefde tussen hen op. De prins besluit met zijn gevolg naar Nederland af te reizen om het meisje tot zijn bruid te maken. Tot blijkt dat het meisje drie jaar eerder bij gebrek aan een goed portret van haarzelf, een foto van haar vriendin (Gidia van den Bosch) naar de prins heeft gestuurd. Het gevolg is een grenzeloze verwarring bij de echtgenoot van haar vriendin, gespeeld door Henk Litjens. Hay Kleuskens, Michel Vervoort, Jo Geurts, Hay Bouweriks en Paula Sonnemans staan een verwarde Henk bij om het verhaal tot een goed einde te brengen.

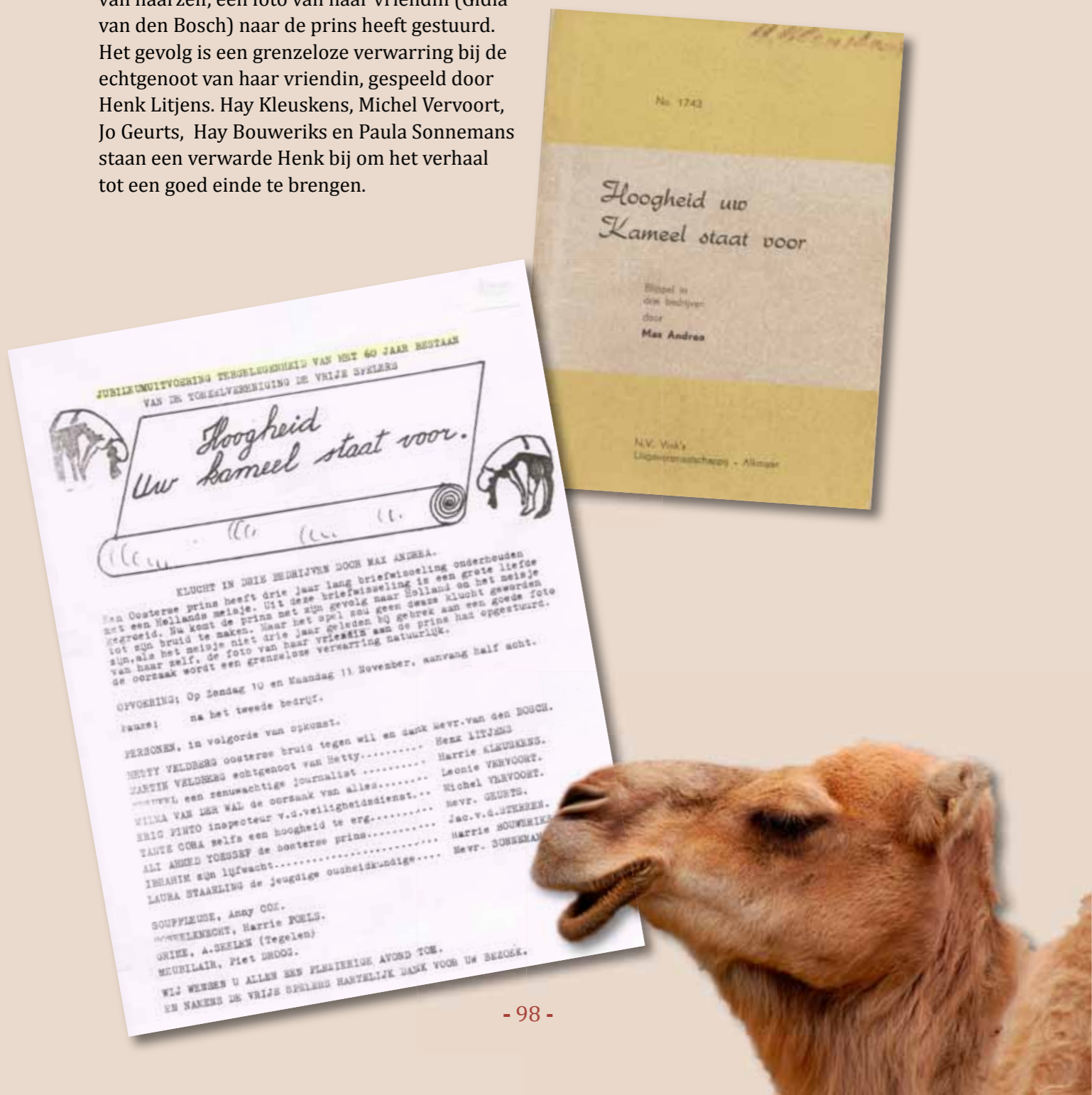
1975-1979

Hij: "Vrouw, ik ga op onderzoek uit!"
 Zij: "Trek je wel je laarzen aan?"
 Hij: "Dat is niet nodig, ik ga in het dorp langs de deuren."
 Zij: "Oh, doe ze dan maar allemaal de groetjes van mij!"

Heej: "Vrouw, ik gaj op onderzeuk oët!"
 Zeej: "Trekte waal ow laarze a?"
 Heej: "Daat is ni nuudig, ik gaj in 't durp neave de deure."
 Zeej: "Oh, dud ze ma allemoal de groete va mee!"

Come-back?

Nadat in 1974 het zestigjarig jubileum uitbundig is gevierd, nemen De Vrije Spelers in de eerste drie maanden van 1975 de tijd om op adem te komen. Het duurt tot november 1975, voordat 'De Vervalser' wordt gespeeld. Het daarop volgende jaar is het niet anders. Ook dan is het november, als 'De snoek' op het publiek in de Bondszaal wordt losgelaten. Jo Geurts, Grad Verheijen, Leonie Keijzers, Henk Litjens, Paula Sonnemans, Hay Bouweriks en Carien Geurts voelen zich als een vis in het water in dit stuk, waarbij ze nauwelijks naar woorden hoeven te hengelen bij souffleur Ton Clephas.

Nut wief!

In 1977 breekt John Travolta door met de dansfilm 'Saturday Night Fever'. Veel vrouwen zien in hem de ideale man. Hoe anders de werkelijkheid is, wordt geschetst in 'Een beeld van een man', het toneelstuk, waarbij De Vrije Spelers op 27 en 28 november 1977 weer alles uit de kast halen om het publiek een leuke avond te bezorgen.

Paula Sonnemans speelt een verwaande, kunstzieke barones en Hay Kleuskens zet een zeer verstrooide baron neer. Janus Van Klaveren (Grad Verheijen) en Josefien (Leonie Keijsers) zijn op zoek naar werk en bieden de edelvrouw hun diensten aan. De nieuwkomers krijgen direct een aardig klusje. Of ze even een zeer kostbaar kunstwerk –een standbeeld- uit willen pakken. Nog voor het beeld op de sokkel staat, raakt het beeld beschadigd door een 'bedrijfsongevalletje'. De huisknecht Janus bedenkt stante pede een oplossing. Hij klimt op de sokkel en 'speelt' het beeld na. Grad moet hiervoor –geheel in tegenstelling tot de wulps dansende Travolta!- volkomen stilstaan en mag zich minutenlang niet bewegen. Hij doorstaat deze beproeving in het hilarische stuk, waarin onder anderen ook Frank Klerkx, Ton Clephas en Els Janssen een rol hebben, echter met glans.

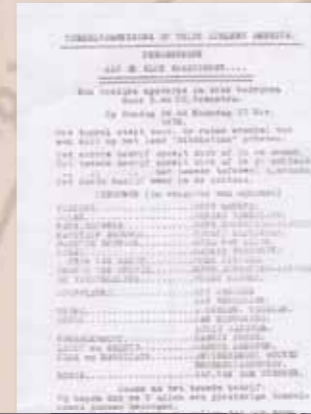

'Een beeld van een man'
Vlnr: Frank Klerkx, Paula Sonnemans, Grad Verheijen, Mariet Holtjer

'Een beeld van een man'
Zittend vlnr: Hay Kleuskens, Paula Sonnemans, Els Janssen, Gerd van Dijck, Frank Klerkx
Staannd vlnr: Grad Verheijen, Hay Bouweriks, Mariet Holtjer, Leonie Keijsers, Jac van der Sterren, Henk Litjens, Hay Poels, An Bouweriks, Ton Clephas, Herman van der Coelen, Jan Kleuskens, Alex Seelen

In 1978 speelt de club een detective, 'Als de klok waarschuwt'. Paula Sonnemans speelt de vrouw des huizes, 'n groot 'kanalje'. Tijdens een scène moet zij zich verstoppen achter een stoel. Eén van de toeschouwers -Hanneke Jeuken- leeft zo mee met het toneelstuk dat ze door de zaal naar het podium loopt, met de vuist op de bühne slaat en Paula uitscheldt voor 'nut wief'!

ALS DE

'Als de klok waarschuwt', repetitie
Vlnr: Betsie Geurts, Grad Verheijen, Hay Kleuskens, Paula Sonnemans

'Als de klok waarschuwt'
Zittend vlnr: Hay Bouweriks, Paula Sonnemans, Gerd van Dijck, Betsie Geurts, Grad Verheijen, An Bouweriks, Hay Kleuskens
Staannd vlnr: Hay Poels, Jan Kleuskens, Frank Klerkx, Jan Verheijen, Jac van der Sterren, Henk Litjens, Hay Janssen, Alex Seelen

Inmiddels telt de vereniging 24 leden, met nog steeds de dames in de meerderheid.
Op 1 en 2 april 1979 wordt het blijspel 'Met complimenten van de sjeik' uitgevoerd.

Jubilaris Martinus Rongen
en echtgenote Marie

Jubilaris Jan van der Coelen
en echtgenote Bertha

Jubilaris Jac van der Sterren
en echtgenote Tiny

Jubilaris Grad Verheijen
en echtgenote Mariet

Het jubileumjaar wordt afgesloten met het toneelstuk 'Polly Perkins'. Opnieuw is een schitterende rol weggelegd voor Paula Sonnemans. Zij speelt Polly Perkins, een jonge, knappe weduwe.

'Polly Perkins'
Paula Sonnemans, Hay Bouweriks

'Polly Perkins'
Gerd van Dijk,
Henk Litjens

Kleine uurtjes

Het vijfenzestigjarig jubileum van De Vrije Spelers wordt in dat jaar uitgebreid gevierd. Op zaterdag 10 november 1979 worden de festiviteiten ingeluid met een Heilige Mis, waarbij de overleden leden van de club worden herdacht. Het feest met actieve leden en reünisten, in totaal zo'n 120 mensen, wordt in de Bondszaal voortgezet met een feestelijke koffietafel. Na het eten is het tijd voor de hulding van liefst vier jubilarissen: Meister Rongen, Jan van der Coelen, Jac van der Sterren en Grad Verheijen. Aansluitend vindt de receptie plaats, waar een aantal zusterverenigingen acte de présence geeft. Het feest gaat nog tot in de kleine uurtjes door.

Viering 65-jarig jubileum

Onderste rij vlnr: Grad Verheijen, Hay Kleuskens, Ton Clephas, Jan Kleuskens, An Bouweriks, Martinus Rongen, Leonie Keijsers, Paula Sonnemans, Nel Allards, Mariet Holtjer, Jac van der Sterren
Bovenste rij vlnr: Mart Litjens, Frank Klerkx, Ine Koster, Wilma Sonnemans, Herman van der Coelen, Henk Litjens, John van Helden, Gerd van Dijk

Hoofdstuk 14

1980-1984

Hij: "Ze zingen op de radio dat er geen bal op tv is."
Zij: "Dat heb ik ook gehoord. Ze hebben wel een beetje gelijk."
Hij: "Zullen we dan een avondje toneel gaan kijken?"
Zij: "Doe maar!"

Heej: "Ze zinge op de radio, daat dur gen bal op dun teevee is."
Zeej: "Daat heb ik ok gehuurd. Ze hebbe waal en bitje geliëk."
Heej: "Zulle we da enne oavund toniël goan kiëke?"
Zeej: "Doe maar!"

Zeventig jaar en springlevend!

In 1980 constateert het E3 journaal dat het amateurtoneel in Limburg bloeit als nooit tevoren. Meister Rongen vertelt in een interview dat de mensen het televisie kijken moe zijn geworden en op zoek gaan naar andere mogelijkheden om zich te ontspannen. Vooral het toneellevens in Noord Limburg is weer bruisend. Voor het eerst laat Rongen doorschemeren dat De Vrije Spelers in de jaren zeventig op het randje van de afgrond hebben gestaan. Gelukkig is de club ook na de viering van het vijftenzestigjarig jubileum overeind gebleven en speelt zij in 1980 twee voorstellingen. Eén ervan is de jubileumvoorstelling 'Polly Perkins', waarvoor De Vrije Spelers in maart in de Schouwburg Venray het podium op mogen, en in november spelen ze weer voor eigen publiek. Het blijspel 'De avond van de zevende juli' laat de Bondszaal weer volstromen met enthousiast publiek.

Rare sprongen

Een kat in het nauw maakt rare sprongen. En een man in het nauw ook! Zoals bijvoorbeeld Martin van Wijngaarden (Grad Verheijen). Hij heeft voor de avond van de zevende juli een alibi nodig, wanneer hij beweert dat hij die avond eerzaam met zijn vriend Harry (Hay Kleuskens), een jonge advocaat, heeft doorgebracht. Harry blijkt echter met vakantie te zijn. En dan komt Martin tot zijn rare sprong. Om alle achterdocht bij zijn vrouw (Jo Geurts) weg te nemen, bombardeert hij een

'De avond van de zevende juli'
Vlnr: Jan Cox, Gerd van Dijk, Betsie Geurts, Hay Kleuskens, Jo Geurts, Grad Verheijen; op de rug gezien: Jan Verheijen (suffleur)

'De avond van de zevende juli'
Jan Cox, Henk Litjens

tijdelijk geëngageerde huisknecht (Henk Litjens) tot zijn 'vriend Harry'. Helaas is deze huisknecht een hork van een vent, die de ene stommititeit op de andere stapelt. Dan daagt uit het niets de echte Harry op, die noodgedwongen de rol van huisknecht krijgt toebedeeld. Betsie Geurts en Jan Cox zijn ook van de partij in dit komische stuk, waarvoor Jan Kleuskens en Louis Janssen het decor hebben gebouwd.

Henk Litjens gaat in dit stuk zeilen en valt daarbij in het water. Om het geheel waarheidsgetrouw te laten overkomen maakt hij zich nat met water uit een teiltje, met een frisse bedoening als gevolg. Een onverwacht frisse verrassing is er ook voor toneelknecht Jan Kleuskens. Paula Sonnemans moet in dit toneelstuk een ontbijtje klaarmaken. In de voorbereiding legt zij alvast de gesmeerde boterhammetjes klaar. Jan kan zijn honger echter niet bedwingen en neemt een fikse hap uit het brood, nog vóór dat het op toneel geserveerd wordt. Paula weet hiermee wel raad en bij de volgende voorstelling smeert zij in plaats van boter tandpasta op de boterhammen....

De avond van de zevende juli!
DOOR TONEELVER. "DE VRIJE SPELERS" AMERICA.
OP 22, 23 en 24 NOVEMBER 1980. te AMERICA.
Een dwaas blijspel in 3 bedrijven door Gerard v. Dijk.
Hoe ongeloofwaardig-het ook moge klinken, dit
blijspel is gebaseerd op een ware gebeurtenis.
PERSONEN in volgorde van opkomst.
ANKIE v. WIJNGAARDEN dochter.....BETSIË GEURTS.
AN v. WIJNGAARDEN zoon.....JAN COX.
ANNA huishoudster.....MEVR. M. HOLTJER.
EVR. MELIE v. WIJNGAARDEN.....MEVR. J. GEURTS.
ER MARTIN v. WIJNGAARDEN.....GERARD VERHEIJEN.
GELBERT ANGEVARE huisknecht.....HENK LITJENS.
RIË DE GLINT advocaat.....HARRIE KLEUSKENS.
RIËTTE v. TERWINSELEN freule.....MEVR. P. SONNEMANS.
S v. ANRAAD.....GERD VAN DIJCK.
PLEUR.....JAN VERHEIJEN.
UR.....A. SEELEN. Tegelen.
LKNBCHT.....H. POELS.
.....JAN KLEUSKENS.
.....LOUIS JANSSEN.
.....HARRIE JANSSEN.
.....JAC. V. D. STERREN.
.....
n het tweede bedrijf.
bedrijf : een stralende zomerrock
bedrijf : eerste tafereel
.....

'Rare Chinezen'
Vlnr: Piet Janssen, Jan Cox

TONEEL GENIENIG "DE VRIJE SPELERS" AMERICA.
 PRESENTEERT
 "RARE CHINEZEN"
 Klucht in drie bedrijven door: Bruno J. Duin.
 Op Za. 21 Zo. 22 Ma. 23 Nov. 1981.
 En op Zo. 7 Mrt. 1982 in de schouwburg Venray.
 Toneel; de hal van een hotelletje,
 ergens op de Veluwe.

PERSONALIA (in volgorde van opkomst).

WAHONG een chinees	JAN COX.
HOWANG "	PETER JANSSEN.
ALBERT de ober	HENK LITJENS.
LIES DE BOER hulpje	GERD VAN DIJCK.
CHELINE antieke baronesse	MEVR. J. GEURTS.
ADRIAAN RUSSEL gast	TON GEURTS.
CORNELIS MOLENAAR schrijver	GERARD VERHEIJEN.
PRINAS CAVALCATTI	
diplomaat met politiek asyl	HARRIE KLEUSKENS.
ESTELLE zijn vrouw	MEVR. P. SONNEMANS.
IRENE v OLMEN eigenaresse	RIA VERVOORT.
RIET VOGELS gaste	WILMA SONNEMANS.
ANNIE JONKERS	
gezelsch. dame v baronesse	MEVR. A. BOUWERIKS.
LODEWIJK echtgenoot cheline	HARRIE BOUWERIKS.

SOUFFLEUR
 GRIMEUR
 DECOR

JAN VERHEIJEN.
A. SEELEN (Tegelen).
JAN KLEUSKENS.
LOUIS JANSSEN.
HARRIE JANSSEN.
HARRIE POELS.
TAPIJTHUIS HORST.
COR v d COELER.
JAC. v d STERREN.

PAUZE na het tweede bedrijf.
 WIJ WENSEN U ALLEN EEN PLEZIERIGE TONEELAVOND
 TOE, EN HARTELIJK DANK VOOR UW BEZOEK.

1981 is het jaar van de introductie van de eerste personal computer en van 'Rare Chinezen'. Het stuk wordt in regionale kranten met 'prikkelende' kretologie aangeprezen, zoals 'geen platgetreden lol, maar een hip-moderne klucht, vol spitsvondigheden, vaart en geest' en 'een uitzonderlijk kluchtig spel, dat u enige uren van intens toneelgenot zal bezorgen'.

Paula speelt in 'Rare Chinezen' de vrouw van een diplomaat, een rol van Hay Kleuskens. Tijdens een scène draagt zij een doorzichtig negligé. De souffleursruimte van Jan Verheijen onder het toneel verandert als bij toverslag van uitkijkpost naar inkijkpost: Jan kijkt zijn ogen uit en heeft de avond van zijn leven.

'Rare Chinezen'
 Zittend vlnr: Ria Vervoort, Gerd van Dijk,
 Ton Geurts, Wilma Sonnemans,
 Henk Litjens
 Staand vlnr: Grad Verheijen,
 Paula Sonnemans, Hay Kleuskens,
 An Bouweriks, Piet Janssen, Jan Verheijen,
 Jo Geurts, Jan Cox, Jac van der Sterren,
 Hay Bouweriks

'Rare Chinezen'
 Uitkijkpost van Jan Verheijen

'Rare Chinezen' reist in maart 1982 ook naar de schouwburg in Venray. De Vrije Spelers zijn duidelijk de kleinere ruimte van de Bondszaal gewend. Daar verblijven de acteurs op het moment dat ze niet op het toneel staan in de kleedkamer. In Venray is dat wel anders. De afstand van de wachtruimte tot de bühne is zo groot dat Howang (Piet Janssen) zijn tegenspeler Wahong (Jan Cox) niet goed hoort als deze roept: "Howang, kom!....Howang KOM!!" Het lange wachten is voor Wahong zenuwslopend.

Zoentjes en zuurtjes

In 1982 krijgen de Americanen 'Een zoen van Miss Urk' te zien. Opnieuw een blijspel met als ondertitel 'Wat een erfenis van een suikertante al niet teweeg kan brengen'. Het bestuur van De Vrije Spelers constateert een paar jaar eerder al dat het publiek niet meer op drama zit te wachten, maar vooral wil lachen. Als aankondiging schrijft de Echo: "Een dol, komisch, dwaas geval wat tot lachen zal dwingen van het begin tot het einde. Voor het eerst in de geschiedenis van De Vrije Spelers wordt er gespeeld in het plaatselijk dialect".

'Een zoen van Miss Urk'
Vlnr: Gerd van Dijck, Grad Verheijen,
Hay Kleuskens, Mariet Holtjer, Frank Klerkx,
An Bouweriks, Piet Janssen

'Een zoen van Miss Urk'
Zittend vlnr: Piet Janssen, Gerd van Dijck,
An Bouweriks, Mariet Holtjer, Manon Thijsen,
Paula Sonnemans, Henk Litjens, Hay Kleuskens
Staannd vlnr: Frank Klerkx, Grad Verheijen,
Hay Poels, Jan Verheijen, Jac van der Sterren

'Miss Urk' Manon Thijsen herinnert zich:

"Pas nu, zoveel jaren later, begin ik mij te realiseren dat de tijd bij De Vrije Spelers niet zomaar een rolletje in een toneelstuk spelen was. Toen onze familie op de Pastoor Jeukenstraat kwam te wonen, waren wij een gezin, dat het niet breed of gemakkelijk had. Veel verhuizen en geen vaste grond onder onze voeten gaf mij een ontzettend verloren gevoel. Gelukkig gaf America mij die vaste grond, Vanaf het begin werd ik door iedereen geweldig opgevangen en begeleid. En het mooiste moest nog komen: terwijl je geen woord Limburgs spreekt, een aanbod krijgen om een rol te spelen in een stuk, in het dialect!.....'t voelde geweldig! Wat ik het moeilijkste stukje spelen vond, was de scène, waarin ik Henk Litjens als tegenspeler had. Ik moest met hem zoenen. Dat ik veel jonger was, en preuts, was nog niet eens het grootste probleem. Maar dat hij zijn zwangere vrouw (van Marijn, red.) op de eerste rij had zitten, was pas echt gênant. Wat hebben we daar later nog over gelachen!"

Blijkbaar zijn er uit Urk wat ingrediënten voor een fijne visgarnering overgebleven, want in 1983 krijgt het publiek 'Zilveruitjes en augurken' voorgeschoteld. Het spelen in dialect is ook goed bevallen, want het zoetzure blijspel is voor deze gelegenheid speciaal in het 'Americaans' vertaald.

'Zilveruitjes en augurken'
Vlnr: Herman van der Coelen, Mariet Holtjer,
Henk Litjens, An Bouweriks, Hay Bouweriks,
Paula Sonnemans, Ans Mulders

'Zilveruitjes en augurken'
Zittend vlnr: Hay Kleuskens, Paula Sonnemans,
Hay Bouweriks, Mariet Holtjer
Staannd vlnr: Hay Poels, Henk Litjens, Jan Verheijen,
Ans Mulders, An Bouweriks, Wilma Sonnemans,
Jac van der Sterren, Herman van der Coelen,
Frank Klerkx

Trui Alebes (Paula Sonnemans) ziet het wel zitten met landbouwer en weduwnaar Zwanepoel (Hay Kleuskens) voor wie zij het huishouden doet. Maar Zwanepoel heeft het veel te druk met zijn camping. Trui is als een furie als zij merkt dat hij zeer vriendschappelijke betrekkingen onderhoudt met een jeugdige kampeerster Adèle Piët (Ans Mulders) -door lastertongen 'Adèle met de puntjes' genoemd. Trui vermoedt een verhouding tussen die twee en schakelt haar zus Mina (An Bouweriks) en haar echtgenoot Gradus (Henk Litjens) in om 'de waarheid' te achterhalen. Ze breken in bij de caravan van Adèle en vinden daar potjes met zilveruitjes en augurken. Adèle snoept dus uitjes en augurken en de roddel is geboren! Maar Trui en zus Mina komen uiteindelijk van een koude kermis thuis. Ze vallen in kuilen, die ze voor anderen hebben gespit.

'Zilveruitjes en augurken'
Sokken breiend: Paula Sonnemans, Mariet Holtjer

De kleren en de koning

En weer is het feest, De Vrije Spelers bestaan zeventig jaar! De Vrije Spelers kleden het feest aan met 'Kleren maken de man'. Met rollen voor Herman van der Coelen, Carien Hanssen, Grad Verheijen, Ingrid Derix, Frank Klerkx en Ria Vervoort.

'Kleren maken de man'
Herman van der Coelen, Carien Hanssen

'De scepter van Koning Bombazijn'
Onderste rij vlnr: Henk Litjens, An Bouweriks, Bianca Vervoort, Paula Sonnemans, Ruud Kleuskens
Bovenste rij vlnr: Hay Bouweriks, Hay Billekens, Edwin Cuppen, Suzanne Kleuskens, Piet Janssen, Sabine Sonnemans, Mark Wijnhoven, Hay Kleuskens

De jeugdafdeling laat in het jubileumjaar ook van zich horen, door zich tijdens 'De scepter van Koning Bombazijn' te mengen onder de volwassen spelers. Het stuk is eerder in 1956 en in 1973 door de toenmalige jonge garde van De Vrije Spelers opgevoerd. Naast de volwassen spelers Henk Litjens, Piet Janssen, Paula Sonnemans, An Bouweriks, Hay Bouweriks, Hay Kleuskens en Hay Billekens staan de jeugdspelers Edwin Cuppen, Mark Wijnhoven, Sabine Sonnemans, Bianca Vervoort, Suzanne Kleuskens en Ruud Kleuskens op de bühne.

'Eigen aard is goud waard'
Vlnr: Henk Litjens, Wilma Sonnemans, Hay Kleuskens

'Eigen aard is goud waard'
Henk Litjens, An Bouweriks

Hoofdstuk 15

In november wordt het zeventigjarig jubileum gevierd met het blijspel 'Eigen aard is goud waard'. In de 'line-up' voor dit stuk, dat door J. Hemmink-Kamp is geschreven, staan onder anderen Hay Kleuskens, Hay Bouweriks, Henk Litjens en Frank Klerkx. Opvallend genoeg staan bij de rolverdeling vrijwel alle dames met 'mevrouw' aangekondigd. Behalve Ria Vervoort, simpelweg omdat zij –in tegenstelling tot bijvoorbeeld 'mevrouw C. Hanssen'- ongehuwd is!

'Eigen aard is goud waard'
Zittend vlnr: Henk Litjens, Carien Hanssen, An Bouweriks, Jo Geurts, Frank Klerkx, Ria Vervoort
Staannd vlnr: Hay Poels, Michel Vervoort, Hay Kleuskens, Jac van der Sterren, Mariet Holtjer, Paula Sonnemans, Hay Bouweriks, Wilma Sonnemans

Henk Litjens en An Bouweriks spelen in dit stuk een scène, waarbij de drank rijkelijk vloeit. Zoals altijd in zo'n geval, zit er koude thee in de fles. Bij de laatste voorstelling -waarbij vaker grappen worden uitgehaald- heeft Hay Bouweriks de fles met sterke drank gevuld. Omdat het publiek dit absoluut niet mag merken, blijven ze goed in hun rol en drinken stevig door. Het gevolg laat zich raden: An en Henk verlaten behoorlijk aangeschoten het podium! 'Eigen aard is goud waard' trekt uiteindelijk zeshonderd bezoekers.

70-jarig jubileum
Zittend vlnr: Leonie Keijsers, Carien Hanssen, Jac van der Sterren, Wilma Sonnemans, Ans Mulders, Ria Vervoort, Jan Verheijen, Gerd van Dijck, Hay Billekens, Ingrid Derix, Henk Litjens
Staannd vlnr: Grad Verheijen, Jo Geurts, Martinus Rongen, Mariet Holtjer, Paula Sonnemans, Herman van der Coelen, An Bouweriks, Jan van der Coelen, Jan Kleuskens, Ton Geurts, Piet Janssen, Jan Cox, Hay Bouweriks, Hay Poels, Hay Kleuskens

1985-1989

Zij: "We gaan serieus doen op de toneelclub!"

Hij: "Serieus?"

Zij: "Met jou valt niet te praten!"

Zeej: "Weej goan serieus doon beej ut toniël"

Heej: "Serieus?"

Zeej: "Met ow velt ni te proate!"

Einde van een tijdperk

Na jaren van kluchten en blijspelen vinden De Vrije Spelers het tijd om in 1985 het roer om te gooien. Met 'Waarom zweeg je zo lang?' een spel vol spanning en ontroering van de auteurs H. Turnhouts en Bert Peets zetten zij een serieus toneelstuk op de bühne. Het verhaal gaat over een verzwegen leugen uit het verleden. Het opbiechten van de waarheid zou het hoofdpersonage (Paula Sonnemans) en anderen veel leed hebben bespaard, terwijl uiteindelijk tóch de waarheid aan 't licht komt.. De rest van de cast bestaat uit Hay Kleuskens, Jo Geurts, Mariet Holtjer, Leonie Keijsers, Michel Vervoort, Grad Verheijen en Frank Klerkx. Voor het publiek levert dit gegeven een interessante toneelavond op.

'Waarom zweeg je zo lang?'
Mariet Holtjer, Jo Geurts

'Waarom zweeg je zo lang?'
Michel Vervoort, Leonie Keijsers

'Waarom zweeg je zo lang?'
 Zittend vlnr: Mariet Holtjer, Jo Geurts
 Staand vlnr: Hay Kleuskens, Leonie Keijsers, Jac van der Sterren, Grad Verheijen, Hay Poels, Hay Billekens,
 Wilma Sonnemans, Ton Geurts, Paula Sonnemans, Frank Klerkx, Michel Vervoort, Henk Litjens

Ze leefden nog lang en gelukkig...

Tijdens een grote braderie in America in 1985 voeren enkele leden van de toneelclub een stuk straattoneel op, waarbij 'De Wonderdrank' onder het mes gaat. Hay Bouweriks speelt de rol van de onbetrouwbare dokter, die een middel tegen wormen probeert te slijten. Hij wordt hierbij geholpen door Ingrid Derix, Frank Klerkx, An Bouweriks en Henk Litjens.

'De wonderdrank'
 Hay Bouweriks, Ingrid Derix,
 Frank Klerkx, An Bouweriks,
 Henk Litjens

'De wonderdrank'
 Hay Bouweriks, Henk Litjens,
 Ingrid Derix, An Bouweriks

'Repelsteeltje'
 Diana Tax, Yvonne Heslen

Het kinder- en jeugdtheater vormt een belangrijk onderdeel voor 1986. Op zaterdag 31 mei brengt 'Het Kabouterprinsje' na veertig jaar opnieuw 'een bezoek' aan America om de kleinste Amerikanen in vervoering brengen. Het sprookje in vier bedrijven, waarin onder meer een koning (Grad Verheijen), een prins (Vincent van der Sterren), kabouters (Natascha Vervoort, Mark Wijnhoven, Chantal van Dijnen, en Ingrid Derix), een generaal (Bianca Vervoort) en een reus (Hay Bouweriks) voorkomen, speelt zich af in een prachtig decor. Ook 'Repelsteeltje' komt die avond voorbij. Peter Hesp, Yvonne Heslen, Claudia Sonnemans, Brigitte Wijnhoven, Rogé Wijnhoven, Sabine Sonnemans en Diana Tax spelen het beroemde sprookje van de gebroeders Grimm. De avond is een doorslaand succes en de club besluit de sprookjes op zaterdag 14 juni nogmaals te spelen.

*Zittend vlnr: Brigitte Wijnhoven, Mark Wijnhoven, Vincent van der Sterren, Ingrid Derix, Claudia Sonnemans,
 Chantal van Dijnen, Yvonne Heslen, Natascha Vervoort, Rogé Wijnhoven, Diana tax, Peter Hesp
 Staand vlnr: An Bouweriks, Hay Bouweriks, Grad Verheijen, Bianca Vervoort, Hay Kleuskens, Sabine Sonnemans,
 Henk Litjens*

Tijdens de braderie in America op zaterdag 19 juli 1986 spelen De Vrije Spelers op het schoolplein van de peuterklas -tegenwoordig de tuin van 'aan de Brug'- het stuk 'Lieve Lolita'. Hierin zijn rollen weggelegd voor Bianca Vervoort, Hay Bouweriks, Frank Klerkx, Michel Vervoort, An Bouweriks, Ans Mulders, Henk Litjens, Jac van der Sterren, Leonie Keijsers en Hay Billekens.

Braderie America, 'Lieve Lolita'
Vlnr: Ans Mulders, Henk Litjens, An Bouweriks, Hay Billekens

Braderie America, 'Lieve Lolita'
Zittend: Henk Litjens
Staannd vlnr: Michel Vervoort, Jac van der Sterren, Frank Klerkx, Ans Mulders, Hay Bouweriks, Bianca Vervoort, Leonie Keijsers, An Bouweriks, Hay Billekens

In december 1986 presenteren de oude rotten van De Vrije Spelers zich met 'Vechten voor geluk'. Het stuk speelt zich af in een hotel met de naam 'Am-Erica'. De hoteleigenaresse (Paula Sonnemans) en haar personeel (Mark Wijnhoven en Henk Litjens) smeden een complot tegen een vertegenwoordiger (Hay Kleuskens), die zogenaamd op zakenreis is. Eenmaal per veertien dagen logeert hij echter met zijn secretaresse (Leonie Keijsers) in het hotel. Zijn vrouw (Mariet Holtjer) is achter de plannen gekomen en neemt haar intrek in het hotel; ook zij zit in het complot. Door toedoen van het hotelpersoneel -dat weet te vechten voor geluk- worden de zaken weer rechtgezet. 'Vechten voor geluk' betekent het toneeldebuut voor Mark Wijnhoven, die met zijn rol een onuitwisbare indruk achterlaat bij de toeschouwers.

In een recensie staat:

"Uniek zijn de te spelen rollen door twee jeugdigen (18 en 14 jaar) waarvan de 14-jarige een van de hoofdrollen speelt. Nooit eerder in de geschiedenis heeft zulk jong talent zo'n grote rol vertolkt. Het is een heerlijk blijspel, waar spanning en sensatie de boventoon voeren. Er wordt iets geweldigs gespeeld voor een bomvolle zaal; een heerlijke avond echt Amerikaans toneel."

'Vechten voor geluk' (repetitie)
Vlnr: Henk Litjens, Mark Wijnhoven

'Vechten voor geluk' (opvoering)
Vlnr: Henk Litjens, Mark Wijnhoven

In mei nemen elf jonge acteurs en actrices de toeschouwers mee met de avonturen van 'Bosse Krijn'. Het sprookje brengt de jeugdige toeschouwers naar de salon van een hebzuchtige baron (Grad Verheijen) die heeft besloten zijn dochter freule Leontientje (Chantal van Dijnen) tegen haar wil te laten trouwen met een hooghartige jonker (Peter Hesp). Om dit te voorkomen loopt freule Leontientje van huis weg. Na veel omzwervingen ontmoet de freule Bosse Krijn (Vincent van der Sterren), die ooit om dezelfde reden van huis is weggelopen en sindsdien in een hut in het bos woont waar allerlei vogels hun mooie gezang laten horen. Als de baron met zijn dienaar (Mark Wijnhoven), de huishoudster (Gert Holtackers) met haar dochter (Diana Tax), de soldaten (Claudia Sonnemans, Brigitte Wijnhoven en Debby Willems) twee kwajongens (Sabine Sonnemans en Rogé Wijnhoven) en de hooghartige jonker ten tonele verschijnen doen zich vreemde en spannende situaties voor. Alles komt uiteindelijk weer goed in dit sprookje. Ze leefden nog lang en gelukkig.....

'Vechten voor geluk'
Knielend vlnr: Frank Klerkx, Mark Wijnhoven, Ingrid Derix
Staannd vlnr: Jan Verheijen, Jac van der Sterren, Henk Litjens, Leonie Keijsers, Michel Vervoort, Paula Sonnemans, Hay Kleuskens, Hay Poels, Mariet Holtjer, Ton Geurts, Hay Bouweriks, An Bouweriks, Wilma Sonnemans

'Bosse Krijn'
Op de grond zittend: Rogé Wijnhoven, Sabine Sonnemans
Staannd vlnr: Grad Verheijen, Mark Wijnhoven, Peter Hesp, Gert Holtackers, Diana Tax, Claudia Sonnemans, Chantal van Dijnen, Brigitte Wijnhoven, Vincent van der Sterren, Debby Willems

'Vechten voor geluk', dat een uitstekend juryrapport krijgt, wordt het laatste stuk, dat Meister Rongen mag meemaken. Op 17 juni 1987 blaast de nestor van de Amerikaanse toneelclub De Vrije Spelers en fanfare St. Caecilia zijn laatste adem uit.

Wij spelen verder...

Ondanks het verdriet om zijn heengaan, spelen De Vrije Spelers door en zetten in november weer een klucht op de planken, 'Maak dat je Tante wijs!' van B. Hagen. Voor deze gelegenheid is het stuk vertaald in het Amerikaans dialect met als titel: 'En geej gluuft daat?' Achter de schermen zorgt Wilma Sonnemans voor de grime, Ton Geurts en Hay Poels bekommeren zich om de techniek, Jan Kleuskens heeft het fraaie decor gebouwd, Jac van der Sterren is de regisseur en als de tekst vergeten wordt, is Jan Verheijen paraat.

'En geej gluuft daat?'
Zittend vlnr: Michel Vervoort, Jo Geurts, Jan Verheijen
Staannd: Vlnr: Hay Bouweriks, Grad Verheijen, Henk Litjens, Hay Poels, Leonie Keijsers, Paula Sonnemans, Jac van der Sterren, An Bouweriks, Wilma Sonnemans, Gert Holtackers, Frank Klerkx

'En geej gluuft daat?'
Vlnr: Michel Vervoort, Jo Geurts, Gert Holtackers, Frank Klerkx, An Bouweriks, Paula Sonnemans

Begin 1988 werkt de toneelvereniging voor het eerst met een vrouwelijke regisseur: Gerrie Abels, zij verzorgt een spelcursus. Zo maken ze kennis met een nieuwe manier van werken. In plaats van zich focussen op de tekst leren de spelers beter op elkaar te reageren en zich bewust te zijn van de lichaamshouding op de bühne. De geweldig leerzame cursus eindigt met een laatste repetitieavond, waar de spelers voor elkaar een geïmproviseerde voorstelling neerzetten. Tijdens de repetities in de voetbalkantine van A.V.V. wordt ontzettend gelachen om de vreemde opdrachten, die ze moeten uitvoeren. Gerrie weet de spelers zo te coachen, dat ze in de meest vreemde uitdossingen de fraaiste fratsen uithalen.

Spelcursus
Zittend: Vlnr: Leonie Keijsers, Frank Klerkx, Paula Sonnemans
Staannd: Vlnr: Henk Litjens, Gerrie Abels, Jo Geurts, Mariet Holtjer, An Bouweriks, Hay Bouweriks, Jac van der Sterren, Hay Kleuskens

Zittingsavond Turftreiers 1989

Nadat in januari 1988 de K.B.O. America 'Een gezellig verlovingsfeest' is aangeboden, herhaalt de geschiedenis zich. De rest van het jaar bereiden De Vrije Spelers zich, net als in 1948, voor op de reprise van De Zwarte Plak. Loek Sijbers neemt de regie van het jubileumspektakel van 1989 voor zijn rekening. Voordat het echter zover is geven o.a. Mariet Holtjer, Hay Bouweriks en Gert Holtackers met een parodie act, acte de présence tijdens de zittingsavonden van De Turftreiers, onder toezicht oog van Prins Hay III (Mulders) en zijn prinses Nelly.

Vier jubilarissen
Vlnr: Mariet Holtjer, Paula Sonnemans, Jo Geurts, Jac van der Sterren

75-jarig jubileum
Voorste rij vlnr: Grad Verheijen, Jo Geurts, Gert Holtackers, Mark Wijnhoven, Michel Vervoort
Middelste rij vlnr: An Bouweriks, Henk Litjens, Paula Sonnemans, An van der Sterren, Wilma Sonnemans, Mariet Holtjer, Hay Bouweriks, Hay Poels
Achterste rij vlnr: Frank Klerkx, Jan Kleuskens, Hay Kleuskens, Leonie Keijsers, Ton Geurts, Jac van der Sterren

Hoofdstuk 16

1990-1994

Hij: "Schat, we krijgen een regisseuse!"
Zij: "Zo zo...! Is ze knap, intelligent en geestig?"
Hij: "Eh..ja. Hoezo?"
Zij: "Dan snap ik niet, waarom ze mij niet gevraagd hebben!"

Heej: "Möpke, we kriegen en regisseuse!"
Zeej: "Zoë, zoë...! Is ze moëi, sleum en plezirrig?"
Heej: "Eh, joa, wiezoë?"
Zeej: " Da snap ik ni, worrum ze meej ni gevrogd hebbe!"

De dames pakken uit, maar de heren ook!

Na het enorme succes van 'De Zwarte Plak', doen De Vrije Spelers het in 1990 wat rustiger aan. Jac van der Sterren laat het regisseren voor wat het is en De Vrije Spelers studeren twee eenakters in: 'Sofie-sofa' onder regie van Frank Klerkx, hij wordt bijgestaan door Loek Sijbers. 'Niet praten maar doen' is het regiedebuut van Henk Litjens. Hij krijgt hierbij ondersteuning van Gerrie Abels.

'Sofie-sofa'
Vlnr: Anita Rongen, Guy Derks, Paula Sonnemans, Michel Vervoort, Jacqueline Kleuskens, Mark Wijnhoven

Het blijspel 'Niet praten maar doen' is een typische Gerrie Abels-voorstelling, vol absurde gebeurtenissen en uitgesproken typetjes. Tijdens 'Niet praten maar doen' krijgt één van de spelers een black out. Hij klapt helemaal dicht en wat zijn tegenspelers ook proberen, hij reageert niet en blijft onbewogen op zijn troon –een w.c. pot!- zitten. Het stuk wordt die avond niet uitgespeeld. De volgende dag gaat het weer mis met dezelfde acteur; de medespelers en het publiek zijn behoorlijk onder de indruk van hetgeen is voorgevallen.

'Niet praten maar doen'
Zittend vlnr: An van der Sterren, Sabine Sonnemans,
Ria Vervoort, Gert Holtackers
Staannd vlnr: Jo Geurts, An Bouweriks, Hay Bouweriks,
Leonie Keijsers, Mariet Holtjer

'Niet praten maar doen'
Mariet Holtjer, Leonie Keijsers

Misser

In november is het weer tijd voor een ouderwetse klucht, dit keer onder regie van Agnes Bergmeijer. Van april tot oktober repeteren De Vrije Spelers bij de familie van den Munckhof aan de Wouterstraat. In het programmaboekje staat dat de 'Koninklijk Erkende' toneelvereniging 'Eens in de duizend jaar' van John Dole speelt.

'Eens in de duizend jaar' is in volle gang als Mark Wijnhoven, die het personage Gerard Groen speelt, plotsklaps zijn tekst kwijt. Normaal geeft de tegenspeler, in dit geval Anita Rongen, een (stille) hint en kan het spel verder gaan. Door onervarenheid klapt ook Anita dicht. Er valt een pijnlijke stilte van enkele minuten, die duizend jaar lijken te duren. Michel Vervoort wil juist achter de coulissen de stekker uit het stopcontact trekken, zodat de spelers wel moeten stoppen, als Mark wonderwel de draad ineens weer oppakt. Met uitzondering van zijn medespelers, die volledig in paniek achter de coulissen meelesen, heeft niemand in de gaten dat hij liefst vier pagina's van het script heeft overgeslagen. Zelfs één van de meest ervaren 'opletters' -Jac van der Sterren- heeft als toeschouwer niks gemerkt!

'Eens in de duizend jaar'
Vlnr: Ria Geurts, Jo Geurts,
Jacqueline Kleuskens, Mark Wijnhoven

'Eens in de duizend jaar'
Zittend vlnr: Ria Geurts,
Antoinette Spreeuwenberg, Jo Geurts,
Jacqueline Kleuskens
Staannd vlnr: Guy Derks, Anita Rongen,
Michel Vervoort, Mark Wijnhoven

Naast de vaste voorstellingen presenteren De Vrije Spelers in februari tijdens de zittingsavond van Carnavalsvereniging De Turftreiers, onder toezien oog van Prins Chris I (Tiel) weer 'n parodie act. Henk Litjens heeft op een cassettebandje diverse bekende liedjes achter elkaar gemonteerd en de spelers zetten de originele artiesten in sneltreinvaart achter elkaar als karikaturen neer. Een vermoeiende act met veel vaart, die voor de nodige omkleedperikelen zorgt, maar bij de carnavalsvierders enorme waardering oogst.

Zittingsavond Turftreiers
An van der Sterren, Mariet Holtjer

Zittingsavond Turftreiers
Hay Bouweriks, An van der Sterren,
Henk Litjens

Grote knal

Regisseuse Agnes heeft de smaak goed te pakken en haalt in 1991 'De Meid' van Herman Heijermans uit de kast. In het stuk ziet het hoofdpersonage (Gert Litjens in een prachttrol) haar kans schoon om de machtsverhoudingen te keren. 'Als haar mevrouw een misstap begaat, slaat ze toe' valt te lezen in het krantenartikel, waarin de toneelvoorstelling die op 27, 28 en 29 april speelt, wordt aangekondigd.

'De Meid'
Mariet Holtjer, Chantal van Dijnen, Gert Holtackers,
Hay Kleuskens

'De Meid'
Grad Verheijen, Gert Holtackers

'De Meid'
Vlnr: An Bouweriks, Paula Sonnemans, Gert Holtackers, Grad Verheijen, Henk Litjens, Chantal van Dijnen,
Mariet Holtjer, Hay Kleuskens

In de herfstmaand november is 'Geen reis naar de zon' gepland. Een bovenetage van een oud huis wordt binnen een half uur tweemaal verhuurd. Een huisbaas (Michel Vervoort) verhuurt een etage aan een man (Guy Derks). Zijn echtgenote (Mariet Holtjer), doet even later hetzelfde, zij het aan een vrouw (Leonie Keijsers). Een aardig misverstand, dat echter een onplezierig karakter krijgt als zowel de mannelijke als de vrouwelijke huurder onwrikbaar blijken en niet willen wijken voor de ander. Daardoor dwingen ze elkaar tot samenwonen. De kamer wordt in tweeën verdeeld en elk sleept zijn eigen meubeltjes binnen. Beide karakters worden tot het uiterste beproefd en uitgetest. Wie zal het eerst buigen voor de ander?

'Zo zien weej!'
Vlnr: Anita Rongen, Jo Geurts, Mark Wijnhoven,
An Bouweriks

'Zo zien weej!'
Vlnr: Mark Wijnhoven, An Bouweriks,
Gert Holtackers, Jo Geurts

'Zo zien weej!'
Zittend vlnr: Jo Geurts, Grad Verheijen,
An Bouweriks, Anita Rongen, Henk Derks
Staand vlnr: Gert Holtackers,
Paula Sonnemans, Hay Bouweriks,
Mark Wijnhoven

Toneelvereniging "De Vrije Spelers" America
Onderscheiden met de Koninklijke Erepenning

presenteert:

GEEN REIS NAAR DE ZON
Zaterdag 16, zondag 17 en maandag 18 november 1991
Aanvang 20.15 uur
in het Gemeenschapshuis te America

Maart 1992. Het publiek wacht vol spanning in een donkere zaal. Nadat het geluid van piepende banden, gevolgd door een grote knal door de zaal weerklinkt, gaat het licht in de zaal pas aan en ziet het publiek een auto in een huiskamer staan. Het is het begin van de klucht 'Zo zien weej!' van Ton Ermens. Opvallend is de kleding van de personages in dit stuk. Zo loopt de helft van de tijd Henk Derks, die de geheimzinnige Johnny speelt, met ontbloot bovenlijf. Ook zijn tegenspelers vallen op door hun niet-alledaagse –en soms schaarse- kledij. Zoals oma, gespeeld door veteraan Jo Geurts. Zij brengt het gehele stuk in een rolstoel door, potsierlijk getooid met een Willempie-helm! Het stuk heeft een hoog 'Flodder-gehalte' en de tekst is volledig in Amerikaans dialect. Regisseur is Henk Litjens en Gerrie Abels kijkt over zijn schouder mee.

Straattheater

De deelname aan de braderie door De Vrije Spelers in juni 1992 verloopt ook niet bepaald onopvallend. Met liefst negen personen - Henk Litjens, An Bouweriks, Anita Rongen, Henk Derks, Antoinette Spreeuwenberg, Hay Bouweriks, An van der Sterren, Mark Wijnhoven en Mariet Holtjer- samengepropt in een oude Mazda rijdt het gezelschap over de braderie om op de meest onverwachte momenten een stuk straattheater te brengen. Het in- en uitstappen, met bijbehorend kabaal en 'geschraffel' blijkt al een act op zich.

Braderie America,
Henk Litjens en Hay Bouweriks

Braderie America,
het publiek geniet

De komische thriller 'De man, de vrouw en de moord' vult op 12, 13 en 14 december 1992 de planken en is van een heel ander kaliber. Het stuk werd in de jaren vijftig gespeeld door toneeliconen als Mary Dresselhuys, Ko van Dijk en Fons Rademakers. De Vrije Spelers weten op hun manier ook wel raad met het stuk, en onder regie van Jaap van Donselaar en Frank Klerkx zetten zij een avondvullend toneelstuk op de Bühne. Door het overlijden van Berend Holtjer kan zijn echtgenote Mariet niet meespelen. Paula Sonnemans maakt zich in heel korte tijd de tekst eigen en neemt de rol over.

'De man, de vrouw en de moord'
Vlnr: Hay Kleuskens, Guy Derks, Paula Sonnemans, Leonie Keijsers, Frank Klerkx

'De klucht van de molenaar' is het enige stuk dat in 1993 wieden op het plein voor de kerk in America laat draaien. Gerrie Abels verzorgt de regie. Dit stuk, geschreven in 1613 door G.A. Bredero neemt ons mee terug naar de tijd waarin de molenaar een speciale positie had in het maatschappelijk leven. Hij levert de basis voor het belangrijkste voedsel in die tijd, het brood. Daarbij heeft de molenaar de reputatie het niet zo nauw te nemen met andermans graan en met het gebruik van de gewichten. Hij neemt ze letterlijk in de maling. Meestal staat een molen aan de rand van de stad of het dorp, waar gemakkelijk dingen gebeuren die het daglicht niet kunnen verdragen. Dit seksueel getinte stuk brengen De Vrije Spelers in een grote poppenkast en ook de spelers zijn uitgedost als poppenkastpoppen. Waarschijnlijk hebben de meeste toeschouwers de op rijm en in oud woordgebruik geschreven teksten niet helemaal kunnen volgen. Ouders schuiven hun kinderen naar voren, die in groten getale van 'de poppenkast' genieten. Dat het publiek hoofdrolspeelster Paula Sonnemans niet meteen herkent, is het gevolg van de speciale tandprothese, die zij draagt om het effect van een scheef gezicht te bewerkstelligen. Jacqueline Kleuskens, tandartsassistente, heeft voor dit kleinnood gezorgd.

Hoofdstuk 17

1995-1999

Zij: "Eet smakelijk en tot straks!"

Hij: "Waar ga jij heen?"

Zij: "Naar het communiefeest!"

Hij: "Communiefeest? En het eten dan?"

Zij: "Dan ga je maar naar de friettent!"

Zeej: "Lot ut ow smake en wies dalik!"

Heej: "Woa gadde hin?"

Zeej: "Na ut communiefiëst!"

Heej: "Communiefiëst? En ut eate da?"

Zeej: "Da gadde ma na de frietkroam!"

Knallen en vreemdgaan

Bij een communiefeest horen cadeaus en eten. De Vrije Spelers weten dat ook. Gedurende de voorstelling 'Het Communiefeest' in 1995 is de dis op het podium dan ook continu gevuld. 'Tafelheer' van de avond is Jaap van Donselaar. Ze moeten iedere voorstelling binnen twee uur een hoeveelheid eten naar binnen werken, die je normaal op een hele communiefeestdag verstouwt!. Zelfs het publiek merkt dat er enorm wordt geschransd. Of ze dat met knorrende maag hebben gedaan, vertelt de geschiedenis niet. De 12-jarige Marijn Litjens speelt de communicant op overtuigende wijze. Terwijl bij de volwassenen het nuttigen van grote hoeveelheden drank en eten de boventoon voert, zit hij tijdens 'zijn' feest in een hoekje onopvallend te schransen. Speciaal voor deze voorstelling is de Bondszaal omgetoverd tot een tribune. De toeschouwers kijken hierdoor letterlijk op de tafels vol eten. De bouw van de tribune levert de clubkas echter een negatief saldo op, en dit kunstje wordt nooit meer herhaald.

'Het communiefeest'
Marijn Litjens

'De klucht van de molenaar',
kinderen kijken gespannen toe
Vlnr: Henk Litjens, Anita Rongen,
Paula Sonnemans

'De klucht van de molenaar'
Vlnr: Anita Rongen, Mark Wijnhoven,
Henk Litjens en Paula Sonnemans

Tijdens de toneeldag van de LFA in Stramproy brengen De Vrije Spelers 'De klucht van de molenaar' mee. De rest van het jaar 1993 bereiden De Vrije Spelers zich voor op het spektakel, dat het jubileumjaar 1994 moet opluisteren: 'De Gouden Helm'.

Op de braderie van 26 juni 1994 kunnen de kinderen zich laten schminken door 'vrije speelsters' Ine Derks, Petra Coenen, Christine Haegens en Anita Rongen. In oktober 1994 start een spelcursus met Mariet Tans. De cursus draait met name om beweging en dans op muziek. Vooral bij de mannelijke leden valt dit niet zo heel goed. Zij zetten echter hun twijfels aan de kant en hun beste beentje voor en zweven en dansen na verloop van tijd vrolijk door het repetitielokaal.

Ine Derks

'Het communiefeest'
Vlnr: Miriam Philipsen, Johan Coenen, Jacqueline Kleuskens, Leonie Keijsers, Marijn Litjens, Frank Klerck, Paula Sonnemans, Grad Verheijen

En terwijl De Vrije Spelers geen hap meer door de keel krijgen, staat een groot deel van de Limburgers het water bijna tot aan de lippen, als de Maas buiten haar oevers treedt.

Bij 'De Wonderdrank' het wagenspel onder regie van Henk Litjens, dat in april 1995 tijdens het eenakterfestival Horst in 't Gasthoes wordt geserveerd, speelt eten opnieuw een belangrijke bijrol. In het stuk verkopen de spelers een wonderdrank tegen wormen bij mensen. Extra dikke gekookte spaghetti mag de rol van deze wormen spelen en doet dit zo levensecht, dat het publiek ervan gruwet! In juni wordt het geintje op de braderie in America en op de 'Zomerzaterdag' in Horst in augustus door Anita Rongen, Gert Derks, Peter Duijkers, Michel Vervoort en Henk Derks (Jan) nog eens opgediend.

Braderie America, 'De Wonderdrank'
Vlnr: Anita Rongen, Michel Vervoort, Henk Derks

Schotwond

Niet iedereen loopt van tafel in 1995, want in november speelt 'De man, die bleef'. Eric Verouden regisseert deze klucht. Zijn nieuwe en verfrissende aanpak slaat goed aan bij de spelers en het publiek.

'De man die bleef'
Anita Rongen, Jan Cox, Michel Vervoort, Christine Haegens, Johan Coenen

'De man die bleef'
Huub Smeets, Peter Duijkers

Regisseur Eric Verouden herinnert zich:

"Ik zou een blijspel regisseren. Na het lezen van 3 verschrikkelijk slechte stukken, stelde ik voor te kiezen voor het slechtste. Even was het stil, een beetje ongeloof en toen enthousiasme. Met een slecht stuk konden we maximaal doen wat we wilden/nodig hadden. Plezier maken. En dat hebben we gedaan. Hard gewerkt ook. De voorstellingen waren een succes. Met natuurlijk die ongeëvenaarde vormgeving..alles gefiguurzaagd. Ik herinner me nog die gag met de wijnglazen...vol...drinken (omdraaien) leeg. Striptheater van de bovenste plank. Na de voorstellingen wilden ook andere verenigingen met mij werken, maar dat is nooit meer een succes geworden. Het jaar daarop werkte ik in een ander Noord- Limburgs dorp, we zullen de naam niet onthullen,. Zij wilden ook dit succes. Wij beginnen, na 6 x kreeg ik een gesprek met het bestuur. Ik werd ontslagen. Ze konden niet tegen de onorthodoxe regiewijze, tja wel het succes willen, maar niet de weg ernaar toe. Dus hulde voor De Vrije Spelers, die hun naam waarmaakten en met mij op avontuur durfden. Ik heb daarna nooit meer een amateurregie gedaan."

"Julie zijn mijn enige liefde :-)"

'De man die bleef'

Zittend vlnr: Huub Smeets, Gert Derks, Peter Duijkers, Christine Haegens
 Staand vlnr: Henk Litjens, Perry van Rens, Hay Poels, Miriam Philipsen, Anita Rongen, Michel Vervoort, Jan Cox,
 Johan Coenen, Petra Driessen, Frank Klerkx

Tijdens een van voorstellingen beleeft Anita Rongen een avond om nooit meer te vergeten. In het stuk komen twee gewerschoten voor. Na wat geëxperimenteer overdag met kogels, klinkers en hamers, mag zij 's avonds -in het donker!- achter de coulissen op het moment suprême de schoten lossen. Omdat ze in het donker het kogeltje niet goed ziet, zit ze er met haar neus bovenop. Bij de eerste klap schiet het kogeltje haar in de nek. En bij de tweede keer is het goed raak. Het kogeltje schiet in haar oogkas en veroorzaakt een hevig bloedende wond. Anita vlucht het zijaaltje in en de geschrokken medespelers, die zitten te wachten tot ze op moeten, brengen haar direct naar dokter Jan van Dongen, die aan de overkant van de straat woont. Na de behandeling kan zij precies op tijd haar scène weer spelen: het voorval is compleet aan het publiek voorbij geschoten. Anita Rongen heeft er wel iets aan overgehouden. Sindsdien heeft zij geen gevoel meer aan de linkerkant van haar schedel!

Carnaval

Limburg zonder carnaval is als een koning zonder troon. Daarom is het welhaast logisch dat De Vrije Spelers in februari 1996 opnieuw met een parodie-act deelnemen aan de zittingsavond van de Carnavalsvereniging De Turftreiers. De act slaat goed aan bij de carnavalsvierders en bij 'hun' Prins Geert I (van de Munckhof).

In april gaan de spelers naar de schouwburg in Venray om tijdens Cultuurooy met 'De Vertaalslag', onder regie van Frank Klerkx, hun kunnen te tonen. Klerkx schrijft zelf het stuk, dat hij baseert op het liedje 'Same met ow' van Rowwen Hèze. Miriam Philipsen en Christine Haegens beelden de scènes tijdens het festival uit.

De voorstelling, die staat gepland voor november 1996 gaat helaas niet door. Tijdens de voorbereidingen krijgt Joop Mittelmeijer, die de liedjes voor het toneelstuk schrijft, een hartinfarct. Zijn vrouw Marianne zou de regie verzorgen, maar het komt er niet van.

De Vrije Spelers spijkeren hun speelkwaliteiten regelmatig bij. Dat was in de jaren vijftig al zo en in 1997 krijgen de acteurs en actrices bijles van Gerrie Abels. Tijdens de open dag van Staatsbosbeheer op 24 mei 1997 wordt 'De Gouden Helm' nog even van zolder gehaald. Voor deze speciale gelegenheid wordt het stuk in de echte Peel gespeeld; een extra zware opgave voor de hoogzwangere Moer! Het levert De Vrije Spelers veel goodwill op.

Niet gierig

Voor het novemberstuk van 1997 zegt Marianne Mittelmeijer opnieuw af. Gerrie Abels neemt de regie van 'De Vrek' op zich. Zij kiest voor dit stuk van Molière, omdat de voorbereidingstijd vrij kort is. De repetities starten namelijk pas in mei 1997. In diezelfde maand organiseert Poespas een eenakterfestival in Hegelsom. Uiteraard zijn De Vrije Spelers van de partij. Zij brengen opnieuw een scène uit 'De Vertaalslag' van Frank Klerkx.

'De Vrek'

Zittend vlnr: Henk Litjens, Gert Derks, Jan Cox, Mieke Janssen
 Staand vlnr: Leonie Keijsers, Ine Derks, Gerrie Abels, Petra Driessen,
 Peter Duijkers, Johan Coenen, Guy Derks, Miriam Philipsen, Jacqueline Kleuskens,
 Frank Klerkx

'De Vrek'
 Achter de coulissen

De uitvoering van 'De Vrek' in november is er een uit het boekje. Het stuk is drie avonden lang uitverkocht. De abstracte voorstelling is voor sommige oudere toeschouwers even wennen. De jongere kijkers zijn echter dolenthousiast. Vooral door Johan Coenen, die een geweldige vrek neerzet. Zo bezorgt hij zijn kok, gespeeld Jan Cox, krokodillentranen. Als de goedgeluimde kok enthousiast verhaalt over het lekkers, dat hij voor zijn vrekke baas heeft gemaakt, geeft deze ongegeneerd een flinke veeg uit de pan. De omvangrijke kok -Jan is voor deze voorstelling met kussens dik gemaakt- blijkt echter een klein hartje te hebben en begint hartstochtelijk te huilen om de reactie van zijn baas. Voor en achter de schermen loopt alles op rolletjes en Gerrie Abels is niet gierig met complimenten!

'De Vrek'
Leonie Keijsers, Jan Cox

'De Vrek'
Johan Coenen,
Peter Duijkers

Rowwen Hèze

Vijf leden van de vereniging verlenen in december 1997 hun medewerking aan 'Rowwen Hèze giet vreemd', geregisseerd door Loek Sijbers. Het is de eerste theatertour van de band, waarvan de aftrap in de Maaspoort in Venlo plaatsvindt. Voor de cast worden vijftien spelers geselecteerd uit een groep van vijftig acteurs uit heel Limburg, die auditie doen bij Loek Sijbers. Uiteindelijk mogen Miriam Philipsen, Christine Haegens, Anita Rongen en Henk Derks als acteurs meedoen en maakt Perry van Rens deel uit van de technische crew.

Henk Derks herinnert zich:

"Ik moest tijdens de auditie in 'De Garage' in Venlo voor Loek Sijbers een verkoper van horloges spelen. Toen de namen genoemd werden van de mensen, die mee mochten doen en ik daarbij hoorde, was ik de koning te rijk. "Zo'n markante kop als die van jou mag toch niet ontbreken in zo'n stuk", vertelde Loek mij later."

'Rowwen Hèze giet vreemd'
Stadsschouwburg Sittard

Christine Haegens herinnert zich:

"De optredens in het theater waren echt geweldig. Toch weer heel iets anders dan in een gemeenschapshuis, zoals de Bondszaal. En dan een echte tour maken langs de theaters van Brabant en Limburg. Nou nou, net echt! Het was iedere keer spannend en iedere keer anders. De tocht met het busje naar het theater was gezellig en vaak lachen!"

Miriam Philipsen herinnert zich:

"Ik weet nog dat de man die IJzeren Thijs speelde (Jos Holthuisen, red.) in zijn blote gat kwam te staan en dat wij daar met de klompdans heel dicht omheen gingen staan. De klompdans lijkt dan zo eenvoudig, maar dat was nog niet zomaar geregeld om allemaal hetzelfde te stampen!"

In de voorstelling wordt het dagelijkse leven in een dorp uitgebeeld met verschillende aspecten uit het leven, zoals geboorte, dood, huwelijk, ruzie en feest. Uiteraard omlijst met liedjes, gespeeld door Rowwen Hèze. Op het podium staat een levensgroot decor met kamers, waarin de spelers hun sketches uitbeelden. Voor iedere deelnemer uit America is de tour langs de grote theaters van Limburg en Noord Brabant een onvergetelijke ervaring.

Spiegel

'De Vrek' krijgt een nominatie door de LFA voor de 'Opmerkelijkste Totaalpresentatie' vanwege de gekozen stijl. "Een bekend thema is verpakt in een Comedia-del-Arte vorm: fraaie bewegingen verweven met perfecte timing maakten de voorstelling tot een lust voor het oog van de toeschouwers". De Vrije Spelers vertrekken op zondag 7 juni naar de toneeldag van de LFA in Wessem, maar slepen de prijs helaas niet in de wacht.

Anita Rongen, Gert Derks, Mieke Janssen, Linda van Dijnen en Peter Duijkers leuken de zittingsavond van De Turftreiers op met een act, waarbij van hun knieën poppetjes gemaakt zijn. Prins William I (Kleuskens) moedigt hen aan.

Romeo en Julia bezoeken in juni 1998 de braderie in America. Leonie Keijsers, Miriam Philipsen en Linda van Dijnen brengen een eigen interpretatie van het wereldberoemde stuk van Shakespeare en zo weten zij de bezoekers van de braderie te vermaken.

*Braderie America, Romeo en Julia
Linda van Dijnen, Leonie Keijsers, Miriam Philipsen*

Karin Buskens regisseert 'Dwaasheid heeft haar eigen recht'. Het stuk, van de hand van John Patrick, speelt zich af in de zitkamer van een psychiatrische inrichting. De nieuwe bewoonster, mevrouw Savage, -een prachtig gespeelde rol van Paula Sonnemans- houdt met haar 'eigenaardige' gedrag de toeschouwer een spiegel voor, waardoor haar familie in een heel ander licht wordt gezet. De vraag is uiteindelijk: "Wie is normaal?" In deze voorstelling spelen onder anderen Gert Derks, Grad Verheijen, Miriam Philipsen en Mieke Janssen een rol. Linda van Dijnen beleeft haar debuut.

*'Dwaasheid heeft zijn eigen recht'
Mieke Janssen, Paula Sonnemans*

*'Dwaasheid heeft zijn eigen recht'
Michel Vervoort, Linda van Dijnen*

*'Dwaasheid heeft zijn eigen recht'
Mariet Holtjer*

'Dwaasheid heeft zijn eigen recht'

Zittend vlnr: Karin Buskens, Mieke Janssen, Henk Litjens

Staannd vlnr: Ine Derks, Petra Driessen, Gert Derks, Perry van Rens, Christine Haegens, Grad Verheijen, Linda van Dijnen, Mariet Holtjer, Michel Vervoort, Paula Sonnemans, Miriam Philipsen, Peter Duijkers

Afscheid

Opnieuw sieren De Vrije Spelers in 1999 de zittingsavond van De Turftreiers op: maar of het een jaarlijks terugkerende traditie blijft? Henk Litjens en Peter Duijkers laten –waarschijnlijk onbedoeld- de beginperiode van de toneelclub herleven door een act op te voeren, waarin zij verkleed zijn als vrouwen. Prins Henk V (Aarts) geniet er in ieder geval met volle teugen van.

Tijdens de braderie in America in juni is er geen optreden van De Vrije Spelers. Wel kunnen liefhebbers -vooral kinderen- zich laten schminken door Petra Coenen en Ine Derks. De dames hebben er hun handen vol aan.

De komedie 'De ingebeelde zieke' staat opnieuw onder regie van Karin Buskens en opnieuw is gekozen voor een stuk van Molière. De repetities starten in april en verlopen moeizaam. Voor Karin is het stuk een afstudeerproject. Haar zachtaardige karakter strookt niet altijd met de uitgesproken mening van de spelers.

**"De
ingebelde
zieke"**

van J.B.P. Molière

Gerrie Abels schiet te hulp en zorgt dat alles weer vlekkeloos loopt. Niets van dit alles is te merken tijdens de vier avonden in november, dat het toneelstuk wordt opgevoerd; het publiek is razend enthousiast en Karin krijgt de lof die zij verdient.

In december 1999 zwaait onder anderen voorzitter Henk Litjens, Romé Fasol uit, die afscheid neemt als burgemeester. Met een lied uit 'De Gouden Helm' brengen De Vrije Spelers hem een passende serenade. 'De ingebeelde zieke' laat in december 't Gasthoes in Horst nog even haar oude rol als ziekenhuis vervullen. En met het jaar 1999, waarin De Vrije Spelers 85 jaar bestaan, wordt het millennium afgesloten.

'De ingebeelde zieke'
*Vlnr: Gert Derks, Leonie Keijsers,
Peter Duijkers*

'De ingebeelde zieke'
*Vlnr: Anita Rongen, Linda van Dijnen,
Guy Derks, Peter Duijkers,
Frank Klerkx, Miriam Philipsen*

'De ingebeelde zieke'
*Zittend vlnr: Johan Coenen, Linda van Dijnen, Guy Derks, Frank Klerkx, Miriam Philipsen, Peter Duijkers,
Karin Buskens*
*Staannd vlnr: Petra Driessen, Gert Derks, Ine Derks, Henk Litjens, Leonie Keijsers, Mariet Holtjer, Paula Sonnemans,
Anita Rongen, Yvon Seuren, Perry van Rens*

Hoofdstuk 18

2000-2004

Hij: "Schat, heb je mijn koffer gezien?"

Zij: "Nee. Ga je op reis dan?"

Hij: "Ik had er het geld uit de spaarpot in willen doen."

Zij: "Bespaar je de moeite, lieverd. Daarvan heb ik kaartjes voor Wachtpost 16 gekocht."

Heej: "Schat hedde geej mien koffer gezeen?"

Zeej: "Nea. Gadde op reis da?"

Heej: "Ik haaj dur ut geld oet de spaarpot i wille doon."

Zeej: "Bespaar ow die mujte, möp. Doa va heb ik kaartjes vur Wachtpost 16 gekocht."

Kamelen en tenten

'Een kameel in 't Gasthoes' en 'Oliesjeik in America', koppen de regionale kranten in november 2000 als aankondiging voor het blijspel 'Hoogheid, uw kameel staat voor' van auteur Max Andrea. Na het grote succes in 1974 gaat dit stuk op herhaling, nu onder regie van Jaap van Donselaar. De Vrije Spelers zetten vier avonden lang het publiek het verhaal voor van Martin (Peter Duijkers), die een mysterieuze foto van zijn vrouw Hetty (Christine Haegens) in gezelschap van een Oosterse prins (Henk Derks) ontdekt. De verwickelingen rond dit 'mysterie' leveren hilarische momenten op, waarbij boze echtgenote, tante Cora (Paula Sonnemans) en een overijverige journalist (Frank Klerkx) over elkaar heen buitelen. Daarbij vallen De Vrije Spelers zich echter geen bult aan het stuk -het loopt als vanouds als een goed geoliede machine. Vier keer een uitverkochte Bondszaal blijkt niet voldoende. Om aan de vraag te voldoen, betreft de Amerikaanse toneelclub op zondag 19 november ook 't Gasthoes in Horst voor een extra voorstelling. Voor Henk Litjens en Paula Sonnemans is het de tweede keer dat zij dit stuk spelen, zij het in een andere rol dan in 1974.

'Hoogheid, uw kameel staat voor'
Vlnr: Anita Rongen, Paula Sonnemans, Peter Duijkers,
Henk Litjens, Henk Derks, Christine Haegens, Frank Klerkx

'Hoogheid, uw kameel staat voor'

Zittend vlnr: Mieke Janssen, Anita Rongen, Paula Sonnemans, Christine Haegens, Peter Duijkers
Staannd vlnr: Frank Klerkx, Henk Derks, Linda van Dijnen, Jaap van Donselaar, Henk Litjens, Ine Derks, Perry van Rens, Yvon Seuren

Wachtpost 16

In januari 2001 organiseert de carnavalsvereniging een playbackshow. Een aantal leden van de toneelclub is van de (zang)partij.

De rest van het jaar 2001 nemen De Vrije Spelers de tijd om zich voor te bereiden op de grote productie die voor 2002 op de rol staat: Wachtpost 16.

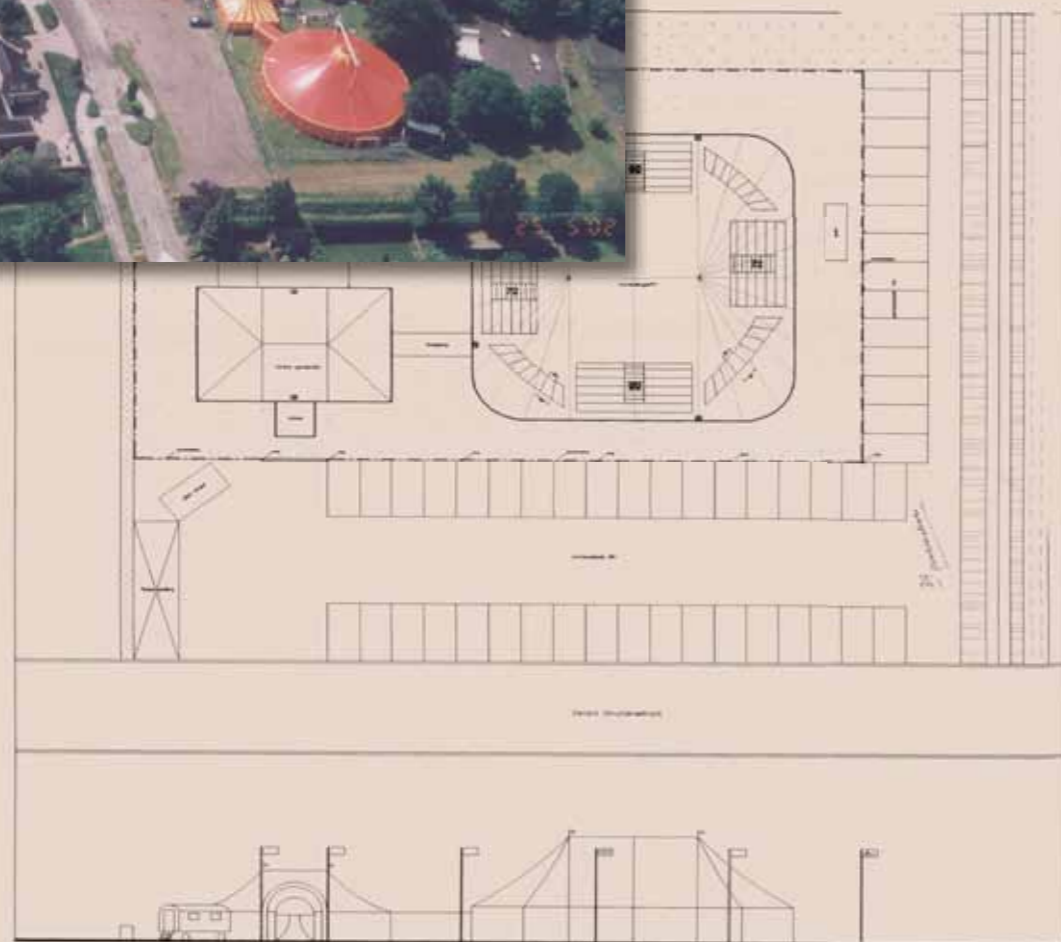

'Wachtpost 16'
Sjra Toënbrekers (Guy Derks) met op de achtergrond de kwajongens Willem Derks en Yoen Klerkx

Het dorp America heeft zich de afgelopen 110 jaar ontwikkeld rondom de voormalige Wachtpost 16. In het licht van de geschiedenis van De Vrije Spelers is het dan niet verwonderlijk, dat ook aan dit stukje America een toneelstuk wordt gewijd. Het PTA gaat aan de slag. De Belg Louis Boonen schrijft het scenario voor de productie, die plaatsvindt in een circustent. Een compleet dorpsplein vormt het decor. Het schilderwerk voor de cafés, de pastorie, de kerk, het wachthuis en de waterput is gedaan door Anja Ploegmakers, Geert van de Munckhof, Jack Poels en Theo Willems. Ze hebben wekenlang aan de klus gewerkt en het resultaat mag er zijn. Het publiek kan vanaf tribunes, die tussen de decors zijn geplaatst, de hele uitvoering mee beleven. Onder regie van Toine Mertens schotelen De Vrije Spelers het publiek de levens, verwachtingen en dromen van de vroege bewoners van America voor. Hoofdpersoon, stroper Sjra Toënbrekers, (Guy Derks), 'woont' op het plein, hij verhaalt over het America uit zijn dromen, waarin hij de stem van God hoort. Een schril contrast met de werkelijkheid, waarin mannen als Maan Goosens (Hay Lemmen) hard moeten werken in de Peel en waar pastoor Kremers (Jac van der Sterren) zich opwindt over de verfoeilijke invloed van de cafés, waarvan de uitbaters elkaar fel beconcurreren.

'Wachtpost 16'
Luchtfoto, circustent aan de
Gerard Smuldersstraat

'Wachtpost 16'
Wasscène aan de put

De intieme setting van de circustent vergroot de betrokkenheid van het publiek bij de voorstelling en wekt de indruk rechtstreeks toeschouwer te zijn van alles wat er gebeurt rond personages als koster Thei Aerts (Mart Vervoort), zijn vrouw Bertha (het acteerdebuut van Marion Derks), spoorwegwerker Frie Boesten (Ronowald Verschuren) en hoofd van de school Peter Tielens, een rol van Francis van der Hoff. Wachtpost 16 telt liefst 33 rollen en de nodige figuranten en wordt een groot en onvergetelijk succes. Overigens levert de tent wel een gat in de clubkas op. En de weersinvloeden zijn groot; als het tijdens een voorstelling regent, zijn de spelers niet meer te verstaan en bij een plotselinge windvlaag moet de tent worden ontruimd. Gezien het groot aantal spelers is een speciaal schminkprogramma gemaakt, waarbij aan de hand van profielschetsen de spelers op volgorde van 'afpraak' van de benodigde kleuren worden voorzien door enkele dames uit America. Zij krijgen hiervoor uitgebreid uitleg over de werkwijze.

Ine van de Munckhof vertelt hierover:

"We kregen met enkele dames een versnelde cursus grimeren. Het had beter de naam kunnen hebben: "hoe grimeer ik aan de lopende band". Dit onder leiding van Ine Derks en Gert Haegens. Van iedere speler of figurant was er een profielschets. Op deze profielschets stond de naam van de speler, nummers in zijn of haar gezicht, die refereerden aan een bepaalde grimekleur, zodat je wist welke kleur je moest hebben om iemand oud, jong, knap of lelijk te maken. Zij deden voor hoe iets uitgeveegd moest worden of welke kleuren je moest mengen om het gewenste resultaat te bereiken. Zelf deden zij de haarwerken, snorren of baarden enzovoort. Ik moet zeggen: het resultaat was niet onaardig en vaak met de laatste hand van Ine of Gert zelfs geweldig."

Gepasseerd station

Veel spelers en vrijwilligers kijken met gemengde gevoelens terug op 'Wachtpost 16'. Vooral de samenwerking met de regisseur verloopt niet altijd even prettig. Er is geen echte klik tussen hem, de spelers en de technische crew. Het publiek heeft daar echter niets van meegekregen en voor De Vrije Spelers is dit stuk geschiedenis een gepasseerd station.

Voor het eerst sinds jaren werken fanfare St. Caecilia en De Vrije Spelers weer samen tijdens een voorstelling. Ook Rowwen Hèze draagt een muzikaal steentje bij aan de productie met het liedje: 'Vur de kerk op 't plein', gezongen door Marion Vervoort. Haar vader Mart Vervoort begeleidt haar met accordeon, samen met de fanfare. Voor diezelfde kerk moeten twee figuranten van de fiets worden geplukt. Tijdens de voorstelling zien Yoeri Klerkx en Willem Derks, die beiden als kind hier hun acteerdebuut maken, een fiets die als rekwisiet moet dienen, achter de coulissen staan. Uit verveling gaan ze samen op de fiets het dorp in. Wat ze echter niet weten is dat uitgerekend op hetzelfde moment de tweewieler over het kerkplein in de circustent moet rollen. Het verhaal loopt gelukkig met een sissier af. Ondanks de perikelen hangen De Vrije Spelers met 'Wachtpost 16' een wagon aan de trein van grote producties, waarmee ze de traditie van 'De Zwarte Plak' en 'De Gouden Helm' in ere houden.

Monique Jacobs die debuteert in deze productie, vertelt:

"Voor de laatste scène (trouwscène) moest ik me altijd heel snel omkleden, omdat er weinig tijd zat tussen afgaan en weer opkomen in bruidsjurk. Er stonden dan altijd al mensen klaar met de jurk en de sluier/toer om alles snel te laten verlopen, omdat ik dan echt tot op het ondergoed alles uit moest en weer in de jurk. Helaas was de plek van omkleden precies dezelfde als die waar de hele fanfare stond te wachten om mee op te komen... Ik vond dat in het begin wel effe wennen, maar mij werd gezegd 'ok det huurt beej toeniel, weej zien allemaal hetzelfde'. Nou, ik moet je zeggen dat ik daar inderdaad snel aan was gewend! Overigens hoorde ik jarenlang iemand van de fanfare "Noortje!" roepen als ik bij Boëms Jeu binnen kwam. Dat was dus één van diegenen die veel Noortje heeft gezien achter de coulissen....!"

'Wachtpost 16'
Ine (grimeuse) en Guy Derks (Sjra Toënbrekers)

'Wachtpost 16'

Onderste rij vlnr: Willem Derks, Yoeri Klerkx, Louk Derks, Eline Hermans, Farah Philipsen, Shanna Haegens, May Bouten, Karin Roelofs, Gian Philipsen, Kelly Kleuskens, Joy Engels, Jolie Litjens, Cees Derks
Zittend vlnr: Linda van Dijnen, Yvon Seuren, Marion Vervoort, Willeke Vervoort, Lisa Hermans, Henk Litjens, Mia van Dijk, Paula Sonnemans, An van der Sterren, An Bouweriks, Annie Hendriks, Gert Derks, Mariet Holtjer, Jac van der Sterren, Leonie Vervoort

Eerste rij staand vlnr: Frank Klerkx, Petra Driessen, Ine Derks, Henriette van den Munckhof, Christine Deters, Anita Rongen, Peter Duijkers, Stefan Noordijk, Wilma Wijnands, Marian van Herpen, Marion Derks, Jo Kleuskens, Toine Mertens, Wendeline Cleven, Monique Jacobs, Johan Coenen, Grad Verheijen, Ronowald Verschuren, Hans Lemmen, Jan Cox, Wilma Kleuskens, Michel Vervoort, Miriam Philipsen, Guy Derks

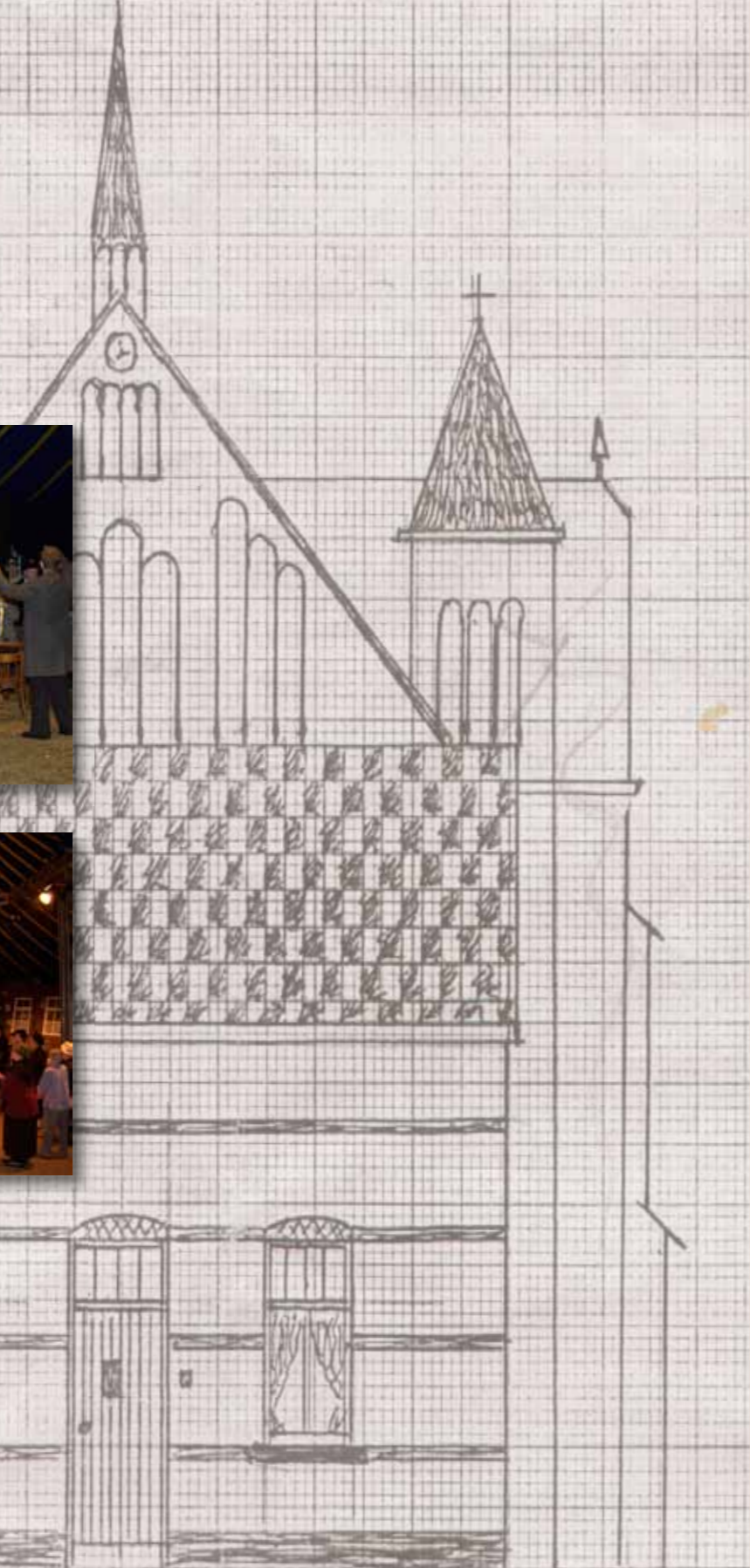
Bovenste rij staand vlnr: Mart Vervoort, Geert Haegens, Hay Lemmen, Miek Van Rens, Peter Janssen, Marco Tielen, Maria Derks, Grad van de Munckhof, Marion Heijnen, Rob Haegens, Peggy Wismans, Floor Berden, Perry van Rens, Paul van Rensch, Thijs Camps, Marianne van Rensch, Els de Swart, Elena van der Steen, Ronowald Verschuren, Karin van den Munckhof, Hans van de Munckhof, Pieter Vervoort, Peter van den Homberg, Jan Derix, Piet de Boer
Helemaal bovenaan vlnr: Theo Roelofs, Yvonne van den Munckhof, Peter van den Munckhof, Petra van de Munckhof

'Wachtpost 16'
De fanfare

'Wachtpost 16'
Bruiloft op het dorpsplein

Ererondje

In november 2003 is het tijd voor een klucht. In 'Maak plaats vur mevrouw' moet beoogd hoofdrolspeler Peter van Enckevort vijf dagen vóór de première -om gezondheidsredenen- zelf plaatsmaken voor regisseur Frank Rous. Plaatsvervanger Rous weet zijn rol -zonder voorbereidingstijd- zeer overtuigend neer te zetten. Sterker nog; in de laatste uitvoering van het stuk stroomt hij letterlijk over van liefde voor zijn tegenspeelster Anita Rongen. In de romantische scène schenkt hij haar een glas champagne in. Verblind door haar schoonheid, vergeet hij dat het glas vol is en giet hij vervolgens -als de inmiddels beruchte 'laatste-voorstelling-grap'- de hele inhoud van de fles over de jurk van zijn geliefde.

Na afloop van de uitvoering nemen de spelers hun welverdiende applaus in ontvangst. Daarbij krijgt Peter van Enckevort van voorzitter Henk Litjens alsnog de gelegenheid een 'er rondje' te maken. Hij maakt hiermee niet alleen indruk op het publiek, maar vooral op zijn collega-spelers!

'Maak plaats vur mevrouw'
Vlnr: Peter Duijkers,
Linda van Dijnen,
Henk Litjens

Toneelvereniging
"De Vrije Spelers"
America
presenteert
"Maak plaats vur mevrouw"

Aanvang 20.15 uur
op 29 en 30 november en 1 en 2 december 2003
in het gemeenschapshuis te America

In volgorde van opkomst:

Anne Hajmans vrouw van Philip	Anita Rongen
Hugo Barents binnenhuisarchitect	Peter v. Enckevort
Silvie Hauser huishoudster	Mieke Janssen
Linda van Heyster vrouw v. Henry	Monique Jacobs
Philip Hajmans uitgever	Peter Duijkers
Henry van Heyster compagnon van Philip	Henk Litjens
Walter Zehfeld vriend van Linda v. Heyster	Ronowald Verschuuren
Mathilde Smits schrijfster van kinderboeken	Leonie Keijzers
Katja Stroeken een telefoniste	Linda v. Dijnen

Licht en geluid: Perry van Rens
Decorbouw: o.l.v. Theo Derks
Grime: o.l.v. Ine Derks
Regie: Frank Rous

Wij verzoeken u tijdens het spel niet te roken en vragen u vriendelijk de lege glazen in te leveren, zodat storing gerinkel voorkomen kan worden.
Bij voorbaat dank!

146
5.25 M

'Maak plaats voor mevrouw'
 Zittend vlnr: Mieke Janssen, Monique Jacobs, Anita Rongen, Peter Duijkers, Henk Litjens
 Staand vlnr: Gert Haegens, Ine Derks, Linda van Dijnen, Leonie Keijsers, Ronowald Verschuren, Perry van Rens,
 Peter van Enckevort, Frank Rous

In de koffer!

In het jaar dat De Vrije Spelers negentig jaar bestaan -2004-, spelen zij 'Tel uit je winst' onder regie van Jaap van Donselaar. Vlak voor de première van het stuk overlijdt Hay Sonnemans, de echtgenoot van Paula Sonnemans. Toch besluit zij mee te spelen. Regisseur Jaap van Donselaar heeft als professional zes keer met De Vrije Spelers samengewerkt. De volgende herinnering is hem het meest bijgebleven:

Regisseur Jaap van Donselaar

"Wat ik te zeggen heb heeft niet zozeer te maken met een grappig, leuk, spannend of sensationeel voorval; maar ik herinner mij, dat Paula haar man zeer kort voor de première verloren heeft. Toch heeft zij die voorstelling gespeeld en wel voor de volle 100 %. Dat vereiste moed, kracht, collegialiteit en plichtsgetrouwheid; klasse!"

In de voorstelling zelf gaat het tijdens een cruciaal moment mis. Michel Vervoort speelt het personage meneer De Boer. In het stuk draait alles om de klassieke verwisseling van twee koffers, waarin uiteraard in een van de koffers een interessante hoeveelheid geld zit en in de andere kleding. Michel Vervoort vergeet echter elke keer de juiste 'verkeerde' koffer mee te nemen. Voor z'n medespelers telkens een spannend moment, waarin regelmatig geïmproviseerd moest worden, maar het publiek heeft niets in de gaten en geniet van een hilarische voorstelling.

'Tel uit je winst' Repetitie
 Vlnr: Michel Vervoort, Henk Litjens,
 Johan Coenen

'Tel uit je winst'
 Vlnr: Johan Coenen, Paula Sonnemans,
 Marion Derks, Gert Derks, Henk Litjens

'Tel uit je winst'
 Johan Coenen, Henk Litjens

Hoofdstuk 19

2005-2009

Zij: "Schat, we moeten trouwen!"

Hij: "Waarom dan?"

Zij: "We mogen de Bondszaal gebruiken, éénmalig!"

Hij: "Nou, dan maken we er meteen een monumentaal feest van!"

Zeej: "Möpke, weej motte trouwe!"

Heej: "Worrum daat da?"

Zeej: " We mooge dun Bondszaal gebroëke, vur iëne kiër!"

Heej: "Nou, da make we dur mejpesant en monumentaal fiëst va!"

De Koning(in) te rijk!

De Limburgse Federatie voor Amateurtoneel (LFA) organiseert in mei 2005 haar jaarlijkse toneeldag in Roermond. Op diverse podia spelen toneelverenigingen uit Limburg eenakters of korte sketches van maximaal dertig minuten. Op deze manier krijgen de verschillende verenigingen een indruk van elkaars activiteiten en kunnen spelers ervaringen uitwisselen. Ook De Vrije Spelers reizen af naar Roermond om de LFA-vlag op te halen. Dit omdat in 2006 de club uit America de organisator van de toneeldag in het eigen dorp is. Bovendien worden op de LFA toneeldag de verschillende prijzen, zoals die voor *Beste vrouwelijke rol* of *Beste mannelijke bijrol*, uitgereikt.

'Leve de Koningin'
Vlnr: Miriam Philipsen, Henk Litjens,
Guy Derks

'Leve de Koningin'
Vlnr: Peter Duijkers, Monique Jacobs,
Henk Litjens

'Leve de Koningin'
Zittend vlnr: Henk Litjens, Marion Derks, Christine Deters, Willem Driessen, Monique Jacobs, Linda van Dijnen
Staannd vlnr: Perry van Rens, Gert Haegens, Ine Derks, Peter Duijkers, Jaap van Donselaar, Leonie Keijsers,
Paula Wijnhoven, Miriam Philipsen, Guy Derks

De boer is troef

In november 2005 staan De Vrije Spelers met de klucht 'Leve de koningin' op de bühne van de Bondszaal. De hoofdpersonen in dit stuk zijn de leden van de familie Jansen. Sjef Jansen (Peter Duijkers) probeert tijdens de vrijmarkt op Koninginnedag overbodige rommel, uitgesteld voor zijn huis, te slijten. Zijn vrouw Truus (Marion Derks) en zoon Rob (Willem Driessen, debuteert!) zijn het hiermee niet eens. Bovendien krijgt Sjef concurrentie van Jan Bakker, zijn zwager (Henk Litjens). Het gaat pas echt mis, als de boerenfamilie Verdonk uit 'De Mortel' langskomt. Deze lieden zijn duidelijk niet gewend om in de wereld buiten de boerderij te vertoeven. Met hun lompe en onbevangen gedrag maken Anton Verdonk (Guy Derks), zijn vrouw Bep (Miriam Philipsen) en dochter Toos (Linda van Dijnen) indruk op de marktbezoekers. Als bovendien de Koningin (Leonie Keijsers) onverwacht op de proppen komt, is het feest compleet.

De eerste Kerstmarkt in America is voor De Vrije Spelers een prima uitdaging om weer eens voor het voetlicht -of kerstlicht?- te treden. Uitgedost als figuren

Kerstmarkt, America
Verkoop kerboët
Vlnr: Anita Rongen, Marion Derks, Henk Litjens, Peter Duijkers

uit de boeken van Charles Dickens, verkopen Henk Litjens, Leonie Keijsers, Anita Rongen en Marion Derks balkenbrij aan de marktbezoekers. Dit gaat uiteraard gepaard met veel overdreven toneelspel. Slager Henk Aarts spint er evenwel garen bij: de 'kerboët' verkoopt als een gek. Peter Duijkers speelt tijdens de markt de Kerstman, waarmee de kinderen uit het dorp op de foto mogen, terwijl Anita Rongen en passant het kerstverhaal voordraagt.

Op 28 mei 2006 lijkt heel America in het teken van de LFA Toneeldag te staan. Op maar liefst acht verschillende podia vertonen toneelverenigingen uit heel Limburg op deze zonovergoten dag hun kunnen. De Vrije Spelers beelden, wandelend tussen het publiek, typetjes uit. De dag, die voor publiek gratis toegankelijk is, wordt zeer druk bezocht en is een doorslaand succes. Een van de hoogtepunten is de uitreiking van diverse toneelprijzen van de LFA door gedeputeerde Odile Wolfs in de kiosk op het plein voor de kerk.

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

*Toneeldag LFA America
Miriam Philipsen als typetje*

*Toneeldag LFA America
Politieagenten Henk Deters en
Henk Derks (Martien) houden een
oogje in het zeil*

Trouwpartij

De Monumentendag in september wordt voor een aantal spelers zelf een monumentale en memorabele dag. Als de toneelclub wordt gevraagd een bijdrage te leveren staan de acteurs voor een aardige uitdaging. De Bondszaal is het monument, waar Henk Litjens, Gert Derks, Jolanda van Vegchel, Peter Duijkers, Anita Rongen, Marion Derks en Leonie Keijsers een trouwreceptie naspelen. Nietsvermoedende monumentenbezoekers worden ontvangen door Marion, die hen vraagt het gastenboek te tekenen. Vervolgens komen de bezoekers in een grotendeels geïmproviseerd toneelstuk terecht, waarin een blijde en hoogzwangere bruid en een chagrijnige moeder de toon zetten.

De fotograaf maakt een reportage en loopt daarbij letterlijk de bezoekers voor de voeten. Als vervolgens een amateurwielerploeg van louter Brabantse dames de zaal komt bezoeken is de chaos compleet.

*Monumentendag America
Vlnr: Marion Derks, Henk Litjens, Gert Derks, Leonie Keijsers, Peter Duijkers,
Jolanda van Vegchel, Anita Rongen*

Het dieptepunt van dit jaar is echter het overlijden van erevoorzitter Jac van der Sterren op 7 juli 2006. Jac is 71 jaar geworden en bijna zestig jaar lid van De Vrije Spelers geweest.

De Waan van de Maan

In en rond de Schadijkse Bossen is begin 2007 veel bedrijvigheid waar te nemen. Vrijwilligers werken op dat moment samen met Staatsbosbeheer om de open plek en het gebied eromheen in te richten voor het openluchtsppektakel 'De Waan van de Maan', dat op 5 mei in première gaat. Al in januari 2007 wordt zand uitgegraven om een talud te bouwen.

Op deze wal wordt gras gezaaid en uiteindelijk de tribune voor het publiek gerealiseerd.

De mannen die bij dit project het voortouw nemen zijn Peter Duijkers, Theo Derks, Thijs Houben en Wiel Vervoort. De laatste twee zijn geen lid van De Vrije Spelers. Zij wonen vlakbij het terrein en tonen hiermee opnieuw aan hoe betrokken de Amerikaanse bevolking bij de toneelclub is.

De voorbereidingen voor het stuk zijn twee jaar eerder in 2005 gestart met de samenstelling van een Productie Team America (PTA). Deze club van wijze mannen en vrouw' stelt werkgroepen samen, die ieder een belangrijk onderdeel van de productie voor hun rekening nemen. Ieder detail wordt uitgestippeld, van verkeersregeling tot EHBO en van catering tot decorbouw. Deze professionele aanpak, die trouwens eerder

ook is toegepast bij de andere grote producties, in combinatie met de tomeloze inzet van vrijwilligers en de leden van De Vrije Spelers, zijn typerend voor de mentaliteit in America. Een lange rij sponsors en begunstigers vormt de financiële basis voor de productie.

De repetities voor 'De Waan van de Maan' onder regie van Gerrie Abels starten in 2006 in de loods bij Henk Litjens. In de aanloop naar de voorstelling vormt zich een hecht team. En als op 5 mei 2007 voorafgaand aan de première de zenuwen bij iedereen door de keel gieren, is het al duidelijk dat 'De Waan van de Maan' weer een huzarenstukje wordt.

'De Waan van de Maan'
Repetitie op locatie

Jolanda van Vegchel:

"De uren voorafgaand aan de voorstelling moesten wij vroeg aanwezig zijn, want er moest behoorlijk geschminkt worden. Uren hebben we gezeten met z'n allen aan tafels met lekkere hapjes die overal vandaan kwamen. Na al die tijd repeteren waren we een steeds hechtere groep geworden en we hadden het prima naar onze zin. Veel sterke verhalen en goeie grappen. Het was zelfs opletten dat we niet al te ontspannen aan de voorstelling begonnen. Af en toe ging dat bijna mis. Dan hadden we tijdens de voorstelling in onze hutjes zoveel lol, dat er bijna iemand te laat op ging of iets dergelijks."

'De Waan van de Maan'
"De Maagden" kijken toe terwijl het publiek plaats neemt

'De Waan van de Maan'
Eerste rij van onderen, zittend: Vlnr: Jasper Driessen, Peter Duijkers, Anita Rongen, Marion Derks, Jettie Tielen, Guy Derks, Jolanda van Vegchel, Louis Meulendijks, Gert Derks
Tweede rij van onderen, zittend: Vlnr: Lars Duijkers, Henk Derks, Linda van Dijnen, Christine Deters, Willem Driessen, Johan Coenen, Peter van Enkevort, Paula Sonnemans
Derde rij van onderen, zittend: Vlnr: Michel Vervoort, Perry van Rens, Francis van der Hoff, Miriam Philipsen, Lisette Vervoort, Jolie Litjens
Staannd: Vlnr: Teun Lucassen, Mariet Pouwels, Jan van Dongen, Wiel Haegens, Martin Rongen, Lei Keijsers, Jan Hermans, Ronowald Verschuren, Louk Derks, Thijs Camps, Theo Derks, Imke Keijsers, Judith Poels, Ine Derks, Henk Derks (Martien), Truus van der Beele, Ankie Groot, Gert Haegens, Leonie Keijsers, Henk Litjens, Gerrie Abels, Grad Verheijen

Het publiek verzamelt zich in 'de foyer', thuis bij Thijs en Annie Houben aan de Lorbaan in America. De ruim 250 toeschouwers worden opgehaald door acht 'maagden', Imke Keijsers, Teun Lucassen, Jolie Litjens, Jasper Driessen, Judith Poels, Amy Schreurs, Lisette Vervoort en Lars Duijkers, die samen met Puck (Louis Meulendijks), één van de personages uit het stuk, het publiek over de Lorbaan naar de open plek in het bos begeleiden. De drie groepen acteurs, de edelen, de toneelclub en bosgoden zitten, verdeeld in hutjes, verscholen in het bos. Onderling hebben zij geen contact, wat het spelen extra spannend maakt. Voorafgaand aan de voorstelling kunnen zij het publiek binnen zien stromen.

'De Waan van de Maan'
Oberon (Guy Derks), Titania (Anita Rongen)

DE VRIJE SPELERS AMERICA
PRESENTEERT
DE WAAN VAN DE MAAN
REGIE GERRIE ABELS

'De Waan van de Maan' is gebaseerd op 'Een Midzomernachtdroom', een stuk van Shakespeare. Het verhaal draait om het voorgenomen huwelijk tussen hertog Theseus (Peter van Enckevort) en zijn geliefde Hippolyta (Miriam Philipsen). Echter voordat Theseus in het huwelijksbootje mag stappen moet hij wachten tot het volle maan is. Hippolyta verblijft tot die tijd in een tulp. Dit biedt Cupido

'De Waan van de Maan'
Staande ovatie na afloop

'De Waan van de Maan'
Paula Sonnemans, Henk Derks

'De Waan van de Maan'
Achter de schermen

- ROLVERDELING**
- De Bosgoden:
 - Guy Derks
 - Anita Rongen-Derks
 - Louis Meulendijks
 - Marion Derks-Vousten
 - Gert Derks-Huijs
 - Jettie Tielen
 - Jolanda van Vegchel
 - De Edelen:
 - Miriam Philipsen
 - Ronowald Verschuren
 - Willem Driessen
 - Linda van Dijnen
 - Henk Litjens
 - Peter van Enckevort
 - Christine Deters-Haegens
 - De Toneelclub:
 - Henk Derks
 - Grad Verheijen
 - Leonie Keijsers-Vervoort
 - Paula Sonnemans-Wijnhoven
 - Johan Coenen
 - Michel Vervoort
 - Peter Duijkers
 - Grime:
 - Licht / geluid:
 - ouwlocatie:
 - uzikale begeleiding:
 - ng:
 - ussie:
 - / muziek:

- Oberon
- Titania
- Puck
- Tekla
- Tutu
- Toemba
- Tipsy

- Hippolyta
- Demetrius
- Lysander
- Helena
- Egeus
- Theseus
- Hermia

- Siep
- Sam
- Trien
- Trees
- Warre
- Moos
- Peer

- Truus v.d Beelen, Ine Derks, Gert Haegens
- Perry van Rens
- Peter Duijkers
- Francis van der Hoff
- Miriam Philipsen
- Louk

de tijd en gelegenheid om verwarring te zaaien onder de geliefden. Tijdens deze productie zingt Hippolyta het lied 'Droëmvlucht', wederom geschreven door Rowwen Hèze. Ze wordt hierbij muzikaal ondersteund door Louk Derks en Francis van der Hoff, zij zorgen met hun live muziek voor een geweldige sfeer.

Tulp

Een drie meter hoge tulp vormt het technische meesterwerk van het decor.

'De Waan van de Maan'
Henk Derks (Martien) legt de laatste hand
aan de tulp

'De Waan van de Maan'
mannen van de techniek
Vlnr: Perry van Rens, Thijs Camps,
Henk Derks (Martien)

Thijs Camps vertelt:

"De tulp was onbetrouwbaar, voornamelijk met het openen en sluiten was het telkens weer een beproeving of dat ding wel deed wat het moest doen, openen en sluiten. De spil waar het allemaal omdraaide sleet zeer snel en vrat zich vast in de moer die om de spil draaide. Voor elke voorstelling moest die gesmeerd worden, dik in het vet, om te voorkomen dat de moer vooral niet vast zou lopen tijdens de voorstelling. Dat is dus een keer gebeurd maar ik geloof niet dat het publiek dat gemerkt heeft. Ik zat verkleed als jager in de buurt van die tulp en heb toen de bladeren geopend. Voor het publiek (dat dit zag) leek 't net alsof dit in het stuk hoorde. De volgende dag het geheel demonteren en weer gangbaar maken. Het probleem was dat de tulpbladen te zwaar waren voor deze constructie. Een probleem was het eigenlijk niet, het was meer de uitdaging... 'Ik koester de herinnering, waardeer de loyaliteit die uit de mensen naar voren komt, sponsors, de muzikanten, iedereen zet zijn beste beentje voor en samen maken we een productie, die staat als een volle Maan aan een heldere hemel waar je kriebels van in je buik krijgt."

'De Waan van de Maan'
Vlnr: Toemba (Jettie Tielen), Puck (Louis Meulendijks),
Tekla (Marion Derks), Topsy (Jolanda van Vegchel),
Tutu (Gert Derks)

'De Waan van de Maan'
Hypollita (Miriam Philipsen), Theseus (Peter van Enckevort)

'De Waan van de Maan'
Lisander (Willem Driessen), Hermia (Christine Deters)

'De Waan van de Maan'
Moos (Michel Vervoort), Siep (Henk Derks),
Warre (Johan Coenen), Peer (Peter Duijkers),
Trien (Leonie Keijsers)

Het publiek is zwaar onder de indruk van de kleurrijke productie op deze bijzondere locatie. Het openluchtspel wordt een gigantisch succes en De Vrije Spelers vallen er zelfs mee in de prijzen. Omroep L1 onderscheidt hen met de Vergulde Chapeau voor de beste amateurvoorstelling van het seizoen 2007/2008.

Nadat in april 2008 enkele spelers de toerist hebben uitgehangen tijdens een open dag van het Peelmuseum in America, starten de repetities voor de klucht 'Ketchup en sangria'; opnieuw geregisseerd door Jaap van Donselaar. In het stuk keren enkele 'oude bekenden' terug: de boerenfamilie Verdonk uit De Mortel, die in 2005 tijdens 'Leve de koningin' ook al voor de nodige onrust zorgde. Hilarisch is ook het moment dat Rosita, het dienstmeisje (Linda van Dijnen), een fles kapot moet slaan op het hoofd van haar baas, pensionhouder Juanito (Willem Driessen). Omdat dit met 'n echte fles onmogelijk is, wordt er een oplossing gezocht en gevonden in de vorm van suikerflessen. Omdat deze zeer breekbaar zijn, haalt

Michel Vervoort ze op in Rotterdam! Zo gaat Juanito vijf avonden verantwoord onderuit op een dermate geloofwaardige manier, dat hij genomineerd wordt voor 't Muulke 2008 voor de beste mannelijke hoofdrol.

'Ketchup en Sangria'
Vlnr: Ronowald Verschuren, Linda van Dijnen met (suiker)fles, Willem Driessen, Jolanda Poels

'Ketchup en Sangria'
Vlnr: Peter Duijkers, Guy Derks, Gert Derks, Marion Derks, Ronowald Verschuren, Willem Driessen, Linda van Dijnen, Jolanda Poels, Anita Rongen

'Ketchup en Sangria'
Vlnr: Peter Duijkers, Gert Derks

ROLVERDELING

Juanito	eigenaar van Pension Maria	Willem Driessen
Fernandez	zijn vader	Michel Vervoort
Manuel	zijn oom	Henk Derks
Rosita	het dienstmeisje	Linda van Dijnen
Fritz Grötz	Duitse toerist	Peter Duijkers
Anton Verdonk	Nederlandse toerist	Guy Derks
Ron Verdonk	zijn zoon	Ronowald Verschuren
Beb Verdonk	zijn vrouw	Miriam Philipsen
Els	zijn schoonzus	Marion Derks
Oma	zijn schoonmoeder	Anita Rongen
Miet Jansen	Nederlandse toeriste	Gert Derks
Jertie Jansen	haar dochter	Jolanda Poels
		Ferry van Rens
		Henk Derks
		e.l.v. Theo Derks
decorbouw		Ine Derks
grime		Gert Haegens
		Christine Deters
regie		Jaap van Donselaar

Wij vragen u vriendelijk om vóór de voorstelling uw mobiele telefoon uit te schakelen en de lege glazen in te leveren bij de bar, zodat storend gerinkel voorkomen kan worden.

...baat dank!

TOONEELVERENIGING DE VRIJE SPELERS PRESENTEERT

KETCHUP & SANGRIA

DOOR DUNCAN GREENWOOD & DEREK PARKES
REGIE: JAAP VAN DONSELAAR

Pension Maria

Farmentera

SPEELDATA:
za 15.11.08
zo 16.11.08
za 22.11.08
zo 23.11.08

AANVANG:
20.15 uur

LOCATIE:
De Bondsgaal,

Schape op de fiets

Op 5 april 2009 opent Jan Derks - Jan van Derken Hand- op het terrein van het Peelmuseum een historische schaapskooi. De kooi herinnert aan de tijd dat zijn grootvader Derken Dorus als schaapherder zijn schape laat grazen in en om America. Aan De Vrije Spelers wordt gevraagd dit feest met een ludieke act extra luister bij te zetten. Verkleed als schape, inclusief herder en schaapshond vertrekt het gezelschap per fiets vanuit het dorp naar het museum. Voor medeweggebruikers moet dit een vreemd beeld zijn geweest. Eenmaal in hun rol, gaan sommige spelers zo ver dat zij gras gaan eten. Dit tot grote ontsteltenis van Linda van Dijnen, nota bene zelf verkleed als schaap. Echter voordat zij lam geslagen is, weten haar medespelers haar te overtuigen op de poten te blijven staan en wordt het optreden van De Vrije Spelers een groot succes!

Peelmuseum, opening schaapskooi
Eerste rij van onderen vlnr: Louka Rongen, Demi de Braconier
Tweede rij van onderen vlnr: Bas Janssen, Paula Sonnemans, Henk Litjens
Staand vlnr: Peter Duijkers, Loek Philipsen, Linda van Dijnen, Marion Derks, Gert Derks, Jasper Driessen, Anita Rongen

Onder leiding van regisseuse Simone Trustfull krijgen elf jeugdige spelers van de toneelvereniging een uitgebreide spelcursus. Hiermee bereiden zij zich voor op een stuk, dat voor 2010 op de agenda staat.

Jasper Driessen als lakei in Amsterdam ArenA bij André Rieu

Op 5 en 6 september 2009 reizen Jasper Driessen, Stijn Jacobs en Teun Lucassen af naar Amsterdam om samen met meneer en mevrouw de Bok de show te stelen bij Andre Rieu in de Amsterdam ArenA!

In november 2009 brengen De Vrije Spelers een komische thriller: 'Het lijk is zoek' van Charles R. Dyer. Enkele weken voor de uitvoering ontstaat tijdens de repetitie het vermoeden dat het stuk wel erg lang wordt; naar verwachting ruim 3,5 uur. Aangezien een toneelvoorstelling maximaal twee uur mag duren, moet er noodgedwongen in 'Het lijk' gesneden worden. Iedereen moet een stuk tekst inleveren. Vooral voor debutant Yoeri Klerkx betekent dit een behoorlijke teleurstelling. Hij moet immers het grootste gedeelte van zijn ingestudeerde tekst weer uit het hoofd zetten. Gelukkig vat hij de hele zaak sportief op en kan het stuk in verkorte vorm worden gespeeld.

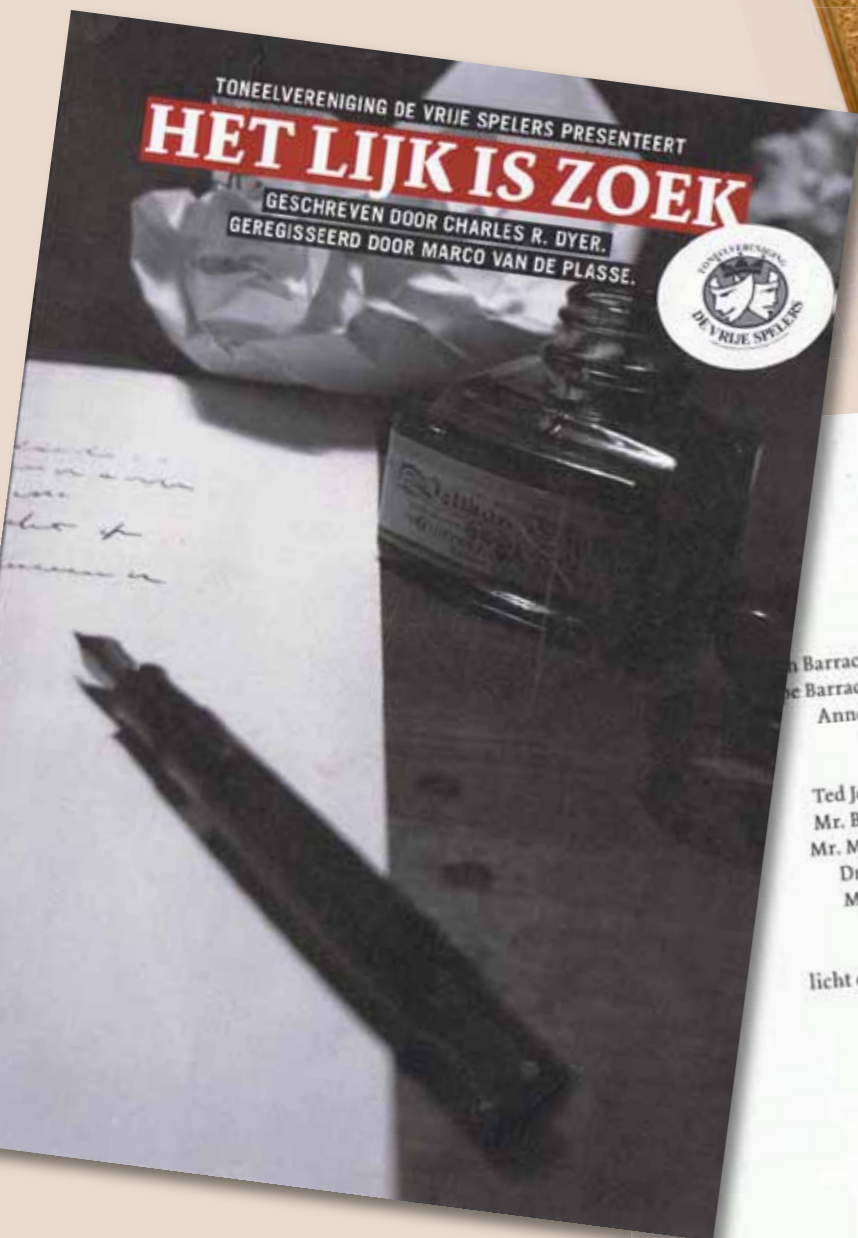
Bij de uitvoering van 'Het lijk is zoek' zijn juryleden van de LFA aanwezig om te bepalen welke voorstelling of toneelspeler in de prijzen valt bij de toekenning van 't Muulke. De uitreiking zal plaatsvinden in 2010, tijdens D'n Aovend van 't Muulke. De acteerprestaties van Willem Driessen en Peter Duijkers springen in het oog. Zij krijgen beiden een nominatie voor een Muulke voor hun vertolking van de notarissen Mr. Blundell en Mr. Mickelby.

Het vaste team decorbouwers, dat bestaat uit Theo Derks, Erik Philipsen en Mark Wijnhoven, bouwt ook nu weer het prachtige decor. Met Henk Litjens hebben De Vrije Spelers hun eigen stoffeerder in huis. Hij zorgt ervoor dat de gordijnen op de bühne er vaak mooier bij hangen dan bij menig huishouden in America!

'Het lijk is zoek'
Vlnr: Guy Derks, Willem Driessen, Peter Duijkers, Yoeri Klerkx, Linda van Dijnen, Henk Litjens, Jolanda Poels, Anita Rongen

'Het lijk is zoek'
Vlnr: Willem Driessen, Peter Duijkers, Jolanda Poels

ROLVERDELING

Mr. Barraclough	stiefdochter	Marion Derks
Mr. Barraclough	stiefdochter	Christine Deters
Anne Beale	secretaresse	Linda Van Dijnen
Mabel	kamermeisje	Jolanda Poels
Agnes	keukenmeid	Anita Rongen
Ted Johnson	chauffeur	Yoeri Klerkx
Mr. Blundell	notaris	Peter Duijkers
Mr. Mickelby	notaris	Willem Driessen
Dr. Brown	de huisdokter	Guy Derks
Mr. Sorell	begravenisondernemer	Henk Litjens
	kleding	De spelersgroep
	licht en geluid	Perry van Rens & Henk Derks
	grime	Inc Derks & Gert Haegens
	decor	O.l.v Theo Derks & Mark Wijnhoven
	regie	Marco van der Plasse

Wij vragen u vriendelijk om vóór de voorstelling uw mobiele telefoon uit te schakelen en de lege glazen in te leveren bij de bar, zodat storend gerinkel voorkomen kan worden.

Wie wat bewaart, die heeft wat. Dat geldt ook voor De Vrije Spelers. Inmiddels heeft de vereniging door jarenlang sparen en verzamelen een magazijn vol met gordijnen, decorstukken, honderden -zo niet duizenden- kledingstukken, schoenen en accessoires. In eerste instantie voor eigen gebruik, maar andere toneelgezelschappen of zusterverenigingen kunnen deze attributen huren.

Hoofdstuk 20

2010-2014

Hij: "Schat, volgens mij zie ik ze vliegen!"

Zij: "Hoezo dat dan?"

Hij: "Ik zag tijdens het joggen allemaal sprookjesfiguren in het bos!"

Zij: "Dat zijn hersenspinsels, misschien moest je het maar eens wat rustiger aan doen."

Heej: "Schat, volgus meej zeej ik ze vleege!"

Zeej: "Woezoë daat daa?"

Heej: "Ik zoag onder ut renne allemoal sprookjesfigure in ut bos!"

Zeej: "Daat ziën hersespinsels, misschien motte ut maa is waat rustiger a doon."

Spinnen en vliegen

De Vrije Spelers volgen in de eerste drie maanden van 2010 een spelcursus.

Het is de eerste kennismaking met acteur en regisseur Marnix Mulder, die met zijn verfrissende kijk op acteren indruk maakt op de spelers. In het kader van "ik durf het bijna niet te vragen" trekt een aantal van hen de stoute schoenen aan en vraagt Marnix of hij niet een keer een stuk voor de toneelclub wil regisseren. De schoenen vallen hen direct weer uit als Marnix onverwacht "JA!" zegt.

Maar voordat het zover is, mag de feestkleding uit de kast. Willem Driessen en Peter Duijkers hebben voor hun rol als Mr. Blundell en Mr. Mickelby samen een Muulke gewonnen. Met hun 'gevolg' vertrekken zij op vrijdag 2 juli 2010 richting Thorn. Daar organiseert de Limburgse Federatie voor Amateurtoneelverenigingen (LFA) in samenwerking met het Huis voor de Kunsten Limburg in kasteelhoeve 'De Grote Hegge' 'D'n Aovend van 't Muulke'. Vol trots nemen Willem en Peter tijdens deze feestelijke, maar bloedhete dag hun trofee in ontvangst.

't Muulke voor Willem Driessen en Peter Duijkers

Henk Litjens valt een terechte onderscheiding ten deel. Na de laatste voorstelling van 2009 worden hem door burgemeester Kees van Rooij de versierselen, die horen bij een Lid in de Orde van Oranje Nassau, opgespeld. Henk krijgt de ridderorde als beloning voor zijn inzet als speler, regisseur en voorzitter van De Vrije Spelers. Ook het feit dat hij zich jarenlang ingezet heeft voor het Jeugdcarneval telt hierin zeker mee. Saillant detail: Henk draagt tijdens dit officiële moment een nachtgewaad!

Henk Litjens wordt koninklijk onderscheiden door burgemeester Kees van Rooij

'Het lijk is zoek'

Zittend: Christine Deters, Marion Derks

Staan vlnr: Henk Derks (Martien), Perry van Rens, Ine Derks, Gert Haegens, Anita Rongen, Jolanda Poels, Yoeri Klerkx, Linda van Dijnen, Henk Litjens, Willem Driessen, Peter Duijkers, Guy Derks, Marco van der Plasse

En nog is het niet gedaan met de verkleedpartijtjes. Tijdens een modeshow in het Peelmuseum betreden leden van de toneelclub de catwalk, getooid in historische kledij. In hoog tempo moeten ze wisselen van nachtkleding naar zondagse kleren en weer terug in werkkleding van een turfstecker.

Modeshow in het Peelmuseum
Vlnr: Michel Vervoort,
Miriam Philipsen, Guy Derks,
Anita Rongen, Henk Derks,
Henk Litjens, Linda van Dijnen,
Yoeri Klerkx, Gert Derks

De vruchten van de spelcursus aan elf jeugdige leden van De Vrije Spelers door Simone Trustfull in 2009 kunnen in juni worden geplukt. 'Are you tokking to me' bestaat voor een groot deel uit geïmproviseerde scènes. Iedere speler heeft een specifiek karakter. Tijdens een tombola kunnen toeschouwers prijzen winnen, die een link hebben met de gespeelde typetjes.

'Are you tokking to me'
Vlnr: Moniek Vissers,
Teun Lucassen, Bas Janssen,
Dorris Geurts, Jasper Driessen,
Rogier Klerkx, Jolie Litjens,
Loek Philipsen, Lars Duijkers,
Kris Derks

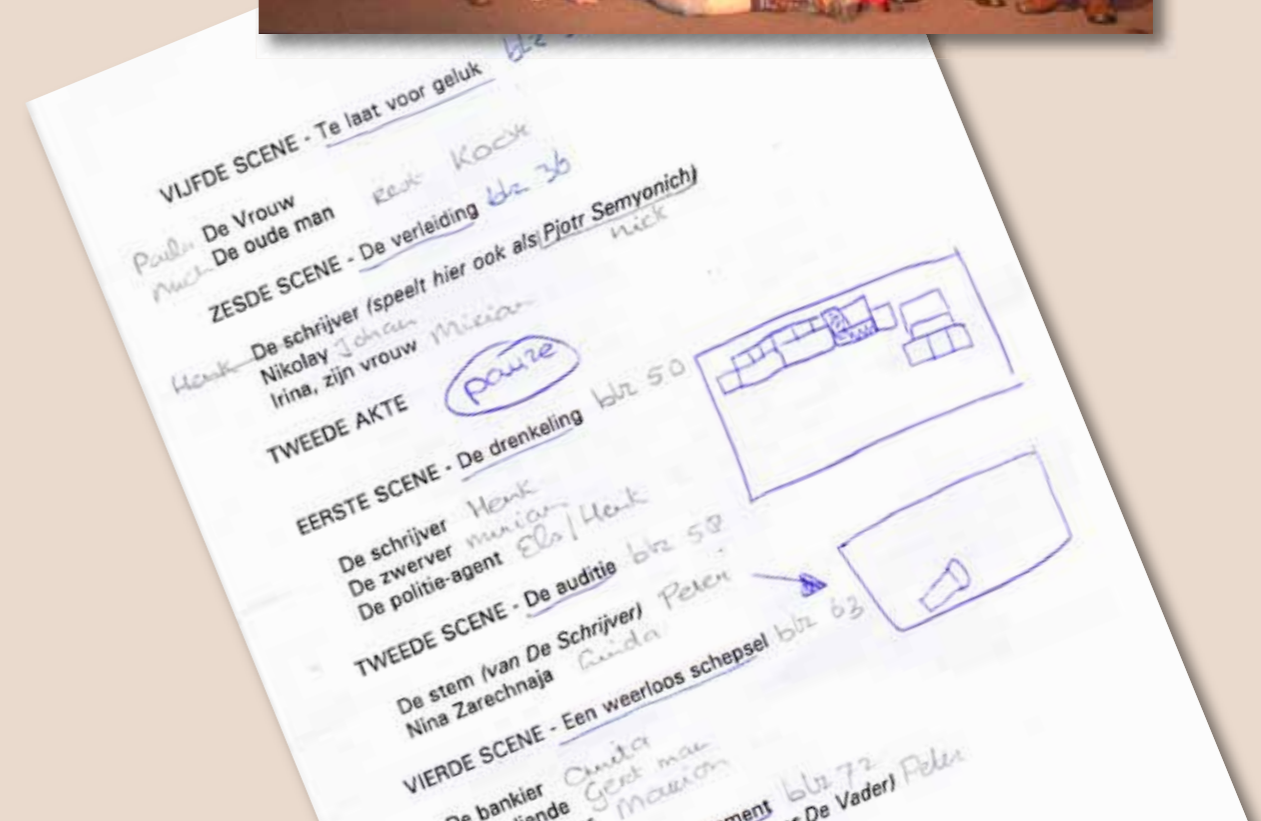
'Are you tokking to me'
Knielend: Jasper Driessen,
Bas Janssen, Teun Lucassen
Staand: Simone Trustfull,
Rogier Klerkx, Dorris Geurts,
Jolie Litjens, Kris Derks,
Moniek Vissers, Loek Philipsen,
Lars Duijkers

Samen het bos in

Begin 2010 gaat de telefoon. Kitty Korebrits vraagt of De Vrije Spelers iets voelen voor medewerking aan een toneelstuk door Theater Kleinkunst uit Grubbenvorst. Kitty heeft de tip om de toneelclub uit America te benaderen van boswachter Jan van der Ligt van Staatsbosbeheer. Jan kent De Vrije Spelers nog van de samenwerking tijdens 'De Waan van de Maan'. Theater Kleinkunst is onderdeel van Dichterbij en leidt mensen met een verstandelijke beperking op tot acteur. De Vrije Spelers zijn direct enthousiast om hun bijdrage te leveren aan 'Bosopjepad'. De uitvoering van het toneelstuk in de buitenlucht, dat in samenwerking met Staatsbosbeheer van de grond komt, staat gepland voor 2011. Maar voordat het zover is, stromen er nog de nodige liters water door de Maas... en de Bondszaal!

'Hersenspinners'

Liggend: Yoeri Klerkx
Zittend vlnr: Marion Derks, Gert Derks, Miriam Philipsen, Els de Swart, Dorris Geurts, Paula Stevens
Staand vlnr: Henk Litjens, Perry van Rens, Henk Derks (Martien), Linda van Dijnen, Marnix Mulder,
Ine Derks, Henk Derks, Nick Wijnhoven, Loek Philipsen, Anita Rongen, Mark Wijnhoven,
Johan Coenen, Peter Duijkers, Michel Vervoort

Op de braderie in juni krijgen de bezoekers een voorproefje van het stuk 'Hersenspinners', waarmee De Vrije Spelers in november het publiek in de Bondszaal gaan verbazen. Hersenspinners is gebaseerd op het stuk 'De Goede Dokter' van Neil Simon en een aaneenrijging van losstaande scènes, waarin veel uitersten zijn verwerkt. Van emotioneel tot absurd en van hilarisch tot angstaanjagend. Henk Litjens bijt de spits af van het stuk. Als verward schrijver zit hij vlijtig te tikken -en tikt hij regelmatig een fles sterke drank aan- op het moment dat het publiek de Bondszaal binnenkomt. Zodra iedereen zijn plaats heeft ingenomen, loopt Henk naar het podium en dirigeert vervolgens vol vuur de proloog van het wereldberoemde 'Romeo and Juliet' van de Russische componist Prokofiev, terwijl er van alle kanten spelers kris kras door de zaal rennen. Het publiek weet niet wat het ziet en hoort en blijft tot het eind verbaasd en verrast. Dorris Geurts en Loek Philipsen hebben het jaar ervoor de smaak te pakken gekregen en spelen voor het eerst mee in een avondvullende productie. Nick Wijnhoven heeft zijn debuut en Mark Wijnhoven, na jarenlang achter de schermen een rol gespeeld te hebben, speelt dit jaar weer eens voor de schermen mee. Bizar hoogtepunt van de avond is een verdrinkingscène met een grote verrassing voor het publiek.

'Hersenspinners'
Miriam Philipsen, verdrinkingscène.

Miriam Philipsen vertelt:

"In 'Hersenspinners' moest ik in een bak met water duiken om een verdrinkingsdood na te bootsen. De mannen van het decor hadden een mooi 'zwembad' gemaakt. Als ik erin dook werden de mensen op de eerste rij nat en dat gaf een mooi schrikeffect. Ook kwam er bij een voorstelling iemand over de rand kijken waar ik gebleven was. Die dacht natuurlijk dat ik via een of andere ondergrondse tunnel naar achteren zwom... Ik lag natuurlijk doodstil te wachten tot ik eruit mocht om vervolgens zeiknat de zaal in te lopen, het publiek nog wat nat te maken, en via de garderobe buitenom naar het zaaltje te lopen. Achter stond een centrifuge om mijn kleren dan uit te wringen. Bij de laatste voorstelling waren de mannen van de techniek lollig geweest en hadden in het zwembad een zwemband en badeendjes gedaan. Erg grappig maar als je in het midden van je spel zit moet je wel even slikken..."

'Hersenspinners'
Vlnr: Loek Philipsen, Marion Derks,
Peter Duijkers, Johan Coenen,
Gert Derks, Dorris Geurts

'Hersenspinners'
Een vreugdesprong van Johan Coenen

'Hersenspinners'
Gert Derks, Marion Derks

Marion Derks herinnert zich het volgende:

"In een van de scènes moest ik haar 'uit m'n kop' trekken. Dit gebeurde ook letterlijk. Tot verbijstering van het publiek trok ik hele plukken haar uit m'n hoofd. In werkelijkheid waren deze plukken vastgemaakt in m'n echte haardos, maar het effect was er niet minder om!"

Marnix Mulder geeft met deze 'tragi-klucht'-zijn eerste productie met De Vrije Spelers- een mooi visitekaartje af. Hij speelt met de sfeer door het decor, gemaakt van grote rode blokken, bij elke scène van bijpassend licht te voorzien.

Bosopjepad

Het Peelmuseum onthult op 26 juni 2011 een plaggenhut op haar terrein. Peter Duijkers neemt die dag als de legendarische Peelbewoner Rowwen Hèze intrek in het bouwwerk.

'Bosopjepad' gaat op 17 augustus in première en speelt in de Schadijkse Bossen in Meterik en wordt liefst dertien keer uitgevoerd. Het toneelstuk heeft als thema 'onthaasten' en verhaalt over een overspannen zakenman –een rol van Guy Derks-, die in een bos vol vreemde figuren terecht komt. Hij wordt liefdevol opgenomen in de gemeenschap, die in een feeëriek sprookjeswereld lijkt te leven. Het toneelstuk maakt grote indruk op de spelers, het publiek en de jury van de LFA. Niet alleen het hoofdpersonage in 'Bosopjepad', ook de overige spelers ondervinden tijdens de repetities hoe anders het werken met verstandelijk beperkte mensen is. De onbevangenheid en gemoedelijke sfeer staat haaks op de

'Bosopjepad'

Zittend, eerste rij: Vlnr: Rie van Vegchel, Perry van Rens, Rutger Kessels, Kitty Korebrits

Zittend, tweede rij: Vlnr: Michel Vervoort, Jacky Lemmen, Louki van Beek, Puck Peters, Miranda Hendriks, Dorris Geurts, Renee Vaessen

Staannd: Vlnr: Marion Derks, Eric Smits, Mieke Bodens, Anita Rongen, John van Rengs, Mike Snellen, Natali Wolters, Martien Verbaarschot, Hanny Hendriks, Judith van Eijndt, Rene van Hensberg, Henk Derks, Harold Driessen, John Robeers, Guy Derks

Bovenste rij: Pieter Jansen, Henk Litjens

'Bosopjepad'
Vlnr: Eric Smits, Rene van Hensberg,
Marion Derks, Puck Peters,
Miranda Hendriks

'Bosopjepad'
Vlnr: Judith van Eijndt, Renee Vaessen,
Dorris Geurts, Guy Derks

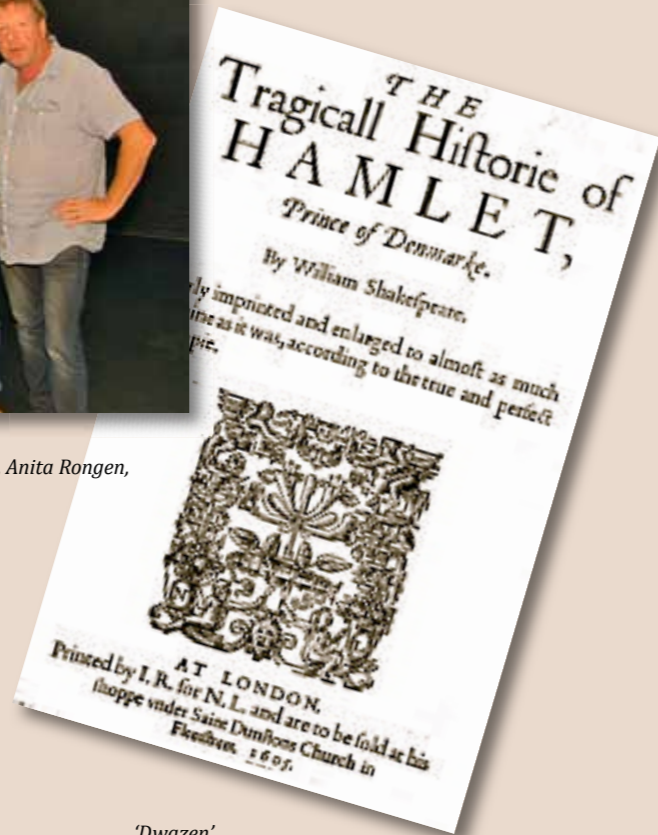
'Bosopjepad'
Vlnr: Mieke Bodens, Anita Rongen, Natali Wolters, Hanny Hendriks

stress en het hoge werktempo, die De Vrije Spelers tijdens de voorbereiding voor de eigen stukken gewend zijn. Uiteindelijk werken acht leden van De Vrije Spelers mee aan deze bijzondere productie: Michel Vervoort, Anita Rongen, Henk Litjens, Guy Derks, Henk Derks, Dorris Geurts, Perry van Rens en Marion Derks.

In augustus is het tijd voor een opfriscursus. Willem Driessen, Peter Duijkers, Henk Derks, Linda van Dijnen en Anita Rongen nemen deel aan een workshop, georganiseerd door de LFA. Samen met leden van andere Limburgse toneelverenigingen krijgen zij tekst en uitleg van niemand minder dan actrice Carine Crutzen over het brengen van teksten. Uitgangspunt is de tekst van Shakespeare's Hamlet. De Engelse toneelschrijver staat erom bekend moeilijk te begrijpen teksten te gebruiken. Ideaal materiaal om tijdens een workshop toneelspelers te leren, wat ze met de tekst precies zeggen.

Spelcursus
Vlnr: Linda van Dijnen, Peter Duijkers, Carine Crutzen, Anita Rongen, Willem Driessen, Henk Derks

'Dwazen'
Miriam Philipsen, Teun Lucassen

Niets te gek

Dat De Vrije Spelers niets te gek is, bewijzen ze met de voorstelling 'Dwazen'. Het toneelstuk uit de pen van Neil Simon gaat over een dorp in Rusland, waar iedereen dom is. Alleen liefde blijkt de dorpingen van de geestelijke ondergang te kunnen redden. In 'Dwazen' spelen Loek Philipsen –als schoolmeester– en Teun Lucassen hun eerste 'sprekende' rol. Opnieuw zijn er nominaties voor

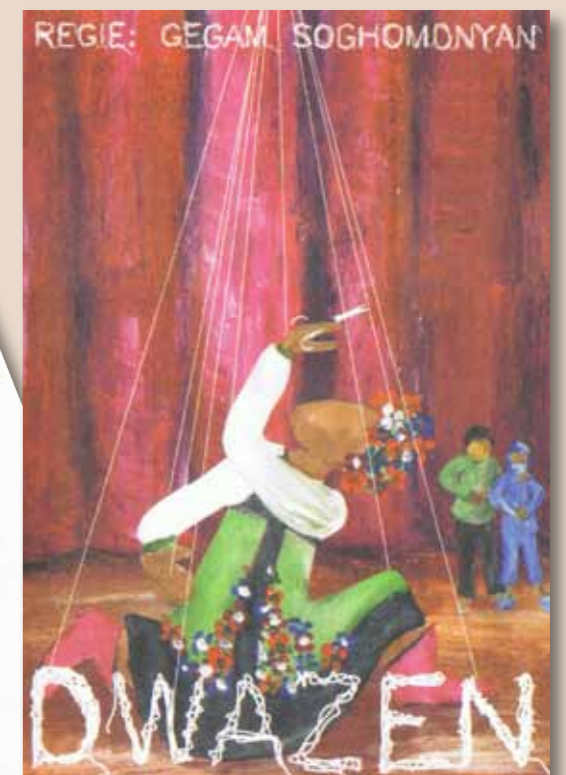
'Dwazen'
Vlnr: Linda van Dijnen, Mark Wijnhoven, Henk Litjens, Anita Rongen, Ronowald Verschuren, Loek Philipsen, Michel Vervoort, Paula Stevens, Marion Derks, Miriam Philipsen, Teun Lucassen, Yoeri Klerkx

'Dwazen'
Vlnr: Paula Stevens, Michel Vervoort, Marion Derks, Ronowald Verschuren, Miriam Philipsen, Henk Litjens, Teun Lucassen, Anita Rongen, Loek Philipsen, Linda van Dijnen

Muulkes bij De Vrije Spelers. Dit keer voor Henk Litjens en Anita Rongen, die het doktersechtpaar Zubritsky in het stuk spelen. In 'Dwazen' moet Miriam Philipsen op een koehoorn blazen om als herder haar schapen in toom te houden. Ze heeft hiervoor bij de slager een 'verse' hoorn gehaald. Het apparaat stinkt echter een uur in de wind en wat Miriam ook doet, zij krijgt de penetrante lucht niet weg!

Rolverdeling	
Loek Philipsen	Leon Tolchinsky
Miriam Philipsen	Saatsky
Mark Wijnhoven	Kapitch
Teun Lucassen	Slovitch
Ronowald Verschuren	Makkin
Marion Derks	Yenciana
Henk Litjens	Nikolai Zubritsky
Anita Rongen	Lena Zubritsky
Linda van Dijnen	Sofia Zubritsky
Yoeri Klerkx	Gregor Vuuskevitch
Perry van Rens	Licht en geluid
Henk Derks	Decorbouw
G.L. Theo Derks	Grime
Joel Derks	Kleding
Gert Haegens	Regie
Gert Derks	
Gert Haegens	
Gegam Soghomonyan	

Wij vragen u vriendelijk om voor de voorstelling uw mobiele telefoon uit te schakelen en de telefoonglazen in te leveren bij de bar, zodat storingen geminimaliseerd kunnen worden.
Bij voorbaat dank!

In 2011 starten ook de gesprekken over de jubileumuitvoering van 2014. Marnix Mulder verklaart zich bereid de regie op zich te nemen. De keuze valt op het stuk 'Een Zwoele Zomeravond', over een circusgezelschap, waarmee Het Werkteater in de jaren tachtig furore zowel op het toneel als in de bioscoop maakte. Om goed voorbereid de arena in te gaan, krijgen De Vrije Spelers begin 2012 tien avonden lang les in pantomime, jongleren en andere circusacts van Dönci Bánki.

De Floriade 2012 vindt in Venlo plaats. Theater Kleinkunst speelt in samenwerking met De Vrije Spelers gedurende de maanden april en mei een reprise van 'Bosopjepad' om de boel extra op te fleuren. Even komt de naam Loek Sijbers weer om de hoek kijken. Hij is immers verantwoordelijk voor de culturele inbreng op de internationale tuinbouwtentoonstelling. Theater Kleinkunst en De Vrije Spelers ontvangen voor deze productie een Muulke voor 'Het beste initiatief' op 20 juni 2012 in een bomvol Munttheater in Weert. Guy Derks, Anita Rongen en Henk Litjens, die ieder persoonlijk ook nog eens genomineerd waren, keren zonder Muulke terug naar America. Tijdens een feestelijke middag op 9 december reikt voormalig Gouverneur Léon Frissen in het monumentale gebouw van Roepaan in Ottersum, namens Stichting Dichterbij, de Publieksprijs 2011 uit voor het beste initiatief aan Theater Kleinkunst en De Vrije Spelers, voor het toneelstuk 'Bosopjepad'.

Het juryrapport meldt:

"Via deze productie uit Horst/Venray maakt de samenleving volgens het publiek op een locatie in de bossen bij Horst kennis met de talenten van mensen met een verstandelijke beperking. Zij worden ondersteund om zich te laten zien en hun talenten verder te ontwikkelen. De samenwerking met de toneelvereniging De Vrije Spelers uit America draagt verder bij aan het proces van integratie."

Uitreiking 't Muulke, 'Bosopjepad'

'Wat de pot schaft'
In rolstoel: Michel Vervoort
Vnr: Gegan Soghomonyan, Johan Coenen,
Ine Derks, Guy Derks, Marion Derks,
Anita Rongen, Gert Haegens, Loek Philipsen,
Dorris Geurts, Peter Duijkers, Yoeni Klerck,
Willem Derks, Linda van Dijnen, Gert Derks,
Paula Stevens

'Wat de pot schaft'
Dorris Geurts, Yoeni Klerck

Na 'Dwazen' regisseert Gegan Soghomonyan het novemberstuk van 2012 'Wat de pot schaft'. In deze klucht zetten De Vrije Spelers een armzalige Italiaanse familie neer, waarvan de vader een heel bijzondere manier heeft bedacht om aan geld en eten te komen. Hij struint bruiloften en uitvaarten af om daar voedsel te stelen, waarvan hij het grootste gedeelte verkoopt aan een louche buurman en de rest verdeelt onder zijn gezinsleden. Michel Vervoort speelt in het stuk opa, een oud-militair, die in een rolstoel zit. Als hij niet slaapt of een snoepje eet, zingt de gebit loze, oude man strijdlieden voor iedereen die het (niet) horen wil.

Voor Willem Derks is 'Wat de pot schaft' niet zijn eerste rol, hij figureerde als kind al in 'Wachtpost 16'.

De Vrije Spelers serveren:
wat de pot schaft

Gert Derks als non in het Peelmuseum

Geschenk uit de hemel

En dan stuurt Marnix Mulder 's nachts een sms'je naar de voorzitter van De Vrije Spelers. Of het jubileumstuk voor 2014 even 'As it is in Heaven' mag worden in plaats van 'Een Zwoele Zomeravond'? "Hemeltjelijf, wat nu?", is haar eerste gedachte. Marnix is na het zien van de bekroonde speelfilm echter zo overtuigend enthousiast, dat De Vrije Spelers meteen overstag gaan.

In de film –en dus ook de toneelvoorstelling- gaat een beroemd dirigent, na getroffen te zijn door een hartaanval, terug naar zijn geboortedorp om de rust te vinden. De musicus krijgt het verzoek een zangkoor te begeleiden, waarin dorpingen van verschillend pluimage hun draai moeten vinden. De Nederlandse titel voor het stuk is 'Tot ik Vlieg' en vertaald uit...het Fries. Tjerk Kooistra (hoe Fries kan het?) heeft de dialogen uit de film vertaald en bewerkt voor toneel.

In de productie 'Tot ik Vlieg' speelt de muziek een grotere rol dan ooit. Voor deze voorstelling krijgen de toneelspelers les van zangdocente Kitty Roeffen. De leden, die nog nooit bladmuziek in handen hebben gehad, leren noten lezen en meerstemmig zingen. Om het zingen goed onder de knie te krijgen worden moderne middelen ingezet. Kitty plaatst de pianopartijen, bladmuziek en teksten in Dropbox, zodat de leden thuis via de computer hun zangtalenten kunnen oefenen. Het huiswerk bestaat deze keer dus naast het uit je hoofd leren van teksten, ook uit dagelijks je stembanden op peil brengen met zingen.

Zoals bij iedere grote productie is er ook nu een PTA. Voor het honderdjarig jubileum trekken De Vrije Spelers alles uit de kast. Naast de jubileumvoorstelling en dit boek, werkt de toneelclub aan een documentaire en komt er een expositie over 100 jaar De Vrije Spelers.

'Tot ik Vlieg'
Filmopnamen, vlnr: Marnix Mulder, Frank Klerkx, Yoeri Klerkx, Roy Peeters,
Len Peeters, Timo Peeters, Sem Kleuskens

'Tot ik Vlieg'
Filmopnamen, Roy Peeters,
Marnix Mulder

Met het jubileumstuk 'Tot ik Vlieg' maken De Vrije Spelers de cirkel van honderd jaar toneel in America rond. In 1914 ontstaan uit het zangkoor van de kerk, geeft de toneelclub in 2014 zingend acte de présence in de kerk en spelen zij verder...

Gabriellas sång

Text: Py Bäckman
Musik och arr: Stefan Nilsson

'Tot ik Vlieg'
Zangrepetitie in de kerk met
Kitty Roeffen

nya - May It Be

pp May it be an evening star
Shines down upon you
May it be when darkness falls
Your heart will be true
You walk a lonely road
Oh how far you are from home

pp Mornie-jee oe-toe-lie-jee *ah, ah*
Believe and you will find your way *ah, ah*
pp Mornie-jee ee-lin-lie-jee
A promise lives within you now

May it be the shadows call
Will fly away
May it be your journey on
To light the day
When the night is over

'Tot ik Vlieg' Groepsfoto spelersgroep, repetitie
Vlnr: Marion Derks, Peter Duijkers, Harriët Duijkers, Gert Haegens, Henk Philipsen, Miriam Philipsen, Gert Derks,
Leonie Keijsers, Guy Derks, Marnix Mulder, Henk Derks, Paula Stevens, Willem Derks, Anita Rongen, Yoeri Klerkx,
Els de Swart, Johan Coenen, Loek Philipsen, Dorris Geurts

Hoofdstuk 21

Meister Rongen

Herkomst

Martinus Rongen wordt 'as d'n ennigste jong van d'n Oelderse smid' op 27 juli 1904 geboren uit het huwelijk van Antoon Rongen en Petronella Brentjens. Op de lagere school blijkt dat hij goed kan leren; dat betekende in vroeger dagen vaak dat de jongeling naar het seminarie zou gaan. Zo vergaat het ook Martinus die wordt ingeschreven op het paterscollege van de S.V.D., de paters van het Goddelijk Woord in Uden. Meer dan vier jaar is hij daar student. Er heerst een ijzeren mentaliteit en tucht en slechts één maal per jaar mogen de jongens drie weken naar huis.

*Martinus met zijn grootmoeder Petronella Rongen-Steeghs,
ca. 1910*

Volg je hart...

Op het seminarie komt hij voor het eerst in aanraking met toneel en muziek en schrijft hij zijn eerste toneelstuk dat als titel draagt: "Haec dies quam fecit Dominus" (deze dag die God heeft gemaakt). Dat laatste valt niet erg in de smaak bij de paters met als resultaat een flinke reprimande omdat hij een kerkelijke tekst heeft misbruikt. Martinus voelt zich niet langer thuis in Uden en neemt op een nacht de benen. Thuis in Oirlo is hij nog maar nauwelijks op adem gekomen van zijn nachtelijke voettocht, als hij zijn ouders te kennen geeft liever onderwijzer te worden. En zo geschiedde. In 1923 rondt hij de kweekschool in Venlo af en krijgt als 19-jarige een aanstelling als onderwijzer aan de gemengde Openbare School te America. In datzelfde jaar wordt hij lid van de Zangvereniging/Tooneelclub van America. Het dorp telt in die tijd ongeveer 900 inwoners.

Martinus, 18 jaar

Martinus op het paterscollege te Uden, ca. 1919.

Martinus (uiterst links) met Oirlose vrienden op fietskamp, 1922

Meister Rongen is van meet af aan geliefd bij zijn leerlingen en zij bij hem. Als hij ongewild laat doorschemeren dat hij een oogje heeft op Marie Jegerings zingen de pupillen op de speelplaats spontaan een liedje. Oud-leerlinge Tilla Vervuurt, geboren op 14 maart 1914 (als de toneelvereniging net twee weken oud is) herinnert zich de woorden nog:

Tilla Vervuurt:

"Meister Rongen zit gedrongen tussen stoel en kast; toen kwam Marieke Jegerings en die hield hem stevig vast".

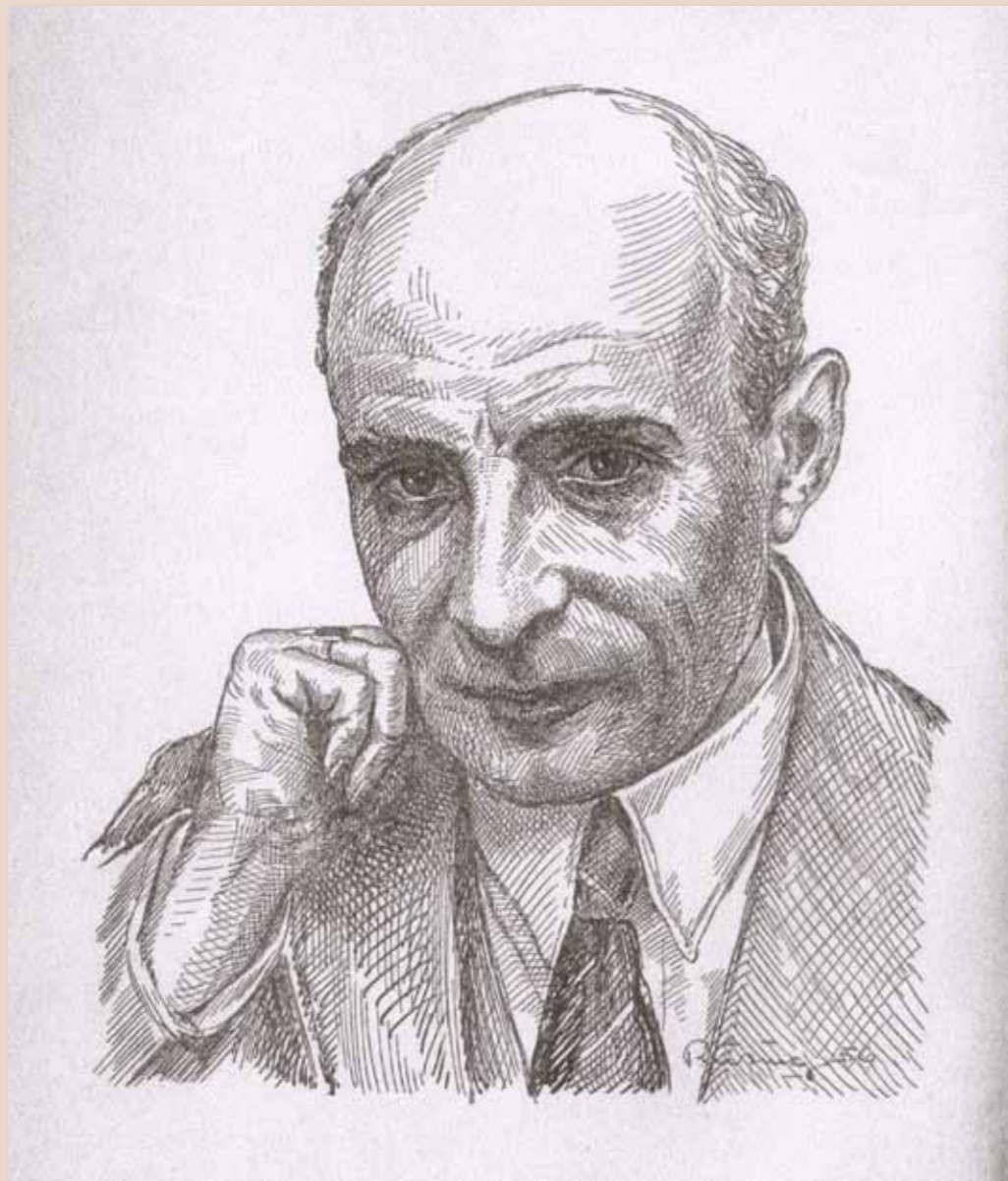
Hoger plan

Martinus Rongen raakt snel vertrouwd in de hechte gemeenschap van America. Het is dan ook een logische stap dat hij lid wordt van de Tooneelclub annex Zangvereniging. Van meet af aan is hij nauw betrokken bij het verenigingsleven en in 1925 volgt hij Meister Doenssen op als regisseur. Zijn regiedebuut valt samen met de feestelijke opening van het Bondslokaal. Rongen ziet grote mogelijkheden in de spelers en de entourage en smeedt meteen zijn plannen. Allereerst gaat hij op zoek naar toneelstukken, die prettig voor oog en oor van het publiek zijn en toch uitdagend en pittig genoeg voor de spelers. Op die manier tilt hij het amateurtoneel in America langzaam maar gestaag naar een hoger plan. Door de jaren heen worden de toneelstukken zwaarder van toon. Om de toneelstukken nog sterker tot de verbeelding te laten spreken, legt Rongen steeds vaker de focus op details als de juiste rekvisieten en speciale effecten. Daarvoor bestelt hij boeken in Amsterdam en Maastricht; hij bestudeert allerlei technieken. Gelukkig weet hij zich omringd door mensen als Antoon en Lei van der Sterren, Jos Rijnders en Harrie Schobbers, de elektriciens in America. Zij leveren in de loop van de jaren met hun kennis en ervaring een belangrijke bijdrage. Door de mensen van de toneelclub op deze manier bij de totstandkoming van een nieuw toneelstuk te betrekken, smeedt hij een hecht team. Dat blijkt zijn grote kracht te zijn: mensen enthousiast maken voor zijn ideeën, zodat ze er allemaal profijt van hebben. En dat sluit perfect aan bij de Amerikaanse mentaliteit.

Voor verschillende Amerikanen vult hij formulieren in, hij schrijft veel rekesten in verband met vrijstelling voor militaire dienst, maakt speeches voor anderen en geeft bijles aan leerlingen die na de lagere school hogerop willen. Meister Rongen vraagt hiervoor geen vergoeding, als geste ontvangt hij soms een fles oude klare of een stuk karbonade, worst of balkenbrij van een pas geslacht varken. Naast de lessen op de lagere school geeft hij landbouw cursussen aan de avondschool. Verder geeft hij een tijdlang les in algemene kennis aan de arbeiders van de D.U.W. (Dienst Uitvoerende Werken) in het kamp aan de Griendtsveenseweg.

Door voor menig Amerikaans gezinshoofd een brief te schrijven aan de Koningin bij de geboorte van hun zevende kind, draagt hij, behalve in eigen gezinsverband, ook langs indirecte weg bij aan een snelle bevolkingsaanwas. Een dergelijke melding levert het gezinshoofd nl. 25 gulden op, een bedrag dat toentertijd gelijk stond aan twee weeklonen. Ook wordt op hem vaak een beroep gedaan in geschillen met de gemeentelijke, provinciale of rijksoverheid.

Gerard Nielen

Voorzitter pur sang

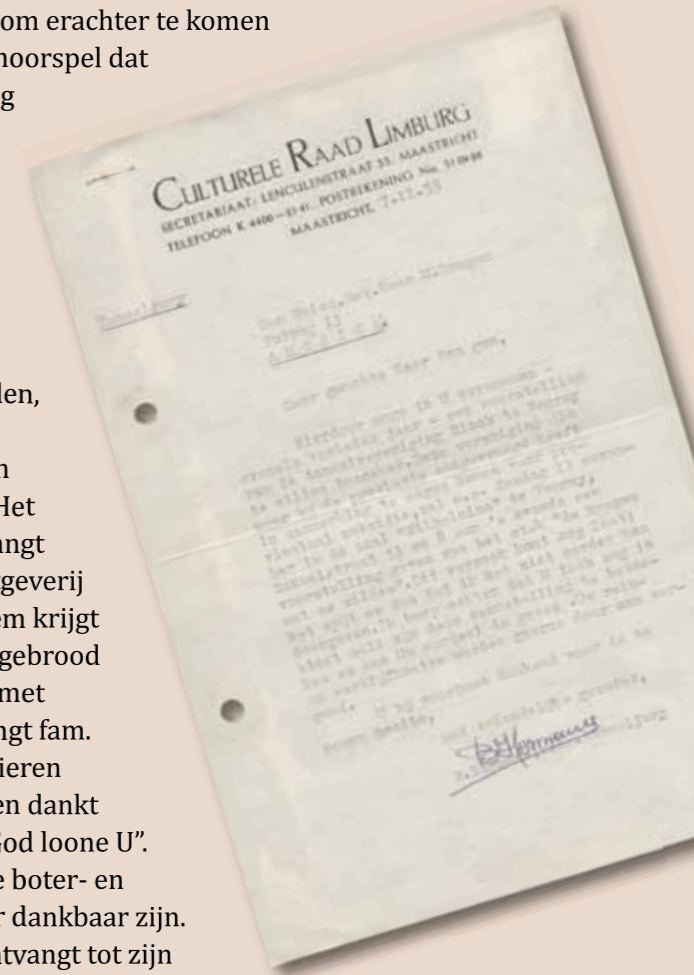
Martinus Rongen bekleedt verschillende functies in de wereld van het Limburgs toneel en schrijft recensies en columns. En of dat allemaal nog niet genoeg is, maakt hij voorafgaand aan iedere voorstelling een zaalindeling met stoelenplan en zoekt hij persoonlijk de toneelstukken uit. Hiervoor bestelt hij zichtuitgaven bij de verschillende uitgevers. Deze leest hij meestal 's avonds tot diep in de nacht in bed, tot het boekje uit zijn handen naast het bed valt, als de slaap zich over hem meester maakt.

Al in de dertiger jaren zoekt Rongen passende muziek bij een toneelstuk. Zo schrijft hij ooit een brief naar de K.R.O. om erachter te komen welke muziek zij hebben gebruikt bij een hoorspel dat op de radio is uitgezonden. Hij krijgt keurig een brief retour met daarin vermeld het adres van de muziekleverancier. Vervolgens gaat – uiteraard in overleg met het bestuur van de club - een bestelling de deur uit voor de juiste grammofonplaten.

Zijn creativiteit blijkt ook in moeilijker tijden, zoals in de Hongerwinter van 1944 en de periode daarna. Er is –vooral in de rest van Nederland- een groot tekort aan voedsel. Het eten gaat op rantsoen en ieder gezin ontvangt voedselbonnen. Van Gerard Nielen van Uitgeverij Tooneelfonds Pieter Langendijk uit Haarlem krijgt hij het verzoek om pakjes Limburgsch roggebrood op te sturen of mee te geven naar Utrecht met Van Gend en Loos. In februari 1946 ontvangt fam. Nielen van Meister Rongen bonnen voor eieren waarop de familie reageert met een brief en dankt voor de prachtige gift, "hartelijk dank en God loone U". In mei 1946 vraagt Nielen of er nog enkele boter- en melkbonnen zijn, daarvoor zouden ze zeer dankbaar zijn. Meister Rongen stuurt weer bonnen en ontvangt tot zijn verrassing enkele toneelboekjes. Als Gerard Nielen begin 1947 overlijdt stuurt zijn zoon een brief waarin hij mede namens zijn moeder, broer en zuster dankt voor de hartelijke woorden van troost en bemoediging. Op 12 juni 1947 krijgt Meister Rongen weer een dankbrief voor een dubbele zending bonnen. "Het is gewoon heerlijk zo'n overvloed van melk- en eierbonnen uit een brief op te duiken. Heel erg bedankt voor deze goede gave, wij kunnen ze uitstekend gebruiken."

Wijdse blik

Niet alleen de inwoners van America profiteren van de kwaliteiten van Martinus Rongen, ook daarbuiten weet men hem te vinden. Al in 1932 wordt hij benaderd om voor Plankenland, maandblad voor het Leekentoneel, als columnist de pen ter hand te nemen en na enkele jaren wordt hij ook voor het blad Elckerlyc gevraagd. In 1938 richten Martinus Rongen en Jac Keijsers uit Griendtsveen een

oproep aan 'alle dilettanten-toneelverenigingen, die van goede wil zijn' om een toneelbond op te richten. Hiervoor is de tijd echter nog niet rijp. Van 1939 tot 1941 is hij medewerker en columnist voor het blad 'Wij Spelen' - Periodiek voor R.K. Volks- en Leekentoneel in Limburg.

De kwaliteiten van de regisserende onderwijzer van America hebben intussen ook de aandacht getrokken van de vakmensen in Limburg en daarbuiten. Voor de oorlog wordt hij bestuurslid van de Limburgse Amateur Toneel Unie (LATU), die hij samen met Jef Schillings uit Hulsberg heeft opgericht. Deze afdeling, later de NATU (Nederlandse Amateur Toneel Unie) geeft het maandblad "Wij Spelen" uit. Zodra de bevrijding een feit is, maakt Vicaris-Generaal Mgr. Féron Martinus Rongen warm voor een reorganisatie van het amateurtoneel op katholieke grondslag. Zo ontstaat in Limburg, dankzij onder meer de Amerikaanse onderwijzer, de Limburgse WKA-afdeling (Werkverband Katholiek Amateurtoneel). Rongen wordt direct tot secretaris benoemd, een functie die hij vele jaren heeft vervuld. Het WKA is de voorloper van de huidige LFA (Limburgse Federatie van Amateurtoneel). Samen met de pioniers als de priester professor Rob Salomons, pater Briels, Gabriel Beckers en de journalist Albert Welling trekt hij een tijd lang avond aan avond door heel Limburg om propaganda te maken voor het WKA. Dankzij zijn grote kennis van de amateur toneelwereld heeft hij menigmaal gefungeerd als supervisor en jurylid voor de Culturele Raad Limburg, Meister Rongen regisseert en passant ook nog Tooneelvereniging Leunen.

Rob Salomons

Grote en kleine namen

De lijst van grote en kleine namen uit de professionele toneelwereld waarmee Martinus Rongen contacten onderhoudt lijkt schier oneindig: van Antoon Coolen tot Marie Koenen en van André van den Heuvel tot Jacques Schreurs, de schrijver van Dagboek van een herdershond. Ook Jef Schillings uit Hulsberg, Piet Malherbe uit Heerlen, Tonny Schmeink uit Berlicum, Louis Lockefeet uit Hulst, Ivo van Dinther uit Schimmert, Jan Grosfeld uit Berlicum, Jan Vuysters

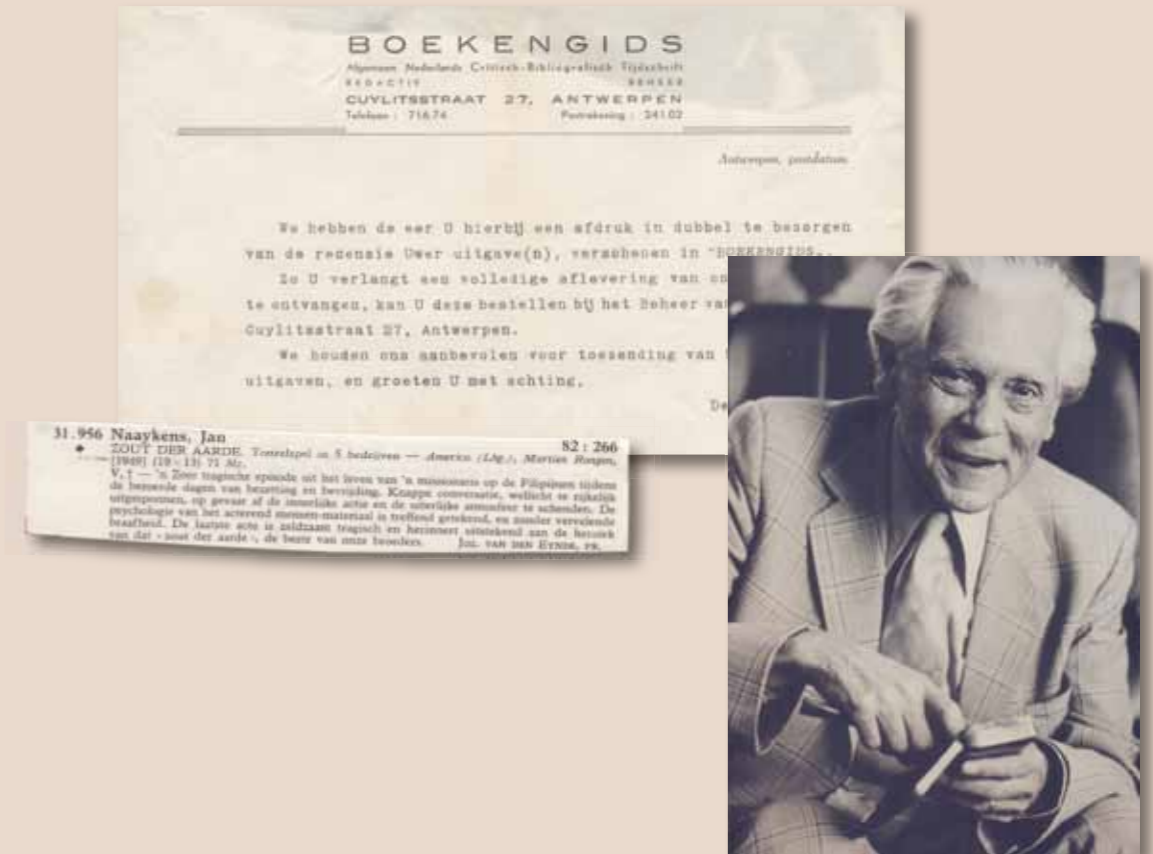
Jan Grosfeld

Tonny Schmeink

uit Oisterwijk, Albert van Dalsum, Mia Vergoossen, Herman de Man, Jan Staal, Jan Blaaser en Ton Lutz horen in dat rijtje thuis. Met Tonny Schmeink en zijn vrouw Gon onderhoudt hij jarenlang (al vanaf voor de Tweede Wereldoorlog tot midden jaren 80) intensieve contacten over het toneel en hun beider gezinsleven.

Martinus Rongen wordt uitgever van 'Missietoneel van de pauselijke missiegenootschappen voor vier bekroonde missiestukken', te weten 'Zout der Aarde', 'Een kerk werd gebouwd', 'Zonen van een vader' en 'Hoe woestijnen bloeien gaan'. Door middel van advertenties in de 'Boekengids' alsmede radioreclame worden genoemde toneelstukken aanbevolen met daarbij de vermelding van de tekst: Te verkrijgen bij M. Rongen, Putweg 13, America.

Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan in juli 1967 van het maandblad Elckerlyc van het landelijk WKA is een eerbetoon voor Meister Rongen opgenomen met de volgende tekst:

Maandblad Elckerlyc:

"Martien Rongen; niet zo lang geleden afgetreden en door een achterdeurtje er toch weer bij betrokken. Uit keiharde ervaring mag ik zeggen, toen er op een gegeven moment in Limburg geen mens meer bereid te vinden was om ook maar iets voor het W.K.A. te doen, Martien Rongen trouw op zijn post bleef. Ik spreek nu van vele jaren geleden".

Voorzitter: Jan Mullen

Sinterklaas

Door zijn bekendheid in de toneelwereld wordt Martinus Rongen ook benaderd om de rol van Sinterklaas te spelen in Grubbenvorst. Dat doet hij samen met zijn trouwe metgezel (zwarte) 'Pietje' Geurts. Deze eervolle taak heeft hij ruim 25 jaar met verve vervuld, ondanks zijn grote angst om in een wankel bootje aan te komen via de Maas en vervolgens op de gereedstaande schimmel te stappen. De goede afloop wordt stevast beklonken met een flink aantal borrels!

Bronzen sculptuur "De Schaduw",
gemaakt door kunstenaar Thomas Rodr

Onderscheidingen

Gedurende zijn lange loopbaan in de toneelwereld valt Martinus Rongen een aantal onderscheidingen ten deel:

- 30 april 1965: Koninklijke Onderscheiding in de Orde van Oranje-Nassau in goud.
- In 1980 '(ont)vangt' hij de 'Eendagsvlieg' van het Dagblad De Nieuwe Limburger
- In hetzelfde jaar krijgt Rongen nog een onderscheiding, ditmaal van de LFA. Van de voorloper van de LFA, het WKA, is hij zelf jarenlang secretaris geweest. De voorzitter, mevrouw C. Dijkstra overhandigt hem een bronzen beeldje als eerbetoon voor zijn unieke bijdrage aan het Limburgse culturele leven. Het beeldje is gemaakt door de bekende Pater Thomas Rodr en stelt een schaduw voor als symbool van de toneelspeler die op

Onderscheiding WKA 1960

de planken een afschaduwing neerzet van zijn eigen persoonlijkheid en van de rol die hem in het toneelstuk is toebedeeld.

- In 1984 speldt een afgevaardigde van het N.C.A. (Nederlands Centrum voor Amateurtoneel) hem een onderscheiding op ter gelegenheid van zijn 60-jarig lidmaatschap.

Uitreiking bronzen sculptuur "De Schaduw" door
mevrouw C. Dijkstra van de LFA in 1980

Koninklijke Onderscheiding, 1965

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN
GROOTMEESTER DER ORDE VAN ORANJE-NASSAU
HEEFT BIJ HAAR BESLUIT VAN
8 APRIL 1965 NO. 19
DE EREMEDAILLE VERBONDEN AAN DE
ORDE VAN ORANJE-NASSAU
IN GOUD, VERLEEND AAN
MARTINUS
RONGEN
GEBORENTE Weerw. 07 Juli 1904
DE SCHAKEL DER NEDERLANDSE ORDE

Onderscheiding provincie Limburg 1962

Uitreiking onderscheiding van het Nederlands Centrum voor Amateurtoneel bij het 60-jarig lidmaatschap, 1984

Pensioen

In de voorbereidingen voor dit jubileumboek is – wanneer men vraagt naar de persoon van Martinus Rongen bij De Vrije Spelers - een steeds weer terugkerende opmerking dat men heel veel heeft geleerd van Meister Rongen en dan met name op het gebied van goed communiceren, spreken, luisteren, ogen de kost geven, leiding geven en vooral relativeren. Hij inspireert de mensen om hem heen en weet zijn –vaak innovatieve- ideeën met zoveel enthousiasme en overtuigingskracht uit te dragen, dat je er als het ware door betoverd wordt. Niet iedereen kan dit echter aan, maar Rongen respecteert het als iemand door omstandigheden niet kan deelnemen aan de voorbereidingen en uitvoeringen van een toneelspel of concert. Doe je wél mee, dan vraagt hij om 200% inzet.

'Eendagsvlieg', uitgereikt door het Dagblad De Nieuwe Limburger, 1980

Meister Rongen:

“Ogen open en goed kijken en luisteren wat anderen doen, dat is goed voor je eigen ontwikkeling en je kunt er veel van leren.” Hay Kleuskens vertelt: “Als Meister Rongen tijdens de repetities door zijn haar begon te strijken, dan klopte er iets niet...”

Aan alles komt een eind, ook aan het werkzame leven van Meister Rongen. Hij heeft dit zo lang mogelijk weten uit te stellen, getuige het feit dat hij tot zijn 70e jaar actief is gebleven in het onderwijs. Na zijn pensioen zit hij echter niet stil. In 1965 draagt hij het regisseurschap al over aan zijn leerling Jac van der Sterren, maar Martinus is nog bij iedere repetitie of bijeenkomst van De Vrije Spelers van de partij. De alleskunner kan zijn geesteskindje blijkbaar niet loslaten. Op 17 juni 1987 valt definitief het doek voor de grote man achter De Vrije Spelers. Tijdens de indrukwekkende uitvaartdienst in de Amerikaanse parochiekerk speelt de fanfare “zijn” muziek.

Op zijn grafsteen staat een passende boodschap namens alle Americanen, groot en klein: **“Wij spelen verder”**.

*Zittend vlnr: Jac van der Sterren, Mieke Geurts, Jo Geurts, Mien Philipsen, Martinus Rongen, Lies de Swart, Toos Versteegen, Christine vd Mullekom, Annie Cox, Grad Verheijen, Hay Kleuskens
Staannd vlnr: Mariet Holtjer, Leonie Vervoort, Mia Jacobs, Hay Poels, Paula Sonnemans, Joep Sonnemans, Peter van Lipzig, Nelly Allards, Jan van der Coelen, Jos Pekx*

Hoofdstuk 22

Openlucht theater

Van vuilnisbelt tot fenomeen

Het is 1945. Nederland is in zijn geheel bevrijd en de opluchting onder het Nederlandse volk is groot. In America wordt tijdens de bestuursvergadering van De Vrije Spelers op 16 mei 1945 overwogen een buitenterrein aan te kopen of te huren voor optredens in de openlucht van de muziek- en toneelvereniging. Het voorstel vindt een gewillig oor bij alle leden. De keuze valt op de plaatselijke vuilnisbelt, die niet meer in gebruik is. Het terrein op de hoek Wouterstraat/ Putweg wordt tegen een tarief van fl. 1,00 per jaar gehuurd van de Gemeente Horst. De gemeente stelt als enige voorwaarde, dat het onderhoud onder de verantwoordelijkheid van de vereniging valt. Een vuilnisbelt is echter geen ideale plaats voor het uitvoeren van een toneelstuk. Met vereende krachten wordt er behoorlijk opgeruimd, geëgaliseerd en een aantal losse houten banken en stoelen geplaatst, die worden geleend in naburige dorpen. Het eerste toneelstuk, dat De Vrije Spelers in hun bestaan in de openlucht opvoeren, is 'De Schamele Straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke'.

Amfitheater

Van een echt openluchttheater is tijdens de opvoering van 'De Schamele Straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke' nog geen sprake. Het succes om te spelen in de open lucht en de wens om een eigen openluchttheater te bouwen krijgt steeds vastere vorm. Meister Rongen krijgt groen licht van het bestuur en gaat aan de slag. Hij laat zich bij het ontwerp voor het openluchttheater inspireren door de amfitheaters in Italië en Griekenland. Hij schaft speciaal

Splitsing, links Putweg/toegangsweg De Beukenhof, rechts Wouterstraat

hiervoor een boek aan en bestudeert de verschillende ontwerpen grondig. De keuze valt op een halfronde opstelling van betonnen banken, die schuin omhoog loopt. Het aantal zitplaatsen moet ongeveer 500 worden. Bij een groter aantal toeschouwers moeten stoelen bijgeplaatst kunnen worden. Bij het ontwerpen wordt zelfs rekening gehouden met de avondzon in de zomermaanden. Het publiek zit met de rug naar het westen, waardoor het niet tegen de zon in kijkt. Bij de Nederlandsche Heidemaatschappij wordt een offerte aangevraagd voor het grondwerk. Het voorstel van liefst fl. 5.000,00 is echter veel te duur voor de vereniging. Bij de naoorlogse Rijksdienst voor de Uitvoering van Werken (D.U.W.) wordt ook subsidie aangevraagd. D.U.W. wijst de aanvraag af, omdat zij de voorkeur geven aan het subsidiëren van terreinen, waarop landbouw wordt gepleegd. Er rest de Americanen nog maar één keuze: zelf doen.

Prijsopgave Heidemij voor aanleg van het openluchttheater

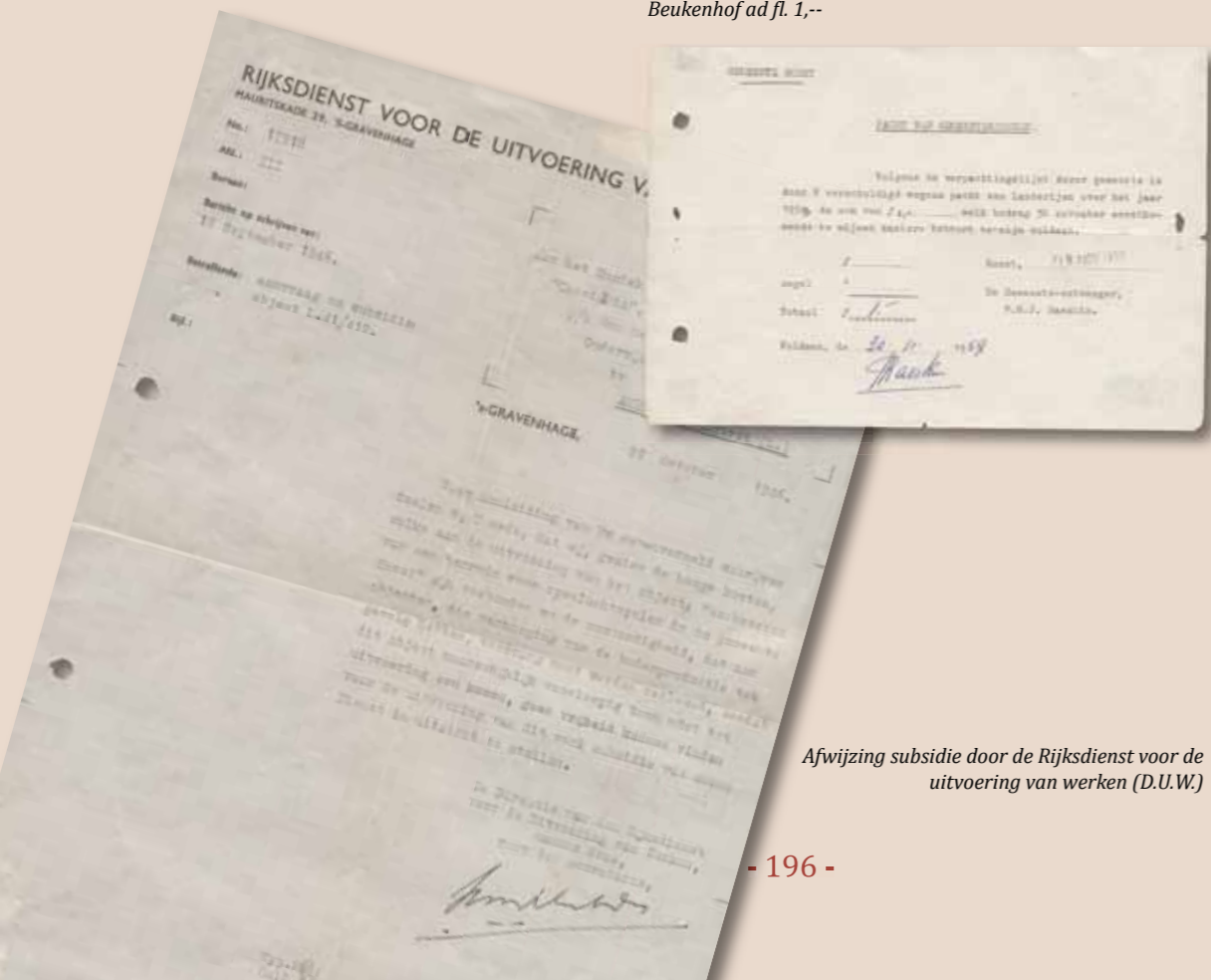

Toegangsboog 'Beukenhof'

In 1946 doen de bestuursleden tijdens een vergadering een beroep op de mannen uit het dorp, om gezamenlijk de handen uit de mouwen te steken. Het werk wordt onder aanvoering van Antoon van der Sterren in december 1946 in ploegendiensten uitgevoerd. Dorpsgenoot Jan Driessen werkt bij de Heidemaatschappij. Hij heeft kennis van dergelijke werken en steekt Antoon en zijn mannen de helpende hand toe. Op het terrein staan veel beukenbomen en het krijgt de toepasselijke naam 'De Beukenhof'.

Kwitantie van de gemeente Horst voor de pacht van de Beukenhof ad fl. 1,-

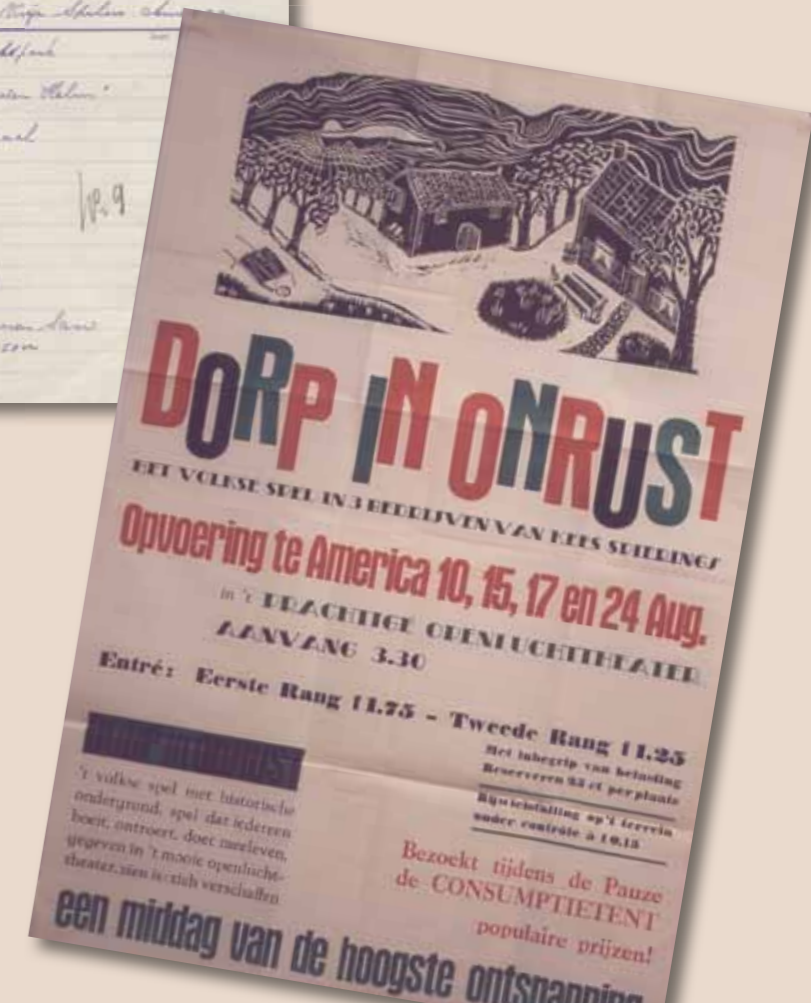
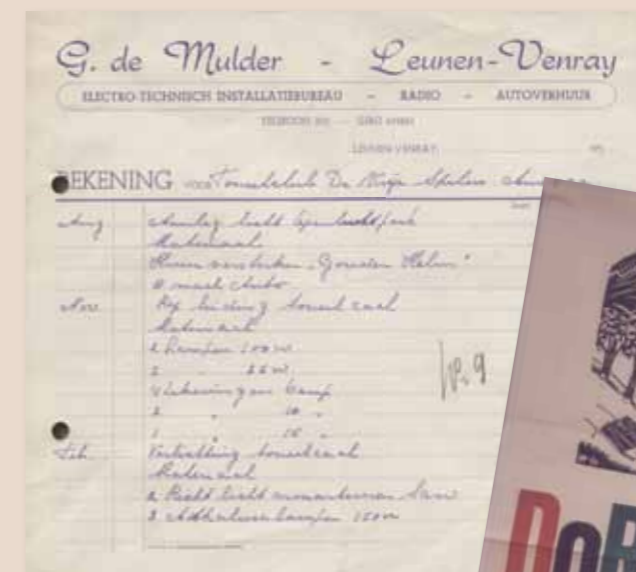
Afwijzing subsidie door de Rijksdienst voor de uitvoering van werken (D.U.W.)

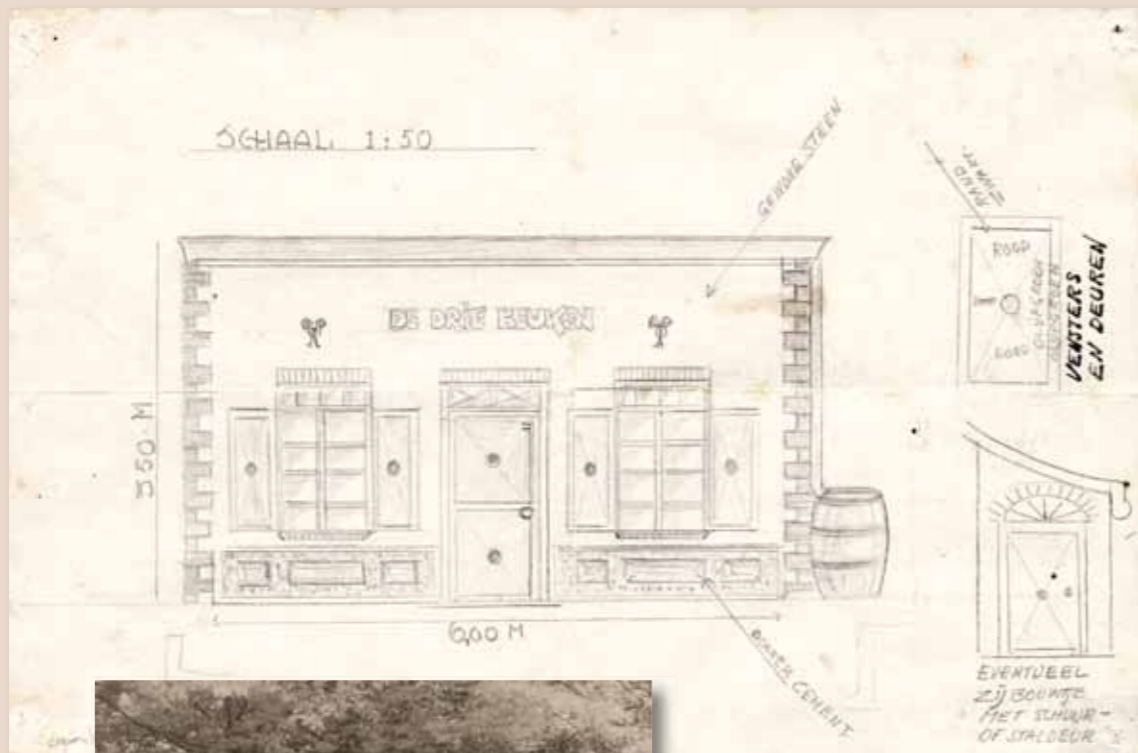
Toegangsboog

De bouw van het openluchttheater blijkt meer voeten in de aarde te hebben dan verwacht. Wegens gebrek aan tijd en financiële middelen wordt de bouw over een langere tijd uitgesmeerd. Op het terrein, dat aan de Beukenhof grenst, staat een oude turfstrooiselfabriek. Met de Gemeente wordt de afspraak gemaakt, dat het pand gesloopt mag worden. De brokken puin worden gebruikt voor het maken van de toegangsboog. De kosten van het openluchttheater bedragen uiteindelijk fl. 1.500,00. Aangezien de vereniging dit bedrag niet in kas heeft, besluit het bestuur een lening aan te vragen bij de Boerenleenbank. Deze zou dan binnen een termijn van tien jaar moeten worden afgelost. Bestuurslid Lei Droog steekt hier echter een stokje voor. Hij verstrekt De Vrije Spelers een renteloze lening, die hij uiteindelijk omzet in een schenking

Vijf voorstellingen

In de tien jaar waarin het openluchttheater in gebruik is, wordt voortdurend aan het bouwwerk gesleuteld en onderhoud gepleegd. Grad de Mulder uit Leunen, die de verlichting en het geluid verzorgt, legt kleurverlichting aan in de 'buitenfoyer' van 'De Beukenhof' -heel bijzonder in die tijd. Uiteindelijk worden na 'De Schamele Straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke' nog vier grote voorstellingen in het nieuwe openluchttheater 'De Beukenhof' gespeeld. Achtereenvolgens zijn dat 'Dorp in Onrust' in 1947, 'Regina' in 1949, 'De Gouden Helm' in 1951 én in 1952. 'Den Vogel Af' in 1954 is de hekkensluiter.

'Dorp in onrust', decorontwerp

In het stuk 'Dorp in Onrust' zijn de decors zo levensecht, dat tijdens een regenbui een deel van het publiek wil schuilen in het gebouw op het podium. Ze raken echter van de regen in de drup, als blijkt dat er geen echt dak op het 'gebouw' zit. 'Café De Drie Beuken' is een geschilderd decorstuk, dat slechts uit een plat houten geraamte en karton bestaat, en er wordt geen koffie geserveerd, tijdens de drie midzomeruitvoeringen van het stuk worden overigens wel 1.800 ijsco's verkocht!

De Vrije Spelers bestaan in 1949 35 jaar. Niet alleen 'De Zwarte Plak', ook het openluchtspel 'Regina' en drie andere voorstellingen worden in het jubileumjaar opgevoerd. Het affiche voor 'Regina' leidt tot onenigheid tijdens een vergadering. Schoolmeester Wim Hendrickx heeft een fraaie tekening voor het affiche gemaakt, waarbij hij zich heeft laten inspireren door de hoofdpersoon in het verhaal. De rekening die hij hiervoor presenteert valt in de ogen van sommige leden op zijn zachtst gezegd royaal uit. Het totaalbedrag bedraagt liefst fl. 81,10. Na protest van het bestuur wordt een korting overeengekomen van fl. 9,50 waardoor het eindbedrag van de nota uitkomt op fl. 71,60. Dankzij deze schikking staat de tekening afgebeeld op het affiche en het programmaboekje. Met een advertentie in het blad 'Nederlandsche Tentoonstellings Courant' voor de voorstellingen van 'Regina' op 14 en 15 augustus 1949 maken De Vrije Spelers voor het eerst landelijk reclame.

'Regina', decorontwerp

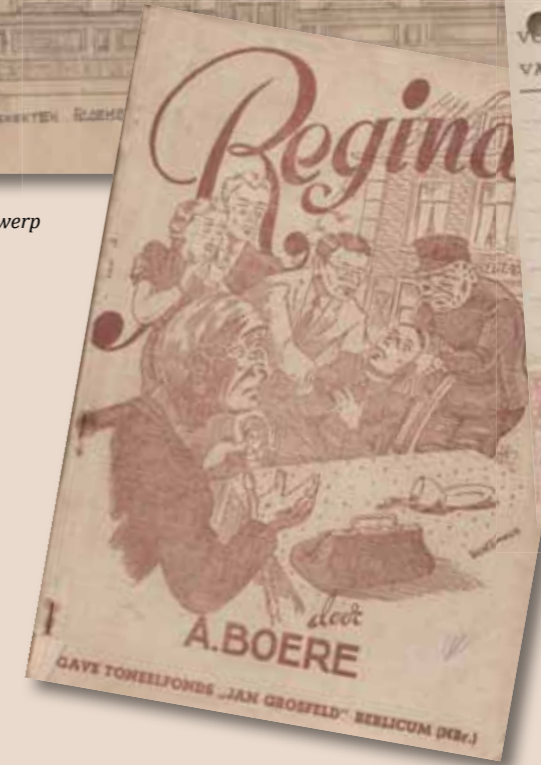
America den 30 Juli 1949

NOTA

VOOR Tonselaar. "De Vrije Spelers"
VAN W. Hendrickx Julianastr. 8 Venlo

1	pentekening voor cliché 16 x 19 cm.		
	10 werkuren	fl. 10,-	
	inkt	fl. 0,25	
1	showboard 4x3 meter		
	5 werkuren	fl. 7,50	
	pastels	fl. 2,-	
30	affiches 1x0,60 meter		
	30 werkuren	fl. 45,-	
	tekerpapier	fl. 4,50	
	pastels	fl. 9,80	
	reiskosten	fl. 2,00	
	Totaal	fl. 81,10	
		fl. 9,50	
		fl. 71,60	

'Regina', nota meester Hendrickx

'Regina', tekening meester Hendrickx (advertentie in Echo v. Noord Limburg)

Antoon van der Sterren speelt in 'Regina' dokter Aart Donus, een volkstype dat een bewogen leven met zich meestorst. Antoon is een oude toneelrot, die al vaak aan het werk te zien is geweest. In deze vertolking stijgt hij echter met kop en schouders boven zichzelf uit. Deels schertsend, deels ernstig, weet hij de toehoorders in zijn spel mee te slepen.

'Regina', Antoon van der Sterren als 'dokter Aart Donus'

Den Vogel Af

Het laatste toneelstuk dat in het openluchttheater wordt gespeeld is 'Den Vogel Af'. Het stuk handelt over schuttersfeesten en kermissen en de uitvoering vindt plaats in 1954. In dit spel spelen circa 70 figuranten, waaronder een Duitse herder. De hond presteert het om vrijwel iedere avond op de meest ongelukkigste momenten zijn behoefte op het podium te doen. Deze spontane uiting is nergens in het scenario terug te vinden. Waarschijnlijk heeft het dier, net als de spelers, last van plankenkoorts.

'Den Vogel af', rolverdeling

'Den Vogel af', Gieldelied

Antoon van der Sterren loopt kort voor zijn optreden in 'Den Vogel Af' brandwonden aan het gezicht op bij het gereed maken van Bengaals vuur. Hij steekt het lont echter te vroeg aan en achter de coulissen breekt paniek uit. Antoon moet immers over een half uur optreden en hij vergaat van de pijn. Een van de figuranten snelt naar Vrouw van der Coelen, de moeder van Jan van der Coelen, om de pijn te laten afbidden. Na ongeveer 20 minuten is de pijn wonderwel verdwenen en kan Antoon moeiteloos het spel voortzetten.

Deel van het decor, zoals de kapel en herberg 'Paradijske' zijn levensecht nagemaakt, compleet met bijbehorende draaiorgelmuziek, een kerkorgel en een groot kruisbeeld.

'Den Vogel af'
Op de grond vlnr: ?, Jac van der Sterren (Toon)
Zittend vlnr: Mia Derix, Jan van der Coelen, Lien Haegens, Martinus Rongen, Paula Cleven, Willem Derks, Gerda Gijsen, Antoon van der Sterren
Staan vlnr: Bert Jeurissen, Nelly Gijsen, Piet Kleuskens, Lei Droog, Piet van der Coelen, ?, Grad Poels, Tinus Cleven, Herman van der Coelen, ?

'Den Vogel af';
Vlnr: Lien Haegens, Paula Cleven, Nelly Gijsen, Mia Derix, ?

'Den Vogel af';
Martinus Rongen
als pastoor

*'Den Vogel af',
Jan van der Coelen als nonkel Nard, Piet Geurts (van het Hof)*

'Den Vogel af', Grad Poels

'Den Vogel af', Lei Droog als Sjeng Crapoel

*'Den Vogel af'
Vlnr: Willem Derks, Piet Kleuskens*

Hoofdstuk 23

De Zwarte Plak 1949

'Een spel van lijden en overwinning..... op 'De Zwarte Plak''

Dit spel beoogt te zijn een hulde aan de lieden van het verzet en werd geschreven voor de wakkere toneelclub van Horst-America, onder leiding van de heer M. Rongen.' (Piet Vermeltfoort, schrijver van het toneelstuk 'De Zwarte Plak', juni 1948).

Voorzijde van het tekstboek

De heldendaden van Jacobus Poels en Johanna Poels-Emonts, hun zeven kinderen en de verzetstrijders op de Antonius Hoeve aan de Zwarte Plak zijn historisch gezien heel belangrijk geweest voor America en haar omgeving. Het gebied, dat grenst aan de Mariapeel en ten westen van het dorp ligt, is genoemd naar een plas "zwart" water in de Peel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog dient het huis van de familie Poels en het omliggende gebied als schuilplaats voor geallieerde piloten en (Joodse) vluchtelingen.

'Den Vogel af'
Vlnr: Toos Rongen als Jennecatrien, Ivo van Dinther (auteur), Pieta Rongen als Stineke

'Den Vogel af'; Jo Kleuskens, Tinus Cleven

'Den Vogel af'

Vanwege het risico van slecht weer, de kosten van het onderhoud en de teruglopende inkomsten -onder meer door de opkomst van de televisie - neemt het bestuur uiteindelijk het besluit om het openluchttheater buiten gebruik te stellen en velt daarmee het eindoordeel over het fenomeen, waar America zo trots op was. Van het indrukwekkende openluchttheater is door verval en afbraak weinig overgebleven. Wie vandaag de dag langs de Beukenhof loopt, ziet alleen nog de Mariagrot in de dierenweide; als relikwie van het eens zo roemruchte theater.

Met gevaar voor eigen leven bieden zij met de hulp van de verzetsbeweging veel onderduikers een plek om tijdelijk te verblijven, tot het veilig genoeg is om de vlucht voort te zetten. Vanuit de boerderij worden de vluchtroutes over de grens uitgestippeld. Veel Amerikaanse, Canadese en Engelse piloten, die door de Duitsers boven de Peel zijn neergeschoten, vinden voor kortere of langere tijd onderdak bij de familie. Naar aanleiding hiervan schrijft Martinus Rongen een voorzet: 'Enige flitsen uit de geschiedenis van de Zwarte Plak in de jaren 1940-1945'. Vervolgens gaat hij op zoek naar een auteur, die de verhalen over de Zwarte Plak tot een geschikt toneelstuk kan bewerken. De keuze valt uiteindelijk op Piet Vermeltfoort uit Venray; hij lijkt de meest geschikte persoon om het scenario voor het toneelstuk te schrijven.

Vorbereidingen

Een dermate grote productie is een nieuwe uitdaging voor De Vrije Spelers. Ze gebruiken het jaar 1948 volledig voor de voorbereidingen op het spektakelstuk, dat in 1949 als jubileumvoorstelling voor vijf maal een volle zaal moet zorgen. Het merendeel van de kostuums en veel rekwisieten moet eigenhandig vervaardigd worden. Iedere vrijwilliger met een beetje technisch inzicht krijgt een zaag, hamer of schroevendraaier in de hand geduwd. Zelfs de Bondszaal moet eraan geloven. Onder het podium vindt een complete renovatie plaats en de kelderruimte wordt zelfs uitgebreid om onder andere meer kleedruimte te verschaffen aan de spelers. De repetities zijn intensief en nemen veel tijd in beslag. Meister Rongen onderhoudt tijdens de voorbereidingen voortdurend contact met Piet Vermeltfoort om wijzigingen en aanpassing in het scenario door te voeren. Begonnen wordt met leesrepetities in Café van Helden. Vervolgens nestelt het gezelschap zich één keer per week in de Bondszaal en dat gedurende enkele maanden. De voorlaatste week repeteren de spelers twee keer per week en de laatste week zelfs iedere dag! Grimeur Theo Seuren uit Horst bekijkt gedurende de laatste week van de repetities de personages, zodat hij precies weet welke grime hij moet gebruiken.

Het spel is niet geheel “zonder gevaar” omdat er enkele schietscènes in voorkomen. Voor gebruik van de (houten) revolvers wordt bij de gemeente Horst een vuurwapenvergunning aangevraagd. Deze wordt verleend onder de verantwoordelijkheid van de voorzitter dier vereniging: 31 December 1948”.

Wats!

Een van de spelers is Jeu van der Sterren, hij heeft de rol van Wieleke. De 12 jaar oude Wieleke beheerst de Engelse taal niet bijster goed. Bij de toegang tot de boerderij van Poels hangt een bordje waarop staat vermeld dat mond- en klauwzeer op het bedrijf heerst. Dit is gedaan om de Duitsers af te schrikken. In zijn rol moet Wieleke hierover iets in het Engels zeggen: 'Peen van de kows aan de moel, daar zijn de Duitsers bang van'. Wieleke sprak dit fonetisch als volgt uit: 'Pijn van de kous tot aan de moel, daar zijn de Duitsers bang van'. In 2013, ruim 64 jaar later, hebben moeder (Tilla) en zoon (Jeu) elkaar bij toeval weer ontmoet. In de aanloop naar het 100-jarig jubileum van De Vrije Spelers komt Jeu er via een krantenartikel achter dat Tilla, 99 jaar oud, nog in leven is. Hij zoekt haar op en samen halen ze mooie herinneringen op over 'De Zwarte Plak', editie 1949.

Tilla Vervuurt en Jeu van der Sterren (maart 2013)

Wats!
Wieleke (Jeu van der Sterren)
en vader Pouwels (Piet van der Coelen)

Jeu van der Sterren:

“Ik speelde zoon ‘Wieleke’. Bij het bidden van de rozenkrans trok ik mijn zus Siena aan het haar met als gevolg dat ik aan het einde van de rozenkrans een ‘wats’ om de oren kreeg van vader Poels (Piet van der Coelen). In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest –wats!-, Amen.”

In een interview met Tilla Vervuurt in december 2012 vertelt zij:

Tilla Vervuurt:

"Ik speelde de moederrol "Moeder Pouwels" (moeder Poels). Dit was mijn eerste toneelrol. Voor deze rol werd ik in eerste instantie gevraagd door Bert Hermans en in tweede instantie door Frans Janssen. Ik twijfelde heel erg of ik de rol wel kon aannemen omdat mijn moeder met zware reuma aan het ziekbed was gekluisterd en vaak hulp nodig had van mij, haar dochter. Uiteindelijk besloot ik toch de rol aan te nemen, mijn moeder moest dan maar wat meer "poeiers" innemen. Tijdens de uitvoeringen ging ik na het tweede bedrijf snel naar huis om mijn moeder te verzorgen en in bed te leggen. Het derde bedrijf speelde zich af in een schuilkelder en daarin had ik geen rol. Bij het vierde bedrijf stond ik dan weer net op tijd op de bühne. Na het bidden van de rozenkrans ging ik kousen stoppen aan de tafel. Hiervoor had ik een mandje met stop- en breigaren. Dit mandje van stro en smelen was gemaakt door de spoorwegwachter die in een wachthuisje bij Wachtpost 16 zat en mandjes maakte als tijdverdrijf. Het dichtmaken van de slagbomen gebeurde met handbediening. Ook schildte ik (moeder Poels) "petatten" die na de uitvoering niet werden weggegooid maar daags erna thuis werden opgegeten".

De voorbereiding werpen hun vruchten af. Als op 2 januari 1949 'De Zwarte Plak' in première gaat is van meet af aan duidelijk dat het een eclatant succes wordt. De kaartjes vliegen de deur uit en van heinde en ver komen belangstellenden naar het spektakel in de Bondszaal in America kijken. De recensent van de Echo van Noord-Limburg geeft in prachtige volzinnen treffend de sfeer in de zaal vóór en tijdens de voorstelling weer: 'De opgewekte klanken van het orkest 'De Fierefluiters' uit Oostrum, gevoegd bij de vermakelijke aanblik van de velen die de gekste capriolen moesten maken om zich in de eivolle zaal naar hun plaatsen te begeven, deden de ruime overschrijding van het aanvangsuur meer dan voldoende elimineren.' En: 'Spel en spelers onder de loupe te nemen lijkt eigenlijk overbodig, want de Amerikaanse spelers hebben niet voor niets hun populariteit verworven. Met een zo groot aantal personen als voor dit spel benodigd moesten naast de oude rotten vanzelf ook ingeschakeld worden figuran(t)en en debutanten, die allen behoorlijk spel te genieten gaven.'

Stoutste dromen

Uiteindelijk blijken veel meer mensen de voorstelling bij te willen wonen dan de vijf oorspronkelijk geplande uitvoeringen. Dat hadden de Vrije Spelers in hun stoutste dromen niet kunnen voorspellen. Het bestuur besluit om er nog drie voorstellingen aan te plakken, maar ook dat blijkt niet voldoende. Er volgen nóg twee uitvoeringen. Intussen heeft de familie Poels via een brief te kennen gegeven zich niet te kunnen vinden in nog meer extra uitvoeringen van het toneelstuk, ondanks dat zij het scenario vooraf hebben ingezien. In de brief van 27 januari 1949 schrijven de Kinderen Poels het navolgende:

Vriend Rongen,

Daar wij gelezen hadden dat de laatste uitvoering van De Zwarte Plak 26 Januari zou zijn maar te horen krijgen dat er weer nieuwe aangekoppeld zullen worden willen wij toch even onze mening uiten.

- 1. Hoe zwaar dit stuk ons allen hier op het hart ligt beseft u zeker niet.*
 - 2. De wonden die ons door de oorlog geslagen en nu telkens opengereten en vertrapt worden is voor ons ondragelijk.*
 - 3. Hebben Vader en Moeder zich de dood op de hals gehaald voor leed hunner kinderen en roem voor America?*
 - 4. Mocht er ooit een nieuwe oorlog komen wie neemt die verantwoording of wie beschermt ons?*
 - 5. Is Uwe vereniging er nog niet genoeg mee gebaat?*
- Hopende dat u hier rekening mee wilt houden.*

Groetend, Kinderen Poels

Tijdens een bestuursvergadering van de toneelvereniging wordt hardop de twijfel uitgesproken over de werkelijke bedoeling van de brief. Voorgesteld wordt hierover met de kinderen Poels te gaan praten. Dit is inderdaad gebeurd door Ben Kleuskens, Frans Geurts en Sjang Pouwels. Desalniettemin gaan de twee extra voorstellingen in februari 1949 door.

Brief van de kinderen Poels

In de schuilkelder

Vlnr: Martinus Rongen, Jeu van der Sterren, Piet van der Coelen, Antoon van der Sterren, Gerda Gijzen, Jan van der Coelen, Stien Aerts, Bert Hermans

Vlnr: Mart Smulders (pater Sanders), Martinus Rongen (Hans, Oostenrijkse soldaat), Antoon Rongen (Heinrich, edelgermaan), Piet van der Coelen (vader Pouwels), Antoon Gijsen (Erik Koblinski, piloot/onderduiker), Arie Derix (Cees Versteven, verzetsman), Gerda Gijsen (Magda van de Poel, koerierster), Tilla Vervuurt (moeder Pouwels)

Vlnr: Jan Pouwels (misdienaar), August Boots (pastoor), Jeu van der Sterren (Wieleke), Marie van de Munckhof (Siena Pouwels, dochter), Tilla Vervuurt (moeder Pouwels), Jan van der Coelen (Tinus Pouwels, zoon)

Vlnr: Antoon van der Sterren (buurman Thei Teunissen), Jan van der Coelen (Tinus Pouwels, zoon), August Boots (pastoor), Tilla Vervuurt (moeder Pouwels), Bert Hermans (meester), Sjeng Jacobs (dorpsbewoner)

Hans, Oostenrijkse soldaat (Martinus Rongen)

Buurman Thei Teunissen
(Antoon van der Sterren)

Afb. 1949.19, hierbij vermelden:
Amerikaanse piloot Tom Geary (Piet Geurts)
en Wieke (Jeu van der Sterren)

Theo Seuren, grimeur

NOTA

voor *De Fondstichting De Vrije Spelers* 1949
van *H. Seuren* 21 april 1949

Januari 10 avonden	150,00
grimeren à 15 geb	150,00
	300,00

Volgzaam 21 M/48
H. Seuren

Twaalf uitvoeringen

In totaal worden twaalf uitvoeringen gegeven, totdat de spelers aangeven dat ze te vermoeid zijn om nog verder te gaan. Het totaal aantal verkochte kaartjes bedraagt uiteindelijk liefst 5.120 stuks, volgens de opgave van vermakelijkhedenbelasting van de gemeente Horst. Dit betekent gemiddeld 426 plaatsen per uitvoering, exclusief vrijskaarten. Bij een normale uitvoering zitten in die tijd ca. 300 toeschouwers in de zaal. Hay Poels (hulp van de toneelknecht) weet zich nog te herinneren dat extra zitplaatsen werden gecreëerd door steigerplanken op stoelen te leggen. Volgens de overlevering zat het publiek zelfs op de vensterbanken om maar niets van het spektakel te hoeven missen! En spektakel was er: om het toneelspel zo realistisch mogelijk neer te zetten werden voor het geluid van geheime berichten op de radio – al dan niet via codes – en voor startende en vertrekkende auto's en overvliegende vliegtuigen toepasselijke geluiden via grammofoonplaten voor het publiek ten gehore gebracht.

GEMEENTE HORST
VERMAKELIJKHEDEN-BELASTING N° 193

Ondergetekende *B. Kleyskens* woonende te *Mannen* geeft bij deze kennis dat hij voornemens is op den *19* de *1949* gelegen te geven te doen plaats hebben, de volgende vermakelijkheid: *Toneel de Kwartel Gluk*

Te dien einde heeft hij noodig de volgende toegangsbewijzen:

Aantal en grootte der plaatsen	Per	Prijs	Nummering
4226 stuks	L	1,25	
x stuks			
x stuks			
x stuks			

Ontvangen aan belasting *480,23*
Toegangsbewijzen *10,50*
TOTAAL *490,73*
HORST, den *29/1* 1949

GEMEENTE HORST
VERMAKELIJKHEDEN-BELASTING N° 221

Ondergetekende *Januel* woonende te *Horst* geeft bij deze kennis dat hij voornemens is op den *19* de *1949* gelegen te geven te doen plaats hebben, de volgende vermakelijkheid: *Toneel*

Te dien einde heeft hij noodig de volgende toegangsbewijzen:

Aantal en grootte der plaatsen	Per	Prijs	Nummering
804 stuks	L	1,25	
2110 stuks	M	0,10	
x stuks			
x stuks			

Ontvangen aan belasting *1022,27*
Toegangsbewijzen *2,25*
TOTAAL *1024,52*
HORST, den *19/1* 1949

'De Zwarte Plak' wordt voor de toneelvereniging afgesloten met een bescheiden feestavond voor de heren. De vijf dames krijgen geen feestavond maar een fotoalbum aangeboden. De heren die foto's wilden, moesten hiervoor een eigen bijdrage doneren. Het jongenskoor dat tijdens de toneeluitvoeringen heeft gezongen onder leiding van Sjeng Keijsers, gaat op 25 augustus 1949 naar Kasteel Heeswijk en Ouwehands Dierentuin in Rhenen. De totale kosten inclusief consumpties, ijsjes, fooi voor de gids en buschauffeur bedragen volgens de bewaard gebleven nota's: fl. 44,11 excl. bus kosten.

Uitstapje jongenskoor naar Kasteel Heeswijk en Ouwehands Dierentuin in Rhenen

Herdenking

Op 15 augustus 1945 vindt namens de Amerikaanse gemeenschap een herdenking van de slachtoffers van de Zwarte Plak plaats bij het speciaal geplaatste kruis bij de Antonius Hoeve. In processie gaat de stoet vanaf de kerk naar de Zwarte Plak. Door piloten van de Amerikaanse luchtmacht worden kransen en pamfletten uitgewooid tijdens de viering. Doortje Kleuskens, die in augustus 1945 de Mariarol speelt in 'De schamele straatzanger en het mirakuleuze Lieve Vrouwke' zingt een Marialiedje bij de inzegening van het kruis.

Voorste rij vlnr: Sjeng Jacobs, Sjeng Kleuskens, Piet Geurts, Grada van de Munckhof, Piet van der Coelen, Jeu van der Sterren, Tilla Vervuurt, Jan van der Coelen, Gerda Gijsen, Stien Aerts, Bert Jeurissen
 Achterste rij vlnr: Antoon Gijsen, Willem Derks, Antoon van der Sterren, Mien Keijsers, Martinus Rongen, Herman van der Coelen, August Boots, Theo Seuren (grimeur), Mart Smulders, Pierre Keijsers, Arie Derix, Bert Hermans, Lei Droog, Grad van Heijster, Antoon Rongen

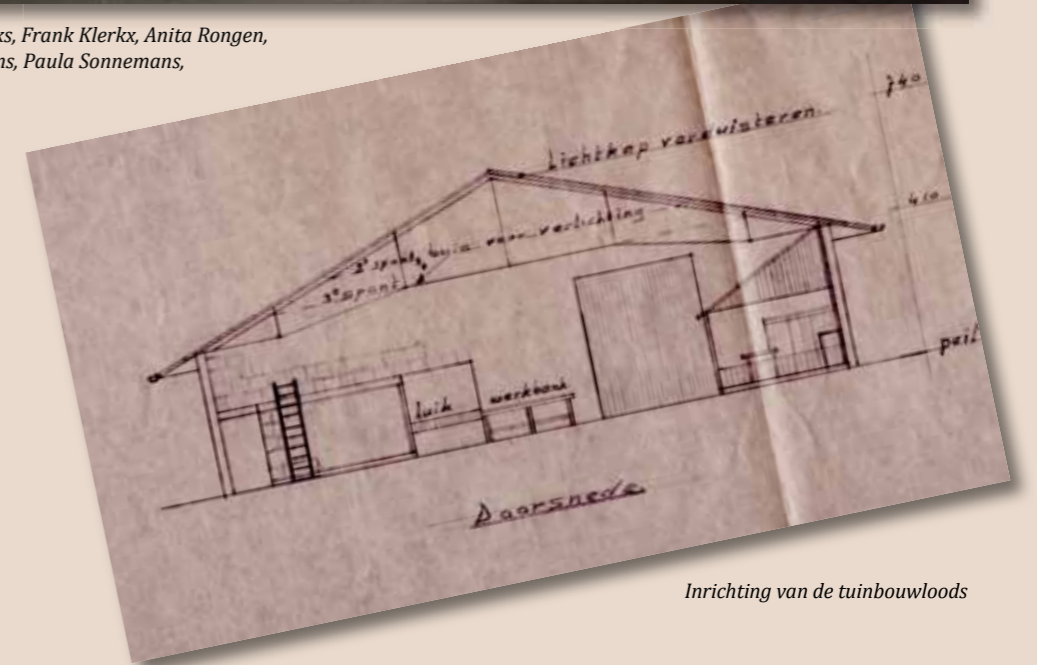
De Zwarte Plak 1989

Een dorp speelt zijn eigen geschiedenis

Het is 1986 als Jac van der Sterren, regisseur van De Vrije Spelers, bedenkt dat de toneelclub bij de viering van het 75-jarig jubileum in 1989 maar eens groots moet uitpakken. Hij speelt met de gedachte om 'De Zwarte Plak' opnieuw uit te voeren. Een dergelijke omvangrijke productie brengt grote financiële risico's met zich mee, Van der Sterren staat bekend als een doorzetter en zit niet bij de pakken neer. Hij gaat op zoek naar sponsors en vindt een gewillig oor bij zijn werkgever, Haegens Bouw in Horst. Ook andere instanties weet hij enthousiast te maken voor zijn plannen en zo weet hij een aantal toezeggingen voor financiële ondersteuning voor elkaar te boksen. Met deze positieve berichten stapt Jac naar het bestuur en zijn plan krijgt groen licht. Zelfs Meister Rongen, die nogal zuinig van aard is, gaat overstag.

Vlnr: Hay Bouweriks, Frank Klerkx, Anita Rongen, Jacqueline Kleuskens, Paula Sonnemans, Jac van der Sterren

Inrichting van de tuinbouwloods

Jac van der Sterren geeft er de voorkeur aan zelf mee te spelen en laat de regie van deze grote productie liever aan iemand anders over. Loek Sijbers uit Griendtsveen wordt gestrikt als regisseur. Organisatorisch vraagt zo'n productie om een heel andere aanpak. Om het bestuur en de spelersgroep te ontlasten is een comité van 'wijze' mannen en vrouwen opgericht, in latere grote producties PTA (Productie Team America) genoemd, die samen met de vereniging de organisatie op zich neemt. Zij rollen tijdens een vergadering bij Boëms Jeu op 28 maart 1988 de eerste lijnen voor deze productie uit. Verschillende werkgroepen ontfermen zich over ondermeer locatie en techniek, financiën, P.R. en toneel, kostuums en rekwisieten.

Vlnr: Fer Kleuskens, Michel Vervoort, Anita Rongen, Lou Vervoort, Frank Klerkx, Hay Lemmen, Jac van der Sterren, Paula Sonnemans, Grad Verheijen

Aangepast scenario

Loek Sibbers past het scenario van het stuk aan aan de modernere tijd. Hij brengt het stuk terug tot zijn essentie. Zo schrapt hij een groot deel van de tekst, en laat hij het verhaal via de kracht van lichaamstaal van de spelers vertellen.

Loek Sibbers:

“Wat op de Zwarte Plak gebeurd is, gebeurt vandaag nog, elke dag, overal op de wereld. Het leed dat daarvoor veroorzaakt wordt is zo groot dat geen zaak ter wereld belangrijk genoeg is om dat te rechtvaardigen. We proberen dat met De Zwarte Plak te laten zien. Mijn opvatting over het stuk en mijn keuze voor deze lijn zijn voor een goed deel bepaald door de gesprekken met Amerikanen die daadwerkelijk bij het drama van De Zwarte Plak betrokken zijn geweest. Ik ben ontzettend onder de indruk geraakt van de enorme felheid waarmee het oorlogsverleden nog elke dag deel uitmaakt van het leven van deze mensen. Mijn laatste bedrijf is een eerbetoon aan hen maar geen eerbetoon in de vorm van lintjes, speldjes en fanfaregeschal. In een beeldcompositie van drie minuten, waarin geen woord wordt gesproken, wil ik proberen voelbaar te maken welk ondraaglijk leed deze mensen moeten meestersen zolang zij leven.”

Ongedwongen

André Rijniers van het tijdschrift De Kijker gaat een kijkje nemen bij de repetities; hij is zwaar onder de indruk en gaat met een warm gevoel naar huis. Vooral de positieve en ongedwongen manier, waarop de spelers en regisseur met elkaar omgaan vindt Rijniers opvallend.

Bernie Holtackers, één van de vele figuranten, vertelt:

“Omdat ik samen met Fer Kleuskens een van de eerste figuranten was, hebben wij ook de repetities meegemaakt. Ik weet nog dat dit eerst in het vakantiepark Loohorst was. Er viel altijd veel te lachen, vooral met Hay Bouweriks. Hij gebruikte altijd wel een andere tekst dan die welke in het script stond.”

Vlnr: Lou Vervoort, Mark Wijnhoven, Hay Lemmen, Paula Sonnemans, Grad Verheijen, Jac van der Sterren

Vlnr: Guy Derks, Frank Klerkx, Hay Kleuskens, Rob de Swart, Lou Vervoort, Jacqueline Kleuskens

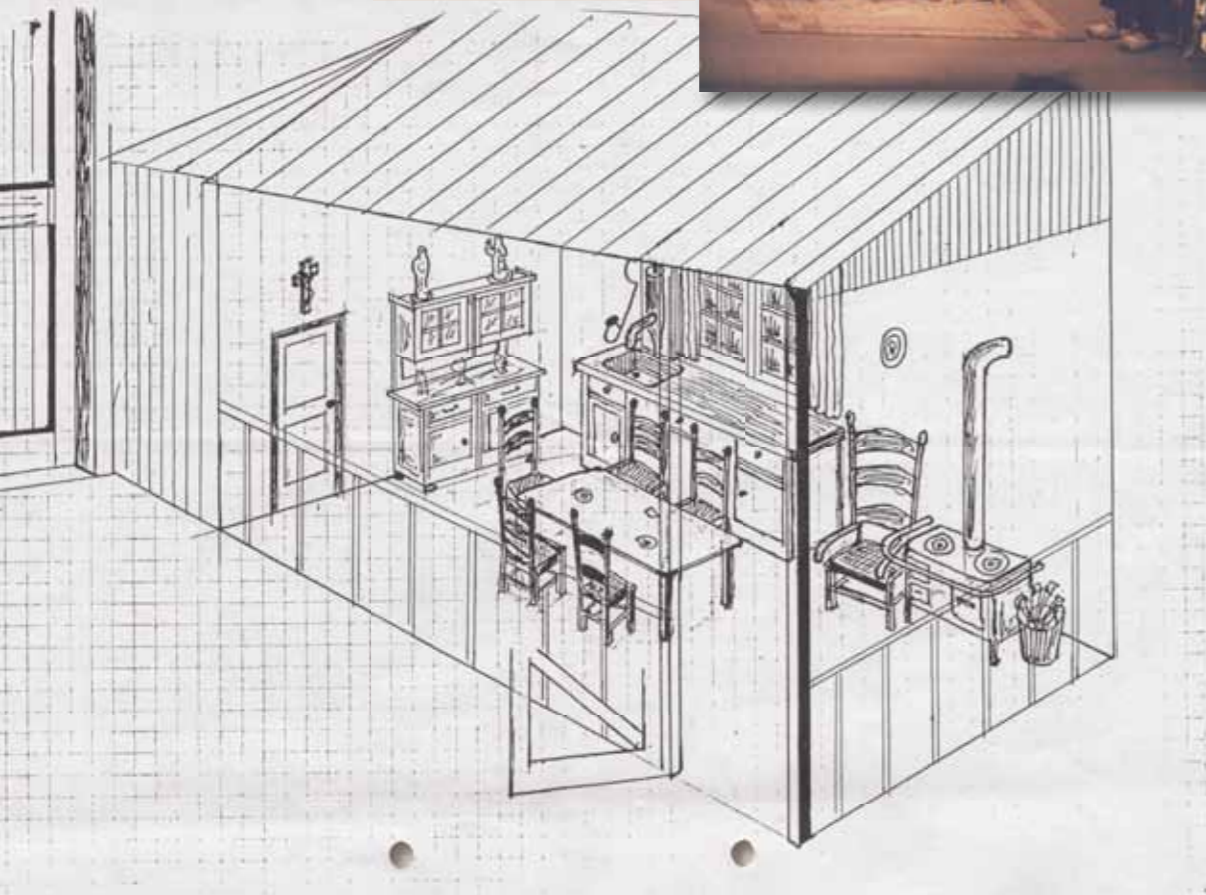
Regisseur Sibbers komt al snel tot de conclusie dat de oude, vertrouwde Bondszaal veel te klein is voor de productie, zoals hij die voor ogen heeft. Naast de lange lijst van acteurs is een groot aantal figuranten nodig. Nota bene aan de Zwarte Plakweg wordt een geschikte locatie gevonden in de vorm van een tuinbouwloods. Vanaf de maand februari vinden hier ook de repetities plaats.

Samen met tientallen vrijwilligers van verschillende verenigingen uit het dorp bouwen de decorbouwers een setting, die zijn weerga niet kent. Op de set verrijst een replica van de Antonius Hoeve, compleet met erf en boerderijkeuken. Jac van der Sterren die altijd de bekende laatste puntjes op de 'i' zet ontdekt, nadat het dak van het woonhuis klaar is en bedekt met oud Hollandse pannen, dat het toneellicht in de keuken hier en daar door de pannen schijnt. Gevolg: alle pannen weer van het dak, zwarte plastic ertussen en pannen er weer op. Theo Willems neemt het artistieke schilderwerk van het decor voor z'n rekening, wat een authentieke sfeer oplevert.

'De Zwarte Plak 1989'
Vlnr: Mark Wijnhoven, Ria Vervoort,
Paula Sonnemans, Jac van der Sterren

Ontwerp boerderijkeuken anno 1944
(ontwerp: Jac van der Sterren)

In de keuken van de familie Poels staat een oude radio. Zodra deze wordt aangezet, hoort het publiek 'live' een toespraak van Koningin Wilhelmina, maar ook van Adolf Hitler. De redevoeringen staan in werkelijkheid op een LP, geleend van het Oorlogsmuseum uit Overloon. Het effect is er niet minder om: de felle toespraken van de dictator raken het publiek, zowel de oudere als de jongere generatie. De geluidsbanden met daarop het geluid van laag overvliegende Engelse vliegtuigen maken ook veel los. Zodra de scène start gaat de volumeknop helemaal open. Mart Vervoort, een buurman die even verderop aan de Zwarte Plakweg woont, weet na de eerste voorstelling op welk tijdstip dit ongeveer gaat gebeuren en gaat buiten staan luisteren. Het publiek raakt helemaal overdonderd door het luidruchtige geweld en zit compleet lamgeslagen op hun stoel.

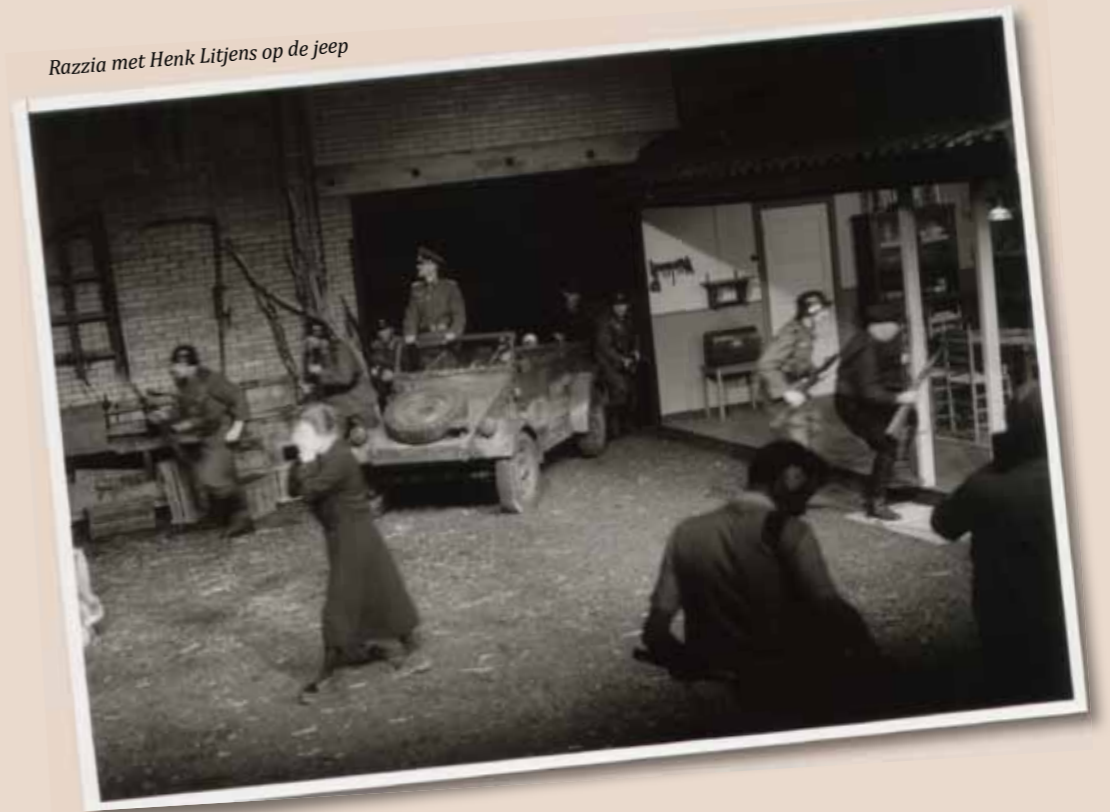
Beslist minder luidruchtig, maar daarom niet minder indrukwekkend is het nummer 'De Zwarte Plak' dat Rowwen Hèze speciaal voor het stuk schrijft. Het lied beschrijft het machteloze en onzekere gevoel, dat de bevolking van America in de oorlogstijd vaak had.

Echte Duitsers?

In 'De Zwarte Plak' komen meerdere Duitse teksten voor. Speciaal hiervoor krijgen Henk Litjens, Michel Vervoort en Guy Derks Duitse les door Wally Groes. Na afloop krijgen zij volop lof voor hun uitspraak in het Duits. Er zijn zelfs toeschouwers die denken dat echte Duitsers hebben meegespeeld.

Tijdens een scène, waarin een razzia plaatsvindt, vliegen de vier meter hoge schuurdeuren van de tuinbouwloods open. Onder luid geschreeuw rijdt er een Kurbelwagen (jeep) naar binnen, gevolgd door een vrachtwagen volgepakt met Duitse soldaten. Zij stormen schreeuwend het decor op en doorzoeken niets ontziend de schuur op zoek naar onderduikers.

Razzia met Henk Litjens op de jeep

Het is echter iedere keer weer spannend of de vrachtwagen wel start. Thijs Camps weet het onbetrouwbare vehikel gelukkig telkens met behulp van losse accu's op het moment suprême aan de praat te krijgen. De voertuigen zijn speciaal voor de voorstellingen uit Geldermalsen gehaald. De huur bedraagt de lieve som van fl. 2400,00!

Vnr: Lei Kessels, Jan van der Sterren, Toon Steeghs, Marcel Verbers, Henk Litjens, Pieter Kleuskens, Fer Kleuskens, Henk Derks, William Kleuskens, Joop Wijnhoven

Het huren van de kostuums en wapens voor 'De Zwarte Plak' in 1989 betekent een zware aanslag op de clubkas: de Duitse uniformen en helmen tezamen met de wapens worden gehuurd in Soest en slaan een gat van liefst fl. 8000,00 in het budget. Frank Klerkx moest 'een bewijs van goed gedrag' aanvragen bij de Gemeente en politie om het wapentuig thuis te mogen bewaren., Alle mannen en jongens die een Duitse soldaat spelen, krijgen een 'pispotkapsel' aangemeten door Jan van Nisselroy uit Maasbree. Hiermee lopen ze gedurende de zes weken, waarin 'De Zwarte Plak' speelt, rond.

Première met een gouden randje

Na maanden van intensieve voorbereidingen gaat 'De Zwarte Plak' op 6 mei 1989 in première. Deze dag is bewust gekozen vanwege de datum 5 mei, waarop Nederland de Bevrijding viert. De opzet van Loek Sijbers en zijn ploeg lijkt te werken: het publiek –van jong tot oud- is enorm onder de indruk. Sommige toeschouwers lopen tijdens de voorstelling zelfs huilend weg, omdat het verhaal te dichtbij komt.

Niet alleen toeschouwers worden emotioneel, ook bij de acteurs roept het spel soms heftige reacties op.

Henk Litjens vertelt:

"Dit was de mooiste rol die ik ooit gespeeld heb. Wel met een dubbel gevoel vanwege de heftige schietscene. Na het vuursalvo, gericht op Guy Derks (Duitse soldaat), vastgebonden op het kruis, was ik helemaal van streek. Buiten het toneel ben ik huilend van emotie opgevangen door Fred Peek."

Vnr: Jan van der Sterren, Joop Wijnhoven, Guy Derks, Henk Litjens, William Kleuskens, Fer Kleuskens

Slotscene, Wielke (Mark Wijnhoven) en moeder Derks (Paula Sonnemans)

De laatste scène is zonder tekst. Op het toneel zijn alleen Paula Sonnemans en Mark Wijnhoven. Zonder woorden en begeleid door muziek weten zij het publiek tot tranen toe te roeren, Ook Paula beschouwt haar rol in 'De Zwarte Plak' als een van de mooiste die zij ooit heeft mogen spelen.

Na afloop van de première verrast Burgemeester Fasol voorzitter Jac van der Sterren door hem de Koninklijke Erepenning uit te reiken. Het is de eerste keer dat een toneelclub uit Limburg deze eer te beurt valt.

Burgemeester R. Fasol reikt aan voorzitter Jac van der Sterren de Koninklijke Erepenning uit

Koninklijke Erepenning

Het stuk wordt in de maanden mei en juni 1989 liefst veertien keer gespeeld. De extra uitvoeringen zijn voor veel spelers passen en meten in hun agenda. Zo ook voor Hay Kleuskens, die op een van de extra speeldata de viering van zijn 50e verjaardag heeft gepland voor familie, vrienden en kennissen. Hay wil geen "spelbreker" zijn en vindt dat de feestavond dan maar zonder hem moet beginnen; Abraham sluit later aan.

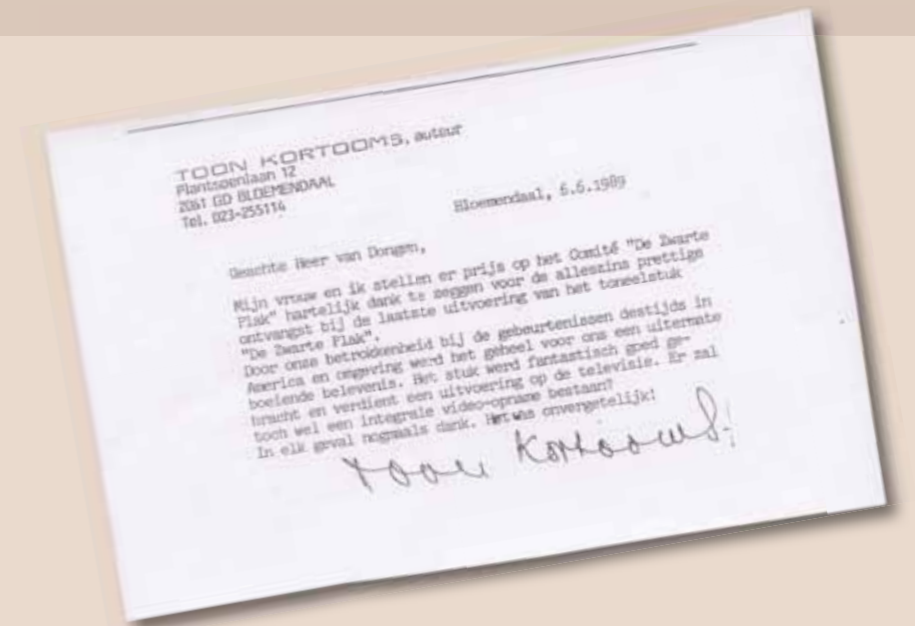
Tot ver buiten de dorpsgrenzen verspreidt zich het nieuws over de fascinerende productie en het geweldige spel van de acteurs. Voor hen is het spelen in de loods een extra grote uitdaging, want de locatie laat niet toe dat er met souffleurs wordt gewerkt. Het gaat hen echter goed af en daarna hebben De Vrije Spelers nooit meer met een souffleur gespeeld. Huub Mans, presentator van het populaire televisieprogramma 'Van Gewest tot Gewest', komt met een cameraploeg naar America om een impressie te maken over het toneelstuk. Het sfeerverslag wordt op 23 mei op de nationale televisie uitgezonden.

Ik schrok toen ze begonnen met schieten

De recensies van de pers zijn stuk voor stuk lovend, zowel regionaal als landelijk. Toon Kortooms woont een voorstelling bij en schrijft in een brief:

Brief Toon Kortooms:

"Mijn vrouw en ik stellen er prijs op het Comité De Zwarte Plak hartelijk dank te zeggen voor de alleszins prettige ontvangst bij de laatste uitvoering van het toneelstuk De Zwarte Plak. Door onze betrokkenheid bij de gebeurtenissen destijds in America en omgeving werd het geheel voor ons een uitermate boeiende belevenis. Het stuk werd fantastisch goed gebracht en verdient een uitvoering op de televisie. Er zal toch wel een integrale video-opname bestaan? In elk geval nogmaals dank. Het was onvergetelijk! Toon Kortooms."

Dat het toneelstuk indruk op hem maakte blijkt onder meer uit zijn citaten in z'n laatste boek 'Gouden Turven'.

"Ik heb een zwak voor Horst-America! Mijn hele familie trouwens. Toen wij op 18 september 1944 door de bezetter ruw weggejaagd uit de geborgenheid van ons huis en in de richting van "die grosse Heimat" werden gedreven, vingen de fijne mensen van Horst-America ons op. Twee maanden duurde de gedwongen evacuatie voor ons. Wij deelden de zorgen, de pijn, de smart en de kleine vreugden van het Peeldorp. De Heer zegene dit behulpzame, onbaatzuchtige volk!"

Het kleine America barst van de talenten. Tot tweemaal toe mocht ik eregast zijn bij uitvoeringen van de plaatselijke toneelvereniging. Ze staan in mijn hart en in mijn geheugen gegrift. Met stijgende bewondering zag ik het toneelspel "De Zwarte Plak", waarin de mensen van het dorp de heldhaftige geschiedenis vertolkten van de familie Poels, die in haar ondergrondse schuilplaats honderden door de Duitsers vervolgd joden, studenten, piloten en verzetslieden herbergde.

De oorlogsgeschiedenis rond de familie Poels werd door de mensen van America verteld in een uitermate boeiend en realistisch gespeeld toneelstuk.

Als ik terugdenk aan de drakerige drama's die in onze jeugd werden opgevoerd in patronaatsgebouw en dorpszaaltjes, dan schaam ik mij nog daarin als kind een rol te hebben gespeeld. Tranen, smart en geweën volop. Er vielen doden die zich nog heel aardig bewogen als zij uitgestrekt terneer lagen en door een mug of vlieg getreiterd werden.

Niets van dit alles in het toneelspel "De Zwarte Plak"! Wrede Duitsers overvallen de boerderij van de Poelsen. Een van de verzetslieden wordt neergeknald en gekruisigd! Tot aan het einde van de voorstelling blijft het slachtoffer roerloos uitgestrekt!

Wat had ik het toneelspel "De Zwarte Plak" graag op de Nederlandse beeldbuis gezien! Desnoods met ondertiteling. Ik heb geprobeerd de zuilen warm te maken voor mij idee, doch de Hilversumse steiloren haalden de schouders op. Kan er uit het Zuiden iets goed komen?

Met de succesvolle uitvoeringen in 1949 en in 1989 van het historisch belangrijke stuk over de Zwarte Plak, weten de Vrije Spelers uiteindelijk zélf geschiedenis te schrijven.

*Eerste rij: Leonie Keijsers, An Bouweriks, Jo Geurts, Hay Kleuskens, Grad Verheijen, Hay Bouweriks, Rob de Swart, Marcel Verbers, Joop Wijnhoven, William Kleuskens, Henk Derks, Guy Derks, Mart Poels, Ton Geurts, Jan van Dongen, Frank Klerkx, Mark Wijnhoven, Anita Rongen
Tweede rij: Fred Peek, Lei Keijsers, Jac Poels, Toon Steeghs, Lei Kessels, Lei Steeghs, Mart Litjens, Pieter Kleuskens, Ger van Ginkel, Michel Vervoort, Jan van der Sterren, Loek Sibbers, Henk Litjens, Fer Kleuskens, Bernie Holtackers, Ko Koster, Lou Vervoort, Henk Hinssen, Wiel Haegens, Wiel Geurts, Mart Derks, Jacqueline Kleuskens, Ria Vervoort, Jac van der Sterren, Paula Sonnemans*

Hoofdstuk 24

De Gouden Helm 1951-1952

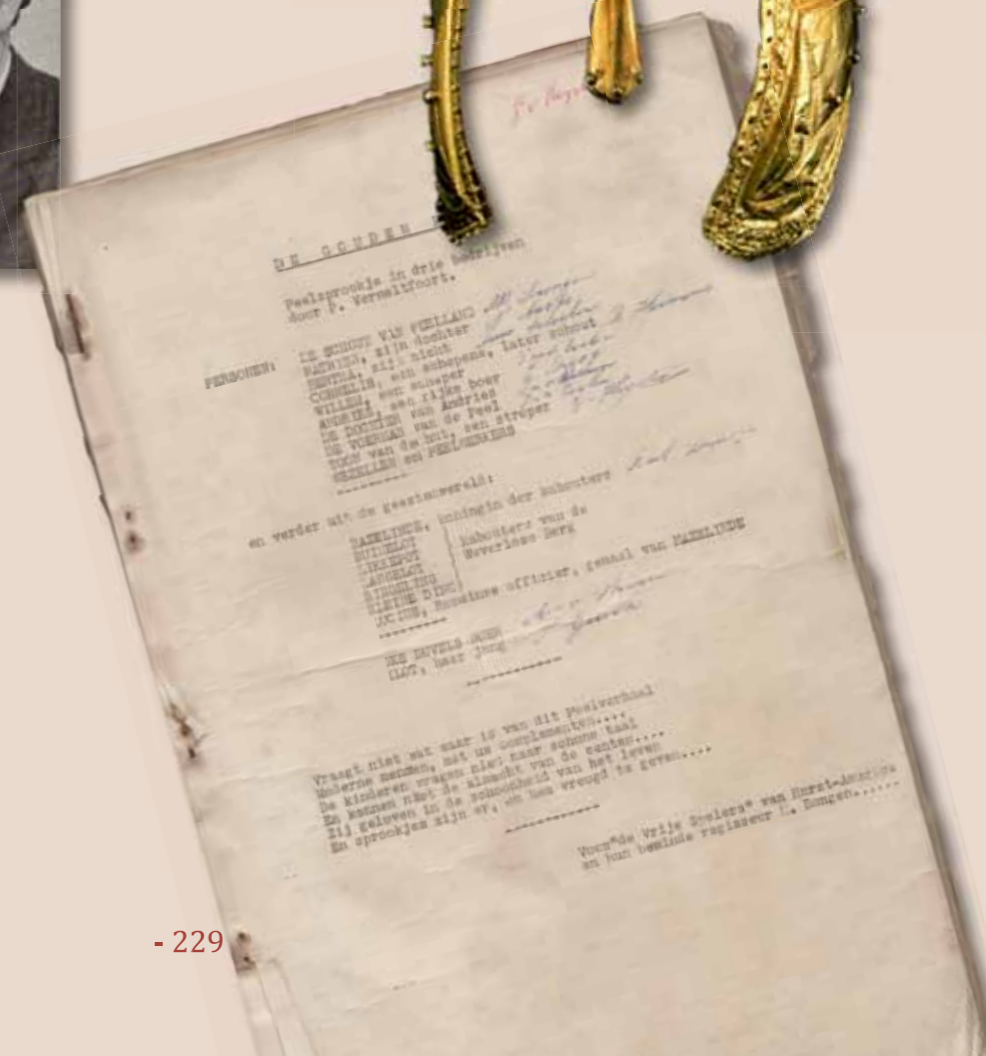
*Vraagt niet wat waar is van dit Peilverhaal
Moderne mensen met hun complimenten...
De kinderen vragen niet naar schone taal...
En kennen niet de almacht van de centen...
Zij geloven in de schoonheid van het leven...
En sprookjes zijn er om hen vreugd te geven...*

voor 'De Vrije Spelers van Horst-America en hun beminde regisseur M. Rongen...'

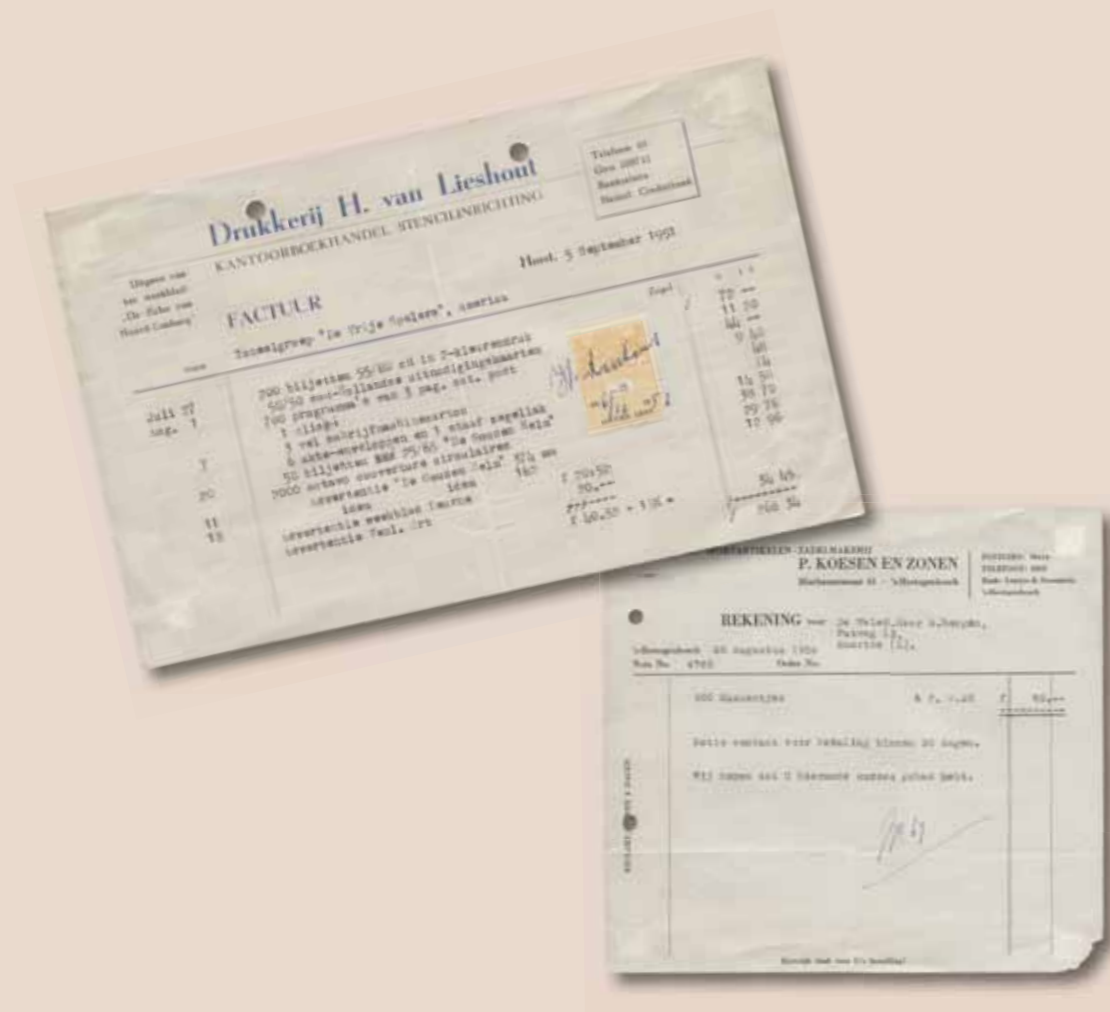
P. Vermeltoort, 19 Februari 1951

Piet Vermeltoort, auteur van 'De Gouden Helm'

Het enorme succes van 'De Zwarte Plak' gonst nog na als Meister Rongen in 1950 op een nieuw en lumineus idee komt. Hij wil het kersverse openluchttheater optimaal benutten en heeft zijn zinnen gezet op de uitvoering van een toneelstuk over de gouden helm. Exact 40 jaar na de vondst van de gouden helm in de Peel bij Helenaveen bespreekt hij met Piet Vermeltoort uit Venray de mogelijkheden over dit wonderlijke stukje geschiedenis een openluchtspel te schrijven. Uit de pen van Piet Vermeltoort vloeit vervolgens een prachtig toneelstuk, een Peelsprookje in drie bedrijven.

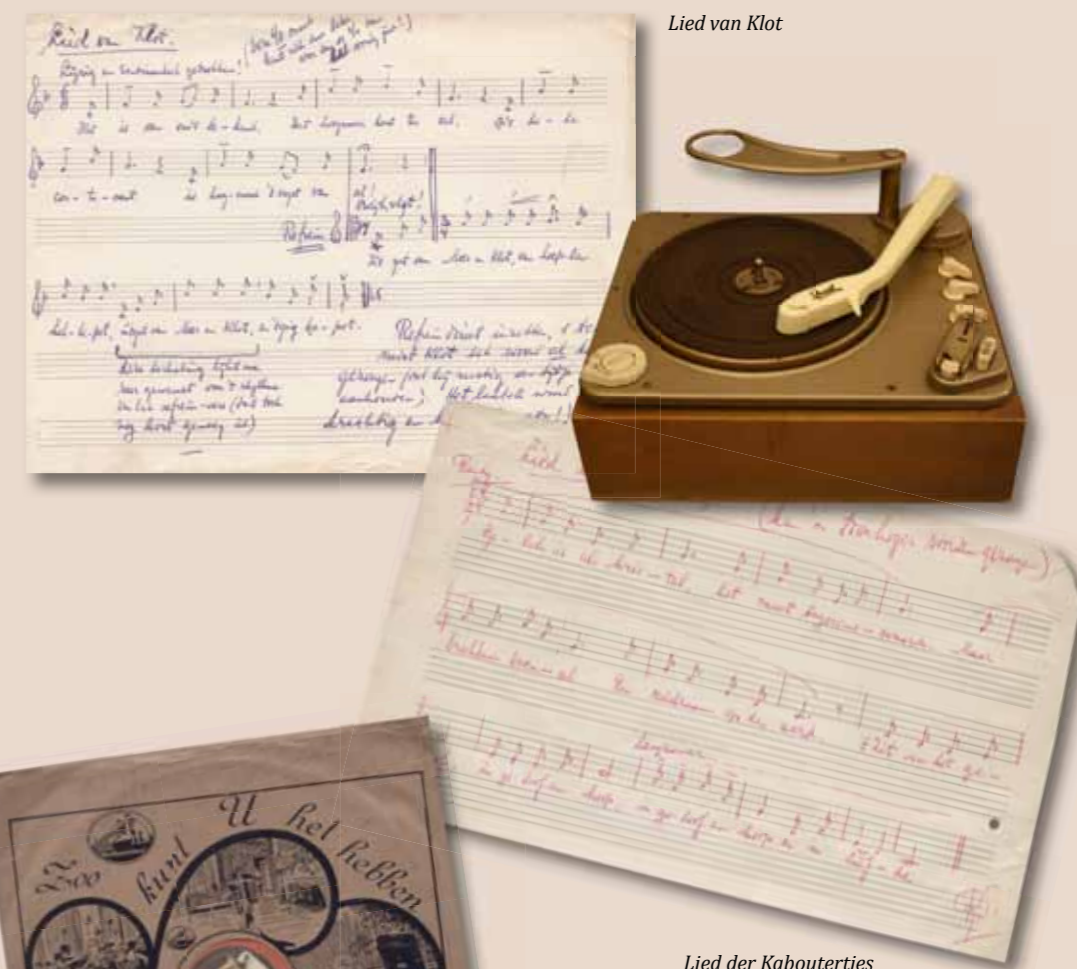

Moeizame start

'De Gouden Helm', wordt in 1951 met zeer groot succes vier keer uitgevoerd in het openluchttheater 'De Beukenhof'. Het stuk wordt in 1952 nog drie keer herhaald. Zonder de andere spelen tekort te doen is 'De Gouden Helm' waarschijnlijk het meest succesvolle stuk dat De Vrije Spelers in de openlucht hebben gespeeld. De toeschouwers komen van heinde en verre, naar schatting hebben 5000 personen de uitvoering gezien.

Bij de uitvoeringen worden vanwege het grote aantal toeschouwers 250 stoelen bijgeplaatst. Voor de liefhebbers zijn 'kunstleren gevulde kussentjes 35 x 25 cm. met handvat te huur voor het luttele bedrag van fl. 0,10.' Tweeënhalf uur op een betonnen bank doorbrengen, is zelfs bij een boeiend toneelstuk een hele lange en harde zit! De kussentjes worden gehuurd bij de Firma P. Koesen en Zonen te 's-Hertogenbosch.

Toepasselijke muziek ondersteunt het toneelstuk, zodat het nog meer tot de verbeelding spreekt. Regisseur Rongen heeft speciaal hiervoor langspeelplaten gekocht met onder meer Coriolanus van Beethoven, Heinzelmännchens Wachtparade, Eine kleine Nachtmusik van Mozart, Notenkrakersuite van Tsjaikowski. De klassieke werken contrasteren mooi bij het Lied van Klot, dat Rob Salomons speciaal voor deze voorstelling componeert, evenals het Lied der Kaboutertjes en enkele Drinkliederen.

Speciale effecten

Zowel in 1951 als bij de herhalingen in 1952 wordt speciaal voor het toneel ontwikkeld Bengaals vuur gebruikt. De offerte van leverancier A.J. Kat van de N.V. Koninklijke Nederlandse Kunstvuurwerkfabrieken uit Leiden vermeldt dat 'de witte rook onschadelijk is voor mens en dier en de vermelde prijzen inclusief de nieuwe wieldebelasting zijn.'

*Heraut te paard
Piet van Heijster op het paard Liel van Smulders van de
Lorbaan*

*Vlnr: Piet van Heijster, Sjraar Geurts, Martha van der Coelen,
Toos Rongen, Nelly Aerts, Annie Kleuskens, Jan van der Coelen*

Piet Geurts als Klot

*Zittend vlnr: Sjeng Kleuskens, diverse kabouters, Jan van der Coelen, Bert Jeurissen, Willem Derks, Jac van der Sterren
Staannd, eerste rij, vlnr: Antoon van der Sterren, Piet Geurts, Truus Schoeber, Bert Hermans, Antoon Rongen, Toos Rongen,
Martinus Rongen, Nelly Aerts, Piet van der Coelen, Lei Droog, Tinus Cleven
Staannd, tweede rij, vlnr: Annie Kleuskens, Jeu van der Sterren, Stien Aerts, Antoon Hermans, Joh Janssen,
Sjeng van de Munckhof, Evert Rongen, Thei van den Munckhof, Toos van der Sterren*

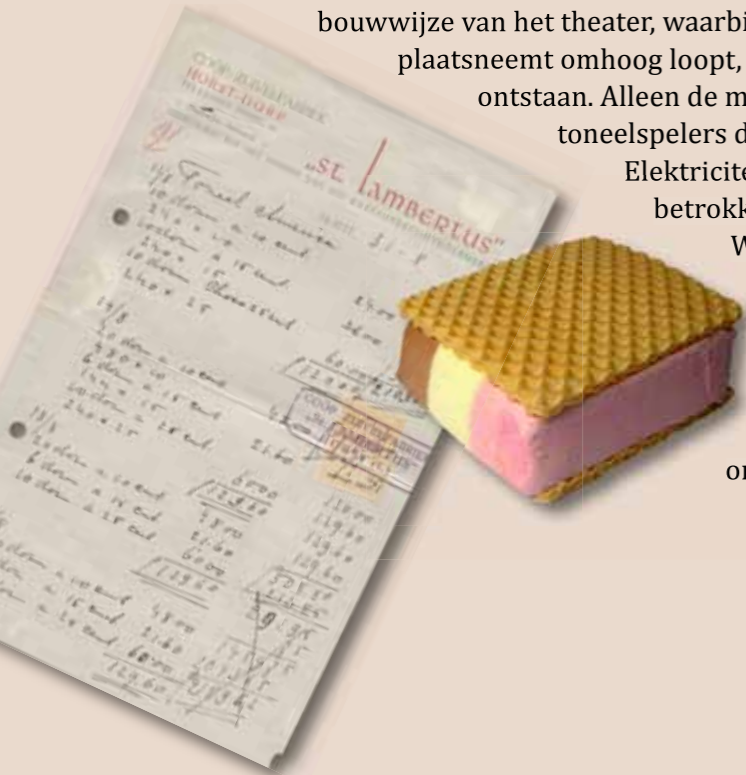
In het toneelspel verrijst het hoofdpersonage de Romeinse officier uit het moeras. Om dit huzarenstukje zo realistisch mogelijk weer te geven heeft Toon van der Sterren op het (zand)podium een kuil gegraven. Daarin is een stellage gebouwd met een grote houten rol en een plank, waarop aan de ene kant de Romeinse officier staat en aan de andere kant twee tot drie personen. De plank met de officier wordt via de rol langzaam naar boven geduwd, zodat het net lijkt of de officier uit het moeras omhoog komt. Het idee voor deze stellage is ook van Toon van der Sterren. Echter...wie een kuil graaft voor een ander...Tijdens een van de voorstellingen valt Toon per ongeluk in het gat. Hij loopt daarbij een flink aantal kneuzingen op. Nog jarenlang heeft hij last van de pijn gehad. Piet Geurts vertelt dat hij meer geluk had, hij speelt de rol van Klot met een lange staart. Hij moet altijd vluchten in een boom omdat de kabouters hem aan zijn staart trekken en gelukkig is hij er nooit uitgevallen. Er had nog veel meer mis kunnen gaan. In het spel komt nl. een boerenkar met paard voor. Tinus Cleven moet het paard in bedwang houden; hij moet alle zeilen bijzetten om te voorkomen dat het paard op hol slaat.

Ijsjes

Tijdens de verschillende voorstellingen kan het publiek in de pauze en na afloop drank, ijs en 'snacks' kopen, zoals knakworsten van Limco Slachtvee Centrale voor Limburg – LIMCO te Weert. Lei Droog, werkzaam bij Limco als inkoper van varkens, zorgt ervoor dat er voldoende lekkere knakworsten geleverd worden. De verkoop vindt plaats bij een van de houten keetjes, die zijn geleend bij de Heidemaatschappij. Gedurende de vier opvoeringen van 'De Gouden Helm' in

de zomer van 1951 worden maar liefst 2.832 ijsjes verkocht. Leverancier Coöperatieve Zuivelfabriek St. Lambertus uit Horst -gerechtigd tot het voeren van het Rijksbotercontrolemerk- kan tevreden zijn. Minder tevreden is de vrouw van Marinus Derix, een van de figuranten. Hij wil haar na afloop van het toneelstuk 's avonds thuis verrassen en koopt twee warme knakworsten en een ijsje. Die stopt hij in de bovenzak van zijn jas en zo wandelt hij opgetogen huiswaarts. Natuurlijk is bij thuiskomst het ijsje helemaal gesmolten en de jas van Marinus behoorlijk besmeurd.

Een zelfgebouwde tent, bekleed met dekzeilen, die zijn geleend van boeren uit Sevenum, fungeert als foyer en ontvangstruimte. Door de bijzondere bouwwijze van het theater, waarbij het gedeelte waar het publiek plaatsneemt omhoog loopt, is een uitzonderlijk goede akoestiek ontstaan. Alleen de muziek klinkt via luidsprekers; de toneelspelers doen het zonder versterkt geluid. Elektriciteit wordt in eerste instantie betrokken bij de school, die aan de Wouterstraat ligt. Als de Putweg door de PLEM is aange sloten op het elektriciteitsnetwerk, wordt via een kastje, bevestigd aan de zogenaamde houten A-paal, de benodigde elektriciteit onttrokken.

Landelijk lof

Een verslaggever van De Telegraaf wordt helemaal lyrisch in zijn recensie van 'De Gouden Helm' en schrijft in 1951 treffend:

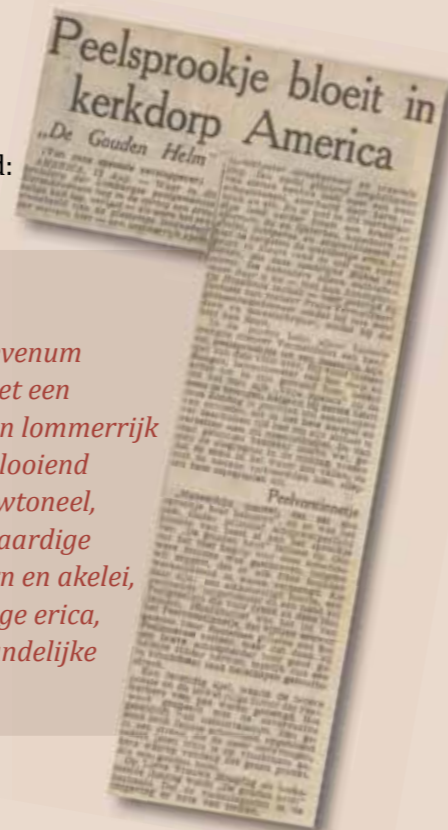
Recensie Telegraaf 1951:

"Waar in dit kerkdorp der Limburgse Peelgemeente Horst-Sevenum nog in de oorlog een armzalige belt lag, verrast -als ware het een zinnebeeld van de plezierige levensduur der mensen hier- een lommerrijk openluchttheater streekgenoot en vreemdeling. Een zacht glooiend amphitheater van stenen banken leidt naar een knus schouwtoneel, overhuifd door berm en beuk en eik. En al wat in dit merkwaardige land bloeit aan kruid en bloemen, lis en lijsterbes, hagedoorn en akelei, juniperus en erwtenbloesem en niet te vergeten de weelderige erica, het geurt en kleurt rond de wal van zwerfstenen, die deze landelijke Bühne omzoomt".

Dagblad De Volkskrant van 13 augustus 1951 schrijft:

Recensie De Volkskrant 1951:

"Onder schijnwerperlicht bloeide van meet af aan 't sprookje van De Gouden Helm feilloos op. Een levendig spel, waarin de tedere poëzie en de ietwat ruige humor der Peelwerkers van pas waren gemengd. Het werd gespeeld met de onvervaarde geestdrift van natuurtalenten. Een gezond brok landse schoonheid, opgebloeid in een streek, die de moer ontworpen, sedert jaren trots is op de vruchtbare akker, waarop vandaag het graan pronkt als een 'Gouden Helm'".

Als inleiding op het openluchtspel 'De Gouden Helm' draagt de veertienjarige Joh Janssen, verkleed als heraut, vóór aanvang een gedicht voor. Haar zus Mia helpt haar bij de voorbereidingen. Beide zussen kennen de tekst nu, jaren later, nog helemaal uit het hoofd!

De Gouden Helm 1994

'De Gouden Helm' is een toneelstuk dat niet gaat over de Gouden Helm. Het gaat over een man: Willem. Willem heeft een droom. Maar dromen zijn nog geen werkelijkheid. Echter: de goden zijn Willem goedgezind. Hij wordt geholpen door Elfje en haar mannen. Maar meer nog wordt hij tegengewerkt door duivels' Ouwe Moer die haar macht over het moer niet zomaar zal opgeven. Ook de turf werd duur betaald.'

Inrichting tuinbouwloods

Het succes van 'De Gouden Helm' uit 1951 en de heropvoeringen in 1952 heeft nog lang nageklonken in America en ver daarbuiten. Voorzitter Jac van der Sterren ziet in het tachtigjarig bestaan van De Vrije Spelers een mooie aanleiding om weer met een grote toneelproductie voor het voetlicht te treden.

Een heropvoering van 'De Gouden Helm' ligt voor de hand en Loek Sijbers is opnieuw bereid gevonden de regie op zich te nemen. In 'De Gouden Helm' smelten de harde realiteit van het leven van de turfstekers en het mysterie rond de gouden helm, die in de Peel bij Helenaveen is gevonden, samen tot een betoverend sprookje. Loek Sijbers heeft de oorspronkelijke tekst van Piet Vermeltfoort bewerkt, zodat deze beter aansluit bij de opvattingen van de jaren negentig. Een grote productie vraagt om een gedegen voorbereiding en America zal America niet zijn, als niet opnieuw weer vanuit alle kanten alle hulp wordt geboden door de verenigingen en individuele vrijwilligers om de productie van de grond te krijgen.

Peellandschap

De goede ervaringen met de heropvoering van 'De Zwarte Plak' in 1989 loodsen de organisatie opnieuw richting de accommodatie aan de Zwarte Plakweg. Het bestuur van de tuinbouwvereniging verleent zonder aarzelen haar volle medewerking. De bouwplieg krijgt de opdracht het interieur om te bouwen tot een waarheidsgetrouw Peellandschap. De opbouw van het landschap heeft veel voeten in de aarde. De basis van het podium is een geraamte, dat bestaat uit honderd kubieke meter pallets. Aan de hand van een tekening stapelen de bouwers de pallets zo op, dat een 'ondergronds' gangenstelsel ontstaat.

Op diverse plekken zijn uitsparingen gemaakt, waardoor acteurs in het landschap kunnen verschijnen of verdwijnen. De decorbouwers bedekken het geraamte met zwart plastic. Liefst 65 kuub zwarte aarde, 200 m² heiplaggen, bomen en struiken worden aangevoerd, een complete veenplas aangelegd en een plaggenhut gebouwd. Onder toezien oog van Jac van der Sterren ontstaat een podium dat zijn weerga niet kent. Wie niet beter zou weten, waant zich op een duistere plek in de Peel.

Onderaards gangenstelsel

Stemmen in de mist

Voor de plaggenhut –het pronkstuk in het landschap - vertrekt een delegatie naar het Veenpark in het Drentse Borger Compasuum. Daar leren de wijze mannen, hoe je een ‘rossehut’ bouwt. De ‘Rössen’, zoals de heiplaggen in het dialect heten, zijn nodig om het drie meter hoge bouwwerk op het podium te bedekken. Met medewerking van Staatsbosbeheer worden onder meer vliegdennen, adelaarsvarens en berkenstruikjes vanuit de Peel naar de loods overgebracht. Het is middenin de lente, als de opbouw plaatsvindt en de bomen zitten nog nauwelijks in blad. Ondanks het gebrek aan daglicht in de loods, krijgen de bomen langzaam bladeren. Deze zijn echter veel lichter groen van kleur dan normaal en dat geeft de bomen een feeëriek aanblik, die exact bij de sfeer van de voorstelling past. Om het natuurlijke beeld compleet te maken nestelen vogels, zoals mussen en vinken zich spontaan in de bomen en vliegen rond in het ‘theater’.

Vlnr: Willem (Guy Derks), Klot (Louis Meulendijks), Moer (Anita Rongen)

Vlnr: Michel Vervoort, Johan Coenen, Jac Derix sr., Grad Verheijen, Elfie Mieke Janssen

De belichting en rookmachines versterken de mystieke sfeer. Thijs Camps is verantwoordelijk voor de rookmachine. De verdeling van de rook over de bühne is al een staaltje techniek op zich. Iedere buis in het netwerk onder het podium kan apart worden bediend. Verscholen achter een camouflagenet kan Thijs het hele Peellandschap overzien. De spelers, waaronder veel kinderen, lopen bij het verlaten van het podium voor Thijs langs. Heel zachtjes roept hij de namen van de kinderen, die vervolgens verwonderd om zich heen kijken. Tot op de dag van vandaag weten zij niet wie die mysterieuze stem in het mistige Peellandschap is geweest.

Terwijl de loods met man en macht wordt omgetoverd tot een mini-Peel, studeren de ruim dertig acteurs onder leiding van Loek Sijbers het sprookje van 'De Gouden Helm' in. Ook hier werkt de saamhorigheid onder de Americanen positief. Iedereen telt mee en speelt uiteindelijk een even belangrijke rol.

Eclatant succes

Het stuk blijkt een eclatant succes. De Vrije Spelers halen werkelijk alles uit de kast om het publiek een onvergetelijke voorstelling te bezorgen. Deze begint met het nummer 'Goud' van Rowwen Hèze, terwijl verteller Jac van der Sterren in een mistig decor het publiek meevoert naar de mystieke sfeer van de Peel. Zodra hij als verteller aan het verhaal van 'De Gouden Helm' begint, is het publiek volledig in de ban van het sprookje.

Mieke Janssen vertolkt de rol van Elfje, die als dode door de Peel doolt, op zoek naar de Gouden Helm, die van haar geliefde was. Zij vertelt:

Mieke Janssen:

"De Gouden Helm' was mijn acteerdebuut, ik was toen 17 jaar. In die periode paste ik geregeld op bij Henk en Til Litjens. Henk heeft mij gevraagd om auditie te doen, ik vond het spelen met Bolster (Jac Derix sr), Berghuys (Michel Vervoort), Buntven (Grad Verheijen) en Bolletje (Johan Coenen) geweldig; ze waren super zorgzaam voor mij. Het was gezellig met die bromberen om me heen. 'De Gouden Helm' was een ervaring voor het leven. Van een jong, verlegen, bescheiden meisje naar iemand die in het openbaar durft te praten. De leerschool was soms wel hard. Als je helemaal aan de andere kant van de loods moest gaan staan, omdat je te zacht praatte. En vanaf die andere kant eenzaam en alleen ervoor moest zorgen dat iedereen je hoorde; inclusief de halve band van Rowwen Hèze die voor het eerst mee repeteerde... Toneelspelen heeft mij mede gebracht, waar ik nu sta! Nog steeds kan ik ook verbaasd zijn over de hele organisatie. Ik heb daar toen helemaal niets van mee gekregen. Alles was er en werd geregeld. Nu weet ik wat dat allemaal betekent -toen nog niet."

Naast Mieke debuteren ook Johan Coenen, Peter Duijkers, Miriam Philipsen en Henk Derks (Martien), die ten tijde van het schrijven van dit jubileumboek nog steeds lid zijn van De Vrije Spelers.

Het is voor iedereen hard werken tijdens de repetities en uitvoeringen van 'De Gouden Helm'. Voorafgaand aan iedere voorstelling beginnen grimeuses Ine Derks, Truus van der Beele en Petra Driessen al om 16.00 uur aan het schminken. Eenmaal geschminkt kun je niet meer weg en hoe maak je dan de tijd tot aanvang van de voorstelling vol? Dit blijkt niet al te moeilijk. De sfeer is elke keer weer erg gezellig. Spelers buurten met elkaar, buiten spelen de 'teams' van De Hel en De Hemel voetbal tegen elkaar, en er worden volop moppen getapt. Kortom, de sfeer achter de coulissen is tijdens de voorstellingen geweldig. Veel spelers staat het speciale optreden van Henk Derks nog helder bij; iedere voorstelling verrast Henk zijn collega-spelers met een verkleedact waarbij hij elke keer opnieuw een ander uitzonderlijk boxershirt draagt.

Achter de schermen: Frank Klerkx "schminkt" Klot (Louis Meulendijks) met modder en turf

De verkleedact van Henk Derks

Vnr: Hay Kleuskens, Hay Lemmen, An Bouweriks, Jacqueline Kleuskens, Miriam Philipsen, Miek van Rens, Jo Geurts, An van der Sterren, Mario van Heijster

Elfie (Mieke Janssen) verslaat Moer (Anita Rongen) en Klot (Louis Meulendijks)

Aan de tien oorspronkelijk geplande voorstellingen worden nog eens acht extra uitvoeringen toegevoegd. De Vrije Spelers krijgen veel publiciteit voor het stuk onvervalste Noord Limburgse Peelgeschiedenis. Uitgebreide krantenartikelen, recensies en publicaties in landelijke tijdschriften en een uitzending in 'Van gewest tot Gewest' op 17 mei op NOS televisie, zorgen voor een toestroom van publiek, zelfs van ver over de provinciegrenzen. In totaal trekken de achttien voorstellingen van 'De Gouden Helm' 5000 bezoekers.

Niet alle uitvoeringen verlopen even vlekkeloos. Anita Rongen ontdekt tijdens een voorstelling dat stille wateren niet altijd diepe gronden hebben:

Anita Rongen:

"Het vennetje vooraan in het Peellandschap stond op de betonnen vloer van de loods. Het hele geval was maar 25 centimeter diep. Ik speelde de rol van Moer en moest Willem, gespeeld door Guy Derks, in het 'vennetje' verzuipen. Het gebeurde een keer dat ik in mijn enthousiasme Guy zijn hoofd zo hard onder het water duwde, dat hij met zijn voorhoofd op de betonnen vloer butste. Het gevolg was dat hij boven kwam met een bloedend voorhoofd, levensecht dus".

Vechtsceñe tussen Willem (Guy Derks) en Cornelis (Henk Litjens)

De drank voor het werkvolk wordt aangevoerd door Klot (Louis Meulendijks) en Cornelis (Henk Litjens)

Toon Kortooms en Moer (Anita Rongen)

Gouden Turven

In 1994 wonen Toon Kortooms en zijn vrouw de uitvoering van 'De Gouden Helm' bij. Ook nu weer niets dan lof voor De Vrije Spelers, zoals hij in een brief laat weten. De slotzin van de brief luidt: "Ik ben trots op jullie." In z'n boek 'Gouden Turven' schrijft hij hierover het volgende:

... Enkele jaren later werden mijn vrouw en ik wederom genodigd in America. Men had een nieuwe productie op stapel gezet: "De Gouden Helm" waarin de opkomst van de verving in de Peel centraal stond.

Op het podium in een ruime landbouwschuur had men een stuk ruige peel gecreëerd, compleet met een klein Soemeer waarin de duvel en zijn moer huisden.

De spanning hield iedereen gevangen. Hier werd professioneel geacteerd, ik houd dat vol tot mijn laatste snik!

Na afloop werd ons gevraagd nog te blijven, zodat wij kennis konden maken met de spelers en zij met ons.

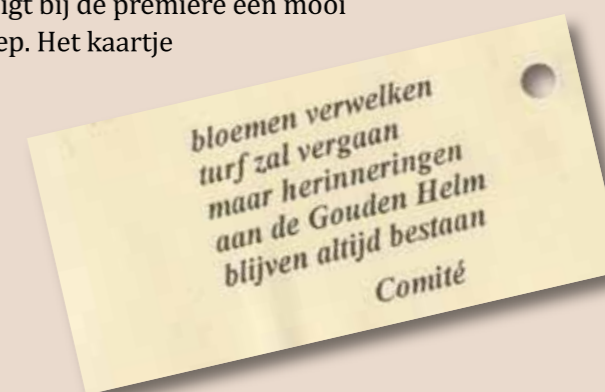
De hele verdere avond zat d'n duvel z'n moer naast mij. Aldoor moest ik naar dat tronie met die tandeloze mond en woeste hardos kijken. Hoe vriendelijk en verstandig de heks ook met mij praatte, zij bleef voor mij de moer van de duvel.

Toen ik later de spelers van het stuk een lovende brief had geschreven, kreeg ik namens de toneelvereniging een briefje van d'n duvel z'n moer terug. Met foto in burger! Een smakelijke meid! Vrouw van een der leden van de groep Rowwen Hèze!"

De burgemeester is verliefd!

Na afloop van de laatste uitvoering houdt burgemeester R. Fasol 'n toespraak, waarin hij zijn waardering uitspreekt voor alle mensen, die betrokken zijn bij de totstandkoming van 'De Gouden Helm'. Nadat hij vertelt dat hij zelfs verliefd is geworden op Moer, het afschrikwekkend wijf, geeft zij hem spontaan een kus. Een adequate fotograaf legt het moment vast. De burgemeester belooft dat deze foto een mooie plek krijgt in zijn werkkamer in het gemeentehuis.

Het organiserend comité overhandigt bij de première een mooi boeket bloemen aan de spelersgroep. Het kaartje vermeldt de volgende tekst:
'Bloemen verwelken, turf zal vergaan, maar herinneringen aan 'De Gouden Helm' blijven altijd bestaan.'

Waarschijnlijk hebben De Vrije Spelers in 1994 met hun voorstellingen van 'De Gouden Helm' een vooruitziende blik gehad. Precies honderd jaar na de vondst van de helm van een Romeinse soldaat in de turfvelden van Helenaveen, keert het hoofddeksel in 2010 terug naar de Peel.

Burgemeester R. Fasol en Moer (Anita Rongen)

Liggend: Evi Litjens

Eerste rij zittend vlnr: Michel Vervoort, Johan Coenen, Jac Derix sr., Mieke Janssen, Grad Verheijen, Hay Kleuskens, Jac van der Sterren, Frank Klerkx, Paula Sonnemans, Jo Geurts, An van der Sterren, Henk Litjens, Louis Meulendijks, Anita Rongen, Truus Cuppen, Jac Derix jr., Huub Smeets, Miek van Rens, Rob de Swart, Henk Derks, Leonie Keijsers, Guy Derks
Tweede rij zittend vlnr: Mario van Heijster, Christine Haegens, Marijn Litjens, An Bouweriks, Mariet Holtjer, Lou de Swart, Henk Derks (Martien), Miriam Philipsen, Hay Lemmen, Jacqueline Kleuskens, Peter Duijkers
Staand vlnr: Wiel Haegens, Mart Derks, Thijs Camps, Mart Vervoort, Loek Sijbers, Fred Peek, Henk Hinssen, Ronowald Verschuren, Perry van Rens, Jan Hermans, Mariet Pouwels, Ger van Ginkel, Truus van der Beele, Petra Driessen, Ine Derks

Hoofdstuk 25

Allemaal in de zaal!

Naast de kroeg, de kerk en de eigen woning, mag de Bondszaal gerust gezien worden als één van de belangrijkste bouwwerken in America. En natuurlijk niet te vergeten: de frietkraam. Alles uiteraard in volstrekt willekeurige volgorde! Het Bonds Lokaal met 'toneelpodium' wordt in de jaren 1924 en 1925, op initiatief van de plaatselijke Vereeniging Boeren-Bond, gebouwd. Voornamelijk is het Bonds Lokaal bedoeld als vergaderzaal voor de leden van de Boerenbond, maar de verenigingen in het dorp liggen al in een vroeg stadium op de loer. In de zaal bevindt zich namelijk een podium, dat uitermate geschikt is voor uitvoeringen van de toneelclub en de fanfare.

Zittend vlnr: Martinus Rongen, Jan van der Coelen, Siem Droog, Teun Derks, Piet van der Coelen, Lei Droog
Staand vlnr: Bert Hermans, Piet Vervoort, Willem Derks

Zittend vlnr: Grad van der Sterren,
Sjeng Jacobs, Piet van der Coelen
Staand vlnr: Piet Vervoort, Bert Hermans

Voorste rij vlnr: Teun Derks, Willem Derks,
Mathieu Camps
Achterste rij vlnr: Lei van der Coelen, Marinus Derix,
Lei Droog, Sjeng Kleuskens, Harrie Hoex

Zittend vlnr: Antoon van der Sterren, Siem Droog,
Martinus Rongen, Bert Hermans
Staand vlnr: Jan van der Coelen,
Grad van der Sterren, Willem Derks, Sjeng Jacobs,
Piet Vervoort, Piet van der Coelen, Louis Vervoort,
Marinus Derix, Teun Derks, Lei Droog

Liggend vlnr: Piet Vervoort, Sjeng Jacobs, Lei Droog, Harrie Hoex
Staand vlnr: Sjeng Kleuskens, Grad van der Sterren, Bert Hermans,
Piet van der Coelen, Toon Vervoort, Mathieu Camps, Teun Derks

Lei van der Coelen en Sjeng Jacobs

Uitbreiding gewenst

Twee decennia na de opening van de zaal wordt in de bestuursvergadering van 3 maart 1948 voorgesteld de kleine bergkelder onder het podium uit te breiden om gescheiden kleedlokalen voor de dames en heren toneelspelers te realiseren. Door de uitbreiding ontstaat ook ruimte voor de opslag van turf en kolen. Een extra stimulans om de mogelijkheden van de zaal te benutten, is het plan om in januari 1949 het toneelstuk 'De Zwarte Plak' uit te voeren. Aangezien het een grote productie wordt, is meer ruimte nodig voor het grimeren en onderbrengen van rekwisieten. Uit het verslag van de Bestuursvergadering van 16 september 1948 blijkt dat de leden twijfelen aan medewerking van de Boeren Bond.

De notulen van de Algemene ledenvergadering van 7 oktober 1948 melden:

Algemene ledenvergadering 7 oktober 1948:

“Voorzitter zegt deze avond een belangrijke vergadering te hebben, omrede de zaalkelder als kleedlokaal verbeterd moet worden. Ieder toneellid weet wat voor kleedlokaal de hedendaagse kelder is. Met Bestuur Boerenbond is een vergadering belegd en is goedgevonden dat de kosten door de Boerenbond gedragen worden, waarvoor wij een rente van 3% betalen. Het is dan ook zaak deze kosten zoo laag mogelijk te houden. Daar wij reeds op de steun van onze leden kunnen rekenen heeft het bestuur gemeend de graafwerkzaamheden en het zand te vervoeren door ons zelf te doen plaats hebben. We verkeerden nu in een gunstige tijd wat betreft het grondwater. Het plan is bij de Gemeente geweest en vandaag de goedkeuring ontvangen. Voorzitter verzoekt dan ook hier morgen Zaterdagmiddag reeds aan te beginnen. Verschillende leden geven zich hiervoor op. Terwijl Wilhelm Smulders en Frans Geurts voor het vervoeren van het zand zullen zorgen. F.J. Janssen, Aannemersbedrijf te America, zorgt voor bouw materiaal, kosten f. 247,55.”

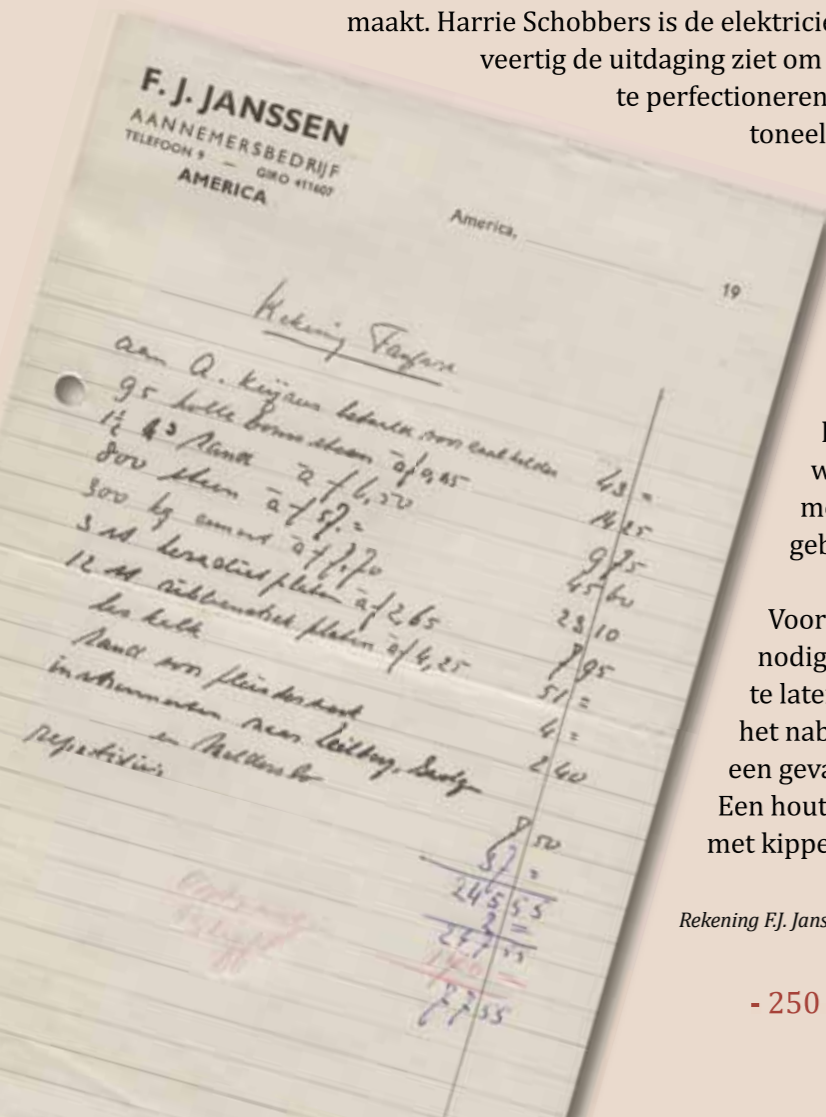
Het licht belicht

De sfeer in de zaal wordt voor een groot deel bepaald door goed licht en een prettig geluid. Ze versterken de indruk, die een voorstelling op de toeschouwer maakt. Harrie Schobbers is de elektricien, die in de jaren dertig en veertig de uitdaging ziet om de belichting van het podium te perfectioneren. Hay Poels is al decennialang toneelassistent bij De Vrije Spelers.

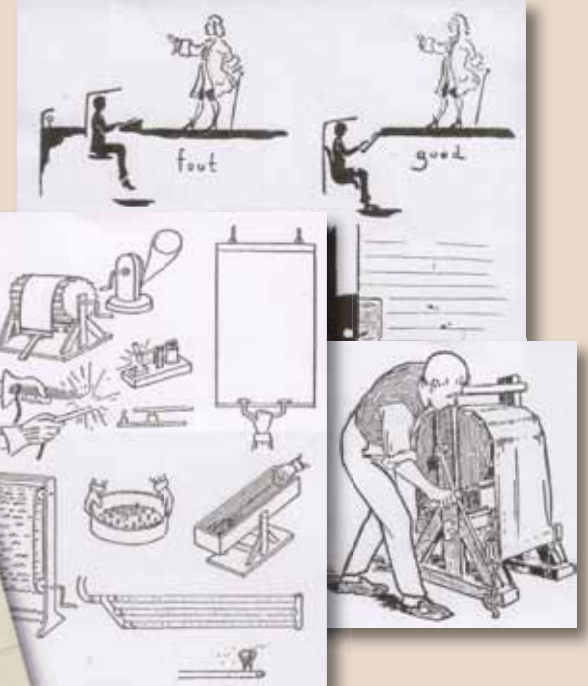
Hij herinnert zich nog dat Harrie Schobbers drie rijen lampen aan het plafond van de Bondszaal had gemonteerd en vanuit de hoeken nog twee spots had geplaatst. Vanaf de vloer had hij voetlicht aangelegd, waarvoor hij houten bakken met gekleurde gloeilampen gebruikte.

Voor sommige producties is het nodig om onweer door de zaal te laten flitsen en klinken. Vooral het nabootsen van bliksem blijkt een gevaarlijke aangelegenheid. Een houten raamwerk, bespannen met kippengaas, wordt aangestreeken

Rekening F.J. Janssen voor geleverd materiaal t.b.v. kelder

Gebruikte toneeltechnieken anno 1940

'Zondvloed', zaalplan 1950

met een elektrische draad van 220 Volt. Dit contact geeft behoorlijke lichtflitsen, het effect van bliksem. Door kortsluiting, die ontstaat in de hoofdzekering in de A-paal van de buitenelektra, gaat het echter vaak mis. Met als gevolg dat de stroom uitvalt. Een medewerker van de P.L.E.M. moet vervolgens worden opgeroepen om voor herstel te zorgen. Noodgedwongen wordt dan een korte - of lange - pauze ingelast, waardoor meer aanspraak wordt gemaakt op het buffet. En dat komt de verenigingskas zeer ten goede! Om donder na te bootsen wordt vanaf de zaalzolder op een zinken plaat geslagen. Een zelfgemaakte windmachine wordt gebruikt voor het nabootsen van wind en storm. Een houten bak die heen en weer wordt bewogen en gevuld is met droge erwten, zorgt voor het geluid van slagregens. Nadat jarenlang het geluid en de belichting met de hand is gedaan, werken mensen als Jan Kleuskens, Harrie Billekens, Ton Geurts, Hay Janssen, Rien Kleuskens en Hay Poels al in de jaren tachtig en tegenwoordig Perry van Rens en Henk Derks (Martien) met geavanceerde, elektronisch bestuurd licht- en geluidsinstallaties.

Meister Rongen zorgt ook altijd eigenhandig voor een tot in de puntjes uitgewerkt stoeleplan of zaalindeling, zodat geen enkele toeschouwer iets van een voorstelling hoeft te missen. Reserveringen en kaartjes kopen gebeurt op zondagochtend na de Hoogmis, met reserveringskosten van 10 cent. Wanneer iemand door omstandigheden niet op zondagochtend zijn kaartje kan kopen, kan hij of zij ook op andere dagen terecht. Op voorstel van Meister Rongen wordt de Bondszaal uiteindelijk gekocht door de fanfare, nadat gebleken is dat de Boerenbond het gebouw steeds minder gebruikt voor vergaderingen. Hoewel dit in het begin scheve ogen geeft bij andere verenigingen, heeft Rongen zich hiervan weinig aangetrokken.

Zaal vol herinneringen

De toneelvereniging houdt in de jaren vijftig in de Bondszaal tweemaal per week leesrepetitie, soms zes weken achter elkaar. Teksten lezen kost veel tijd; de acteurs moeten immers buiten de eigen tekst ook die van hun tegenspelers kennen. In de vier weken vóór de uitvoering repeteren de spelers op de bühne in de zaal. In de laatste week is het zelfs elke avond repeteren, mét het bijbehorende decor.

Een notoire laatkomer bij de repetities is Piet Geurts. Hij haast zich na het werk per trein van Venlo naar Horst en moet de laatste zes kilometers naar America per fiets overbruggen, nog even snel thuis eten en dan in volle vaart door naar de repetitie in de Bondszaal. Soms wordt na afloop van de repetitie nog een klein feestje gebouwd.

Groepsfoto van de leden van De Vrije Spelers in december 1955

Onderste rij vlnr: Joh Janssen, Annie Aerts, Nel Vervoort, Dora Claassens, Toos van der Sterren, Toos Rongen, Lien Haegens, Pieta Rongen, Jo Haegens

Middelste rij: Sjang Kleuskens, Lei Droog, Handrie van Heijster, Martinus Rongen, Antoon van der Sterren,

Ben Kleuskens, Bert Hermans, Bert Jeurissen

Bovenste rij vlnr: Frans Vervoort, Jac van der Sterren, Jan van der Coelen, Tinus Cleven, Grad Poels,

Jeu van der Sterren, Antoon Rongen, Piet Geurts

Zo trakteert Ben Kleuskens een keer op een borrel om zijn verjaardag te vieren. De feestneuzen stapelen wat stoelen op elkaar en gaan rondjes fietsen in de zaal. Bij de zevende ronde valt Meister Rongen op de gestapelde stoelen, nadat de ketting van zijn fiets is gelopen. De ketting, vol vet en olie, wordt hem omgehangen en hij wordt benoemd tot 'Burgemeester van America'! Het behoeft geen nadere uitleg dat vooral de oude klare die avond zijn rol uitstekend heeft gespeeld.

Turf en kolen

Gedurende het bestaan heeft de Bondszaal veel veranderingen ondergaan. Onder het podium wordt een kelder aangelegd, die onder meer als kleedruimte, souffleursplek en opslagruimte voor, bier, frisdrank, turf en kolen dient. José Rongen is in de kelder van de bondszaal verantwoordelijk voor het aansteken van de potkachel. Hij krijgt daar iedere keer 5 cent voor. Opmerkelijk genoeg moet hij alle data, waarop hij de potkachel aanstookt, bijhouden in een schriftje! In de potkachel worden turf, eierkolen of briketten –die opgeslagen liggen in de kelder (!)- gestookt. Op mistige dagen veroorzaakt de potkachel veel walm. Dat de potkachel na een aantal jaren niet meer helemaal betrouwbaar is, blijkt op de dag dat Jo Geurts tijdens een leesrepetitie haar verjaardag viert. Juist als zij haar medespelers op taart trakteert, ploft de potkachel en gooit letterlijk roet in het (zoete) eten! Om het leed te verzachten brengt Jo een week later een pan nasi mee, om het leed om de verprutste taart te vergeten.

Michel Vervoort aan het werk als souffleur

Toneelspelen is mensenwerk. Een foutje zit in een klein hoekje, dan helpt het als een souffleur de gaatjes in een tekst op kan vullen. Vanuit het souffleerhokje hebben mensen als Sjang Kleuskens, Bert Jeurissen, Jan Verheijen, Michel Vervoort en Anny Cox de spelers in moeilijke situaties letterlijk bijgestaan. Vaker gebeurde het, dat Bert Jeurissen, om 'in evenwicht' te blijven, een krat bier onder z'n voeten zette, waaruit hij en passant zelf ook 'het nodige spreekwater' putte. Gevolg was, dat hij tijdens een voorstelling in slaap dommelde, waardoor de spelers de vaak broodnodige souffleur moesten ontberen.

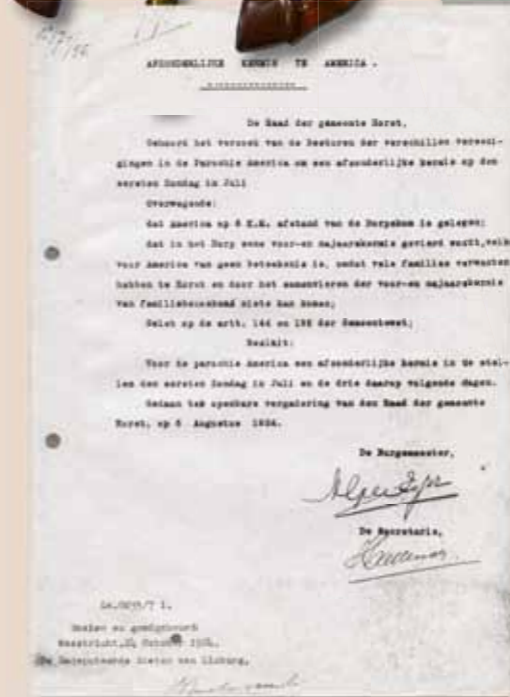
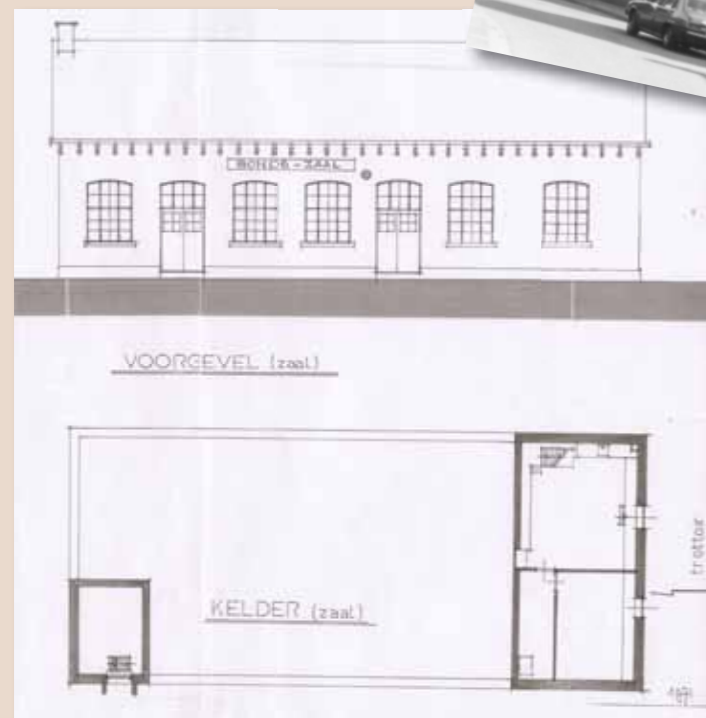
Zo komt het regelmatig voor dat tijdens een voorstelling van De Vrije Spelers, de acteurs hoge nood krijgen -niets in het minst door de zenuwen, die danig parten spelen. Aangezien er voor hen geen toilet voorhanden is, moeten de heren én dames buiten – in de donkere gats - hun behoefte doen. Dat ongemak wordt alleen maar erger, als tijdens een strenge winter de afgevoerde lichaamssappen door bevroering een spiegelgladde laag vormen. Het laat zich raden dat sommigen na een fikse valpartij letterlijk pislink zijn! Wanneer het buiten erg koud is gaan de heren niet naar buiten maar gebruiken de ‘turfhoop’ in de kelder als urinoir!

Hay Kleuskens weet zich te herinneren dat er een melkbus met deksel in de grond is ingegraven. Een toilet voor de dames dus, in de openlucht! Niet alle dames willen hiervan echter gebruik maken. Enkelen gaan liever in de donkere gats. Ze zijn net begonnen als het kelderdeurtje opengaat en een van de heren naar buiten komt. Ze kunnen nog net op tijd “stop!” roepen, waarmee een ‘ongewenste douche’ voorkomen wordt! Gelukkig gaan de initiatiefnemers van de verbouwing in de Bondszaal van 1963 niet straal voorbij aan de behoeften van bezoekers, spelers en medewerkers van de toneelvereniging. Men gaat met de tijdstroom mee en laat een foyer en betere sanitaire voorzieningen aanleggen.

Bondszaal in 1972

Bondszaal en toneelkelder in 1971

Raadsbesluit gemeente Horst Kermis America

Kermis, tuinfeesten en filmvoorstellingen

Niet alleen toneelvoorstellingen of concerten van de fanfare vinden plaats in de Bondszaal. Ook films worden er vertoond -met name tijdens de kermisdagen. Op 6 augustus 1924 besluit de Raad der Gemeente Horst voor de parochie America een afzonderlijke kermis in te stellen den eersten Zondag in Juli en de drie daarop volgende dagen. Op zondag 8 september 1935 wordt in America een ‘Groot Tuinfeest en Amusante Kermis’ georganiseerd op het lommerrijke terrein der meisjesschool. De festiviteiten omvatten ‘concerten, kermis en spelen voor uw kinderen. De wekenlange voorbereiding moge u een waarborg zijn dat alles in de finesse verzorgd is. De aanvang van dit feest is bepaald op 3 uur met optocht door ‘t dorp en wedstrijd versierde fietsen, waaraan gratis kan worden deelgenomen en prachtige prijzen voor beschikbaar zijn’.

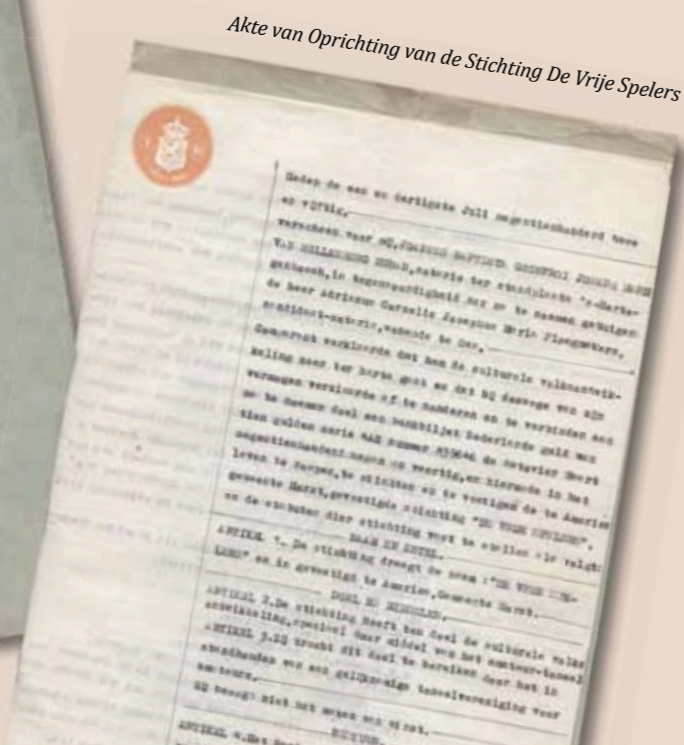
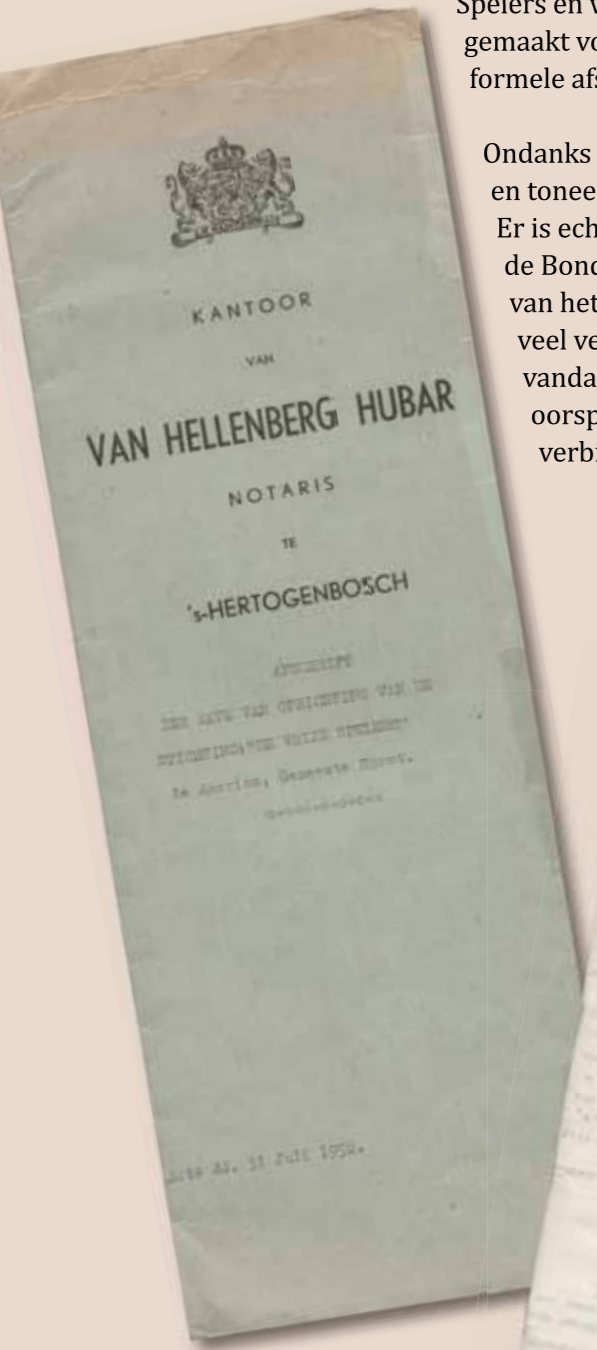
Bestuursvergadering 17 november 1945:

Vanwege de tooneelclub wordt naar voren gebracht nooit de bedoeling te hebben gehad afbreuk aan de fanfare te doen. Dit wordt door allen ten volle erkend, doch daar er in de toekomst meer leden tot de tooneelclub zullen toetreden, die geen lid van de muziekvereniging zijn, bestaat er groot gevaar dat de fanfare hiervan de dupe wordt.....

Het verslag van de Algemene jaarvergadering van 5 april 1949 vermeldt dat een woord van dank vooral aan onze afdeling tooneel wordt gericht, welke zoo prachtig samenwerkt om mede onze muziekvereniging in stand te houden. Blijkbaar brengen de uitvoeringen van De Vrije Spelers voldoende geld in het laatje!

Het is niet precies bekend wanneer, maar ergens tussen 1945 en 1948 presenteert de afdeling toneel van de muziekvereniging zich onder een nieuwe naam: De Vrije Spelers en wordt op 31 juli 1952 een Akte van Oprichting gemaakt voor de Stichting 'De Vrije Spelers'; dit betekent de formele afsplitsing van Muziekvereniging St. Caecilia.

Ondanks deze scheiding der wegen, blijven de fanfare en toneelvereniging op allerlei vlakken samenwerken. Er is echter één factor, die hen voor het leven verbindt: de Bondszaal. Nadat de fanfare eigenaar is geworden van het gebouw, maken De Vrije Spelers –evenals veel verenigingen in America- tot op de dag van vandaag dankbaar gebruik van de zaal. De zaal die oorspronkelijk voor de Boerenbond bestemd was, verbindt uiteindelijk alle Amerikanen met elkaar!

Jubilarissen

Jan van der Coelen

Jan Hendrik van der Coelen wordt geboren op de eerste herfst dag van 1920. Een kleine vijftien jaar later meldt hij zich aan als lid bij Tooneelclub America. Zijn eerste rol speelt Jan in 'Dodenschaduw', hij vertolkt de smokkelaar met de bijnaam 'De Zwarte'. Hij blijkt niet alleen een begenadigd acteur. Jan had net zo goed conferencier kunnen worden. Voor de Bonte Avonden schrijft hij vaak liedjes, die hij zelf ten gehore brengt. Op de 'Buitengewone muziek- en toneelavonden' op 21 en 22 januari 1940 zingt hij samen met broer Piet een duet, waarbij de heren zijn verkleed als Hans en Grietje. Omdat vrouwen destijds nog geen toneel mochten spelen in America, kruipt Piet in de huid van Grietje!

Tot het einde van de jaren vijftig speelt Jan van der Coelen jaarlijks mee. Na die tijd ontvangt hij de leden van De Vrije Spelers in zijn café 'Kuulkes Jan'. Hij is gastheer tijdens culturele avonden, feesten, vergaderingen en spelcursussen van 'ut toneel', waarmee hij de club bedoelt.

'Parochie-hanen'

Gastvrij als Jan is, staat de deur van zijn café altijd open. Wat hij echter ook een keer open laat staan, is zijn gulp tijdens een toneeluitvoering. Een opmerkelijke souffleur fluistert hem dat in. Alsof het hem geen fluit kan schelen, merkt Jan op dat hij 'even de kachel moet oppoken'. Hij draait zich vervolgens snel om en maakt ongemerkt en razendsnel zijn gulp dicht. Ondanks dat hij in de tijd dat hij kastelein is, niet actief deelneemt aan de toneelstukken van De Vrije Spelers, treedt Jan regelmatig solo op in zijn eigen café. Legendarisch is zijn vertolking van 'Van der Steen met zijn derde been'. Ook kruipt hij vooral tijdens bruiloftsfeesten in de huid van 'ut pestuurke van ut hui-jhuukske'. Als meneer pestoër geeft hij dan een donderpreek ten beste, die steevast begint met: "Beste parochie-hanen en hennen, beminde verrekkelingen...".

Declameren

Berucht is het toneelstuk dat Jan onder meer tijdens een feestavond van De Vrije Spelers opvoert: 'Vader is ziek'. Hij verzoekt de mensen om er eens rustig voor te gaan zitten, want 'het stuk gaat ruim een half uur duren'. Zodra het rustig is in de zaal, plaats Jan een man op een stoel, die zijn vader moet voorstellen; deze doet alsof hij slaapt. Vervolgens begint Jan met een groot mes in de hand een tirade tegen zijn vader. "Daar zit hij dan, die man die van mijn leven een hel heeft gemaakt. Doden zal ik hem, vermoorden!! Hij zal mij niet meer het bloed onder de nagels uithalen, ik steek hem aan het mes, nimmer meer zal hij mij koeioneren, mijn haat is groot....."

En zo declameert hij voort, op een ouderwetse manier. Jan beheerst dit tot in de finesse en zijn gehoor luistert ademloos toe. Na een minuut of drie begint de man op de stoel luidruchtig te kreunen en te zuchten. Jan onderbreekt zijn declamatie en vraagt bezorgd: "Vader, wat is er?" Deze antwoordt: "Ik ben ziek!" Waarop Jan zich tot het publiek wendt en zich verontschuldigt: "Dames en heren; het toneelstukje kan helaas niet doorgaan: vader is ziek!"

Tot de mooiste herinneringen in zijn loopbaan bij De Vrije Spelers rekt Jan van der Coelen zijn rol in 'Stroopers in den Kerstnacht'. Hij blijft tot zijn overlijden op 31 juli 1987 lid van de toneelclub.

Jac van der Sterren

Een naam die onlosmakelijk verbonden is met De Vrije Spelers is Jac van der Sterren. De boomlange Jac wordt op 14 oktober 1934 geboren. Hij is de eerste zoon van Piet van der Sterren –'lange Piet'- en Nel Janssen. Vader werkt bij de spoorwegen en is lid van Tooneelclub America. Maar het is oom Antoon, die Jac bij de club betreft. Het toneelspelen zit Jac in het bloed, getuige het feit dat hij als jongen thuis op zolder pastoor speelt. Hij heeft zelfs een heus zelf getimmerd altaar als decor en gebruikt pepermuntjes in een eierdopje als hostie. Het nachthemd van moeder -met kanten rand- doet dienst als pastoorskled. Met zelfgeschreven preken en gebeden probeert hij Gods woord op de overige gezinsleden over te brengen.

Groots in detail

En wee diegene die lacht of niet luistert; die zet hij met de woorden "Uit mijn Godshuis!" persoonlijk de 'kerk' uit. De hele familie heeft gedacht dat Jac pastoor zou worden. Dat is niet gebeurd en hij krijgt binnen het gezin de bijnaam 'Schijnheilige Pater'. Met zijn 'rol' als spook heeft hij zijn broers en vooral zussen Toos en An menigmaal de stuipen op het lijf gejaagd!

Sterspellers

Jac speelt graag spelletjes en het is dan ook niet verwonderlijk dat hij –via oom Toon- bij de toneelclub terecht komt. De van der Sterrens zijn toneelspelers in hart en nieren. De broers Piet, Toon, Grad en Lei horen tot de eerste lichten leden van Tooneelclub America. Jan en Jeu van 'ome' Toon worden lid, evenals Jac en de zussen Toos en An. Jongste broer Jan heeft in De Zwarte Plak van 1989 gespeeld. Echte sterspelers, die jarenlang verschillende hoofdrollen voor hun rekening nemen en hand- en spandiensten voor de club leveren. De derde generatie van der Sterren speelt bovendien bij het jeugdtheater. Een van Jac's eerste rollen speelt hij tijdens een openluchtspel en in 1947 heeft hij zijn eerste hoofdrol in 'Het bezoek des Konings'.

Jac aan het werk als regisseur

Regelneef en regisseur

In 1966 wordt hij voorzitter van de toneelclub en neemt het regisseursstokje van Meister Rongen over. Hij debuteert met 'Zwijgen uit angst'. Ruim 25 jaar regisseert Jac alle stukken van De Vrije Spelers en speelt in menige productie zelf mee. Jac ontwikkelt zich als een echte regelneef met een luisterend oor voor iedereen die betrokken is bij de toneelclub. In de jaren zestig weet hij de club, ondanks de sterke concurrentie van de televisie, levend te houden. Hij is de man van de details, maar –zoals later blijkt- ook de drijvende kracht achter de grote producties. Een mooi voorbeeld van Jac's gevoel voor precisie: voorafgaand aan iedere voorstelling zet hij de stoelen in de zaal met behulp van een speciaal meetstokje op exact dezelfde afstand van elkaar. Hij is het, die de sceptische penningmeester Rongen weet te overtuigen om grote producties als 'De Zwarte Plak' en 'De Gouden Helm' in een moderner en dus duurder jasje te steken en opnieuw op te voeren tijdens de jaren tachtig en negentig. Ook het idee voor 'Wachtpost 16' ontspruit aan Jac's brein. Na Meister Rongen zet ook Jac hiermee America op de kaart van de toneelwereld.

Onderscheidend vermogen

In het dagelijks leven is Jac werkzaam bij Haegens Bouw in Horst, waar hij in 1952 start als leerling timmerman. In 1958 stapt hij in het huwelijksbootje met Tiny Verbers en bouwt hun eigen huis aan de Gerard Smuldersstraat.

Het gezin van der Sterren
Onderste rij vlnr: Huub, Jan, moeder Nel, Franca (baby), Tiny, Mia
Staannd vlnr: vader Piet (lange Piet), Jac, Toos

De toneelspelers in spé van het gezin van der Sterren: vlnr: An, Toos, Jac

Zelfs bij Haegens Bouw speelt hij toneel: hij kruipt jarenlang in de rol van Sinterklaas. Totdat de kinderen merken dat de Sint wel erg veel op Jac van der Sterren lijkt. Verder is hij jarenlang actief bij Jong Nederland; een echte verenigingsman. Tijdens zijn actieve leven ontvangt Jac diverse onderscheidingen. Zo wordt hij op 22 maart 1990 onderscheiden met de eremedaille in de Orde van Oranje Nassau en in mei 1992 ontvangt hij de zilveren medaille van de Kamer van Koophandel. In 1997 viert Jac zijn 50-jarig jubileum bij de toneelclub. Tijdens een speciale bestuursvergadering ontvangt hij het erevoorzitterschap. Tot aan zijn dood in 2006 blijft Jac bij De Vrije Spelers. Hij is dan ruim 60 jaar lid.

Grad Verheijen

In 1954 meldt zich een achttienjarige jongeman aan als lid bij De Vrije Spelers: Grad Verheijen. Het Amerikaanse publiek kent Grad vooral van zijn onvergetelijke rol in 'Een beeld van een man'. In deze klucht speelt hij de rol van Janus van Klaveren, knecht van een chique dame. Als hij per ongeluk een kostbaar beeld beschadigt, zit er maar één ding op: de plaats van het beeld innemen. Hiervoor moet Grad hele scènes lang doodstil staan, tot grote hilariteit van de

toeschouwers. Volgens zijn medespelers had Grad zijn rol volledig onder controle. Zijn vrouw Mariet vertelt dat zij 's nachts regelmatig wakker schrok, omdat Grad in zijn slaap hardop zijn teksten uitsprak.

Hoewel Grad een rustig man van weinig woorden is, speelt hij in de loop van de jaren bij De Vrije Spelers uiteenlopende karakters. Op 15 maart 2004 krijgt hij in verband met zijn vijftigjarig jubileum bij de Amerikaanse toneelclub de gouden speld met zirkonia opgespeld door Ton Ursem van de LFA.

Zelfs op het moment dat zijn gezondheid het niet meer toelaat, blijft hij plichtsgetrouw en speelt hij zelfs mee in 'De Waan van de Maan'. Het blijkt een zware beproeving. Door de grote afstanden, die Grad tijdens deze openluchtvoorstelling moet afleggen, raakt hij kortademig. Hij antwoordt steevast; "Ja, ja!", als medespelers hem vragen of het nog wel gaat. Later zal blijken dat hij zijn laatste rol heeft gespeeld.

Op 12 mei 2012 overlijdt Grad Verheijen, nadat hij ruim 58 jaar lid van De Vrije Spelers is geweest. Letterlijk tot de laatste snik heeft hij zich ingezet voor de club. Zijn laatste applaus krijgt hij tijdens de uitvaart.

Hay Kleuskens

Hoewel Hay Kleuskens als 19 jarige jongen officieel lid wordt van De Vrije Spelers, vindt zijn toneeldebuut jaren eerder plaats. In augustus 1949 in wordt hij als jongen van 10 jaar voor het stuk 'Regina' door meester Rongen gevraagd om mee te zingen in het koortje. Daarnaast vertolkt hij de rol van een spelende jongen tijdens het openluchtspel.

Zijn allereerste repetitie staat hem nog helder voor de geest, het is hoogzomer en het begint die avond vreselijk te onweren. Hay is hier bang voor en wil thuis blijven, maar zijn ouders sturen hem weg onder het motto: als je A zegt, moet je ook B zeggen.

Hij krijgt de schrik van zijn leven als blijkt, dat hij tijdens de derde voorstelling van 'Regina' zijn bandel -de velg van een fietswiel- kwijt is. Hij heeft deze nodig op de bühne en denkt dat hij niet meer mee mag spelen. Nadat Hay meester Rongen schoorvoetend heeft verteld wat hem is overkomen, meldt deze hem dat het geen probleem is en hij gewoon met de rest mee moet rennen.

Hay wordt definitief lid tijdens een toneelcursus bij Kuulkes Jan. De cursus wordt geleid door Toine van Bergen –destijds de toneeladviseur van Limburg. Hij moet een scène spelen, waarvoor hij zijn uiterste best doet. Hij voelt zich echter onzeker door het gelach van enkele toeschouwers. Meister Rongen spreekt hen vermanend toe en prijst Hay om zijn acteerkunsten. Het geeft hem het vertrouwen om door te gaan.

Leuke herinneringen heeft hij vooral aan zijn rol als blinde man in het toneelstuk 'Nacht en Morgen'. "Hoe harder het publiek huilde, des te beter was de rol gespeeld, dachten wij", lacht Hay jaren later. "De moeilijkste rol vond ik die van verrader in 'De Zwarte Plak'. Ik had vooraf gemeld alle rollen, die in 'De Zwarte Plak' voor kwamen te willen spelen, behalve die van verrader. Loek Sijbers oordeelde echter anders."

Het meest genoten heeft Hay van het overweldigende succes van de grote toneelproducties, zoals 'De Zwarte Plak 1989', 'De Gouden Helm 1994' en 'Wachtpost 16'. "Maar ook de andere grote producties spraken tot mijn verbeelding. Ik kan niet zeggen dat ik één toneelstuk heb meegemaakt, waar ik helemaal niks aan vond. Elk stuk kende

zwakke en sterke punten, niet ieder toneelstuk is immers even goed geschreven. Mijn voorkeur ging toch wel uit naar drama's."

Op de jaarvergadering van 18 maart 2008, krijgt Hay Kleuskens, vanwege zijn vijftigjarig lidmaatschap door Ine Timmers, voorzitter van de LFA, een gouden speld met zirkonia opgespeld.

Hay Poels

Hay is al 28 wanneer hij in 1958 lid wordt van de De Vrije Spelers. Hij wil zich al veel eerder als lid opgeven, maar hier komt niets van terecht, als hij plotseling bij een bedrijfsongeval ernstig gewond raakt aan zijn hand.

Door het ongeval kan hij niet meer werken. Op aanraden van Jan van der Coelen bezoekt hij een toneelcursus in het café van Kuulkes Jan. Het valt echter niet mee om scènes te spelen omdat de verwondingen aan zijn hand nog niet genezen zijn. Door te improviseren wil Hay de problemen met het toneelspelen oplossen. Dit valt Meister Rongen op en deze zegt: "Geef Hay 'n pilsje. Hij heeft het beste gedaan wat hij kon doen." Waarop Hay antwoordt: "Dan geef ik mij ook maar op."

In de praktijk valt het hem echter zwaar om met zijn gewonde hand te spelen en krijgt hij de taak van toneelknecht toebedeeld. Deze functie vervult hij al ruim 55 jaar met hart en ziel. Nog nooit heeft Hay verstek laten gaan bij het opbouwen en afbreken van de decors. Tijdens de voorstellingen is hij de man, die verantwoordelijk is voor het openen en sluiten van de toneelgordijnen. Verder houdt hij zich bezig met alle overige voorkomende werkzaamheden. Enkele jaren geleden staat Hay vier meter hoog op een ladder om toneelverlichting in de zaal op te hangen. Plots glijdt de ladder onder hem weg. Hij grijpt zich snel vast aan de stang, waaraan de verlichting is gemonteerd. Terwijl hij daar hangt -met de onafscheidelijke sigaar in de mond- snellen collega's toe om de ladder weer onder Hay te schuiven.

De mooiste herinneringen heeft hij aan de stukken, waarmee gelachen kon worden zoals 'Eens in de duizend jaar', 'Tel uit je winst' en 'Zo zien weej'. Ook de grote producties maken veel indruk. Vooral 'De Zwarte Plak' in 1989 -waar hij menig traantje heeft weggepinkt- is Hay bijgebleven.

Het hoogtepunt is voor hem de huldiging voor zijn vijftigjarig lidmaatschap met de gouden speld met zirkonia, die hij opgespeld kreeg door Ine Timmers, voorzitter van de LFA. De bijbehorende plaquette staat als pronkstuk midden in zijn woonkamer. Op deze manier denkt hij nog dagelijks terug aan deze voor hem memorabele dag.

Paula Wijnhoven

Het is 1962 als de zestienjarige Paula Wijnhoven voorzichtig aanbelt bij huize Rongen. Meister Rongen zelf opent de deur en Paula vraagt hem of zij lid mag worden van De Vrije Spelers. Ze is echter twee jaar te jong, maar de voorzitter zegt: "Dan maken we jou toch lid in stille boekjes". Paula is in haar nopjes. De eerste twee jaar speelt zij 'onofficieel' mee.

De carrière van Paula bij de Amerikaanse toneelclub is indrukwekkend. In meer dan vijftig jaar heeft zij slechts twee keer een voorstelling niet meegespeeld: in de jaren dat zij kinderen krijgt. Dat de moederrol voor haar is weggelegd, bewijst zij in 'De Zwarte Plak' in 1989. Paula noemt haar rol als moeder Derks 'de mooiste, maar ook een moeilijke'. Legendarisch is inmiddels de slotscène uit deze productie, waarbij zij menig toeschouwer tot tranen toe weet te roeren.

Hoe betrokken zij bij De Vrije Spelers is, blijkt uit haar keuze om mee te spelen in 'Tel uit je winst', terwijl enkele weken voor de première in 2004 haar echtgenoot Hay Sonnemans overlijdt. Paula is vaak degene, die haar medespeler uit de problemen haalt, als deze zijn of haar tekst even niet meer weet. Verder is zij begin jaren tachtig betrokken geweest bij het opzetten van de afdeling jeugdtonel bij De Vrije Spelers. Op 21 maart 2012 wordt Paula gehuldigd en krijgt zij de gouden speld met zirkonia van de LFA opgespeld.

In 2014 speelt zij mee in de jubileumproductie 'Tot ik Vlieg'. "Alleen het zingen, daar heb ik moeite mee", vertelt de altijd goedlachse Paula.